

עזרי מעם השם עושה שמים וארץ

ספר הזהר

שיחבר התנא האלקי רבן שמעון בר יוחאי זיע"א

ובו: "ספר הזהר", "זהר חדש", "תקוני הזהר"

מנקד

- כרך יא -

ויצא - וישלח

דף קנ"ה ע"א - דף קס"ט ע"ב

מבאר בלשון הקדש עם פרוש קל ונחמד למען ירוץ הלומד בו

מחלק לשנה אחת ולשלוש שנים

מופץ ללא מטרות רווח כלל ועיקר
לקירוב הגאולה ברחמים

בדקות ספורות בלבד תזכה להיות בן עולם הבא

נסדר, נערך והוגה מחנך, בנקוד ופסוק מלא, עם מראה מקומות,
בחלוק קטעים לפי העניינים, באותיות גדולות ומאירות עינים

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"
בעיה"ק בית שמש תובב"א
כסלו תשע"א לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א
רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל
טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin
Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300
hazohar.com@gmail.com

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים
ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

כל הזכויות שמורות

ואין למכור או לסחור או לקבל רווח עבור הטקסט או חלקו
מותר ומצוה ללמוד ולזכות את הרבים **בחינם בלבד**

ניתן ל"מפעל הזוהר העולמי"

על ידי הרב הצדיק המקובל **הרב בניהו שמואלי** שליט"א
ראש ישיבת "נהר שלום" (רח' שילה 6 ירושלים)
לעילוי נשמת מורינו ורבינו הצדיק הקדוש
רבי **מרדכי** בן מרים **שרעב"י** זיע"א

תפלה קודם למוד הזהר (קבלה מהאריז"ל)

רבון העולמים ואדוני האדונים, אב הרחמים והסליחות. מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, בקדה ובהשתחויה, שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש, ונתת לנו חלק בסודות תורתך הקדושה. מה אנו, מה חיינו, אשר עשית עמנו חסד גדול פנה. על פן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך, שתמחול, ותסלח, לכל חטאתינו ועוונותינו, ואל יהיו עוונותינו מבדילים בינינו לביניך.

ובכן יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שתכונן לבבינו ליראתך ואהבתך, ותקשיב אזניך לדברינו אלה, ותפתח לבבינו הערל בסודות תורתך, ויהיה למודנו זה נחת רוח לפני כסא כבודך פריח נחות. ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בחינתינו, ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם. וזכותם, וזכות אבותם, וזכות תורתם, ותמימותם, וקדשם, יעמוד לנו לבל נפשל בדברים אלו. ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים. כמאמר נעים ומירות ישראל "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך". יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה:

תפלה לאחר למוד הזהר (יאמר בפנות הלב)

אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן רחם עלינו טוב ומטיב הדרש לנו. שובה אלינו בהמון רחמיה בגלל אבות שעשו רצונך. בנה ביתך כבתחלה וכוונן מקדשך על מכונו. והראנו בבנינו ושמחנו בתקונו. והשב פהנים לעבודתם ולויים לדוכנם לשירם ולזמרם. והשב ישראל לנויהם. ומלאה הארץ דעה את ה' ליראה ולאהבה את שמך הגדול הגבור והנורא אמן פן יהי רצון.

לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִשׁוּם שְׁנֵי דְבָק
בוֹ, כְּמוֹ שְׁנֵי אֲמָר מִה שָׁמוּ וּמִה
שֵׁם בְּנוֹ כִּי תִדַע.

בְּשִׁרְיָא הוֹלִידָה אֶת רֵאוּבֵן, מִה
כְּתוּב? וּתְקָרָא אֶת שְׁמוֹ רֵאוּבֵן.
רֵאוּבֵן סֵתָם, מִשׁוּם שְׁנֵי דְבָק
בְּשִׁלְשָׁה צְדָדִים מְחַבְרִים יַחַד -
שְׁמֵעוֹן וְלוֹי. מִה הִטְעַם לוֹי? כְּמוֹ
שְׁנֵי אֲמָר (מַלְכִים א-ז) לִיּוֹת, הַחֲבוּר
שֶׁל כָּל הַצְּדָדִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאן שְׁכַתוּב
יֵתֵר שְׂאֵת וְיֵתֵר עֵז, כְּתָרְגוּמוֹ
בְּכוּרָה, כְּהִנָּה וּמַלְכוּת. וְהַמַּלְכוּת
הִיא בְּצַד הַגְּבוּרָה, וְעַל פִּי רֵאוּבֵן
סֵתָם.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, רֵאוּ בֵּן סֵתָם,
שְׁנֵי דְבָק בְּשְׁמֵעוֹן וְלוֹי. כִּי הִיָּתָה
דְּעִתָּה [רְעוּתָה] שֶׁל לָאָה, שְׁכַתוּב
הַפְּעַם יִלְוֶה אִישִׁי אֵלַי כִּי יִלְדְּתִי
לוֹ שְׁלִשָּׁה בָּנִים. מִשׁוּם שְׁהִיּוּ
שְׁלִשָּׁה שְׁמַתְחַבְרִים יַחַד.

וְכֵּן וּרְאָה שְׁכַתוּב הוּא, שְׁהִיּוּ
הַמְרַבֵּב הַעֲלִיּוֹנָה - הָאֲבוֹת,
וְדוּד הַמְלֵךְ שֶׁהַתְּחַבֵּר עִמָּם, וְכָל
הָאַרְבַּע הֵם מְרַבֵּבוֹת עֲלִיּוֹנוֹת,
הַסּוּד שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וְעַל פִּי
רֵאוּבֵן שְׁמֵעוֹן וְלוֹי, אַחַר כֵּן
יְהוּדָה שִׁירַשׁ מַלְכוּת, וְעַל פִּי
כָּלֵם בְּמִקּוּם הַזֶּה.

וְכַתוּב [וְ] אַחַר זֶה שְׁכַתוּב (בְּרֵאשִׁית כט)
הַפְּעַם אוֹדָה אֶת ה' וְגו' וְתַעֲמַד
מִלְדָּת. מִשׁוּם שְׁכַתוּב נִשְׁלְמוּ
אַרְבַּעַת עֲמוּדִים. הַפְּעַם אוֹדָה
אֶת ה', מִה הִטְעַם אֲמָרָה אוֹדָה
אוֹדָה אֶת ה', וְלֹא בְּכֻלָּם? אֵלֹא
מִכָּאן, שֶׁכָּל זְמַן שְׁכַתוּב יִשְׂרָאֵל
בְּגִלוּת, הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ אֵינוֹ שָׁלֵם.
בֵּא רְאָה, אִף עַל גַּב שְׁשִׁלְשָׁה
בָּנִים הִיּוּ עַד שֶׁהוֹלִידָה אֶת
יְהוּדָה, הַפְּסָא לֹא הִשְׁלֵם, וּמִשׁוּם
כֵּן הַפְּעַם אוֹדָה אֶת ה', וְלֹא
בְּכֻלָּם. וְעַל פִּי תַעֲמַד מִלְדָּת. מִה

אֲקָרִי בֵּן לְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּאֵתְדַבֵּק
בִּיה, כְּמָה דְּאֵתְ אָמַר, (מִשְׁלִי ל) מִה שָׁמוּ וּמִה שֵׁם
בְּנוֹ כִּי תִדַע.

לָאָה, כִּד אוֹלִידָת לְרֵאוּבֵן מִה כְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית
כט) וּתְקָרָא אֶת שְׁמוֹ רֵאוּבֵן. רֵאוּבֵן
סֵתָם, בְּגִין דְּאֵתְכִלִּיל בְּתַלְתָּ סֵטְרִין מִתְחַבְרִין
כְּחֻדָּא, שְׁמֵעוֹן וְלוֹי. מָאִי טַעְמָא לוֹי, כְּמָה
דְּאֵתְ אָמַר, (מַלְכִים א ז) לִיּוֹת, חֲבוּרָא דְכָל סֵטְרִין.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִהְכָּא, דְּכְתִיב, (בְּרֵאשִׁית מט)
יֵתֵר שְׂאֵת וְיֵתֵר עֵז, כְּתָרְגוּמוֹ בְּכִירוּתָא,
כְּהוֹנָתָא, וּמַלְכוּתָא. וּמַלְכוּתוֹ בְּסֵטְרָא דְגְבוּרָה
אִיהוּ, וְעַל דָּא רֵאוּבֵן סֵתָם.

אָמַר רַבִּי אַבָּא רֵאוּ בֵּן סֵתָם, דְּאֵתְכִלִּיל
בְּשְׁמֵעוֹן וְלוֹי. יֵלָּא הִכִּי הָוֵה דְּעִתָּה.

(כ"א רְעוּתָא) דְּכְתִיב, (בְּרֵאשִׁית כט) הַפְּעַם יִלְוֶה אִישִׁי
אֵלַי כִּי יִלְדְּתִי לוֹ שְׁלִשָּׁה בָּנִים. בְּגִין דְּהָוֵה
תְּלַתָּא דְּמִתְחַבְרִין כְּחֻדָּא.

וְתָא חֲזִי, דְּהִכָּא הוּא. דְּהָא רְתִיכָא עֲלָאָה,
אַבְהָן וְדוּד מְלָכָא דְּאֵתְחַבֵּר בְּהוּ, וְכֻלְהוּ
אַרְבַּע אֵינוֹן רְתִיכִין עֲלָאִין, רְזָא דְשִׁמָּא
קְדִישָׁא. וְעַל דָּא, רֵאוּבֵן שְׁמֵעוֹן לוֹי, לְבַתֵּר
יְהוּדָה דִּירִית מַלְכוּ, וְעַל דָּא, כְּלָהוּ בְּאֵתֵר
דָּא.

וְכַתִּיב (כ"א דָּא כְּתֵר דָּא דְכְתִיב) (בְּרֵאשִׁית כט) הַפְּעַם אוֹדָה
אֶת ה' וְגו' (בְּרֵאשִׁית כט) וְתַעֲמַד מִלְדָּת,
בְּגִין דְּהִכָּא אֲשַׁתְּכַלְלוּ אַרְבַּע סְמִכִין. הַפְּעַם
אוֹדָה אֶת ה', מָאִי טַעְמָא אֲמָרָה אוֹדָה אֶת ה'
בְּהֵאִי, וְלֹא בְּכֻלְהוּ. אֵלֹא מִהְכָּא, כָּל זְמַנָּא (דף
קנה ע"א) דְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל בְּגִלוּתָא, שְׁמָא קְדִישָׁא
לָאוּ שְׁלִים הוּא.

תָּא חֲזִי, אִף עַל גַּב דְּתַלְתָּ בְּנִין הָווּ עַד
דְּאוֹלִידָת לִיהוּדָה, לָא שְׁלִים כְּרִסְיָא.

וּבְגִינֵי כֵן הַפְּעַם אוֹדָה אֶת ה', וְלֹא בְּכֻלְהוּ, וְעַל דָּא וְתַעֲמַד מִלְדָּת. מָאִי

ותַעַמַד, דְּקִימָא כְּרִסְיָא עַל סְמֻכּוּהִי. (ותַעַמַד עַד הַקָּא) וְתַעַמַד, דְּהָא עַד הַקָּא, וְתַעַמַד בְּיַחְוָדָא חַד, מִפְּאֵן וּלְתַתָּא עֲלִמָּא דְפִירוּדָא אִיהוּ. וְאִי תִימָא אֵינּוֹן תְּרִין בְּנִין דְּאוּלִידַת לְבָתֵר, כְּגוּוֹנָא דָּא. לָא, דְּהָא אֵינּוֹן תְּרִין בְּאֵלִין אַתְחַבְרוּ, בְּגִין דְּשִׂית סְטָרִין דְּעֲלִמָּא כַחְדָּא אֵינּוֹן.

וְתָא חֲזִי, פְּלָהוּ תְרִיסַר שְׁבֻטִין, תְּקוּנֵי דְכְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל בְּהַאי עֲלִמָּא נִינְהוּ, לְאַתְתַּקְנָא נְהוּרָא עֲלָאָה אוֹכְמָא כְּמָה דְאַתְחֲזִי, וּלְאַתְבָּא עֲקָרָא דְכֻלָּא לְאַתְרֵיהּ. פְּלָהוּ עֲלִמִין כְּגוּוֹנָא חַד קִימִי, וּבְהַאי אֲשַׁתְּכֻלְל עֲלִמָּא תַתָּאָה כְּגוּוֹנָא דְעֲלִמָּא דְלַעִילָא.

יִשְׁשַׁבֵּר זְבוּלוֹן, הַקָּא אֲשַׁתְּכֻלְלוּ שִׂית בְּנִין, שִׂית סְטָרִין דְּעֲלִמָּא. כְּגוּוֹנָא דָּא, בְּנֵי הַשְּׁפָחוֹת אֵינּוֹן אַרְבַּע, וְאַתְחַבְרוּ בְּאֵלִין. וְאֵלִין אַרְבַּע קְשָׁרִין דְּמַתְחַבְּרִין בְּהוּ, וְאוּקְמוּהוּ, וְעַל דָּא כְּתִיב, (מלכים א ז) וְכָל אַחֲרֵיהֶם בְּיָתָהּ, אֵף עַל גַּב דְּבְנֵי שְׁפָחוֹת נִינְהוּ, בְּיָתָהּ.

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, אִי הֵכִי, הָא אֲתָמַר כָּל מָה דְּאוּלִיד עֲלִמָּא תַתָּאָה, פִּירוּדָא אִיהוּ, דְּהָא כְּתִיב, (בראשית ב) וּמִשָּׁם יִפְרֹד, מָה תִימָא כְּיוֹסֵף וּבְנֵימִין, אִי תִימָא דְּעֲלִמָּא חַד בְּהַנִּי, לָאוּ אִיהוּ. דְּהָא לָא נִפְקוּ מֵעֲלִמָּא עֲלָאָה, וְעֲלִמָּא תַתָּאָה מָה דְּאוּלִידַת אוּלִידַת לְתַתָּא וְלָא לַעִילָא, וְאִי הֵכִי פִירוּדָא אִיהוּ.

אַתָּא רַבִּי אַבְא וּנְשַׁקִּיָּה. אָמַר לִיה מְלָה דָּא סְתִים אִיהוּ, דְּהָא עֲלִמָּא עֲלָאָה אֲתַתְּקִין בְּתְרִיסַר דְּאֵינּוֹן מְדִילִיָּה. אָבַל תָּא חֲזִי, רְזָא דְּמְלָה, בְּכָל זְמַנָּא צְדִיק מֵעֲלִמָּא תַתָּאָה נְפִיק וְעִיל, בֵּיה עִיל וּמְנִיָּה נְפִיק. וּבְגִין כֶּף, אַתְבְּנֵי בְּאַתֵר דָּא, וְעֲקָרָא הוּא לַעִילָא וְעֲקָרָא

זֶה וְתַעַמַד? שְׁעַמַד הַפֶּסֶא עַל תּוֹמְכִיו.
[ותַעַמַד עַד בָּאן] וְתַעַמַד, שְׁהֵגָה עַד כָּאן וְתַעַמַד, בְּיַחְוָד אַחֵר. מִכָּאן וְלַמְטָה הוּא עוֹלָם הַפְּרוּד. וְאִם תֹּאמַר, אוֹתָם שְׁנֵי הַבָּנִים שְׁהוּלִידָה אַחֵר כֶּף כְּמוֹ זֶה? לָא שְׁהָרִי אוֹתָם הַשְּׁנַיִם הַתְּחַבְּרוּ עִם אֵלוּ, מִשּׁוּם שְׁשֻׁשֶׁת הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם הֵם יַחַד.

וְכֹא וּרְאָה, כָּל שְׁנַיִם עֶשֶׂר הַשְּׁבֻטִים הֵם תְּקוּנֵיהָ שֶׁל כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה, לְתַקֵּן הָאוּר הָעֲלִיּוֹן הַשְּׁחוּר כְּמוֹ שְׂרָאוּי, וְלְהַשִּׁיב אֶת עֵקֶר הַכֵּל לְמִקוּמוֹ. כָּל הָעוֹלָמוֹת כְּמוֹ אַחַד עוֹמְדִים, וּבְזֶה נִשְׁלַם הָעוֹלָם הַתְּחַתּוֹן כְּמוֹ שְׁהָעוֹלָם שֶׁלְמַעְלָה.

יִשְׁשַׁבֵּר זְבוּלוֹן, כָּאן נִשְׁלְמוּ שְׁשֵׁה בָנִים, שְׁשֻׁשֶׁת הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם. כְּמוֹ כֵּן בְּנֵי הַשְּׁפָחוֹת הֵם אַרְבַּע, וְהַתְּחַבְּרוּ עִם אֵלוּ, וְאֵלוּ אַרְבַּעַת הַקְּשָׁרִים שֶׁמַּתְחַבְּרִים בֵּיהֶם, וּבְאַרְוָה. וְעַל כֵּן כְּתוּב (מלכים א ז) וְכָל אַחֲרֵיהֶם בְּיָתָהּ. אֵף עַל גַּב שְׁבְנֵי שְׁפָחוֹת הֵם - בְּיָתָהּ.

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, אִם כֶּף, הָרִי נִאֲמַר, כָּל מָה שְׁהוּלִיד הָעוֹלָם הַתְּחַתּוֹן הוּא פְּרוּד, שְׁהָרִי כְּתוּב וּמִשָּׁם יִפְרֹד. מָה תֹּאמַר כְּיוֹסֵף וּבְנֵימִין? אִם תֹּאמַר שְׁעוֹלָם אַחַד בְּאֵלָה - זֶה אֵינּוּ, שְׁהָרִי לָא יֵצְאוּ מִן הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְהָעוֹלָם הַתְּחַתּוֹן - מָה שְׁהוּלִיד, הוּלִיד לְמַטָּה וְלֹא לְמַעְלָה, וְאִם כֶּף הוּא פְּרוּד.

כָּא רַבִּי אַבְא וּנְשַׁקוּ. אָמַר לוֹ, דְּבַר זֶה הוּא נִסְתֵּר, שְׁהָרִי הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן הַתְּתַקֵּן בְּשְׁנַיִם עֶשֶׂר שֶׁל אוֹתָם מְשַׁלוּ. אָבַל בֹּא רְאָה סוּד הַדְּבַר, בְּכָל זְמַן הַצְּדִיק מִהָעוֹלָם הַתְּחַתּוֹן יוֹצֵא וּנְכַנֵּס, בּוֹ נְכַנֵּס וּמְמַנְּו יוֹצֵא, וּמִשּׁוּם כֶּף נְכַנְּה בְּמִקוּם הַזֶּה, וְהַעֲקֵר הוּא

למעלה, והעקר הוא למטה, [צדיק, בו נכנס בו יוצא] והוא תמיד בעולם התחתון לעולם, פתוב ויהי בצאת נפשה פי מתה.

בא ראה, בעולם התחתון הזה, הצדיק נכנס בו וממנו יוצא. פשוט הוא בסוד של יוסף הצדיק, וכשיוצא הוא בסוד של בנימין. זהו שכתוב ויהי בצאת נפשה פי מתה. מי נפשה? זה הצדיק שיוצא ממנה.

זה בנימין, נקרא בן אוני, שחשבה שהולידה למטה בעולם הפרוד, ונשארו אחד עשר באותם למעלה. מה פתוב? ואביו קרא לו בנימין, בן זמין. שהרי התעלה למעלה בעולם העליון. שכאשר נאבד יוסף, בנימין השלים את מקומו. ועל פן הצדיק נכנס ויוצא בעולם התחתון. משום כך יוסף ובנימין וכל השנים עשר, כמו שלמעלה ביחוד אחד.

הפעם אודה את ה'. רבי שמעון פתח ואמר, (תהלים קיא) אודה ה' בכל לבב, בכל לבה, בכל לבי. אלא, דוד ברזא עלאה דשמא קדישא, קא בעי ליה לאודאה ליה לקדשא ברין הוא, אודה ה' בכל לבב ביצר טוב וביצר רע, ואלין תרין סטרין, חד זמינא וחד שמאלא.

בסוד ישירים ועדה - אלו הם שאר הצדדים של העולם הזה, שהרי לבב כמו צפון ודרום. בסוד ישירים - אלו הם שאר צדדי העולם, שהם ששה כמו שלמעלה. ועדה - זהו המקום של יהודה, וכתוב (תהלים קלב) ועדתי זו אלמדם. וכתוב (הושע יב) ויהודה עד רד עם אל וגו'. פתיב (תהלים קלח) אודך בכל לבי נגד אלהים אומרן. כאן במקום אחד

הוא לתתא, (כ"א צדיק ביה עייל ביה נפיק) ובעלמא תתאה (דף קנה ע"ב) איהו תדיר לעולם, פתיב, (בראשית לה) ויהי בצאת נפשה פי מתה.

הא חזי בהאי עלמא תתאה, צדיק ביה עייל ומניה נפיק, פד עייל, איהו ברזא דיוסף הצדיק, פד נפיק ברזא דבנימין הדא הוא דכתיב, (בראשית לה) ויהי בצאת נפשה פי מתה, מאן נפשה, דא צדיק דנפיק מנה.

ודא בנימין, נקרא בן אוני, דחשיבת דאולידת לתתא בעלמא דפירודא, ואשתארו חד סרי באינון לעילא. מה כתיב ואביו קרא לו בנימין בן זמין, דהא אסתלק לעילא בעלמא עלאה. דכד אתאביד יוסף, בנימין אשלים אתריה. ועל דא צדיק בעלמא תתאה עייל ונפק, בגין כך יוסף ובנימין וכלהו תריסר, פגוונא דלעילא ביחודא חד. הפעם אודה את ה', (בראשית כט) רבי שמעון

פתח ואמר, (תהלים קיא) אודה ה' בכל לבב בסוד ישירים ועדה, בכל לבב, בכל לבי. אלא, דוד ברזא עלאה דשמא קדישא, קא בעי ליה לאודאה ליה לקדשא ברין הוא, אודה ה' בכל לבב ביצר טוב וביצר רע, ואלין תרין סטרין, חד זמינא וחד שמאלא.

בסוד ישירים ועדה, אלין אינון שאר סטרין דהאי עלמא, דהא לבב, פגוונא דדרום וצפון. בסוד ישירים, אלין אינון שאר סטרי עלמא, דאינון שית פגוונא דלעילא. ועדה, דא הוא אתר דיהודה, וכתוב, (תהלים קלב) ועדתי זו אלמדם. וכתוב, (הושע יב) ויהודה עוד רד עם אל וגו'. פתיב (תהלים קלח) אודך בכל לבי נגד אלהים אומרן, הקא באתר חד קאמר, דכתיב נגד אלהים אומרן. דהא לגבי האי

נאמר, שכתוב נגד אלהים
אזמר, שהרי לדרגה הזו אמר
שירה, לחבר אותה לימין.

בא ראה, יהודה אחוז בכל
הצדדים. אחוז בדרום, אחוז
במזרח. שהרי הוא בא מצד
השמאל, וראשיתו בצפון, ואחוז
בדרום, משום שהוא הולך לימין
ונאחז בגוף. משום כן, הפעם
אודה את ה'. ותעמד מלדת.
ותעמד, שעמדה בקיום של
הברית פראוי, שהרי הכל נתקן
מרכבה קדושה.

רבי שמעון יצא לקריה. הודמן
לו רבי אבא ורבי חייא ורבי
יוסי. כיון שראה אותם, אמר,
התחדשות של התורה צריך כאן.
ישבו שלשת אלה [מים]. כשצצה
ללכת, פתח כל אחד מהם
בפסוק.

רבי אבא פתח ואמר, וה' אמר
אל אברהם אחרי הפרד לוט
מעמו, שא נא עיניך וראה וגו'.
וכי לפי הראיה של אברהם יורש
את הארץ, ולא יותר? עד כמה
רואה בן אדם? שלש פרסאות,
או ארבע או חמש פרסאות,
והוא אומר כי את כל הארץ אשר
אתה ראה וגו'!

אלא, כיון שארבעת הצדדים
של העולם רואה, את כל הארץ
רואה. שהרי ארבעת הצדדים
של העולם הם כללו של כל
העולם. עוד, הרים אותו הקדוש
ברוך הוא על ארץ ישראל
והראה לו שהיא קשורה בצדדי
העולם, והיה רואה את הכל.
כמו כן, מי שרואה את רבי
שמעון, רואה את כל העולם,
השמחה של מעלה ומטה.

פתח רבי חייא ואמר, הארץ
אשר אתה שוכב עליה לך אתגנה
ולזרעה, וכי אותו המקום לבדו
הבטיח לו הקדוש ברוך הוא,

דרגא קאמר שירתא, לחברא ליה בימינא.
תא חזי, יהודה אחיד בכל סטרין, אחיד
בדרום ואחיד במזרח. דהא איהו מסטר
שמאלא קא אתיא, ושירותיה בצפון ואחיד
בדרום, בגין דאיהו אזיל לימינא ואתאחיד
בגופא, בגין כן (בראשית כט) הפעם אודה את ה'.
ותעמד מלדת, ותעמד, דקיימא בקיימא
דקיימא כדקא יאות, דהא אתתקן כלא
רתיכא קדישא.

רבי שמעון נפק לקרייתא, אזדמן ליה רבי
אבא ורבי חייא ורבי יוסי, כיון דחמא
לון, אמר חדותתי דאורייתא אצטריך הקא,
יתבו תלתא אלין, (ס"א יומין) כד בעא למיזל,
פתח כל חד וחד קרא.

רבי אבא פתח ואמר, (בראשית יג) וה' אמר אל
אברהם אחרי הפרד לוט מעמו וגו', שא
נא עיניך וראה וגו'. וכי לפנים חזו דאברהם
ירית ארעא ולא יתיר. עד כמה חמי בר נש,
תלת פרסי או ארבע או חמש פרסי, ואיהו
אמר (בראשית יג) כי את כל הארץ אשר אתה
רואה וגו'.

אלא, כיון דארבע סטרין דעלמא חמי, כל
ארעא חמי. דהא ארבע סטרי
דעלמא, כללא דכל עלמא. תו, זקף ליה
קדשא בריך הוא על ארעא דישראל, (דף קנו
ו"א) ואחמי ליה דאיהי קשירא בסטרי
דעלמא, והוה חמי כלא. כגוונא דא, מאן
דחמי ליה לרבי שמעון, כל עלמא חמי,
חדוותא דעילא ותתא.

פתח רבי חייא ואמר (בראשית כח) הארץ אשר
אתה שוכב עליה לך אתגנה ולזרעה,
וכי ההוא אתר בלחודוי אבטח ליה קדשא
ברוך הוא, דהא ארבע אמין או חמשא הוו

שְׁהָרִי אַרְבַּע אַמּוֹת או חֲמֵשׁ הָיוּ
וְלֹא יוֹתֵר? אֵלֶּא בְּאוֹתוֹ זְמַן,
בְּאוֹתָם אַרְבַּע אַמּוֹת קָפַל הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.
נִמְצָא שְׁאוֹתוֹ מְקוּם הוּא הַכֶּלֶל
שֶׁל כָּל הָאֶרֶץ. וּמָה אוֹתוֹ הַמְּקוּם
הוּא הַכֶּלֶל שֶׁל כָּל הָאֶרֶץ - רַבִּי
שִׁמְעוֹן שְׁהוּא הַמְּאוּר שֶׁל כָּל
הָאֶרֶץ, עַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה
שִׁשְׁקוּל כָּכֵל הָעוֹלָם.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, הַפְּעַם
אוֹדָה אֶת ה', וְכִי בְּכָל מָה
שֶׁהוֹלִידָה לֹא רָאוּי לְהוֹדוֹת
לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֵלֶּא בְּזָה?
אֵלֶּא יְהוּדָה הוּא הַבֵּן הַרְבִּיעִי
לְכַסָּא, וְהוּא מְשָׁלִים אֶת הַכַּסָּא.
וּמִשׁוּם כֶּף יְהוּדָה לְבַדּוֹ תִּקְוֶן
הַכַּסָּא וְתוֹמָךְ שֶׁל כָּל הַתּוֹמְכִים.

[שְׁהוּוּ שְׁלֹשָׁה, אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב, וְאֵין בָּא דְדוּד
מִיְהוּדָה וְהַשְּׁלִים הַכַּסָּא, וְעַל כֶּף נִקְרָא יְהוּדָה,
שְׁהוּוּ הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ, וְהַדְּלִ"ת (אֲרַבְעֵי וְגוֹיִו)
מִנְגֻלוֹת הַכַּסָּא] רַבִּי שִׁמְעוֹן שְׁמַאִיר
אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּתוֹרָה וְכַמָּה
מְאוּרוֹת מְאִירִים בְּשִׁבְלֵוֹ, עַל
אַחַת פְּמָה וְכַמָּה.

וַיִּלְךְ רַאוּבֵן בִּימֵי קְצִיר חֲטִים וַיִּמְצָא דוּדָאִים
בְּשִׂדָּה. (בְּרַאשִׁית ל') רַבִּי יִצְחָק פְּתַח וְאָמַר,
(תְּהִלִּים קד) מָה רַבּוֹ מַעֲשֵׂיךָ ה' כָּלֵם בְּחֻכְמָה
עֲשִׂיתָ מְלֶאכֶה הָאֶרֶץ קִנְיָנָךְ. הַאִי קָרָא
אוּקְמוּהָ, בְּכַמָּה אֶתֶר. אֵלֶּא, מֵאֵן יָכִיל לְמַמְנֵי
עוֹבְדוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּהָא כַּמָּה חִילִין
וּמִשְׁרִיין, מִשְׁנַיִן דָּא מִן דָּא, דְּלִית לֹון
חוּשְׁבָנָא. וְכִלְהוּ בְּזַמְנָא חֲדָא, כְּמַרְזָפָא
דְּאַפִּיק זִיקִין לְכָל סִטְרִין בְּזַמְנָא חֲדָא. כֶּף
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִפִּיק פְּמָה זִינִין וּמִשְׁרִיין
מִשְׁנַיִן דָּא מִן דָּא, דְּלִית לֹון חוּשְׁבָנָא וְכִלְהוּ
בְּזַמְנָא חֲדָא.

וְלֹא יוֹתֵר. אֵלֶּא, בְּזַמְנָא הַהוּא, בְּאִינוּן אַרְבַּע
אַמִּין, כְּפִיל לִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל אַרְעָא
דְּיִשְׂרָאֵל. אֲשֶׁתַּפַּח הַהוּא אֶתֶר כָּלֵלָא דְכָל
אַרְעָא, וּמָה הַהוּא אֶתֶר אִיהוּ כָּלֵלָא דְכָל
אַרְעָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן דְּאִיהוּ בּוֹצִינָא דְכָל
אַרְעָא, עַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה דְשִׁקוּל כָּכֵל
עַלְמָא.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, הַפְּעַם אוֹדָה אֶת ה',
וְכִי בְּכִלְהוּ דְאוֹלִידָת, לֹא אֲתַחֲזִי
לְאוֹדָה לִיָּה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵלֶּא בְּהָאִי.
אֵלֶּא יְהוּדָה אִיהוּ בְּרָא רַבִּיעֵאָה לְפְרִסְיָא,
וְאִיהוּ אֲשָׁלִים לְפְרִסְיָא. וּבְגִין כֶּף, יְהוּדָה
בְּלַחֲדוּי, תִּקְוֶנָא דְפְרִסְיָא וְסַמְכָא דְכִלְהוּ

סְמְכִין. (נ"א דְמוּוּ תְּלַת, אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וּבְדִין אֲתָא דוּד מִיְהוּדָה
וְאֲשָׁלִים לְכַרְסְיָא, וְעַל כֶּף אֲקַרְבִי וְהוּדָה דְאִיהוּ שְׁמָא קְדִישָׁא וְהַדְּלִ"ת (ס"א
ד' רַנְלוּהוּ) מְרַנְלוּהוּ דְכַרְסְיָא) רַבִּי שִׁמְעוֹן דְּנַהֲרִין
עַלְמָא בְּאוֹרֵייתָא וְכַמָּה בּוֹצִינִין נְהָרִין בְּגִינָה,
עַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה.

וַיִּלְךְ רַאוּבֵן בִּימֵי קְצִיר חֲטִים וַיִּמְצָא דוּדָאִים
בְּשִׂדָּה. (בְּרַאשִׁית ל') רַבִּי יִצְחָק פְּתַח וְאָמַר,
(תְּהִלִּים קד) מָה רַבּוֹ מַעֲשֵׂיךָ ה' כָּלֵם בְּחֻכְמָה
עֲשִׂיתָ מְלֶאכֶה הָאֶרֶץ קִנְיָנָךְ. הַאִי קָרָא
אוּקְמוּהָ, בְּכַמָּה אֶתֶר. אֵלֶּא, מֵאֵן יָכִיל לְמַמְנֵי
עוֹבְדוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּהָא כַּמָּה חִילִין
וּמִשְׁרִיין, מִשְׁנַיִן דָּא מִן דָּא, דְּלִית לֹון
חוּשְׁבָנָא. וְכִלְהוּ בְּזַמְנָא חֲדָא, כְּמַרְזָפָא
דְּאַפִּיק זִיקִין לְכָל סִטְרִין בְּזַמְנָא חֲדָא. כֶּף
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִפִּיק פְּמָה זִינִין וּמִשְׁרִיין
מִשְׁנַיִן דָּא מִן דָּא, דְּלִית לֹון חוּשְׁבָנָא וְכִלְהוּ
בְּזַמְנָא חֲדָא.

תָּא חֲזִי, בְּדַבּוּרָא וּבְרוּחָא כְּחֲדָא, אֲתַעְבִּיד
עַלְמָא, דְּכַתִּיב (תְּהִלִּים לג) בְּדָבָר ה' שָׁמַיִם
נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיּוֹ כָּל צְבָאָם. בְּדָבָר ה', דָּא

וברוח פיו - זו הרוח. זה בלי זה לא הולך, ונכללים זה עם זה ויוצאים מהם כמה צבאות לצבאות, ומחנות למחנות, והכל בפעם אחת.

בא ראה, כשרצה הקדוש ברוך הוא לברא את העולמות, הוציא אור נסתר אחר, שמהאור ההוא יוצאים ומאירים כל אותם האורות שהתגלו, ומאותו האור יוצאים והתפשטו ונעשו שאר האורות, והוא העולם העליון. ועוד, האור העליון הזה התפשט ועשה אמן, אור שאינו מאיר, ועשה את העולם התחתון. ומשום שהוא אור שלא מאיר, רוצה להתקשר למעלה, רוצה להתקשר למטה. ובקשר שלמטה נקשר להאיר בקשר שלמעלה. והאור הזה שאינו מאיר בקשר שלמעלה, מוציא את כל החילות והמחנות למינים רבים. זהו שכתוב מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית וגו'.

וכך מה שבארץ כף גם למעלה, ואין לה דבר קטן בעולם הזה שלא תלוי בדבר אחר עליון שהתמנה עליו למעלה. משום שכשמתעורר זה שלמטה, מתעורר אותו שהתמנה עליו למעלה, שהכל נאחז זה עם זה. בא ראה, כתוב תני נא לי מודדאי בנה. לא הדודאים הם שילדו את רחל, אלא הקדוש ברוך הוא מגלגל את הדבר על ידי אותם דודאים כדי שיצא יששכר, שאוחז בתורה יותר מכל השבטים, משום שהרי רחל האחותה ביצקב לא השאירה אותו ללאה. זהו שכתוב המעט קחתך את אישי, וכתוב לכן ישכב עמך הלילה תחת דודאי בנה.

דבורא. וברוח פיו, דא רוחא. דא בלא דא לא אזיל, ואתפליל דא בדא, ונפיק מנייהו כמה חילין לחילין, ומשריין למשריין, וכלא בזמנא חדא.

הא חזי כד בעא קדשא בריה הוא למברי עלמין, אפיק חד נהורא סתימאה. דמן ההוא נהורא, נפקין ונהרין כל אינון נהרין דאתגליין. ומההוא נהורא, נפקין ואתפשטו ואתעבידו שאר נהרין ואיהו עלמא עלאה. תו, אתפשט האי נהורא עלאה, ועביד אומנא, נהורא דלא נהיר, ועביד עלמא תתאה. ובגין דאיהו נהורא דלא נהיר, בעי לאתקשרא לעילא, (דף קנו ע"ב) בעי לאתקשרא לתתא, ובקשורא דלתתא, אתקשר לאתנהרא בקשורא דלעילא. והאי נהורא דלא נהיר, בקשורא דלעילא, אפיק כל חילין ומשריין לזינין סגיאין, הדא הוא דכתיב מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית וגו'.

זכר מה די בארעא, הכי נמי לעילא. ולית לה מלה זעירא בהאי עלמא, דלא תלייא במלה אחרא עלאה דאתפקדא עליה לעילא, בגין דכד אתער האי לתתא, אתער ההוא דאתפקדא עליה לעילא, דכלא אתאחד דא בדא.

הא חזי כתיב, (בראשית ל) תני נא לי מודדאי בנה. לאו דודאים אולידו לה לרחל, אלא קדשא בריה הוא קא גלגל מלה על ידי דאינון דודאים. בגין דיפוק יששכר, דאחיד באורייתא יתיר מפלהו שבטין. בגין דהא רחל אחידא ביה ביצקב, לא שבקת ליה לגבי לאה. הדא הוא דכתיב (בראשית ל) המעט קחתך את אישי, וכתוב לכן ישכב עמך הלילה תחת דודאי בנה.

הם גָּרְמוּ דִּיפּוּק יִשְׁשַׁכְר לְעֵלְמָא, בְּגִין
מְשׁוּם שְׁמַעְלָה הַרִיחַ שֶׁל הַתּוֹרָה
לִפְנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, זֶהוּ
שְׁכַתוֹב הַדּוֹדָאִים נִתְּנוּ רִיחַ וְכוּ',
וְכַתוּב וַיִּשְׁכַּב עִמָּה בַּלֵּילָה הוּא,
הוּא וְדָאִי, וְהָרִי פִרְשׁוּהָ שְׁהַעוֹלָם
הָעֲלִיּוֹן הוּא שְׁנִסְתֵּר וְלֹא נִגְלָה,
מְשׁוּם שְׁהָרִי הַתּוֹרָה יוֹצֵאת
מִהָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן.

וּבְכָל מְקוֹם הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן הוּא
שֶׁלֹּא הַתְּגִלָּה, וְהָרִי נֹאמֵר וְעַבְד
הַלּוּי הוּא, כְּדִי לְהַמְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ
בְּרָכוֹת לְכָל, וַיִּשְׁשַׁכְר נֶאֱחָז בּוֹ,
וְעַל כֵּן קוֹרְאִים עַץ הַחַיִּים, הָעֵץ
שֶׁלֹּאֹתָם הַחַיִּים הָעֲלִיּוֹנִים שְׁנִקְרָא
הוּא וְלֹא אִתָּהּ.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהַדּוֹדָאִים הַלּוּ
פָּתְחוּ אֶת מַעֲיָה שֶׁל רַחֵל - לֹא,
שֶׁהִנֵּה כְּתוּב וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים
וַיִּפְתַּח אֶת רַחֲמָהּ. הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא וְלֹא דָבָר אַחֵר. מְשׁוּם שְׁאֹתָם
הַדּוֹדָאִים, אִף עַל פִּי שְׁכַחַם
לְמַעַלָּה, בְּאוֹתוֹ הִפְחַ שְׁלָחָם לֹא
מִתְּמַנֶּה פְקִידַת הַבְּנִים, שְׁהָרִי
הַבְּנִים תְּלוּיִים בְּמִזְל, וְלֹא בְּדָבָר
אַחֵר. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהִנֵּה הֵם נִכְרְאוּ
לְחַנּוּם - לֹא, שְׁהָרִי אֶפְלוּ לְדָבָר
הַזֶּה הֵם סִיוַע לְאוֹתָם שְׁמַתְעַכְּבִים,
וְאִינִם עֲקָרוֹת, וְלֹא נִגְזַר עֲלֵיהֶם
אֶלָּא בְּמִזְל.

וְהַצֵּא לָאָה לְקִרְאָתוֹ וְתֹאמַר אֵלִי
תְּבוֹא וְגו'. הַדָּבָר הַזֶּה הוּא
חֲצִפְּהָ? אִינּוּ כֵּן, אֶלָּא מִכַּאֲן
לְמַדְנּוּ עֲנוּתְנוּתָהּ שֶׁל לָאָה, שֶׁלֹּא
אָמְרָה דָּבָר לִפְנֵי אַחוֹתָהּ, וְהִיא
הַקְדִּימָה לְדָרְךָ וְאָמְרָה לוֹ בְּחַשְׁאִי
וְהוֹדִיעָה לוֹ, שְׁהָרִי זֶה הִנֵּה בְּרִשׁוֹת
רַחֵל, שְׁכַתוֹב כִּי שָׁכַר שְׁכַרְתִּיךָ.
מִרַחֵל נִטְלָה רִשׁוֹת. וְכִדִּי שֶׁלֹּא יָרַע
בְּעֵינֵי רַחֵל, אָמְרָה לוֹ בְּחוּץ, וְלֹא
בְּבֵית.

הָזֶה, דְּכַתִּיב, (ש) פִּי שְׁכוֹר שְׁכַרְתִּיךָ, מִרַחֵל נִטְלָה רִשׁוֹת, וּבְגִין דְּלֹא
יִבְאִישׁ בְּעֵינָאָה דְּרַחֵל, אָמְרָה לִיהָ לְבַר וְלֹא בְּבֵיתָא.

אִינּוֹן גָּרְמוּ דִּיפּוּק יִשְׁשַׁכְר לְעֵלְמָא, בְּגִין
דְּסָלִיק רִיחָא דְאוֹרִייתָא, קִמִּי קִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דְכַתִּיב (שיר השירים ז)
הַדּוֹדָאִים נִתְּנוּ רִיחַ וְגו'. וְכַתִּיב, (בראשית ל)
וַיִּשְׁכַּב עִמָּה בַּלֵּילָה הוּא. הוּא וְדָאִי, וְהָא
אוֹקְמוּהָ, דְעֵלְמָא עֲלָאָה. הוּא, דְסָתִים וְלֹא
גְלִיא, בְּגִין דְּהָא אוֹרִייתָא מֵעֵלְמָא עֲלָאָה
נִפְקַת.

וּבְכָל אִתֵּר, עֵלְמָא עֲלָאָה. הוּא, דְלֹא
אֲתַגְלִיא, וְהָא אֲתַמֵּר, (במדבר יח) וְעַבְד
הַלּוּי הוּא, בְּגִין לְאַמְשָׁכָא מַנְיָה בְּרַכָּאן
לְכָלָא, וַיִּשְׁשַׁכְר בֵּיהּ אֲתַאֲחִיד, וְעַל דָּא קְרִינָן
עַץ הַחַיִּים, אֵילָנָא דְאִינּוֹן חַיִּין עֲלָאִין,
דְּאֲקָרִי הוּא וְלֹא אִתָּהּ.

וְאִי תִימָא דְאֵלִין דּוֹדָאִים פָּתְחוּ מְעָהָ
דְּרַחֵל. לָאוּ, דְּהָא כְּתִיב, (בראשית ל) וַיִּשְׁמַע
אֱלֹהִים אֱלֹהִים וַיִּפְתַּח אֶת רַחֲמָהּ, קִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, וְלֹא מְלָה אַחְרָא. בְּגִין דְּאִינּוֹן דּוֹדָאִים,
אִף עַל גַּב דְּחִילָא דְלֵהוּן לְעֵילָא. בְּהַהוּא
חִילָא דְלֵהוּן, לֹא אֲתַמְנִי פְקִידָא דְבְנִין, דְּהָא
בְּנִין בְּמִזְלָא תְלִיין, וְלָאוּ בְּמִלָּה אַחְרָא. וְאִי
תִימָא דְהָא אִינּוֹן לְמַגְנָא אֲתַבְּרִיאוּ, לָאוּ,
דְּהָא אֶפְילוּ (דף קנו ע"א) לְמִלָּה דָּא, סִיוַעָא
אִינּוֹן לְאִינּוֹן דְּמַתְעַכְּבִי, וְלָאוּ אִינּוֹן עֲקָרָאן,
וְלֹא אֲתַגְזַר עֲלֵיהוּ אֶלָּא בְּמִזְלָא.

וְהַצֵּא לָאָה לְקִרְאָתוֹ וְתֹאמַר אֵלִי תְבוֹא וְגו'.
(בראשית ל) הָאִי מְלָה חֲצִיפּוֹתָא אִיהוּ.
לָאוּ אִיהוּ הַכִּי, אֶלָּא מְהַכָּא אוֹלִיפְנָא,
עֲנוּתְנוּתָא דְלָאָה, דְלֹא אָמְרָה קִמִּי אֲחַתָּהּ
מִיָּדִי, וְאִיהִי אֲקִדִּימַת לְאוֹרְחָא, וְאָמְרָה לִיהָ
בְּחַשְׁאִי, וְאוֹדְעָא לִיהָ. דְּהָא בְּרִשׁוֹתָא דְרַחֵל

הָזֶה, דְּכַתִּיב, (ש) פִּי שְׁכוֹר שְׁכַרְתִּיךָ, מִרַחֵל נִטְלָה רִשׁוֹת, וּבְגִין דְּלֹא
יִבְאִישׁ בְּעֵינָאָה דְּרַחֵל, אָמְרָה לִיהָ לְבַר וְלֹא בְּבֵיתָא.

וְרָא עוֹד אֶלָּא פִתְחָא מִשְׁכְּנָא דְלֵאָה (לְבַר),
נִפְקֵת לְבַר, וְעֵיילת לִיה לְיַעֲקֹב בְּפִתְחָא
דְלְבַר, עַד לָא יִיעוּל לְמִשְׁכְּנָא דְרַחֵל. מָאִי
טַעמָא, בְּגִין דְלֵא תִימָא מְלָה קָמִי דְרַחֵל, וְלֵא
תַחֲצִיף קָמִי אַחְתָּהָא. וְלֵא עוֹד, אֶלָּא אָמְרָה
לֵאָה, אִי יִיעוּל יַעֲקֹב בְּמִשְׁכְּנָא דְרַחֵל, לָאו
דִין הוּא לְאַפְקִיָה מִתַּמְזָן, בְּגִין כֶּף אַקְדִּימַת
לִיה לְבַר.

וְרָא עוֹד, אֶלָּא בְּפִתְחָא שְׁל מִשְׁכְּנָא
לֵאָה [לחיו] יִצְאָה הַחוּצָה,
וְהַכְנִיסָה אֶת יַעֲקֹב בְּפִתְחָא
שְׁבַחוּץ טָרַם שְׂיַכְנִס לְמִשְׁכְּנָא
רַחֵל. מָה הַטַּעַם? כִּדִּי שְׁלֵא
תֵאמֵר דְבַר לְפָנֵי רַחֵל, וְלֵא
תַתְּחַצֵּף לְפָנֵי אַחוּתָהּ. וְלֵא עוֹד,
אֶלָּא אָמְרָה לֵאָה, אִם יַכְנִס יַעֲקֹב
לְמִשְׁכְּנָא רַחֵל, אִינוּ דִין לְהוֹצִיאֹ
מִשָּׁם, מִשּׁוּם כֶּף הַקְדִּימָה לוֹ
בַחוּץ.

וְכֹרְ הַאי לְמָה, אֶלָּא לֵאָה רוּחָא דְקוּדְשָׁא
אַתְעֵרַת בָּהּ, וְיַדְעַת דְכָל הַנִּי שְׁבֻטִין
עֲלֵאִין, כְּלֵהוּ קְדִישִׁין, יַפְקוּן מִנָּה, וְדַחֲקַת
שְׁעֵתָא, בְּחִבִּיבוּתָא לְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא, וּבְגִין
כֶּף הִיא קְרֵאת לֹון שְׁמָהּ, בְּרִזָּא דְחֻכְמָתָא.

וְכֹרְ זֶה לְמָה? אֶלָּא שְׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ
הַתְּעוֹרְרָה בְּלֵאָה, וְיַדְעָה שְׁכָל
הַשְּׁבֻטִים הַעֲלִיּוֹנִים הַלְלוּ, כָּלֵם
קְדוּשִׁים, יִצְאוּ מִמֶּנָּה, וְדַחֲקָה
הַשְּׁעָה בְּחִבִּיבוּת לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ
הוּא, וּמִשּׁוּם כֶּף קְרֵאָה לְהֵם
שְׁמוֹת בְּסוּד הַחֻכְמָה.

רַבִּי חֵיִיא וְרַבִּי יוֹסִי, הוּוּ אֶזְלִי בְּאוּרְחָא,
אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי חֵיִיא, בְּכָל זְמַנָּא
דְאֶזְלִינָן בְּאוּרְחָא, וְלַעֲיָנָן בְּאוּרֵייתָא,
קְדָשָׁא בְרִיף הוּא מְרַחֵישׁ לָן נְסִינ, וְהַשְׁתָּא
אוּרְחָא דָּא אָרִיף לָן, נִתְעַסַּק בְּאוּרֵייתָא,
וְקְדָשָׁא בְרִיף הוּא יִזְדַּוּג בְּהַדָּן.

רַבִּי חֵיִיא וְרַבִּי יוֹסִי הִיוּ הוֹלְכִים
בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי חֵיִיא,
בְּכָל פַּעַם [שאנו] הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ
וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא מְרַחֵישׁ לָנוּ נְסִים, וְכַעַת
הַדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲרַכָּה לָנוּ, נִתְעַסַּק
בַּתּוֹרָה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
יִתְחַבֵּר עִמָּנוּ.

פִתְחָא רַבִּי חֵיִיא וְאָמַר, (שְׁמוֹת יב) בְּרֵאשׁוֹן
בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בְּעָרֵב
תֹּאכְלוּ מִצּוֹת, וּכְתִיב, (דְּבָרִים טז) שְׁבַעַת יָמִים
תֹּאכְל עֲלִיו מִצּוֹת לָחֶם עֲנִי, לָחֶם עֲנִי כְתִיב,
הַאי מְלָה אִתְעֵרוּ בָּהּ חֲבֵרִיא. אָבַל תָּא חֲזִי,
כִּד הוּוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, הוּוּ בְּרִשׁוּתָא אַחְרָא.
כִּד בְּעָא קְדָשָׁא בְרִיף הוּא לְקַרְבָּא לֹון לְגַבִּיָה,
יְהִב לֹון אַתְר דְּלָחֶם עֲנִי. לָחֶם עֲנִי, מָאן עֲנִי.
דָּא דוּד מְלַפָּא, דְּכְתִיב בִּיה (תְּהִלִּים מו) כִּי עֲנִי
וְאָבִיוֹן אָנִי.

פִתְחָא רַבִּי חֵיִיא וְאָמַר, (שְׁמוֹת יב)
בְּרֵאשׁוֹן בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ
בְּעָרֵב תֹּאכְלוּ מִצּוֹת, וּכְתוּב (דְּבָרִים
טז) שְׁבַעַת יָמִים תֹּאכְל עֲלִיו מִצּוֹת
לָחֶם עֲנִי. לָחֶם עֲנִי כְתוּב. בְּדְבַר
הַזֶּה הַתְּעוֹרְרוּ בּוֹ הַחֲבֵרִים. אָבַל
כִּא רָאָה, כְּשֶׁהִיוּ יִשְׂרָאֵל
בְּמִצְרַיִם, הִיוּ בְּרִשׁוּת אַחְרָת.
כְּשֶׁרָצָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְקַרְב
אוֹתָם אֵלָיו, נָתַן לָהֶם מְקוֹם שֶׁל
לָחֶם עֲנִי, לָחֶם עֲנִי. מִי הָעֲנִי? זֶה
דוּד הַמְּלָךְ, שְׁכְּתוּב בּוֹ (תְּהִלִּים פו)
כִּי עֲנִי וְאָבִיוֹן אָנִי.

וְהַאי לָחֶם עֲנִי אֲקָרִי מִצָּה, נוֹקְבָא בְּלָא
דְכוּרָא, מְסַפְּנוּתָא הוּוּ, אִתְקַרְיָבוּ לְגַבִּי
מִצָּה בְּקַדְמִיתָא, כִּינּוּן דְקַרְיָבוּ לֹון יְתִיר, עֵייל
לֹון קְדָשָׁא בְרִיף הוּא בְּדֶרֶגֶן אַתְרֵינָן,

וְלָחֶם עֲנִי הַזֶּה נִקְרָא מִצָּה, נִקְבָּה
בְּלִי זְכַר הִיא עֲנִי. הַתְּקַרְבוּ לְמִצָּה
בְּהַתְחַלָּה. כִּינּוּן שְׁקַרְבוּ אוֹתָם
יוֹתֵר, הַכְנִיס אוֹתָם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּדֶרֶגוֹת אַחְרוֹת, וְהַתְּחַבֵּר

זכר עם נקבה. ואז, כשמצה מתחברת בדכור, נקרא מצוה, בתוספת וא"ו. זהו שכתוב (דברים ל) כי המצוה הזאת. משום כך מצה בראשונה, ואחר כך מצוה. בעודם הולכים שמעו קול אחד שאומר: גרוד של רוצחים אורבים בדרך, סטו למעלה, אל תרדו לטירה חסרת הגג שלמטה. אמר רבי יוסי, מזה נשמע שהקדוש ברוך הוא רוצה לשמר את דרכינו. עלו למעלה ונכנסו להר אחד, בין סלעים תזקים. אמרו, הואיל והקדוש ברוך הוא רצה בדרך הזו, נראה דבר, או יתרחש לנו נס.

הלכו. ישבו על בקיעי הסלע. עלה להם איש אחד. תמהו. אמר רבי יוסי, מי אתה? אמר, אני מאנשי ארקא. אמר לו, ושם יש בני אדם? אמר, כן, וזרעים וקוצרים, מהם במראה אחר משנים ממני, ועליתי אליכם להפיר מפם, מה שמה של הארץ שאתם בה?

אמר לו, ארץ, משום שפאן שורה ארץ החיים, שכתוב (איוב כח) ארץ ממנה יצא לחם. מזו יצא לחם? בשאר הארץ לא יצא לחם, ואם יוצא, לא משבעת המינים. בינתיים נכנס למקומו. תמהו. אמרו, ודאי הקדוש ברוך הוא רוצה לעורר אותנו באיזה דבר.

אמר רבי חייא, ודאי על הפסוק הזה שאמרת, וזכרתי שלמדתי מסבי דבר אחד עליון בפסח, שנתן להם הקדוש ברוך הוא לישראל הלחם הזה מארץ החיים, ואחר כך לחם מן השמים, הלחם הזה, והנה בארנו את הדבר.

עוד היה אומר, שאדם, כשיוצא לחם, מתעורר לדעת ולהפיר. כך

ואתחבר דכורא בנוקבא. וכדין, מצה פד אתחברת בדכורא אקרי מצוה בתוספת וא"ו, הדיא הוא דכתיב, (דברים ל) כי המצוה הזאת. בגיני כך, מצה בקדמיתא, ולבתר מצוה.

עד דהוו אזלי, שמעו חד קלא דאמר, טופסרא דקטנון, עקימן באורחא, סטו לעילא, לא תחתון בקוסטרא דקטרא דלתתא. אמר רבי יוסי, שמע מינה, דקדשא בריך הוא בעי לנטרא אורחין. סליקו לעילא, ועאלו בחד טורא, בין טנרין תקיפין, אמרו, הואיל וקדשא בריך הוא בעא באורחא דא, מלה נחמי או ניפא (תרחיש) אתרחיש לן.

אזלי, יתבי גבי בקיעי דטנרא. סליק לון חד בר נש, תוהו, אמר רבי יוסי מאן את. אמר מאנשי ארקא אנא, אמר ליה, ותמן אית בני נשא, אמר אין, וזרעין וחצדין, מנייהו בחיזו אתרא משניין מנאי, וסליקנא גבייכו, למנדע מנייכו, מה שמייה דארעא דאתון בה.

אמר ליה, ארץ, בגין דהכא ארץ החיים שריא, דכתיב, (איוב כח) ארץ ממנה יצא לחם, מהאי יצא לחם, בשאר ארעא לא יצא לחם, ואי נפיק, לאו משבעת המינים. אדהכי עאל לאתריה. תוהו, אמרו ודאי קדשא בריך הוא בעי לאתערא לן במלה.

אמר רבי חייא, ודאי על האי קרא דאמרת, דכירנא דאוליפנא מסבאי, חד מלה עלאה. בפסח, דיהב לון קדשא בריך הוא לישראל לחם דא, מארעא דחיי, ולבתר לחם מן השמים, לחם דא, והא אוקימנא מלה.

תו הוה אומר, דבר (דף קנו ע"ב) נש, פד נפיק להאי עלמא, לא ידע מידי, עד דאטעיים לעולם הזה, לא ידע דבר עד שטועם לחם. פיון שאוכל

כְּשֵׁיִצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לֹא הָיוּ יוֹדְעִים דְּבַר, עַד שֶׁהֻטְעוּ לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ הַזֶּה, שֶׁכְּתוּב אָרֶץ מְמֹנָה יֵצֵא לֶחֶם, וְאֵז נִכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל לְדַעַת וּלְהַפִּיר אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְתִינּוֹק לֹא יוֹדֵעַ וְלֹא מִפִּיר עַד שְׁטוּעַם לֶחֶם שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה.

יִשְׂרָאֵל לֹא יָדְעוּ וְלֹא הִכִּירוּ בַּדְּבָרִים שֶׁלְמַעֲלָה עַד שֶׁאֶכְלוּ לֶחֶם עֲלִיּוֹן, וְאֵז יָדְעוּ וְהִפִּירוּ אֶת אוֹתוֹ מְקוֹם, וְרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁיִּשְׂרָאֵל יָדְעוּ יוֹתֵר בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שְׂרָאֵי אֶרֶץ הַזֶּה, וְלֹא יִכְלוּ, עַד שֶׁטְעַמוּ לֶחֶם מְאוֹתוֹ הַמְּקוֹם, וּמִי הוּא? שְׁמַיִם, שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת טו) הַנְּנִי מִמְטִיר לְכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, וְאֵז יָדְעוּ וְהִסְתַּכְּלוּ לְאוֹתוֹ מְקוֹם. וְעַד שֶׁאֶכְלוּ לֶחֶם מְאוֹתוֹ מְקוֹם, [וְעַד שֶׁלֹּא אֶכְלוּ לֶחֶם בְּאֵלֵי הַמְּקוֹמוֹת] לֹא יָדְעוּ דְּבַר וְלֹא הִפִּירוּ.

בָּא רַבִּי יוֹסִי וּנְשָׁקוּ. אָמַר, וַדַּאי עַל זֶה הָעִיר אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּזֶה, וְעַל כֵּן הִרְאִיתִי שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְדַעַת הִזָּה הַלֶּחֶם. קָמוּ וְהִלְכוּ. בְּעוֹדָם הוֹלְכִים רָאוּ שְׁנֵי פְרוֹת, אֶחָד זָכָר וְאֶחָד נִקְבָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵינְי לָנוּ דְּבַר בְּעוֹלָם שְׂאִינּוּ זָכָר וְנִקְבָּה, וְכָל מָה שֶׁבְּאֶרֶץ - כֶּף גַּם בֵּינָם.

פָּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, וַיִּבֵּא יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה בְּעֶרְבַּ וַתֵּצֵא לָאָה לְקִרְיָתוֹ וְגו'. וַתֵּצֵא לָאָה לְקִרְיָתוֹ, מִיָּנִין יָדְעָה? הֲרִי אָמְרוּ שְׂנֵעָה הַחֲמוֹר, וְלָאָה יָדְעָה וַיֵּצְאָה אֵלָיו, וְגַרְם לוֹ שֵׁיִצֵּא מִמֶּנָּה יִשְׁשָׁכֵר. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב יִשְׁשָׁכֵר חֲמוֹר גָּרַם, אֵל תִּקְרִי גָרַם אֶלָּא גָרַם, שֶׁהַחֲמוֹר גָּרַם לוֹ. אָמְרָה לָאָה: וַדַּאי יָדַעְתִּי שְׂאֵם יִכְנַס יַעֲקֹב לְמִשְׁכַּן רַחֵל, אֵינְי

נִהְיָא. פִּינָן דְּאֶכִּיל נִהְיָא, אֲתַעַר לְמַנְדַּע וְלֹא שְׁתַּמוּדְעָא. כֶּף כֶּף נִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לֹא הָיוּ יוֹדְעֵי מַדִּי, עַד דְּאֻטְעִים לוֹן קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לֶחֶם מִהַאי אָרֶץ, דְּכַתִּיב אָרֶץ מְמֹנָה יֵצֵא לֶחֶם, וּכְדִין עָאלוּ יִשְׂרָאֵל, לְמַנְדַּע וְלֹא שְׁתַּמוּדְעָא לִיָּה לְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. וַיִּנּוּקָא לֹא יָדַע, וְלֹא אֲשַׁתְּמוּדְעָא, עַד דְּטְעִים נִהְיָא דְהַאי עֲלֵמָא.

יִשְׂרָאֵל לֹא יָדְעוּ, וְלֹא אֲשַׁתְּמוּדְעוּ בְּמַלְיָן דְּלַעֲיִלָּא, עַד דְּאֶכְלוּ לֶחֶם עֲלָאָה, וּכְדִין יָדְעוּ וְאֲשַׁתְּמוּדְעוּ בַּהִיא אֲתַר וּבְעָא קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דִּינִדְעוּן יִשְׂרָאֵל יִתִּיר, בַּהִיא אֲתַר דְּאֲתַחְזִי לְהַאי אָרֶץ. וְלֹא יִכִּילוּ, עַד דְּטְעַמוּ לֶחֶם, מִהִיא אֲתַר, וּמֵאֵן אִיהוּ שְׁמַיִם. דְּכַתִּיב, (שְׁמוֹת טו) הַנְּנִי מִמְטִיר לְכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, וּכְדִין יָדְעוּ וְאֲסַתְּפְלוּ בַּהִיא אֲתַר, וְעַד דְּאֶכְלוּ לֶחֶם מִהִיא אֲתַר, (כ"א וְעַד דְּלֹא אֶכְלוּ לֶחֶם מֵאֵלֵי אֲתַרִּי) לֹא יָדְעוּ מִיָּדֵי וְלֹא אֲשַׁתְּמוּדְעוּ.

אָתַּא רַבִּי יוֹסִי וּנְשָׁקִיָּה. אָמַר, וַדַּאי עַל דָּא אֲתַעַר לוֹן קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּהַאי, וְעַל דָּא שִׁירוּתָא דִּישְׂרָאֵל לְמַנְדַּע, לֶחֶם הָוָה. קָמוּ וְאֶזְלוּ, עַד דְּהָיוּ אֶזְלוּ, חָמוּ תְרֵי דְרַמוּסְקִין, חַד דְּבַר וְחַד נוֹקְבָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לִית לָן מְלָה בְּעֲלֵמָא, דְּלֹא הָוִי דְּבַר וְנוֹקְבָא, וְכָל מָה דִּי בְּאַרְעָא, הֲכִי נְמִי בִּימָא. פָּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (בְּרַאשִׁית ל) וַיִּבֵּא יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה בְּעֶרְבַּ וַתֵּצֵא לָאָה לְקִרְיָתוֹ וְגו', וַתֵּצֵא לָאָה לְקִרְיָתוֹ, מִנְּאָ יָדַעְתָּ. הָא אָמְרוּ דְּגַעָא חֲמָרָא, וְלָאָה יָדַעְתָּ, וְנִפְקַת לִיָּה, וְגָרַם לִיָּה דְנִפְקַ מִנָּה יִשְׁשָׁכֵר. הָדָא

הוּא דְכַתִּיב יִשְׁשָׁכֵר חֲמוֹר גָּרַם, אֵל תִּקְרִי גָרַם, אֶלָּא גָרַם דְּחֲמָרָא גָרַמָּא לִיָּה. אָמְרַת לָאָה, וַדַּאי יָדַעְנָא דָּאֵי יַיעוּל יַעֲקֹב בְּמִשְׁפַּנָּא דְרַחֵל, לִית לִי

לי להוציא אותו, אלא אַחַפָּה לו
פֶּאן וַיִּכְנַס לְמִשְׁכְּנִי.

בִּי שָׁכַר שְׁכַרְתִּיךָ בְּדוּדָאֵי בְּנֵי, מַה
זֶה בְּדוּדָאֵי בְּנֵי? מִשּׁוֹם שְׁנוּחַ
לְיַעֲקֹב עַל זֶה, שְׁאֵלוֹ מְסִיעִים
לְהוֹלִיד. וַיַּעֲקֹב הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהַדְּבָר
לֹא עוֹמֵד בְּדוּדָאֵים, אֶלָּא לְמַעְלָה.
פִּתַּח וְאָמַר, מוֹשִׁיבֵי עֲקֶרֶת הַבֵּית
אִם הַבְּנִים שְׂמַחָה הִלְלוּיָהּ. אָמַר
רַבִּי חֲזִיָּא, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹמְרָת:
מוֹשִׁיבֵי עֲקֶרֶת הַבֵּית - זוֹ רַחֵל. אִם
הַבְּנִים שְׂמַחָה - זוֹ לֵאָה. מוֹשִׁיבֵי
עֲקֶרֶת הַבֵּית - זֶה הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן.
אִם הַבְּנִים שְׂמַחָה [הִלְלוּהָ] - זֶה
הָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן. מִשּׁוֹם כִּף
הִלְלוּיָהּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל הַשְּׂבָטִים
הִלְלוּ הֵם תְּקוּנִים שְׁלֵמֹתָה, וְכֻלָּם
כְּמוֹ שְׁלֵמַעְלָה. בֹּא רָאָה, כִּי שָׁכַר
שְׁכַרְתִּיךָ - לְקַחַת מְנוּנָה הַגּוֹף, וּמִי
הוּא? תּוֹרָה. שָׁכַר שְׁכַרְתִּיךָ - לָךְ,
לְגוֹפֶךָ מִמֶּשֶׁ. שָׁכַר שְׁכַרְתִּיךָ -
לְהוֹלִיד אֶת דְּמוּתְךָ.

מִכַּאֲן מִי שְׁעוֹסֵק בְּתוֹרָה, יוֹרֵשׁ
אֶת הָעוֹלָם הַבָּא וְיוֹרֵשׁ אֶת נַחֲלַת
יַעֲקֹב. יוֹרֵשׁ הָעוֹלָם הַבָּא, שְׂפָתוֹב
יִשְׁשָׁכַר, יֵשׁ שָׁכַר, (יִרְמִיָּה לֵא) כִּי יֵשׁ
שָׁכַר לְפַעֲלָתְךָ, וְכָתוּב (מִשְׁלֵי ח)
לְהִנְחִיל אֶהְיֵי יֵשׁ וְאַצְרַתִּיהֶם
אֲמַלָּא.

בִּי יִלְדַתִּי לוֹ שֵׁשָׁה בָּנִים. אָמַר רַבִּי
חֲזַקְיָה, אֵלּוֹ מַעְלָה וּמַטָּה וְאַרְבַּעַת
הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם. וּמִי שְׂמַאֲרִיךָ
בְּאַחַד, צָרִיךָ לוֹ לְהַמְלִיךָ אֶת
הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה
וְלְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם, וְהֵינּוּ
אֶחָד.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, כְּתוּב (שִׁיר ב) עַל
הָרִי בְּתָר, וְכָתוּב (שִׁם ח) עַל הָרִי
בְּשָׁמַיִם. מִי הֵם הָרִי בְּשָׁמַיִם? אֵלּוֹ
שֵׁשֶׁת הַבְּנִים שֶׁל לֵאָה שְׂכוּלָלִים

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, כְּתוּב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ח) עַל

לְאַפְקָא לֵיה, אֶלָּא אוֹרִיךָ לֵיה הָכָא, וַיִּיעוֹל
בְּמִשְׁכְּנִי.

בִּי שָׁכַר שְׁכַרְתִּיךָ בְּדוּדָאֵי בְּנֵי, (בְּרֵאשִׁית ל) מָאֵי
בְּדוּדָאֵי בְּנֵי, בְּגִין דְּנִיחָא לֵיה לְיַעֲקֹב עַל
דָּא, דְּאֵלִין מְסִיעִין לְאוּלְדָּא. וַיַּעֲקֹב הָוָה
יֹדֵעַ, דְּמַלְּהָ לָא קִייִמָא בְּדוּדָאֵים, אֶלָּא
לְעִילָא.

פִּתַּח וְאָמַר, (תְּהִלִּים קיג) מוֹשִׁיבֵי עֲקֶרֶת הַבֵּית
אִם הַבְּנִים שְׂמַחָה הִלְלוּיָהּ. אָמַר רַבִּי
חֲזִיָּא רוּחָא דְקוּדְשָׁא קָאֵמַר, מוֹשִׁיבֵי עֲקֶרֶת
הַבֵּית, דָּא רַחֵל. אִם הַבְּנִים שְׂמַחָה, דָּא
לֵאָה. מוֹשִׁיבֵי עֲקֶרֶת הַבֵּית, דָּא עַלְמָא
תַּתָּאָה. אִם הַבְּנִים שְׂמַחָה (הִלְלוּיָהּ), דָּא עַלְמָא
עַלְאָה, בְּגִינֵי כִּף הִלְלוּיָהּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל אֵלִין שְׂבָטִין, תְּקוּנִין
דְּלַתְתָּא אֵינּוּן, וְכֻלְהוּ פְּגוּוֹנָא
דְּלְעִילָא. תָּא חֲזִי, כִּי שָׁכַר שְׁכַרְתִּיךָ, לְנִסְבָּא
מְנִיָּה גּוֹפָא וּמֵאֵן אִיהוּ תּוֹרָה. שָׁכַר שְׁכַרְתִּיךָ,
לָךְ, לְגוֹפֶךָ מִמֶּשֶׁ. שָׁכַר (דף קנח ע"א) שְׁכַרְתִּיךָ,
לְאוּלְדָּא דִּיוֹקְנָךְ.

מַהְכָּא, מָאֵן דְּלְעִי בְּאוּרִייתָא, אַחְסִין
עַלְמָא דְאַתִּי וְאַחְסִין אַחְסִנְתָּא
דִּיעֲקֹב. אַחְסִין עַלְמָא דְאַתִּי, דְּכַתִּיב יִשְׁשָׁכַר
יֵשׁ שָׁכַר, (יִרְמִיָּה לֵא) כִּי יֵשׁ שָׁכַר לְפַעֲלָתְךָ.
וְכַתִּיב, (מִשְׁלֵי ח) לְהִנְחִיל אֶהְיֵי יֵשׁ וְאַצְרַתִּיהֶם
אֲמַלָּא.

בִּי יִלְדַתִּי לוֹ שֵׁשָׁה בָּנִים. (בְּרֵאשִׁית ל) אָמַר רַבִּי
חֲזַקְיָה, אֵלִין עִילָא וְתַתָּא וְאַרְבַּע סְטָרִין
דְּעַלְמָא. וּמֵאֵן דְּאָרִיךָ בְּאַחַד, בְּעִי לֵיה
לְאַמְלָכָא לְקַדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא לְעִילָא וְתַתָּא,
וְלְאַרְבַּע סְטָרֵי דְעַלְמָא, וְהֵינּוּ אֶחָד.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, כְּתוּב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) עַל הָרִי

ששה אחרים, והם שנים עשר, והם ששה, משום שכל אחד כלול בחברו, ולא עליהם, לקיים (תהלים קיג) אם הבנים שמחה הללויה.

ועד כן פתוב לא תקח האם על הבנים, משום שהוא העולם הנסתר ולא הנגלה, ועל כן שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך, משום שהוא העולם שנסתר ולא התגלה כלל.

ואת הבנים תקח לך, הינו שפתוב פי שאל נא לימים ראשונים וגו' ולמקצה השמים ועד קצה השמים. וכל אלו נקראים הרי בשמים. מפאן ולמטה נקראו הרי בתר, שפתוב ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, ההרים של הפרוד.

אמר רבי ייסא, בני השפחות קשרו קשרים, ארבעה קשרים שהצטרכו לתקון. ואמר רבי אלעזר, שמשום כך יוצאים החוצה אותם הקשרים. ואף על גב שכלם אחד, ומפאן והלאה כלם אחד, בדרך ישרה, ועל כן כל השבטים עולים בעדות למעלה. זהו שכתוב (תהלים קכב) ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להודות לשם ה'.

ואמר רבי אלעזר, פתוב ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וגו'. מה ראה יעקב ללכת לדרכו כשנולד יוסף, וטרם שנולד יוסף לא רצה ללכת לדרכו? אלא הנה פרושה, שראה שנולד שטנו של עשו.

ובא וראה, יוסף השלים את מקומו אחריו ויוסף זכה לו, שנקרא צדיק, וכאן סיום הגוף. פינן שראה יעקב שנשלם הגוף, רצה הגוף ללכת לדרכו, וסיום הגוף הוא הבגדית, ועם כל זה

הרי בשמים, מאן אינון הרי בשמים. אלין שית בנין דלאה, דאכללן שית אתרנין, ואינון תריסר, ואינון שית. בגין דכל חד כליל בחבריה, ולאה עלייהו, לקיימא (תהלים קיג) אם הבנים שמחה הללויה.

ועד דא כתיב, (דברים כב) לא תקח האם על הבנים, בגין דאיהו עלמא דאתפסיא, ולא אתגליא, ועל דא (ש) שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך. בגין דאיהו עלמא דאתפסיא, ולא אתגליא כלל.

ואת הבנים תקח לך, היינו דכתיב, (דברים ד) פי שאל נא לימים ראשונים וגו' (ש) ולמקצה השמים ועד קצה השמים. וכל בני אקרון הרי בשמים, מפאן ולתתא אקרון הרי בתר, דכתיב, (בראשית ב) ומשם יפרד, והיה לארבעה ראשים, טורי דפירוודא.

אמר רבי ייסא, בני השפחות קשירו קשרין, ארבע קשרין דאצטריכו לתקונא. ואמר רבי אלעזר, דבגין כך נפקי לבר אינון קשרין, ואף על גב דכלהו חד, ומפאן ולהלאה כלהו חד, באורח מישר. ועל דא, פלהו שבטין סלקין בסהדותא דלעילא, הדא הוא דכתיב, (תהלים קכב) ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להודות לשם ה'.

ואמר רבי אלעזר, פתיב, (בראשית ל) ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וגו', מה חמא יעקב למיהו לאורחיה, כד אתיליד יוסף, ועד לא אתיליד יוסף לא בעא למיהו לאורחיה. אלא הא אוקמוה, דחמא דאתיליד שטנא דעשו.

ותא חזי, יוסף אשלים דוכתיה בתריה ויוסף זכי ליה, דאקרי צדיק,

בנימין השלים את החשבון, שבו
נשלמו שנים עשר.

ואם תאמר, וכי לא היה יודע
יעקב שעד עכשו לא השתלמו
השבטים, אף על גב שנולד יוסף,
מה הטעם לא חפה עד שנולד
בנימין וישתלמו השבטים? אלא
יעקב עשה בחכמה וידע הדבר.
אמר, ודאי אם ישתלמו כאן כל
השבטים, הנה ידעתי שהתקון של
מעלה שרוי עליהם פראוי, ובארץ
הזו לא צריכים שישתלמו, אלא
בארץ הקדושה.

בא ראה שפך הוא, שכל שנים
עשר השבטים הם התקון של
העולם התחתון, וכיון שנולד
בנימין, מתה רחל, ולקחה את
המקום העולם התחתון הזה
להתקן בהם, ועל פן לא נולד
בנימין אלא בארץ הקדושה. זהו
שכתוב ואני בבאי מפדן מתה עלי
רחל בארץ פנען בדרך, ושם מתה
רחל ונטלה את המקום, העולם
התחתון הזה, להתישב בבית
שלם. וכל זמן שרחל קימת,
העולם התחתון אינו נתקן בהם.
מתה רחל - נטלה [למעלה] הבית
בשלמותו.

ואם תאמר, למה לא מתה לאה
באותו הזמן? אלא משום שהבית
הוא בעולם התחתון [העליון], והכל
היו ממנו להתקן, ולא מן העולם
העליון [התחתון], ומשום כך לא
מתה באותה שעה. וכל מעשי
לאה הם בנסתר, משום שהעולם
העליון הוא בנסתר ולא בנגלה,
ומשום כך לא נזכרה מיתתה של
לאה כמיתתה של רחל.

והכא סיומא דגופא. פיון דחמא יעקב,
דאשתלים גופא, בעא גופא למהך
לאורחיה, וסיומא דגופא הוא ברית. ועם
פל דא בנימן אשלים חושבנא, דביה
אשתלימו תריסר.

ואי תימא, וכי לא הוה ידע יעקב, דעד כען
לא אשתלימו שבטין, אף על גב
דאתיליד יוסף, מאי טעמא לא אוריך עד
דיתיליד בנימין וישתלימו שבטין. אלא,
יעקב בחכמתא עבד, ומלה ידע. אמר, ודאי
אי אשתלימו הכא כלהו שבטין, הא ידענא
דתקונא דלעילא שריא עלייהו כדקא יאות.
ובארעא דא, לא ליבעי דישתלימו, אלא
בארעא קדישא.

תא חזי, דהכי הוא, דכלהו תריסר שבטין,
תקונא דעלמא תתאה נינהו, וכיון
דאתיליד בנימין, מיתת רחל, ונטלא דוכתא
האי עלמא תתאה, לאתתקנא בהו. ועל דא
לא אתיליד בנימין, אלא בארעא קדישא,
הדא הוא דכתיב, (בראשית מח) ואני בבואי מפדן
מתה עלי רחל בארץ פנען בדרך, ותמן
מיתת רחל ונטלא דוכתא, האי עלמא
תתאה, לאתישבא בביתא שלימתא, וכל
זמנא דרחל קיימא, עלמא תתאה לא
אתתקנא בהו, מיתת רחל, נטלא (ר"א ל"ג לעילא)
ביתא בשלימו.

ואי תימא, לאה אמאי לא מיתת בההוא
זמנא. אלא בגין דביתא בעלמא תתאה
(נ"א עלאה) איהו, וכלא מניה הוו לאתתקנא,
ולאו מעלמא עלאה (נ"א תתאה), ובגין כך לא

מיתת בההיא שעתא. וכל עובדוי דלאה באתכפיא אינון, בגין דעלמא
עלאה איהו באתכפיא, ולאו באתגליא, ובגין כך לא אדכר מיתתה
דלאה, כמיתתה דרחל.

ובא וראה שכך זה ודאי, משום שהעולם העליון כל דבריו בנסתר, והעולם [העליון] התחתון כל דבריו בנגלה, משום כך נתפסות לאה במערת המכפלה, ורחל בדרך הגלויה. זו בנסתר, וזו בגלוי. ובנסתר העולם העליון נרשם, שכתוב ותאמר לאה באשרי פי אשרוני בנות, ומשום כך קראה שמו אשר. [משום כך כל הכרכות של שני העולמות בנגלה ובנסתר, ועם כל זה].

ומשום כך הפל אחד, שהרי הכל הוא מן העולם העליון. כך גם, ובכל מקום, שני עולמות, זה בנגלה וזה בנסתר, ואנו לא מברכים את הקדוש ברוך הוא אלא בשני עולמות, שכתוב ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם. משום כך לעולם העליון קוראים הו"א, ולעולם התחתון קוראים אפ"ה, משום שהוא ברוך מן העולם העליון על ידי הצדיק. זהו שכתוב ברוך ה' מציון שכן ירושלם וגו'. ודאי מציון הוא ברוך.

בא ראה, כמו כן ה' ה' שני עולמות הם, זה בנגלה וזה בנסתר, ועל כן מפסיק הטעם בתוכם, ומתעולם הזה ועד העולם הזה הכל אחד.

ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וגו'. אמר רבי יהודה, בא ראה השלמות של יעקב, שלא רצה ללכת אלא ברשות לבן. ואם תאמר, למה לא הלך פעם אחרת ברשותו? אלא משום שפחד יעקב שלא יעזב אותו וישתלמו שנים עשר שבטים בארץ אחרת, ועל כן, כיון שראה שהגיעה שעתו של בנימין, ברח, כמו שנאמר ויברח הוא וכל אשר לו.

ותא חזי, דהכי הוא ודאי. בגין דעלמא עלאה, כל מלוי באתפסיא, ועלמא תתאה כל מלוי באתגליא. בגין כך, אתפסיא לאה במערתא דכפלתא, ורחל בגלוייא דאורחא, דא בסתרא, ודא באתגליא. ובאתפסיא עלמא עלאה אתרשים, דכתיב, (בראשית ל) ותאמר לאה באשרי כי אשרוני בנות, ובגין כך קראה שמייה אשר. (בגין כך כל ברכאן (דף קנח ע"ב) דתריז עלמין באתגליא ובאתפסיא ועם כל דא).

ובגין דא, פלא חד, דהא כלא הוי מעלמא עלאה. הכי נמי ובכל אתר, תריז עלמין, דא באתגליא ודא באתפסיא. ואנן לא מברכינן לקדשא בריהו הוא, אלא בתריז עלמין, דכתיב, (תהלים קו) ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם. בגיני כך, עלמא עלאה קרינן הו"א, וקרינן לעלמא תתאה אפ"ה, בגין דאיהו ברוך מעלמא עלאה, על ידא דצדיק. הדא הוא דכתיב (תהלים קלה) ברוך ה' מציון שוכן ירושלם וגו'. ודאי מציון איהו ברוך.

תא חזי, פגוונא דא (שמית לד) ה' ה' תריז עלמין נינהו, דא באתגליא ודא באתפסיא, ועל דא פסיק טעמא בגווייהו, ומעלמא דא עד עלמא דא, פלא חד.

ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וגו', (בראשית לא) אמר רבי יהודה, תא חזי, שלימותא דיעקב דלא בעא למיזל אלא ברשותיה דלבן. ואי תימא, זמנא אחרניא אמאי לא אזיל ברשותיה. אלא בגין דרחיל יעקב, דלא ישבוק ליה, וישתלימו תריסר שבטין בארעא אחרא. ועל דא כיון דחמא דמטא שעתא דבנימין, ברח. כמה דאת אמר, ויברח הוא וכל אשר לו.

שבין שנוֹלד בְּנִימין, נקשרה השכינה בכל השבטים ונטלה הבית עם כלם. ויעקב היה יודע בסוד החכמה, שכאשר ישתלמו שנים עשר שבטים, שהשכינה תתקשט ותתקשר עמם ורחל תמות, והיא נוטלת את הבית.

בא ראה, כף למדנו, העולם התחתון נראה ליעקב כמו שנראה למשה, אלא שלא יכלה עד שהיו שנים עשר שבטים בבית להתקשר עמם, ואז נטהרה [יורה] רחל, והיא נטלה את הבית בכל השבטים והיתה עקר הבית, ואז ודאי מושיבי עקרת הבית.

אמר יעקב, הנה הגיע הזמן שישלמו שנים עשר השבטים, ודאי ירד העולם שלמעלה לבית להתקשר עמם, והמספנה הזאת נדחית לפניו. אם תמות פאן, לא אצא מפאן לעולמים. ולא עוד, אלא בארץ הזו לא ראוי להשלים את הבית. משום כף ויהי פאשר ילדה וגו', טרם ישתלמו השבטים.

שמע רבי שמעון ואמר, ודאי יפים הם כל דברי רבי יהודה, וזה עולה על הכל. ואם תאמר, למה לא הלך לו לדרכו מיד? אלא כל זמן שרחל לא התעברה מבנימין, התעכב שם. פיון שהגיע הזמן של בנימין, ברח ולא בקש רשות, כדי שלא יתעכב שם, ויתחבר יעקב בכל השבטים במקום [שלא] שצריך.

רבי אבא פתח, וילך משה וישב אל יתר חותנו וגו'. בא ראה, משה היה רועה את צאן חותנו, ודיורו היה עמו. וכשרצה ללכת, לא הלך אלא ברשותו. ויעקב, שהיה שלם, ודיורו תמיד היה עם לבן, למה לא בקש ממנו רשות? אלא הרי

בין דאתיליד בנימין, אתקשרת שכנתא בכלהו שבטין, ונטלא ביתא בכלהו.

ויעקב הוה ידע ברזא דחכמתא, דכד ישתלימו תריסר שבטין, דשכינתא תתקשט ותתקשר בהו, ורחל תמות, ואיהי נטלא ביתא.

הא חזי, הכי אוליפנא, עלמא תתאה אתחזי ליה ליעקב כמה דאתחזי למשה, אלא דלא יכילת, עד דהוו תריסר שבטין בביתא לאתקשרא בהו, וכדין אתדפיאת [נ"א אתדחית] רחל, ונטלא איהי ביתא בכלהו שבטין, והות עקרא דביתא, וכדין (תהלים קיג) מושיבי עקרת הבית ודאי.

אמר יעקב, הא מטא זמנא, דאשתלימו תריסר שבטין, ודאי עלמא דלעילא יחות הוא לביתא לאתקשרא בהו, ומספנותא דא אתדחיא קמיה. אי תמות הכא, לא אפויק מהכא לעלמין. ולא עוד, אלא בארעא דא, לא אתחזי לאשלמא ביתא. בגין כף ויהי פאשר ילדה וגו', עד לא אשתלימו שבטין.

שמע רבי שמעון, אמר, ודאי כל מלוי דרבי יהודה שפיר, ודא סליק על פלא. ואי תימא אמאי לא אזל ליה לאורחיה מיד. אלא, כל זמן דרחל לא מתעברא מבנימין, אתעכב תמן. פיון דמטא זמנא דבנימין, ערק ולא בעא רשותא, בגין דלא יתעכב תמן ויתחבר יעקב בכלהו שבטין, באתרא (דלא) דאצטריך.

רבי אבא פתח, (שמות ד) וילך משה וישב אל יתר חותנו וגו'. תא חזי, משה רעי ענא דיתרו חמוי הוה, ודיוריה הוה ביה. וכד בעי למיזל, לא אזל אלא ברשותא דידיה. ויעקב דהוה שלים

וכד בעי למיזל, לא אזל אלא ברשותא דידיה. ויעקב דהוה שלים

נתבאר שלא יגלגל לכן עמו
גלגולים וישאר שם, שהרי
בראשונה אמר לו, ומיד גלגל
עליו גלגולים ונשאר שם, וכעת
פחד ממנו.

אבל יתרו לא היה כן כלפי משה,
משום שלכן היה מכשף, ובכשוף
היה כל מעשהו כלפי יעקב, וכעת
לא רצה יעקב להתעכב שם,
שהרי הקדוש ברוך הוא אמר לו
שוב אל ארץ אבותיך וגו', ועל כן
לא רצה להתעכב ולעזוב את מצות
רבנו.

בא ראה, כתוב ויזכר אלהים אל
רחל וגו'. פתח ואמר, (תהלים מז)
למנצח לבני קרח על עלמות שיר.
בפסוק הזה יש להסתכל שהוא
סוד של חכמה, וכל השירים
והתשבוחות הללו שהיו אומרים
בני קרח, כלם מחדשים הם אותם
שירים ותשבוחות שהיו מלפנים,
וכן כל אותם שירות ותשבוחות
שאמר דוד וכל אותם שהיו עמו,
כלם היו בסוד עליון, בסוד
החכמה.

בא ראה, הקדוש ברוך הוא עשה
את העולם התחתון כמו העולם
העליון, וכל אותם הסדרים
שסדרו דוד ושלמה בנו וכל אותם
נביאי האמת - כלם סדרו כמו
שלמעלה.

בא ראה, כמו שיש משמרות
בארץ - כך גם ברכיע שמזמרים
לרבונם ואומרים תמיד שירה,
וכלם עומדים אלו כנגד אלו,
והכל בסדרים של שירות
ותשבוחות, והרי פרשה החברים.
עלמות שיר, מה זה עלמות שיר?
אלא כמו שנאמר (שיר ו) ששים
המה מלכות ושמנים פילגשים
ועלמות אין מספר. מה זה
ועלמות אין מספר? כמו שנאמר

מלכות ושמונים פלגשים

ודיוריה הנה תדיר עמיה דלכן, אמאי לא
בעא רשותא מניה. אלא הא אתמר דלא
יגלגל לכן עמיה גלגולין וישתאר תמן. דהא
בחדמיתא אמר ליה, ומיד גלגל עליה
גלגולין ואשתאר תמן, והשתא דחיל מניה.

אבל יתרו, לא הוה הכי לגבי משה. בגין
דלכן חרשא הוה, ובחרשא הוה כל
עובדוי לגבי דיעקב, והשתא לא בעא יעקב
לאתעכבא תמן, דהא קדשא בריה הוא אמר
ליה (בראשית לא) שוב אל ארץ אבותיך וגו'. ועל
דא לא בעא לאתעכבא ולמישבק פקודא
דמריה.

הא חזי, כתיב, (בראשית ל) ויזכר אלהים את
רחל וגו', פתח ואמר, (תהלים מז) למנצח
לבני קרח על עלמות שיר. האי קרא, אית
לאסתפלא ביה, דרזא דחכמתא איהו. וכל
הני שירין ותושבחהו, דהוו אמרי בני קרח,
פלהו מחדתין אינון שירין ותושבחהו דהוו
מלקדמין, וכן כל אינון שירין ותושבחהו
דאמר דוד וכל אינון דהוו עמיה, פלהו הוו
ברזא עלאה, ברזא דחכמתא.

הא חזי, עבד קדשא בריה הוא עלמא
תתאה כגוונא דעלמא עלאה, וכל
אינון סדרין דסדרו דוד ושלמה בריה, וכל
אינון נביאי קשוט פלהו (דף קנט ע"א) סדרו
כגוונא דלעילא.

הא חזי, כגוונא דאיפא משמרות בארעא,
הכי נמי ברקיעא. דמזמרי למרייהו,
ואמרי שירתא תדיר. וכלהו קיימין אלין
לקבל אלין, וכלא בסדרן דשירין ותושבחהו,
והא אוקמוה חברייא.

עלמות שיר, מאי עלמות שיר. אלא כמה
דאת אמר, (שיר השירים ו) ששים המה

הַיֵּשׁ מִסְפָּר לְגִדּוּדֵינוּ. וּמִשׁוּם
שָׂאִין לָהֶם חֲשׁוֹבוֹן, כְּתוּב
וְעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר.

וּבְרָם שׁוֹרוֹת שׁוֹרוֹת, מְקִיפִים
סְדָרִים, אֵלוּ כְּנֶגֶד אֱלֹהֵי, לְזִמְרָה
וּלְשִׁבְחָת אֶת רַבּוֹנָם, וְאֵלוּ הֵם
עֲלָמוֹת שִׁיר. וּמִשׁוּם שִׁישׁ
עֲלָמוֹת שָׂאִין מְזַמְּרוֹת כְּמוֹ אֱלֹהֵי,
אֵלוּ נִקְרְאוֹת עֲלָמוֹת שִׁיר.

שְׁלֹשָׁה סְדָרִים נִפְרָדִים לְכָל צַד
לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם, וּבְכָל
סְדֵר וְסְדֵר, שֶׁהוּא לְכָל צַד,
שְׁלֹשָׁה סְדָרִים אַחֲרֵים. סְדֵר
רֵאשׁוֹן שֶׁלְצַד מְזַרְחָ - שְׁלֹשָׁה
סְדָרִים הֵם, וְהֵם תְּשַׁעַת סְדָרִים,
מִשׁוּם שֶׁכָּל סְדֵר מִהַשְׁלֹשָׁה הִלְלוּ
יֵשׁ לוֹ שְׁלֹשָׁה סְדָרִים, וְנִמְצְאוּ
שֶׁהֵם תְּשַׁעַת, וּכְמָה אֲלֵפִים
וּרְכֻבוֹת תַּחְתֵּיהֶם.

תְּשַׁעַת הַסְדָרִים הִלְלוּ, כְּלָם
מִתְנַהֲגִים בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת, וְכָל
סְדֵר מְסַתְּפֵל לְאוֹתָן אוֹתִיּוֹת
רְשׁוּמוֹת, וְנִתְּרֵי בְּאֵרוֹת וְכוּן לְכָל סְדֵר וְסְדֵר,
וְכָלם נִסְעִים בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת, וְאֵלוּ עֲלִיּוֹנִים
מֵאֵלוּ וְעוֹמְדִים אֵלוּ עַל אֵלוּ וְכֵלְן
מִתְחַבְּרוֹת וְאוֹמְרוֹת שִׁירָה.
וּכְשֶׁאוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת פּוֹרְחוֹת
לְתוֹף הָאֵוִיר שֶׁל הַרְיָח (הַהֵיא)
הַמְּמַנֶּה עַל הַכֵּל, אִזּוּ הֵם נִסְעִים,
וְהַשִּׁירָה נִמְתַּקֶּת, וְאוֹת אַחַת מִכָּה
מְלַמְּטָה, וְאוֹתָהּ אוֹת עוֹלָה
וְיוֹרֶדֶת, וְשְׁתֵי אוֹתִיּוֹת פּוֹרְחוֹת
עֲלֵיהֶן. וְהָאוֹת הַזֹּאת מְלַמְּטָה
מְעֵלָה סְדֵר מִמְּטָה לְמְעֵלָה
וּמִתְחַבְּרֶת עִמָּם, וְנִנְעָשׂוֹת שְׁלֹשׁ
אוֹתִיּוֹת, כְּלָם לְפִי הָאוֹתִיּוֹת יְהוָה,
שֶׁהֵן שְׁלֹשׁ בְּתוֹף הָאֶסְפֵּקְלָרְיָה
הַמְּאִירָה. מֵאֵלוּ נִפְרָדִים שְׁלֹשָׁה
סְדָרִים וְאוֹתָן שְׁתֵי הָאוֹתִיּוֹת,
וְאוֹתָהּ הָאוֹת שֶׁעוֹלָה מִתְחַבְּרֶת
עִמָּהֶן, וְהֵן שְׁלֹשׁ.

בֵּא רָאָה, אוֹתָן שְׁתֵי אוֹתִיּוֹת
עֲלִיּוֹנוֹת שֶׁעוֹלוֹת בְּאֵוִיר, הֵן
כְּלוֹלוֹת זוּ בְּזוּ, רַחֲמִים בְּדִין,

וְעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר. מָאִי וְעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר.
כְּמָה דָּאֵת אָמַר (אֵיּוֹב כ"ה) הַיֵּשׁ מִסְפָּר לְגִדּוּדֵינוּ.
וּבְגִין דְּלִית לֹוֹן חוֹשְׁבָנָא, כְּתוּב וְעֲלָמוֹת אֵין
מִסְפָּר.

וּבְרָהוּ שׁוֹרִין שׁוֹרִין, מְסַחֲרִין סְדָרִין, אֵלִין
לְקַבִּיל אֵלִין, לְזִמְרָא וּלְשִׁבְחָא
לְמַרְיָהוֹן, וְאֵלִין אֵינּוֹן עֲלָמוֹת שִׁיר. וּבְגִין
דָּאֵית עֲלָמוֹת דְּלֵא מְזַמְּרִין כְּאֵלִין, אֵלִין
אֶקְרוּן עֲלָמוֹת שִׁיר.

תִּלְתָּ סְדָרִין מִתְפָּרְשִׁין לְכָל סְטֵר לְדֵי סְטֵרֵי
עֲלָמָא, וּבְכָל סְדָרָא וְסְדָרָא דָּאֵיהִי לְכָל
סְטֵר, תִּלְתָּ סְדָרִין אַחֲרֵנִין. סְדָרָא קְדָמָא
דְּלְסְטֵר מְזַרְחָ, תִּלְתָּ סְדָרִין אֵינּוֹן. וְאֵינּוֹן
תְּשַׁעַת סְדָרִין, בְּגִין דְּכָל סְדָרָא מֵאֵינּוֹן תִּלְתָּ,
אֵית לֵיהּ תִּלְתָּ סְדָרִין, וְאֵשְׁתַּפְּחוּ דָּאֵינּוֹן
תְּשַׁעַת, וּכְמָה אֲלָף וּרְבָבִין תַּחְוִיתֵיהוּ.

הַנִּי סְדָרִין תְּשַׁעַת, כּוֹלְהוּ מִתְנַהֲגֵי בְּאַתְוּוֹן
רְשִׁימָן, וְכָל סְדָרָא אֶסְתְּכִי לְאֵינּוֹן אַתְוּוֹן
רְשִׁימָן, (ס"א וְהָא אוֹקְמוּהּ וְכוּן לְכָל סְדָרָא וְסְדָרָא, וְכֵלְהוּ נְטִילֵי בְּאַתְוּוֹן
רְשִׁימִין וְאֵלִין עֲלָאֵי מֵאֵלִין וּבְקִימָאן אֵלִין עַל אֵלִין) וּמִתְחַבְּרִין
כְּלָהוּ, וְאַמְרֵי שִׁירָתָא. וְכַד אֵינּוֹן אַתְוּוֹן פְּרַחֲי
גוֹ אוֹיְרָא דְרוּחָא (הַהוּא) דְּמִמְנָא עַל כְּלָא, כְּדִין
אֵינּוֹן נְטִילֵי, וְשִׁירָתָא אַתְבַּסָּם, וְחַד אֵת
אַתְבַּשְׁשׁ מִתְפָּא. וְהֵהוּא אֵת סְלָקָא וְנִחַתָּא
וְתִרִין אַתְוּוֹן פְּרַחֲי עֲלֵייהוּ, וְהָאֵי אֵת מִתְפָּא,
סְלָקָא סְדָרָא מִתְפָּא לְעֵילָא וְאַתְחַבְּרָ בְּהוּ,
וְאַתְעֲבִידוּ תִלְתָּ אַתְוּוֹן, כְּלָהוּ לְפּוּם אַתְוּוֹן
יְהוָה, דָּאֵינּוֹן תִּלְתָּ גוֹ אֶסְפֵּקְלָרְיָא הַמְּאִירָה.
מֵאֵלִין אַתְפָּרְשׁוּ תִלְתָּ סְדָרִין וְאֵינּוֹן תִּרִין
אַתְוּוֹן, וְהֵהוּא אֵת דְּסְלָקָא, מִתְחַבְּרָא עִמָּהוֹן
וְאֵינּוֹן תִּלְתָּ.

תָּא חֲזִי, אֵינּוֹן תִּרִין אַתְוּוֹן עֲלָאֵין, דְּסְלָקִין
בְּאוֹיְרָא, אֵינּוֹן כְּלִילָן דָּא כְּדָא, רַחֲמֵי

ומשום כף הן שפטים, והן מן העולם העליון, בסוד של זכר. וזו שעולה ומתחברת עמהן היא נקבה, ונכללת בשפתיהן. כמו שהנקבה נכללת בשני צדדים, בימין ובשמאל, ומתחברת עמהם, כף גם האות הנקבה הזו שמתחברת עם שתי אותיות אחרות, והן בשני צדדים אלו העליונים, וזה למטה, והפל הוא אחד, זכר ונקבה. [חיון] שפאשר נברא העולם, שאותם האותיות הן מן העולם העליון, שהם הולידו את כל המעשים למטה כמו שלהם ממש. ומשום כף, מי שיודע אותן ונזהר בהן, אהוב הוא למעלה ואהוב למטה.

רבי שמעון אמר, כל האותיות הללו, זכר ונקבה, להפיל יחד בסוד המים העליונים והמים התחתונים, והפל אחד, וזהו היחוד השלם. ומשום כף, מי שמכיר אותם ונזהר בהם, אשרי חלקו בעולם הזה ובעולם הבא, משום שהוא עקר היחוד השלם כראוי, שלש שלש מצד זה ומצד זה, ביחוד אחד בשלמות הכל, וכלם הסוד של הסדר העליון כראוי כמו שלמעלה, שאותו סדר שלשה שלשה בסוד אחד.

סדר שני שלצד הדרום, שלשה סדרים הם לאותו הצד, וכל סדר וסדר שלשה שלשה, והם תשעה, כמו שנאמר, וכף נחלקות האותיות לכל צד להתחבר הפל יחד. משום שיש אותיות בסוד של נקבה, ואותיות בסוד של זכר, וכלן התחברו יחד, והן אחת בסוד השם הקדוש השלם, ואליהם סדרים ממנים שלשה שלשה, כמו שנתבאר, והפל יוצא מהסדר של האבות שלמעלה, כסדר שנתקנו

בדינא. ובגין כף אינון תרין, ואינון מעלמא עלאה ברזא דדכורא, והאי דסלקא ואתחברא עמהון איהי נוקבא, ואתפלילת בתרווייהו. פגוונא דנוקבא אתפלילת בתרי סטרי, בימינא ובשמאלא, ואתחברת בהו, הכי נמי האי את נוקבא, דאתחברת בתרי אתוון אחרנין, ואינון בתרין סטרין, אלין עלאין, ודא לתתא, וכלא איהו חד, דכר ונוקבא. (בר) דכד אתברי עלמא, דאינון אתוון מעלמא עלאה נניהו, דאינון אולידו כל עובדין לתתא, פגוונא דלהון ממש, ובגין כף מאן דיידע לון ואזדהר בהו, רחים לעילא ורחים לתתא.

רבי שמעון אמר, אלין אתוון פלהו, דכר ונוקבא, לאתפללא כחדא ברזא דמיין עלאין ומיין תתאין, וכלא חד, ודא איהו יחודא שלים. ובגין כף, מאן דיידע להו, ואזדהר בהו, זפאה איהו חולקיה ביהאי עלמא ובעלמא דאתי, בגין דאיהו עקרא דיחודא שלים כדקא יאות. תלת תלת מסטרא דא ומסטרא דא, ביחודא חדא בשלימו דכלא. וכלהו רזא דסדרא עלאה כדקא חזי, פגוונא דלעילא, דההוא סדרא תלת תלת ברזא חדא.

סדרא תניינא דלסטרי דרום, תלת סדרין אינון ליהוא סטרא. וכל סדרא וסדרא תלת תלת, ואינון תשעה, כמה דאתמר. ואתוון אתפלגו הכי. לכל סטרי, לאתחברא כלא כחד, בגין דאית אתוון ברזא דנוקבא, ואתוון ברזא דדכורא, ואתחברו כלהו כחדא, והווי חד ברזא דשמא קדישא שלים. ולגבייהו סדרין ממנן

תלת תלת, כמה דאתמר. וכלא נפקא מסדרא דאבהן דלעילא, פסדרא

אותיות השם הקדוש יה"ו, כמו שנתבאר. כל הסדרים הללו מתנהגים באותיות הידועות הללו ונוסעים בהן, וכמה צבאות ורכבות כלם למטה שנוסעים ומתנהגים בסדר הזה. סדר שלישי של צד צפון, בשלשה סדרים הם לאותו הצד, והם תשעה, ובשלשה צדדים שלשה שלשה לכל צד הם תשעה, ואותם סדרים משלשת הצדדים, כמו שנתבאר. שבעה ועשרים, בסוד האותיות שהן שבע ועשרים. ואף על גב שהן עשרים ושתים, שלמות האותיות הן עשרים ושבע. וכך הסדור של הסדרות הללו.

שבעה ועשרים, לשלשה שלשה סדרים לכל צד. ונמצאו שלשה אלה מצד זה שהם תשעה, ושלשה הללו מהצד הזה שהם תשעה, ושלשה הללו מהצד הזה שהם תשעה, נמצאו כלם שבעה ועשרים.

והסוד של השבעה ועשרים הללו הן תשע אותיות (מן) שהן בסוד הנקבות, לחבר עמהם נקבה עם אותם שמונה עשר צדדים אחרים בסוד שנתבאר (של) הזכר, והכל הוא כראוי.

בא ראה, כמו שאותן אותיות עליונות של העולם העליון, כף גם האותיות האחרות למטה, אותיות עליונות גדולות, ואותיות תחתונות קטנות, והכל זה כמו זה. וכל הסודות הללו הם בסוד של זכר ונקבה, הכל אחד בשלמות.

השלמה מזה השמות (סימן נ"א)

ויזכר אלהים את רחל, בשרה פתויב פקידה, וכרחל פתויב זכירה, למה? משום שזכור נרשם ביצקב שהוא ברית שלום כשנעשה יוסף, ובמה? כשנטל

דאתתקנא אתון דשמא קדישא יה"ו, כמה דאתמר. הני סדרין פלהו, מתנהגי באלין אתון ידיען, ונטלי בהו, וכמה חילין ורכוון פלהו לתתא, דנטלי ואתנהגי בסדרא דא.

סדרא תליתאה דלסטר צפון, בתלת סדרין אינון לההוא סטרא, ואינון תשעה.

ובתלת סטרין תלת תלת לכל סטר אינון תשעה, ואינון סדרין מתלת סטרין כמה דאתמר. שבעה ועשרים, (דף קנט ע"ב) ברזא דאתון דאינון שבעה ועשרין. ואף על גב דאינון תרין ועשרין, שלימו דאתון אינון שבעה ועשרין. והכי סדורא דסדרין אלין.

שבעה ועשרין לתלת תלת סדרין לכל סטר.

ואשתפחו אלין תלת מהאי סטרא דאינון תשעה, ואלין תלת מהאי סטרא דאינון תשעה, ואלין תלת דהאי סטרא דאינון תשעה. אשתפחו כלהו שבעה ועשרין.

ורזא דאלין שבעה ועשרין, אינון תשעה אתון (אינון) דאינון ברזא דנוקבי, לאתחברא בהו נוקבא, עם אינון תמני סרי סטרי אחרנין, ברזא דאתמר (נ"א דכ"ר), וכלא איהו כדקא חזי.

הא חזי, כגוונא דאינון אתון עלאין דעלמא עלאה, הכי נמי אתון אחרנין לתתא. אתון עלאין רכרכין, ואתון תתאין זעירין, וכלא דא כגוונא דא, וכל הני רזין, ברזא דדכר ונוקבא, כלא חד בשלימו.

השלמה מזה השמות (סימן נ"א)

ויזכור אלהים את רחל, בשרה כתיב פקידה, וברחל כתיב זכירה. אמאי, בגין דזכור אתרשים ביצקב דאיהו ברית שלום כד אתעביד יוסף, ובמה כד נטל שור בהדיה

שור עמו שלא יחזק אותו הצד האחר, ולכן נקרא יוסף בכור, שאותו שור שנטל בכור שורו ודאי, והוא שור, שור תם ויעקב תם. רבון ושליט מאריה דביתא, דההוא שור תם שאותו שור תם שורה בתוכו:

ע"כ מההשטות

ויזכר אלהים אל רחל, שהרי במזל זה תלוי, ומשום כך פתוח בה זכירה. וה' פקד את שרה - זה לא היה מהמזל. ואם תאמר שהרי הבנים תלויים במזל ולא למטה - כאן בשרה זה לא היה במזל, אלא פתוח וה', הפל יחד. אם כן, למה פתוח פקידה? אלא ודאי הזכירה [היו] היתה מקדם לכן, והמפתח הזה נמסר למטה, כמו שכתוב (בראשית יז) ואת בריתי אקים את יצחק אשר תלד לך שרה למועד הזה וגו'. אחרי כן כמו זה - פיון שנוצר בסוד שלמעלה, אחר כך נאמר בסוד של הנקבה פקידה, שיהיה הכלל של הכל יחד.

ויזכר אלהים אל רחל. רבי חייא פתח ואמר, (שמות ו) וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אתם ואזכר את בריתי. ואזכר - הרי זכירה, משום שהיא למעלה, שהמזל הזה הוא למעלה בנכר, בא על פקידה שהיא בגלות למטה בנקבה. כמו כן ויזכר אלהים את רחל, כמו שנאמר ואזכר את בריתי.

בא ראה, פתוח פקד פקדתי אתכם. וכי פקד פקדתי? והרי הפקידה עומדת בנקבה, ובאותו הזמן היתה בגלות, והיא אומרת פקד פקדתי? אלא שפאן יש להסתפל, וכאן סוד של החכמה, והיא בגלות, איך נראה למשה כאן ואיך אמרה פקד פקדתי.

דלא יתקיף לסטרא אחרא. ובגין כך אתקרי יוסף בכור, דההוא שור דנטל, בכור שורו ודאי, וההוא שור, שור תם ויעקב איש תם. רבון ושליט מאריה דביתא, דההוא שור תם

שארי בגויה: (עד כאן מההשטות)

ויזכר אלהים את רחל, דהא במזלא תליא, ובגין כך פתיב בה זכירה. (בראשית כא) וה' פקד את שרה, לאו ממזלא הוה. ואי תימא דהא בנין במזלא תליין ולא לתתא, הכא בשרה לאו במזלא הוה. אלא וה' פתיב, כלא כחדא.

אי הכי אמאי כתיב פקידה, אלא ודאי זכירה, (דא) הות מקדמת דנא, ואתמסר מפתחא דא לתתא, כמה דכתיב, (בראשית יז) ואת בריתי אקים את יצחק אשר תלד לך שרה למועד הזה וגו'. ולבתר פגוונא דא, וכיון דאדפר, ברזא דלעילא, לבתר אתמר ברזא דנוקבא פקידה, למהוי כללא דכלא כחדא.

ויזכר אלהים את רחל. רבי חייא פתח ואמר, (שמות ו) וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אתם ואזכר את בריתי. ואזכר הא זכירה, בגין דאיהו לעילא. דהאי מזלא דאיהו לעילא בדכורא, אתא על פקידה דאיהי בגלותא לתתא בנוקבא. פגוונא דא ויזכר אלהים את רחל, כמה דאת אמר ואזכר את בריתי.

הא חזי, פתיב, (שמות א) פקד פקדתי אתכם, וכי פקד פקדתי, והא פקידה בנוקבא קיימא ובההוא זמנא בגלותא הות, ואיהי אמרת פקד פקדתי. אלא הכא אית לאסתפלא, ורזא דחכמתא הכא ואיהי בגלותא היו אתחזי למשה הכא, והיו אמרת פקד פקדתי.

אַרְאָ כִּף לְמַדְנוּ, כְּשֶׁהִשְׁמַשׁ מֵאִיר - הוּא בְּשָׁמַיִם, וְתִקְפוּ וְכָחוּ עַל הָאָרֶץ בְּכָל מְקוֹם. כְּמוֹ כֵּן מְלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. בְּזִמְנֵי שֶׁהִמְקַדֵּשׁ עַמְד - מְלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, זו הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה, וְכַעַת שִׁישְׂרָאֵל בְּגִלוּת - הִיא לְמַעְלָה, וְהִתְקַף מִקִּיף אֶת יִשְׂרָאֵל לְהִגֵּן עֲלֵיהֶם, וְאִף עַל גַּב שְׁהֵם בְּאָרֶץ אַחֲרֵת.

וּבֵא תְרַאֲהָ, שְׂכִינָה לְמִטָּה וְשְׂכִינָה לְמַעְלָה. שְׂכִינָה לְמַעְלָה בְּשָׁנַיִם עֶשֶׂר תַּחֲמוּמִים מְרַכְבוֹת קְדוּשׁוֹת וְשִׁטִּים עֶשְׂרֵה חִיּוֹת עֲלִיוֹנוֹת. שְׂכִינָה לְמִטָּה בְּשָׁנַיִם עֶשֶׂר שְׂבָטִים קְדוּשִׁים. וְאִזּוֹ נִכְלַלְתָּ הַשְׂכִּינָה לְמַעְלָה וְלְמִטָּה, וְהִכַּל בְּפַעַם אַחַת יַחַד. וְאִף עַל גַּב שְׁבוּזֵי שִׁישְׂרָאֵל בְּגִלוּת לְמִטָּה לֹא נִתְקַנְתָּ לְמַעְלָה, כִּי גַם לֹא נִתְקַנְתָּ מִשׁוּם שְׁלִמְטָה לֹא נִתְקַנְתָּ, וְזֵהוּ בְּגִלוּת עִם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא בְּגִלוּת עִמָּהֶם.

בְּמָה נִתְקַנְתָּ? לְמַלְךְ שְׁמַת בְּנוֹ, מָה עָשָׂה? כִּפָּה אֶת מִטָּתוֹ עַל אֲבָל בְּנוֹ, וְלֹא הִתְקִין לוֹ אֶת מִטָּתוֹ, אֲלֵא נָטַל קוֹצִים וְדַרְדְּרִים וְהִטִּיל פַּחַת מִטָּתוֹ וְשָׁכַב עֲלֶיהָ. כִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, פִּיּוֹן שָׁגְלוֹ יִשְׂרָאֵל וְנִחְרַב הַמְּקַדֵּשׁ, לְקַח קוֹצִים וְדַרְדְּרִים וְשָׁם תַּחֲתָיו. זֵהוּ שְׁכִתוּב וַיֵּרָא אֵלָיו מֶלֶאךָ ה' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנָה, מִשׁוּם שִׁישְׂרָאֵל הָיוּ בְּגִלוּת.

פֶּקֶד פְּקַדְתִּי אֶתְכֶם. מִי שְׁלֵא עוֹמֵד בְּרִשׁוֹתוֹ, מָה מְצוּה וּמָה עוֹשָׂה? אֲלֵא פֶּקֶד מְלַמְעֵלָה, פְּקַדְתִּי מְלַמְטָה. מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁהִזְכִּירָה הַזֵּה הִיזְתָּה עֲלֶיהָ מִקִּדְּם לְכוּ, שְׁכִתוּב וְאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי. פִּיּוֹן שְׁכִתוּב וְאֶזְכֹּר - הִנֵּה זְכִירָה הַתְּמַנְתָּה עֲלֶיהָ, וּמִשׁוּם כִּי אָמְרָה אַחֲרַי כִּי פֶּקֶד פְּקַדְתִּי, שְׁהָרִי סִימָן לְקַחְתָּ מִקִּדְּם לְכוּ. כְּמוֹ כֵּן שָׂרָה,

אַרְאָ הָכִי אוֹלִיפְנָא שְׁמַשָּׁא כַד נְהִיר, אִיהוּ בְּשָׁמַיָא, וְתוֹקְפִיה וְחִילִיָּה שְׁלֵטָא עַל אֶרְעָא בְּכָל אֶתְר. כְּגוֹנוֹנָא דָא (ישעיהו ו) מְלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּזִמְנָא דְּמִקְדָּשָׁא קָאִים, מְלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, דָּא אֶרְעָא קְדִישָׁא. וְהִשְׁתָּא דִּישְׂרָאֵל בְּגִלוּתָא, אִיהוּ לְעִילָא, וְתוֹקְפָא סַחְרָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל לְאַגְנָא עֲלֵייהוּ, וְאִף עַל גַּב דְּאִינוּן בְּאֶרְעָא אַחֲרָא.

וְתָא חֲזִי, שְׂכִינְתָא לְתַתָּא וְשְׂכִינְתָא לְעִילָא. שְׂכִינְתָא לְעִילָא בְּתַרִּיסַר תַּחֲמוּמֵי רְתִיכִין קְדִישִׁין, וְתַרִּיסַר חִיּוֹן עֲלֵאִין. שְׂכִינְתָא לְתַתָּא בְּתַרִּיסַר שְׂבָטִין קְדִישִׁין, וְכַדִּין אַתְּפְלִילְתָּ שְׂכִינְתָא לְעִילָא וְתַתָּא, וְכִלָּא בְּחַד זְמַנָּא כְּחַדָּא. וְאִף עַל גַּב דְּבְּזִמְנָא דִּישְׂרָאֵל בְּגִלוּתָא לְתַתָּא, לָא אַתְּפְקַנְתָּ לְעִילָא, הָכִי נִמְי לָא אַתְּפְקַנְתָּ, בְּגִין דְּלְתַתָּא לָא אַתְּפְקַנְתָּ, וְדָא הוּא בְּגִלוּתָא עִמָּהוּן דִּישְׂרָאֵל, דִּאִיהוּ בְּגִלוּתָא עִמָּהוּן.

בְּמָה אַתְּפְקַנְתָּ, לְמַלְכָּא דְּמִית בְּרִיָּה, מָה עֵבַד כְּפָא לִיָּה לְעַרְסִיָּה עַל אֲבָלָא דְּבְּרִיָּה, וְלֹא אַתְּקִין לִיָּה לְעַרְסִיָּה, אֲלֵא נָטַל פּוּבִין וְדַרְדְּרִין, וְאִטִּיל תַּחוֹת עַרְסִיָּה, וְשָׁכַיב עֲלֶיהָ, כִּי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, פִּיּוֹן דְּאַתְּגָּלוּ יִשְׂרָאֵל, וְאַתְּחַרַּב מִקְדָּשָׁא, נָטַל פּוּבִין וְדַרְדְּרִין וְשׁוּי תַּחוּתֶיהָ, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (שמות ג) וַיֵּרָא מֶלֶאךָ ה' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנָה. בְּגִין דִּישְׂרָאֵל הוּוּ בְּגִלוּתָא.

פֶּקֶד פְּקַדְתִּי אֶתְכֶם, מָאן דִּלָּא קְוִימָא בְּרִשׁוֹתֶיהָ, מָה פִּקִּיד, וּמָה עֵבִיד. אֲלֵא פֶּקֶד מְלַעֲיָלָא, פְּקַדְתִּי מְלַתְתָּא, מָאִי טַעְמָא, בְּגִין דְּהָאִי זְכִירָה הוּת עֲלָה מִקְדָּמַת דְּנָא, דְּכַתִּיב וְאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי. פִּיּוֹן דְּכַתִּיב וְאֶזְכֹּר,

הָא זְכִירָה אַתְּמָנָא עֲלָה, וּבְגִין כִּי פֶּקֶד אֶמְרַת לְבַתֵּר פֶּקֶד פְּקַדְתִּי. (דף קס ע"א)

שְׁכַתוּב וְה' פֶּקֶד אֶת שְׂרָה. אָבֶל
כָּאֵן רָחֵל, שְׁלֹא נִזְכְּרָה מִקֶּדֶם לְכֹן,
לֹא נֶאֱמַר בָּהּ פְּקִידָה, אֶלֶּא זְכִירָה,
וְהַכֵּל הוּא בְּזִכְרָהּ, בְּסוּד שֶׁל
הַמִּזְלֵ.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי חֲזַקְיָה הָיוּ
הוֹלְכִים מִקְפּוֹטְקֵיָא לְלוּד, וְרַבִּי
יְהוּדָה הָיָה רוֹכֵב, וְרַבִּי חֲזַקְיָה עַל
רַגְלָיו. בֵּינֵיהֶם יָרַד רַבִּי יְהוּדָה.
אָמַר, מִכָּאֵן וְהִלְאָה נִתְעַסַּק
בַּתּוֹרָה, כְּפַתּוּב (דְּבָרִים לב) הָבּוּ גִדְל
לְאַלְהֵינוּ.

אָמַר לוֹ, אֵלּוּ הֵיינוּ שְׁלֹשָׁה - יָפָה
הוּא, שְׁאָחֵד יֹאמַר - וּשְׁנַיִם יֵשִׁיבוּ
לוֹ. אָמַר לוֹ, הַדְּבָרִים הִלְלוּ שֶׁל
הַבְּרָכוֹת, מִשּׁוּם שֶׁנִּזְכַּר שֵׁם אָחֵד
שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּשְׁנַיִם
יֵשִׁיבוּ לוֹ. זֶהוּ שְׁכַתּוּב כִּי שֵׁם ה'
אֶקְרָא הָבּוּ גִדְל לְאַלְהֵינוּ. כִּי שֵׁם
ה' אֶקְרָא - זֶה אָחֵד שְׁמִכְרֹךְ. הָבּוּ
גִדְל לְאַלְהֵינוּ - אֵלּוּ שְׁנַיִם אֲחֵרִים.
אָבֶל בַּתּוֹרָה, אֶפְלוּ שְׁנַיִם יוֹשְׁבִים
וְנוֹתְנִים גִּדְל וְחֻזֵק שֶׁל שְׁבַח
הַתּוֹרָה לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

אָמַר לוֹ רַבִּי חֲזַקְיָה, כְּלַפִּי
הַבְּרָכוֹת לָמָּה שְׁלֹשָׁה? אָמַר לוֹ,
הָרִי פִּרְשׂוּהָ וְנִתְבָּאָר, שְׁכַתּוּב הָבּוּ
גִדְל לְאַלְהֵינוּ. אָבֶל סוּד הַדְּבָר
כָּאֵן, שֶׁהָרִי כֹל הַסּוּדוֹת שֶׁל
הַבְּרָכוֹת הוּא כֶּף - אָחֵד לְבָרֵךְ
וּשְׁנַיִם לְהַשִּׁיב, כְּדִי שִׁיעֲלָה הַשְּׁבַח
שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּסוּד שֶׁל
שְׁלֹשָׁה, אָחֵד מִכְרֹךְ וּשְׁנַיִם (אוֹמְרִים
אִיזוֹ) שְׁמוּדִים, וְזֶהוּ קִיּוּם הַבְּרָכוֹת,
וּבְסוּד עֲלִיּוֹן פְּרָאוּי, וּבְסוּד שֶׁל
שְׁלֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוֵהוּ.

בְּעוֹדָם הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
שְׁנֵינוּ, יֵשׁ זְכִירָה לְטוֹב וְיֵשׁ זְכִירָה
לְרַע, יֵשׁ פְּקִידָה לְטוֹב וְיֵשׁ פְּקִידָה
לְרַע. יֵשׁ זְכִירָה לְטוֹב - כְּמוֹ
שֶׁבְּאַרְוֵה, שְׁכַתּוּב (ויקרא כו) וְזִכְרָתִי
לְהֵם בְּרִית רַאשֵׁינִים וְגו', (בראשית ח)

דְּהָא סִימְנָא נְקֻטָּת מִקְדָּמַת דְּנָא. כְּגוֹנוּנָא דָּא
שְׂרָה דְכְּתִיב, (בראשית כא) וְה' פֶּקֶד אֶת שְׂרָה.
אָבֶל הָכָא רָחֵל דְּלֹא אֲדַפְרַת מִקְדָּמַת דְּנָא,
לֹא אֲתַמַּר בָּהּ פְּקִידָה אֶלֶּא זְכִירָה, וְכִלְא
בְּזִכְרָהּ אִיהוּ, בְּרִזָּא דְּמִזְלָא.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי חֲזַקְיָה, הָיוּ אֲזֵלִי
מִקְפּוֹטְקֵיָא לְלוּד, וְהָיָה רַבִּי יְהוּדָה
רְכִיב, וְרַבִּי חֲזַקְיָה עַל רַגְלָיו, אֲדַהְכִי נַחַת
רַבִּי יְהוּדָה, אָמַר מִכָּאֵן וְהִלְאָה נִתְעַסַּק
בְּאוּרֵייתָא, כְּמָה דְכְּתִיב, (דְּבָרִים לב) הָבּוּ גִדְל
לְאַלְהֵינוּ.

אָמַר לִיה אֵלּוּ הֵיינָא תְּלַתָּא, יָאוּת הוּא דְחַד
יִימָא, וְתַרְיִן יְתִיבוּ לִיה. אָמַר לִיה,
הֵינִי מְלִי בְּבִרְכָאן. בְּגִין דְּאֲדַפְרַ חַד שְׁמָא
דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְתַרְיִן יְתִיבוּ לִיה. הַדָּא
הוּא דְכְּתִיב, (דְּבָרִים לב) כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא הָבּוּ
גִדְל לְאַלְהֵינוּ. כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא, דָּא חַד
דְּמִכְרֹךְ, הָבּוּ גִדְל לְאַלְהֵינוּ, אֵלִין תַּרְיִן
אֲחֵרַיִן. אָבֶל בְּאוּרֵייתָא אֶפִּילוּ תַרִּי יְתִיבִי
וְיַהֲבִי רַבּוּ וְתוּקְפָא דְשְׁבַחָא דְאוּרֵייתָא
לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר לִיה רַבִּי חֲזַקְיָה, לְגַבִּי בְּרַכָּאן אֲמַאי
תְּלַת. אָמַר לִיה, הָא אוּקְמוּהָ וְאֲתַמַּר,
דְּכְתִיב הָבּוּ גִדְל לְאַלְהֵינוּ. אָבֶל רִזָּא דְמְלָה
הָכָא, דְּהָא כָּל רִזִּין דְּבְּרַכָּאן הָכִי אִיהוּ, חַד
לְבְּרַכָּא וְתַרְיִן לְאַתְבָּא, בְּגִין דִּיסְלַק שְׁבַחָא
דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרִזָּא דְתְּלַתָּא. חַד מִכְרֹךְ
וְתַרְיִן (אֲמַרִי אִיזוֹ) דְּאוּדוּ, וְדָא הוּא קִיּוּמָא
דְּבְּרַכָּאן, וּבְרִזָּא עֲלָאָה כְּדָקָא יָאוּת, וּבְרִזָּא
דְתְּלַת כְּמָה דְאוּקְמוּהָ.

עַד דְּהָיוּ אֲזֵלִי, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, תְּנִינָן, אִית
זְכִירָה לְטַב, וְאִית זְכִירָה לְבִישׁ, אִית
פְּקִידָה לְטַב, וְאִית פְּקִידָה לְבִישׁ. אִית זְכִירָה לְטַב, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ,

וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח, (שמות ב)
וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ. וַיֵּשׁ
זְכִירָה לְרַע - שְׁפָתוֹב (תהלים עח)
וַיִּזְכֹּר כִּי בֶשֶׁר הָמָּה רוּחַ הַלֵּךְ וְלֹא
יָשׁוּב. פְּקִידָה לְטוֹב - שְׁפָתוֹב
(שמות א) פֶּקֶד פְּקִדְתִּי אֶתְכֶם.
פְּקִידָה לְרַע - שְׁפָתוֹב (תהלים פט)
וּפְקִידְתִּי בְּשֹׁבֵט פִּשְׁעֵם וּבִנְגְעֵים
עֲוֹנָם. וְכֻלָּם סוּדוֹת עֲלִיּוֹנִים.

כָּל אֱלוֹ - זְכִירָה וּפְקִידָה - לְטוֹב,
אֱלוֹ הֵן דְּרָגוֹת יְדוּעוֹת, סוּד
הָאֲמוּנָה, זְכָר וּנְקֵבָה, סוּד אַחַד,
זְכִירָה וּפְקִידָה, אֱלוֹ הֵם לְטוֹב.
זְכִירָה וּפְקִידָה לְרַע אֱלוֹ הֵם
הַסוּד שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר שְׁעוֹמֵד
בְּסוּד שֶׁל אֱלֹהִים אֲחֵרִים. זְכָר
וּנְקֵבָה יַחַד, זְכִירָה בְּזָה וּפְקִידָה
בְּזָה, וְאֱלוֹ הֵם שְׁתַּמִּיד עוֹמְדִים
לְרַע וְאֱלוֹ פִּנְגָּד אֱלוֹ. מִכָּאן
יוֹצְאִים כָּל סוּדוֹת הָאֲמוּנָה וְכֻלָּ
הַקְּדוּשׁוֹת הַעֲלִיּוֹנוֹת, כְּמוֹ
שְׁבָאָרִיָּה, וּמִכָּאן יוֹצְאִים כָּל
הַמִּינִים הַרְעִים וְכֻלָּ מוֹת וְכֻלָּ
הַצְּדִידִים וְהַמִּינִים הַרְעִים בְּעוֹלָם,
וּבְאָרֶזֶה, וְזֶה בְּהַפּוֹךְ מִזֶּה.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, כִּף זֶה וְדָאִי.
אֲשֶׁרִי הוּא מִי שְׁחַלְקוּ מִתְקִים
בְּצַד הַטּוֹב וְלֹא יִרְכִּין עֲצָמוֹ לְצַד
אֲחֵר וַיִּנְצַל מֵהֶם. אָמַר לוֹ רַבִּי
יְהוּדָה, כִּף זֶה וְדָאִי, וְאֲשֶׁרִי מִי
שְׂיֻכּוֹל לְהִנְצַל מִמֶּנּוּ מֵהַצַּד
הַהוּא, וְאֲשֶׁרִיָּהֶם הַצְּדִיקִים
שְׂיֻכּוֹלִים לְהִנְצַל מֵהֶם וְלֵהֲלַחֵם
קָרַב עִם אוֹתוֹ הַצַּד.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, בְּמָה? פְּתַח
וְאָמַר, (משלי כד) כִּי בְתַחְבּוּלוֹת
תַּעֲשֶׂה לָךְ מִלְחָמָה. מִי
הַמִּלְחָמָה? זֶה הַמִּלְחָמָה שֶׁל
אוֹתוֹ הַצַּד הַרְעֵי שְׁצָרִיף אָדָם
לְהֲלַחֵם בּוֹ קָרַב וְלִשְׁלֹט עָלָיו
וְלֵהֲנַצֵּל מִמֶּנּוּ.

דְּכַתִּיב (ויקרא כו) וַיִּזְכֹּרְתִי לָהֶם בְּרִית רֵאשׁוֹנִים
וְגוֹ'. (בראשית ח) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח. (שמות ב)
וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ. וְאִית זְכִירָה לְבִישׁ,
דְּכַתִּיב, (תהלים עח) וַיִּזְכֹּר כִּי בֶשֶׁר הָמָּה רוּחַ הוֹלֵךְ
וְלֹא יָשׁוּב. פְּקִידָה לְטוֹב, דְּכַתִּיב, (שמות ג) פֶּקֶד
פְּקִדְתִּי אֶתְכֶם. פְּקִידָה לְבִישׁ, דְּכַתִּיב, (תהלים פט)
וּפְקִידְתִּי בְּשֹׁבֵט פִּשְׁעֵם וּבִנְגְעֵים עֲוֹנָם. וְכֻלָּהוּ
רְזִין עֲלֵאִין.

כָּל הַגִּי זְכִירָה וּפְקִידָה לְטוֹב, אֲלִין אִינוֹן
דְּרַגִּין יָדִיעֵן. רְזָא דְמַהִימְנוּתָא דְכָר
וְנוֹקְבָא רְזָא חַדָּא, זְכִירָה וּפְקִידָה, וְאֲלִין
אִינוֹן לְטוֹב. זְכִירָה וּפְקִידָה לְבִישׁ, אֲלִין אִינוֹן
רְזָא דְסִטְרָא אַחְרָא, דְקַיִמָא בְּרְזָא דְאֱלֹהִים
אַחְרִים, דְכָר וְנוֹקְבָא כְחַדָּא, זְכִירָה בְּהָאִי,
וּפְקִידָה בְּהָאִי, וְאֲלִין אִינוֹן דְקַיִמִין תְּדִיר
לְבִישׁ. וְאֲלִין לְקַבִּיל אֲלִין. מַהֲכָא נְפָקִי כָל
רְזִי דְמַהִימְנוּתָא וְכָל קַדוּשִׁין עֲלֵאִין, כְּמָה
דְאִוְקְמוּהָ. וּמַהֲכָא נְפָקִי כָל זִינִין בִּישִׁין וְכָל
מוֹתָא, וְכָל סִטְרִין וְזִינִין בִּישִׁין בְּעֵלְמָא
וְאוּקְמוּהָ. וְדָא בְּהַפּוּכָא מִן דָּא.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, הָכִי הוּא וְדָאִי, זַכָּאָה
אִיהוּ, מָאן דְחוֹלְקִיה אֶתְקִיִים בְּסִטְרָא
טְבָא, וְלֹא יִרְכִין גְּרַמִּיָּה לְסִטְרָא אַחְרָא,
וַיִּשְׁתַּזְיֵב מִנְהוּן. אָמַר לִיָּה רַבִּי יְהוּדָה, הָכִי
הוּא וְדָאִי, וְזַכָּאָה מָאן דִּיכִיל לְאַשְׁתַּזְבָּא מִנִּיָּה
מַהֲהוּא סִטְרָא, וְזַכָּאִין אִינוֹן צְדִיקִיָּא, דִּיכִלִּי
לְאַשְׁתַּזְבָּא מִנִּיָּהוּ, וְלֵאגְחָא קָרַבָּא בְּהָהוּא
סִטְרָא.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה בְּמָה. פְּתַח וְאָמַר, (משלי כד)
כִּי בְתַחְבּוּלוֹת תַּעֲשֶׂה לָךְ מִלְחָמָה וְגוֹ'.
מָאן מִלְחָמָה, דָּא מִלְחָמָה דְהָהוּא סִטְרָא
בִישָׂא, דְאֲצִטְרִיף בַּר נֶשׁ לְאַגְחָא בִיָּה קָרַבָּא,
וְלִשְׁלֹטָאָה עָלוּי וְלֵאשְׁתַּזְבָּא מִנִּיָּה.

בא ראה שיעקב כף השתדל
אצל עשו משום אותו הצד
שלו, להתחכם עליו וללכת עמו
בעקמומיות בכל מה שצריך
כדי לשלט עליו בראש ובסוף,
והפל פראוי, והראש והסוף יחד
זה כמו זה, כפתוב בכרתי, ואחר
כף ברכתי. הראשית והסוף יחד
זה כמו זה, כפי לשלט עליו
בדרך ישרה פראוי לו, ומשום
כף צדיק הוא מי שנצל מהם
ויכול לשלט עליהם.

בא ראה, זכירה ופקידה לטוב
הם כאחד בסוד האמונה,
ואשרי הוא מי שמשתדל אחר
האמונה, כמו שנאמר (הושע יא)
אחרי ה' ילכו כאריה ישאג וגו'.
אמר רבי חזקיה, כף הוא ודאי.
ובא וראה, כשאדם מתפלל
תפלתו, אל יאמר עליה זכרני
ופקדני, משום שיש זכירה
ופקידה לטוב, וזכירה ופקידה
לרע, ועתידים לטל את הדבור
מפיו, וכאים להזכיר חטאי
האדם ולהענישו. פרט אם הוא
צדיק שלם, שפאשר בודקים את
חטאיו, אותה זכירה ופקידה
לרע לא ימצאו אותם, כמו עזרא
שאמר זכרה לי אלהי לטובה.
שהנה בכל מקום שאדם
מתפלל תפלתו, יכלל את עצמו
בין רבים, בכלל של הרבים.
ובא וראה, השונמית, פאשר
אמר לה אלישע (מלכים-ב ד) ה'יש
לדבר לך אל המלך או אל שר
הצבא, ה'יש לדבר לך אל המלך
- אותו היום הנה יום טוב של
ראש השנה, ואותו היום
ששולטת מלכות הרקיע לדון
את העולם, והקדוש ברוך הוא
נקרא המלך המשפט באותו
הזמן, ומשום כף אמר לה ה'יש
לדבר לך אל המלך.

תא חזי, דיעקב הכי אשתדל לגבי עשו, בגין
ההוא סטרא דיליה. לאתחפמא עלוי
ולמיזל עמיה בעקימו בכל מה דאצטריך,
בגין לשלטאה עלוי ברישא וסופא, וכלא
כדקא יאות. ורישא וסופא כחדא דא כגוונא
דא, כמה דכתיב, (בראשית כה) בכרתי, ולבתר
ברכתי, שירותא וסופא כחדא, דא כגוונא
דא. בגין לשלטאה עלוי באורח מישר כדקא
חזי ליה. ובגין כף זפאה איהו מאן דאשתזיב
מנייהו, ויכיל לשלטאה עלייהו.

תא חזי, זכירה ופקידה לטב אינון כחדא
ברזא דמהימנותא, וזפאה איהו מאן
דאשתדל בתר מהימנותא, כמה דאת אמר,
(הושע יא) אחרי ה' ילכו כאריה ישאג וגו'. אמר
רבי חזקיה הכי הוא ודאי.

ותא חזי, בר נש פד צלי צלותיה, לא יימא
עליה זכרני ופקדני. בגין דאיפא זכירה
ופקידה לטב, וזכירה ופקידה (דף קס ע"ב) לביש,
וזמינין לנטלא מלה מן פומא, ואתיין
לאדפרא חובוי דבר נש ולענשא ליה. בר אי
איהו זפאה שלים, דכד בדקי חובוי, ההיא
זכירה ופקידה לביש לא ישפחון לון, כגון
עזרא דאמר (נחמיה יג) זכרה לי אלהי לטובה.

דהא בכל אתר, דבר נש צלי צלותיה, יכליל
גרמיה בין סגיאין בכללא דסגיאין.

ותא חזי שונמית, פד אמר לה אלישע, (מלכים ב
ד) ה'יש לדבר לך אל המלך או אל שר הצבא.
ה'יש לדבר לך אל המלך, ההוא יומא, יום
טוב דראש השנה הוה, וההוא יומא
דמלכותא דרקיעא שלטא למידן עלמא,
וקדשא בריך הוא אקרי מלך המשפט בההוא
זמנא. ובגין כף אמר לה, ה'יש לדבר לך אל
המלך.

מה פתוב? ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. מאי קאמרה. לא בעינא, למיהוי רשימאה לעילא, אלא לאעלאה רישאי בין סגיאין, ולא לאפקא מכללא דלהון. וכך בעי ליה לבר נש, לאתכללא בכללא דסגיאין ולא לאתיחדא בלחודוי, בגין דלא ישגחון עליה, לאדפרא חובוי כדקאמרן.

פתח רבי יהודה ואמר, (איוב לח) הנגלו לך שערי מות ושערי צלמות תראה. הפסוק הזה אמר הקדוש ברוך הוא לאיוב כשראה שאיוב דוחק עצמו על דין הקדוש ברוך הוא.

בא ראה, איוב אמר הן יקטלני לו איחל. פתוב לא באל"ף, וקוראים לו בוא"ו, והכל הוא. אמר לו הקדוש ברוך הוא, וכי אני הורג בני אדם?! הנגלו לך שערי מות ושערי צלמות תראה?! כמה שערים פתוחים באותו הצד, והמות שולט עליהם, וכלם סתומים מבני אדם, ולא יכולים להשמר מהם משום שהם סתומים מבני אדם] שלא מכירים את אותם השערים.

ושערי צלמות תראה. מי הם שערי מות ומי הם שערי צלמות? אלא מות וצלמות הם יחד, והם זווג אחד. מות - הרי נתבאר, זה מלאך המות, והרי פרשוה. צלמות - צל מות, זהו מי שרוכב עליו, והוא הצל שלו והפח שלו להזדוג יחד בקשר אחד, והם אחד.

וכך אותם הדרגות שיוצאות מהם ונקשרות בהם הם השערים שלהם, כמו שלמעלה, כמו שנאמר (תהלים כד) שאו שערים ראשיכם וגו'. ואלו אותם שערים נקראים נהרות ונחלים. ששת הצדדים של העולם, אף כף הם

מה פתוב, ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. מאי קאמרה. לא בעינא, למיהוי רשימאה לעילא, אלא לאעלאה רישאי בין סגיאין, ולא לאפקא מכללא דלהון. וכך בעי ליה לבר נש, לאתכללא בכללא דסגיאין ולא לאתיחדא בלחודוי, בגין דלא ישגחון עליה, לאדפרא חובוי כדקאמרן.

פתח רבי יהודה ואמר (איוב לח) הנגלו לך שערי מות ושערי צלמות תראה. האי קרא, קדשא בריך הוא אמר ליה לאיוב, כד חמא דאיוב דחיק גרמיה על דינוי דקדשא בריך הוא.

הא חזי, איוב אמר (איוב יג) הן יקטלני לו איחל, פתוב לא באל"ף וקרי לו בוא"ו, וכלא איהו. אמר ליה קדשא בריך הוא, וכי אנא קטיל בני נשא, הנגלו לך שערי מות ושערי צלמות תראה, כמה תרעין אינון פתיחן בההוא סטרא. ומותא שלטא עלייהו, וכלהו סתימין מבני נשא, (ס"א ולא יכלין לאסתמרא מנייהו בגין דאינון סתימין מבני נשא) ולא ידעין אינון שערים.

ושערי צלמות תראה. מאן אינון שערי מות ומאן אינון שערי צלמות. אלא מות וצלמות פחדא אינון, וזווגא חדא אינון. מות הא אתמר, דא מלאך המות, והא אוקמוה. צלמות, צל מות. האי איהו מאן דרכיב עליה, ואיהו צלא דיליה, ותוקפא דיליה, לאזדווגא כחדא, בקשורא חד ואינון חד.

וכך אינון דרגין דנפקי מנייהו ומתקשרן בהו אינון שערים דלהון כמה דלעילא, כמה דאת אמר, (תהלים כד) שאו שערים ראשיכם וגו'. ואלין אינון

ואלין אינון

שְׁעָרֵי מוֹת, וְשְׁעָרֵי צַלְמוֹת מֵהֵצֵד
הָאֲחֵר, דְּרָגוֹת יְדוּעוֹת שְׁשׁוּלְטוֹת
בְּעוֹלָם. שְׁעָרֵי מוֹת וְשְׁעָרֵי
צַלְמוֹת - זֶה נִקְבָּה וְזֶה זָכַר,
וְשְׁנֵיהֶם יַחַד.

וְעַל זֶה אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְאִיּוֹב בְּשִׁבִיל כָּל אוֹתָם דְּכָרִים
שֶׁהוּא אָמַר, (איוב ז) כָּלָּה עֵנָן וַיִּלְךָ
כִּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה, וְכָל
אוֹתָם שָׁאֵר דְּכָרִים. אָמַר הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, הַנִּגְלוּ לָךְ שְׁעָרֵי מוֹת,
לְדַעַת שְׁהָרֵי הַכּל בְּרִשְׁוֹתֵי, וְכֻלָּם
עֲתִידִים לְהִתְבַּעַר מִן הָעוֹלָם,
שְׁכַתוֹב (ישעיה כח) בַּלַּע הַמּוֹת
לְנִצָּח וְגו'.

בֹּא רָאָה, וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל
וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת רַחֵל וַיִּפְתַּח אֶת
רַחֲמָהּ. פַּעַמִּים אֱלֹהִים אֱלֹהִים,
לְמָה? אֵלָּא אֶחָד מֵעוֹלָם הַזָּכַר,
וְאֶחָד מֵעוֹלָם הַנִּקְבָּה, מִשׁוּם
שֶׁהַדָּבָר תְּלוּי בְּמִזְל.

וּבְשִׁמְתוֹעוֹרְרַת רַחֵל בְּשֵׁם הַזֶּה,
שְׁכַתוֹב יִסֵּף ה' לִי בֵּן אַחֵר, יָדַע
יַעֲקֹב שֶׁהִיא רְאוּיָה לְהַשְׁלִים אֶת
כָּל הַשְּׂבָטִים וְלֹא תִתְקַים בְּעוֹלָם,
מִשׁוּם כִּף רָצָה לְלַכֵּת וְלֹא יִכַּל,
וּכְשֶׁהֲגִיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל בְּנֵימִין, בָּרַח
וְהִלָּךְ לוֹ, כְּדִי שֶׁהַבֵּית לֹא יִשְׁתַּלֵּם
בְּאָרֶץ אַחֲרַת, לְהִתְקַשֵּׁר בּוֹ
הָעוֹלָם הַקְּדוֹשׁ.

וְהֵינּוּ שְׁכַתוֹב (בראשית לא) וַיֹּאמֶר ה'
אֵל יַעֲקֹב שׁוּב אֶל אֶרֶץ אַבְוֹתֶיךָ
וּלְמוֹלְדֹתֶיךָ וְאֶהְיֶה עִמָּךְ. מֵה זֶה
וְאֶהְיֶה עִמָּךְ? אֵלָּא אָמַר לוֹ, עַד
כָּאֵן רַחֵל הִיָּתָה עִמָּךְ עַקֵּר הַבֵּית,
מִכָּאֵן וְהִלָּאָה אֲנִי אֶהְיֶה עִמָּךְ
וְאִטְל אֶת הַבֵּית עִמָּךְ עִם שְׁנַיִם
עֶשֶׂר הַשְּׂבָטִים. וְהֵינּוּ שְׁכַתוֹב
וְאֲנִי בָבְאִי מִפְּדֹן מִתָּה עָלַי רַחֵל.
עָלַי הִיָּה זֶה, וּבִגְלָלִי הִיָּה הַדָּבָר
שֶׁהִיא נִדְחָתָה, וּבָאָה דִּיָּת אַחֲרַת
וְנִטְלָה אֶת הַבֵּית בְּשִׁבְלֵי לְדוֹר
עַמִּי.

שְׁעָרֵי) אֵיךְרוּ נִהְרִין וְנִחְלִין, שֵׁית סְטָרִין
דְּעַלְמָא. אוּף הָכִי אֵינּוֹן שְׁעָרֵי מוֹת, וְשְׁעָרֵי
צַלְמוֹת מִסְטָרָא אַחֲרָא, דְּרָגִין יְדִיעֵן דְּשְׁלִטִין
בְּעַלְמָא. שְׁעָרֵי מוֹת וְשְׁעָרֵי צַלְמוֹת, דָּא
נּוֹקְבָא וְדָא דְכוּרָא, וְתַרוּוּיָהוּ כַחְדָּא.

וְעַל דָּא, אָמַר קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לִיה לְאִיּוֹב,
בְּגִין כָּל אֵינּוֹן מְלִין, דְּאִיהוּ אָמַר (איוב ז)
כָּלָּה עֵנָן וַיִּלְךָ כִּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה, וְכָל
אֵינּוֹן שָׁאֵר מְלִין. אָמַר קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא
הַנִּגְלוּ לָךְ שְׁעָרֵי מוֹת, לְמַנְדַּע דְּהָא כְּלָהוּ
בְּרִשְׁוֹתֵי, וְכֻלָּהוּ זְמִינִין לְאַתְבַּעְרָא מֵעַלְמָא,
דְּכַתִּיב, (ישעיה כח) בַּלַּע הַמּוֹת לְנִצָּח וְגו'.

הָא חֲזִי, (בראשית ל) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל
וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת רַחֲמָהּ.
תְּרִי זְמִנִין, אֱלֹהִים אֱלֹהִים, אֲמַאי. אֵלָּא, חַד
מֵעַלְמָא דְּדְכוּרָא, וְחַד מֵעַלְמָא דְּנוֹקְבָא, בְּגִין
דְּבְמִזְלָא תְלִיָּא מְלֵתָא.

וְכַד אֶתְעַרַת רַחֵל בְּשִׁמָּא דָּא, דְּכַתִּיב, (בראשית
ל) יוֹסֵף ה' לִי בֵּן אַחֵר, יָדַע יַעֲקֹב דְּאִיהִי
אֶתְחַזְיָא לְאַשְׁלָמָא כְּלָהוּ שְׂבָטִין וְלֹא תִתְקַיִּים
בְּעַלְמָא, בְּגִין כִּף בְּעָא לְמִיזֵל וְלֹא יִכִּיל. וְכַד
מְטָא זְמַנָּא דְּבְנֵימִין, עָרַק וְאִזֵּל לִיה, בְּגִין
דְּבְאַרְעָא אַחֲרָא לֹא יִשְׁתַּלֵּם בֵּיתָא, לְאַתְקַשְׂרָא
עַלְמָא קְדִישָׁא בֵּיה.

וְהֵינּוּ דְּכַתִּיב, (בראשית לא) וַיֹּאמֶר ה' אֵל יַעֲקֹב
שׁוּב אֶל אֶרֶץ אַבְוֹתֶיךָ וּלְמוֹלְדֹתֶיךָ
וְאֶהְיֶה עִמָּךְ. מְאִי וְאֶהְיֶה עִמָּךְ. אֵלָּא אָמַר
לִיה, עַד הָכָּא, רַחֵל הוֹת עִמָּךְ עַקֵּרָא דְּבֵיתָא.
מִכָּאֵן וְלְהִלָּאָה, אֲנִי אֶהְיֶה עִמָּךְ וְאִטְוֹל בֵּיתָא
בְּהַדָּךְ בְּתַרְיִסֵּר שְׂבָטִין. וְהֵינּוּ דְּכַתִּיב, וְאֲנִי
בָבְאִי מִפְּדֹן מִתָּה עָלַי רַחֵל. עָלַי הוֹה, וּבְגִינֵי
הוֹה מְלָה דְּאַתְדַּחֲיָא אִיהִי וְאַתְיָא דִּיּוֹרָא
אַחֲרָא, וְנִטְלָא בֵּיתָא בְּגִינֵי לְדִיָּרָא עַמִּי.

וַיֹּאמֶר נִקְבָה שְׁכַרְךָ עָלַי וְאַתְנָה.
מה זה נִקְבָה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
אוֹתוֹ רָשַׁע אָמַר, אֲנִי רוֹאֶה
שֵׁיֶעֱקֵב לֹא מִסְתַּכֵּל אֶלֶּא
בְּנֻקְבֵי, (דף קסא ע"א) וּבְגִין כֶּף יִפְלַח לִי. אָמַר
נִקְבָה שְׁכַרְךָ, הֵא נִקְבָה דְאִיהוּ שְׁכַרְךָ כִּד
בְּקֻדְמִיתָא. וְאַתְנָה, אִימָא מָאן נִקְבָה אִסְתַּכְּלַתְ
בֵּה, וְאַתְנָה, וּפְלַח לִי בְּגִינָה.

וַיֹּאמֶר יִעֲקֹב לֹא תִתֵּן לִי מְאוּמָה, (שם) אָמַר
יִעֲקֹב חֲלִילָה, דְּהָא אֲנָא כָּל מַה
דְּעִבִידְנָא, לְשֵׁם יִקְרָא דְמַלְפָּא קְדִישָׁא
עִבִידְנָא, (ס"א ולאן לכסופא דנרמאוי) וְעַל דָּא לֹא תִתֵּן
לִי מְאוּמָה, דְּהָא לֹאן דְּעִתָּאי בְּהָאִי, אֶלֶּא אִם
תַּעֲשֶׂה לִי (את) הַדְּבָר הַזֶּה וְגו'.

וַיִּסַּר בַּיּוֹם הַהוּא אֶת הַתְּלִישִׁים.
רַבִּי אֲלֶעָזָר פִּתַּח וְאָמַר, (תהלים טו)
ה' מִי יִגּוֹר בְּאַהֲלֶךָ וְגו'. הָרִי
בְּאַרְנוֹ וּבְאַרְוֵי הַחֲבָרִים, הוֹלֵךְ
תְּמִים - זֶה אֲבָרְהָם, שְׁכַפְאֶשׁ
נִמְוֹל נִקְרָא תְּמִים. וּפְעַל צְדָק -
זֶה יִצְחָק. וְדַבֵּר אֱמֶת - זֶה יִעֲקֹב.
וְדָאִי שֵׁיֶעֱקֵב נִדְבַק בְּאֱמֶת. אִם
הוּא בְּאֱמֶת נִדְבַק, מַה הַטַּעַם
עֲשֶׂה עִם לְבָן בְּצוּרָה הַזֹּאת?

אֲלֵא יִעֲקֹב הַבְּחִין אֶת שַׁעַת
הַמְזֹל שְׁלוֹ שְׁהִיתָה, שְׁמַתָּר לְאָדָם
לְבַחֵן אֶת שַׁעַתוֹ טָרָם יָשׁוּב
לְאַרְצוֹ, וְאִם מְזֹלוֹ עוֹמֵד בְּמַה
שְׁעוֹשָׂה - יָפֵה, וְאִם לֹא - אֵל
יוֹשִׁיט רְגְלוֹ עַד שֵׁיֶעֱלֶה [שֵׁיֶעֱמֹד בְּמַה
שְׁעִשָּׂה] אֲלֵיו.

בֹּא רְאֵה, כְּתוּב וְעִנְתָהּ בִּי צְדָקְתִּי
בַּיּוֹם מִחֵר וְגו'. שְׁהָרִי הוּא לֹא
עֲשֶׂה כְּדִי שֵׁיטֵל מִשְׁלוֹ לְחִנָּם,
אֶלֶּא הַכֹּל בְּאֱמֶת וּשְׁלֵמוֹת הַרְצוֹן,
וְלֹא עוֹד, אֶלֶּא שְׁהוּא נָטֵל רְשׁוֹת
מִלְּבָן, וְעַל כֵּן כְּתוּב נַחֲשָׁתִי
וַיִּבְרַכְנִי ה' בְּגִלְלָךְ. כְּמַה כְּשָׁפִים
וּמִינִים עֲשֶׂה לְבָן וּבְחִין אֶת מְזֹלוֹ
מִשׁוּם יִעֲקֹב, וְהִיָּה מוֹצֵא בְּגִלְלָתְ
יִעֲקֹב מֵאֵה צֶאֱן כָּל חֲדָשׁ, וּמֵאֵה

וַיֹּאמֶר נִקְבָה שְׁכַרְךָ עָלַי וְאַתְנָה, (בראשית ל) מֵאִי
נִקְבָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הֵהוּא רָשַׁע
אָמַר, אֲנָא חָמִי, דְּיִעֲקֹב לֹא אִסְתַּכֵּל אֶלֶּא
בְּנֻקְבֵי, (דף קסא ע"א) וּבְגִין כֶּף יִפְלַח לִי. אָמַר
נִקְבָה שְׁכַרְךָ, הֵא נִקְבָה דְאִיהוּ שְׁכַרְךָ כִּד
בְּקֻדְמִיתָא. וְאַתְנָה, אִימָא מָאן נִקְבָה אִסְתַּכְּלַתְ
בֵּה, וְאַתְנָה, וּפְלַח לִי בְּגִינָה.

וַיֹּאמֶר יִעֲקֹב לֹא תִתֵּן לִי מְאוּמָה, (שם) אָמַר
יִעֲקֹב חֲלִילָה, דְּהָא אֲנָא כָּל מַה
דְּעִבִידְנָא, לְשֵׁם יִקְרָא דְמַלְפָּא קְדִישָׁא
עִבִידְנָא, (ס"א ולאן לכסופא דנרמאוי) וְעַל דָּא לֹא תִתֵּן
לִי מְאוּמָה, דְּהָא לֹאן דְּעִתָּאי בְּהָאִי, אֶלֶּא אִם
תַּעֲשֶׂה לִי (את) הַדְּבָר הַזֶּה וְגו'.

וַיִּסַּר בַּיּוֹם הַהוּא אֶת הַתְּלִישִׁים. (שם) רַבִּי
אֲלֶעָזָר פִּתַּח וְאָמַר, (תהלים טו) יי מִי יִגּוֹר
בְּאַהֲלֶךָ וְגו', הֵא אוֹקִימָנָא, וְאוֹקִימוּהָ
חֲבָרִיָּא, (שם) הוֹלֵךְ תְּמִים, דָּא אֲבָרְהָם, דְּכִד
אֲתַגְזֹר תְּמִים אֲקָרִי. וּפְעַל צְדָק, דָּא יִצְחָק.
וְדוֹבֵר אֱמֶת, דָּא יִעֲקֹב. וְדָאִי יִעֲקֹב בְּאֱמֶת
אֲתַדְּבַק, אִי הוּא בְּאֱמֶת אֲתַדְּבַק, מֵאִי טַעֲמָא
עֲבַד עִם לְבָן כְּגוֹוֹנָא דָּא.

אֲלֵא, יִעֲקֹב בְּחִין שַׁעַתָּא דְּמִזְלִיהָ הָוָה. דְּשָׁרִי
לִיה לְאִינִשׁ, לְמַבְחָן שַׁעַתִּיהָ, עַד לֹא
יָתוּב לְאַרְעִיהָ, וְאִי מִזְלִיהָ קָאִים בְּמַה דְּעִבִיד
שְׁפִיר, וְאִי לֹאן לֹא יוֹשִׁיט רְגְלוֹי עַד דְּיִסְלַק
(ס"א דקאִים בְּמַה דְּעִבִיד) לְגַבִּיהָ.

הֵא חֲזִי, כְּתוּב, (בראשית ל) וְעִנְתָהּ בִּי צְדָקְתִּי
בַּיּוֹם מִחֵר וְגו', דְּהָא אִיהוּ לֹא עֲבַד בְּגִין
דְּיִטוּל מְדִילִיה לְמַגְנָא, אֶלֶּא כִּלָּא בְּקוֹשְׁטָא
וּשְׁלִימוֹ דְּרַעוּתָא, וְלֹא עוֹד אֶלֶּא דְאִיהוּ נָטֵל
רְשׁוֹ מִלְּבָן, וְעַל דָּא כְּתוּב, (בראשית ל) נַחֲשָׁתִי
וַיִּבְרַכְנִי יי בְּגִלְלָךְ. כְּמַה חֲרָשִׁין וְזִינִין עֲבַד
לְבָן, וּבְחִין מִזְלִיהָ בְּגִינָה דְּיִעֲקֹב, וְהִוָּה

כבשים ומאה עזים יותר על צאנו. רבי אבא אמר, אלף צאן ואלף כבשים ואלף עזים היה מביא לו יעקב יותר בכל חדש וחדש. זהו שכתוב כי מעט אשר היה לך לפני ויפרץ לרב ויברך ה' אתך לרגלי. והברכה שלמעלה אינה פחות מאלף מפל מין ומין. נמצא אלף מהצאן, מהכבשים נמצאו אלף, מהעזים נמצאו אלף, על כל מה ששורה הברכה שלמעלה לא פחות מאלף, עד שבשביל יעקב התעלה לכן לעשר רב.

ובשרצה יעקב לטל שָכְרוּ, לא מצא אלא עשרה מפל מין ומין, ויעקב חשב אותו לעשר רב. ראה כמה נטל משלו ממה שהיה נותן הוא בזכותו ללבן. וכל זה שעלה בו ביעקב, לא היה אלא בזרוע של אותם מקלות ששם אצל הצאן.

בא ראה כמה טרח אותו יעקב השלם אחרי לבן. כתוב וישם דרך שלשת ימים וגו', והביא לו כל העשר הזה, ועם כל זה לא רצה לבן שיהיה כף שָכְרוּ של יעקב, אלא נטל עשרה מזה ועשרה מזה, ונתן [בדי בנין] לו ואמר לו: טל את אלה, ואם יולידו כמו שאמרתי - בצורה הזו יהיה שְכָרְךָ. זהו שכתוב ותחלף את משפתי עשרת מנים. [ובאלו] עשרה מזה ועשרה מזה, וכתוב ואביכן התל בי ותחלף את משפתי עשרת מנים. [ובאלו העשרה] השתדל אחר הקדוש ברוך הוא, וברכו. ומפל מה שהתנה לבן עם יעקב - חזר בדבורו ונטל מיעקב הפל, עד שהקדוש ברוך הוא חס עליו ונטל משלו בזרוע.

ברוך הוא, וברכיה. ומפל מה דשוי לבן עמיה דיעקב, אהדר במלוליה, ונטיל מיעקב פלא, עד דקדשא ברין הוא חס עליה, ונטיל מדיליה בזרוע.

אשפח בגיניה דיעקב, מאה עאנא כל ירחא, ומאה אמרין ומאה עזין יתיר על עאניה.

רבי אבא אמר, אלף עאנין, ואלף אמרין, ואלף עזין, הוה מייתי ליה יעקב יתיר

בכל ירחא וירחא. הדא הוא דכתיב, (בראשית ל)

כי מעט אשר היה לך לפני ויפרץ לרב ויברך יי אותך לרגלי, וברכתא דלעילא לאו איהו פחות מאלף מפל זינא וזינא, מעאנין אלף אשתפח, מאמרין אלף אשתפח, מעזין אלף אשתפח. על כל מה דשריא ברכתא דלעילא, לא פחות מאלף. עד דבגיניה

דיעקב אסתלק לבן לכמה עותרא.

וכר בעא יעקב לנטליה אגריה, לא אשפח אלא עשרה מפל זינא וזינא, ויעקב

חשיב ליה לעותרא סגני. חמי כמה נטיל מדיליה, ממה דהוה יהיב איהו בזכותיה

ללבן. וכל דא דסליק ביה יעקב, לא הוה אלא בזרוע דאינון מקלות, דשוי לגבי ענא.

הא חזי, כמה טרח ההוא שלימא דיעקב, אבתריה דלבן. כתיב, (בראשית ל)

דרך שלשת ימים וגו', והוה אייתי ליה כל האי עותרא. ועם כל דא, לא בעא לבן דיהא

אגריה דיעקב הכי, אלא נטל עשרה מן דא ועשרה מן דא ויהב (בידא דבני) ליה. ואמר ליה

טול הני. ואי יולידו כמה דאמרתי, בהאי גוונא יהא אגרך. הדא הוא דכתיב, (בראשית ל)

ותחלף את משפתי עשרת מונים, (ובנהני) עשרה מן דא ועשרה מן דא, וכתיב, (בראשית

ל) ואביכן התל בי ותחלף את משפתי עשרת מונים. (ובנהני עשרה) אשתדל בתר קדשא

ברין הוא, וברכיה. ומפל מה דשוי לבן עמיה דיעקב, אהדר במלוליה, ונטיל מיעקב פלא, עד דקדשא ברין הוא חס עליה, ונטיל מדיליה בזרוע.

אמר רבי אלעזר כל הני קראי, לאחזאה
חכמתא קא אתיין. דתנינן מלין
דלעילא, מנהון תליין בעובדא, ומנהון
במלווא ומנהון ברעותא דלבא. ומאן דבעי
לאמשכא ברקאן, בצלותא, במלווא,
ורעותא. ומנהון דלא בצלותא, אלא בעובדא
תליין.

בא ראה, יעקב השלם, כל מה
שעשה, עשה בחכמה. כתוב
ויצג את המקלות אשר פצל
ברקטים בשקתות המים. הפל
בחכמה, למשך ברכות מהמעין
של הפל לכל הדרגות העליונות
שהן חלקו וגורלו.

את המקלות - איזה מקלות?
אלו הדרגות שהן בית הדין.
אשר פצל - שהעביר מהן את
הדין. ברקטים - הינו שכתוב (שיר
" מלך אסור ברקטים, שזה
מהמלך שהוא פאות ברכות לכל
העולמות.

דבר אחר מלך אסור ברקטים -
מלך זה אסור וקשור באותם
הרקטים העליונים שמהם
משקים את הפל (ומשכות ברכות לכל)
מן המלך העליון. בשקתות
המים - (ומשם משקים כל שקתות המים)
אלו הם הנחלים שיוצאים ובאים
עד שמגיעים למקום ששם
מתפנסים. אשר תבאן הצאן
לשתות - כמו שנאמר (תהלים קד)
ישקו כל חיתו שדי ישברו
פראים צמאם. ובאותו המקום
ששם מתפנסים המים, כלם
באים להשקות ממנו.

ויחמנה - מה זה ויחמנה? בא
ראה, בשעה שרוח צפון נושבת,
המים קופאים ולא נמשכים
לחוץ ולא משקים, משום שהדין
תלוי, וקר הצפון מקפיא את
המים. וכשמתעוררת רוח
הדרום, מתחממים המים
והקפאון שלהם עובר ושופעים.

תא חזי, יעקב שלים, כל מה דעבד,
בחכמתא עביד, פתיב (בראשית ל) ויצג את
המקלות אשר פצל ברקטים בשקתות המים,
פלא בחכמתא, לאמשכא ברקאן ממבועא
דכלא, לבלהו דרגין עלאין דאינון חולקיה
ועדביה.

את המקלות. מאן מקלות, אלין דרגין
דאינון בי דינא. אשר פצל, דאעבר
מנהון דינא. ברקטים, היינו דכתיב, (שיר השירים
" מלך אסור ברקטים, דהא מההוא מלך,
אתיין ברקאן לבלהו עלמין.

דבר אחר (דף קסא ע"ב) מלך אסור ברקטים,
מלך דא, אסור וקשור באינון רהטין
עלאין, דמנייהו אשתקיין כלא, (ג"א אהמשכון ברקאן
לכולא) ממלך עלאה. בשקתות המים, (ס"א ומתמן
אשתקיין כלא שקתות המים), אלין אינון נחלין דנפקין
ואתיין, עד דמטו לאתר דמתפנשי תמן. אשר
תבאן הצאן לשתות, פמה דאת אמר, (תהלים קד)
ישקו כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם.
ובהוא אתר, דמתפנשי תמן מיא, פלהו
אתיין לאשקאה מניה.

ויחמנה, (בראשית ל) מאי ויחמנה. תא חזי,
בשעתא דרוח צפון נשיב, מיין
גלידין ולא נגדין לבר ולא אשתקיין, בגין
דדינא תליא, וקרירי דצפון גליד מיא. וכד
אתער רוח דרום, מתחממי מיא, ואתעבר

ויחמנה, (בראשית ל) מאי ויחמנה. תא חזי,
בשעתא דרוח צפון נשיב, מיין
גלידין ולא נגדין לבר ולא אשתקיין, בגין
דדינא תליא, וקרירי דצפון גליד מיא. וכד
אתער רוח דרום, מתחממי מיא, ואתעבר

אז הכל משקים, משום שהם של הדרום מפשירים המים, וכלם מתחממים ושמחים לשתות מאותו הקר של הצפון שהיה להם בראשונה. זהו שפתוב ויחמנה. ויהי [ולא] כתוב ויחמו. אלא שהם כלם נקבות.

ועל זה התפון יעקב לעשות מעשה בחכמה, וזהו שפתוב ויקח לו יעקב מקל לבנה לח וגו'. פתח [רבי אלעזר] ואמר, פי יעקב בחר לו יה ישראל לסגלתו. בא ראה, פי יעקב בחר לו יה, עד כאן לא ידענו מי בחר את מי - אם הקדוש ברוך הוא בחר את יעקב, אם יעקב בחר את הקדוש ברוך הוא, אלא ממה שגלה הכתוב ידענו שהקדוש ברוך הוא נטל את יעקב לגדלו, שפתוב (דברים לב) פי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

תוספתא

הקשר של הקשר הטהור היה עולה לפני ולפנים טרם שמצא מקום לבית מושבו. אותו מקום אינו מקום, לא נמצא למעלה ולמטה, נאבד מן הכל. אבדון הוא מן הכל, אבדון זכר. סמא"ל שיצא מהתוף של החזק של יצחק, אבדון ומות היא הנקבה שלו, הנחש הקדמוני, אשת זנונים, שפתוב (משלי ה) רגליה ירדות מות. ואלו שנים - אבדון ומות - שמעו את תקף רצון המלך.

הסוד והסתור [הסתור] הנסתר העליון נאבד [הסוד] מהכל, טמיר מרעיונות [מענים] והרהורים. [מי שנמשך אחר אלו, נאבד מן הכל. הכל בהפוך זה מנה. אשריו של איש שלום, כיעקב שעולה ולא

גליו דלהון ונגדיו, פדין אתשקין פלא. בגין דחמימו דדרום שראן מיא, וכלהו מתחממי וחדאן למשתי מההוא קרירו דצפון, דהיה לון בקדמיתא, הדא הוא דכתיב ויחמנה. ויהא (ולא) כתיב ויחמו. אלא דאינון פלהו נוקבי.

ועל דא אתפון יעקב, למעבד עובדא בחכמתא, ודא הוא דכתיב (בראשית ל) ויקח לו יעקב מקל לבנה לח וגו'. פתח (נ"א רבי אלעזר) ואמר (תהלים קלה) פי יעקב בחר לו יה ישראל לסגלתו, תא חזי כי יעקב בחר לו יה, עד כאן לא ידענא מאן בריר למאן, אי קדשא ברין הוא בריר ליה ליעקב, אי יעקב בריר ליה לקדשא ברין הוא. אלא ממה דגלי קרא, ידענא דקדשא ברין הוא נטיל ליה ליעקב לעדיה, דכתיב, (דברים לב) פי חלק יי עמו יעקב חבל נחלתו.

תוספתא

קוטרא דקוטרא וכיא, הוה סליק לגו לגו, עד לא אשפח אתר בית מותבא. ההוא אתר לאו אתר, לאו אשתפח לעילא ותתא. מפלא אתאביד, אבדון הוי מפלא, אבדון דכורא, סמא"ל דנפק מהתוכא דתוקפא דיצחק. אבדון ומות נוקבא דיליה, נחש קדמאה, אשת זנונים, דכתיב (משלי ה) רגליה ירדות מות. ואלין תרין, אבדון ומות, שמעו תקפא דהורמנו דמלכא.

רזא וסתרא סתימא (נ"א טמירא) עלאה אתאביד (נ"א טמיר) מפלא, אתאביד (נ"א טמיר) מרעיונין (נ"א מעיונין) והרהורין. (ס"א מאן דאתמשך בטר אליו אתאביד מפלא. כלא כהפוכא דא מן דא מבוהי דנכר שלים כיעקב דסליק ולא אתחשבו עייניו כהאי תנא וזכה לאתקרבא באמת חותמא דמלכא קדישא. תא חזי, טמירא עלאה מפלא) מניה נפק את י', נקודה עלאה. מהאי נקודה עלאה נפק כלא. אמשיך ואפיק ה', אמא עלאה דאשקי

נחשבו הענים בעשן הזה, וזכה להתקרב באמת חותם המלך הקדוש. בא ראה, הטמיר העליון מהכל] ממנו יצאה האות י', הנקודה העליונה. מהנקודה העליונה הזו יצא הכל, המשיך והוציא ה', האם העליונה שמשקה את הכל.

מזה יצא ו', הסוד של שש שאוחז את כל הצדדים, שהוא מקל לבנה לח ולזו וערמון.

שתי הזרועות שאוחזות בו, אלו יוצאות ואוחזות בה"א התחתונה לחבר המשכון יחד ולהיות אחד. ואז שלש עשרה מדות נהיות אחת. והלבן נחקק על הגונים ועולה על הגונים כלם. זהו שכתוב מחשף הלבן, ואז נקרא (זכריה ב) ה' אחד ושמו אחד. ואז (תהלים כג) ה' רעי לא אחסר, וכתוב בנאות דשא ירביצני על מי מנחות ינהלני וגו'. ע"כ תוספתא.

בא ראה, כך גם יעקב בחר את ירשתו וגורלו לחלקו, ועלה למעלה מפל הדרגות ונטל אותו לגורלו. מקל לבנה לח - הינו הדרגה הלבנה של צד הימין. ולזו וערמון - הינו הדרגה האדמה של צד שמאל.

ויפצל בהם פצלות לבנות - שהעביר מזה את הדין וחבר אותו לימין, והוא נכנס ביניהם ונטל אותם יחד ונעשה הפל אחד בשני גונים. ועם פל זה מחשף הלבן, שיתגלה הלבן על האדם. וכל זה למה? למשך את הדרגה הזו של גורלו ברכות מן המעין של הפל [של החל], ולשים את הדרגה הזו שהיא שלש פאחת.

ברחמים בשקתות המים - כמו שבארנו, ואז במעשה הזה של חכמה שופעות הברכות למטה ומשקים [ומתברכאן] כל העולמות ושורות עליהם הברכות, כמו שפרשוקה (בראשית מט) שכתוב בפקר יאכל עד וגו', ואחר מפאן - ולערב יחלק שלל, שיתברכו כל העולמות למטה. ויעקב נטל חלקו מאותן הברכות ששורות עליו למטה, משום שהוא חלקו וגורלו של הקדוש ברוך הוא.

לכלא. מהאי נפיק ו', רזא דשית דאחיד לכל סטרין, דאיהו, מקל לבנה לח, ולזו, וערמון.

תרין דרועין דאחידן ביה, אלין נפקי ואחידו בה"א תתאה, לחברא משכנא כחד ולמהוי חד. פדין, תליסר מכילן הוה חד. וחורא אתגליף על גוונין וסליק על גוון פלהו. הדא הוא דכתיב (בראשית ל) מחשף הלבן, וכדין אקרי (זכריה יד) יי אחד ושמו אחד. וכדין (תהלים כג) יי רועי לא אחסר. וכתיב בנאות דשא ירביצני על מי מנחות ינהלני נפשי ישובב וגו'. (ע"כ תוספתא)

הא חזי, הכי נמי יעקב, בירר אחסנתיה ועדביה לחולקיה, וסליק לעילא מפל דרגין, ונטיל ליה לעדביה. מקל לבנה לח, היינו דרגא חורא דסטר ימינא. ולזו וערמון, היינו דרגא סומקא דסטר שמאלא.

ויפצל בהן פצלות לבנות, דאעבר דינא מן דא, ואתחבר ליה בימינא, והוא עאל בינייהו ונטיל לון כחדא ואתעביר פלא חד בתרי גווני. ועם פל דא, מחשף הלבן, דיתגלי חורא על סומקא. וכל דא למאי, לאמשכא לדרגא דא דעדביה ברכאן ממבועא דכלא (נ"א דנחלא), ולשוואה לדרגא דא דאיהו תלתא כחדא.

ברחמים בשקתות המים, כמה דאוקימנא. וכדין בעובדא דא דחכמתא נגדין ברכאן לתתא, ומתשקיין (נ"א ומתברכאן) פלהו עלמין ושריין עליה ברכאן, כמה דאוקמוה. דכתיב, (בראשית מט) בפקר יאכל עד וגו', ולבתר מפאן, (שם) ולערב יחלק שלל, (דף קטב ע"א) לאתברכא כלהו עלמין לתתא. ויעקב נטל חולקיה, מאינון ברכאן, דשריין עליה לתתא, בגין דאיהו חולקיה ועדבא דקודשא בריך הוא.

רבי ייסא זוטא הוה שכיח קמיה דרבי שמעון, אמר ליה. האי דכתיב (משלי י) ברכות לראש צדיק, לצדיק מיבעי ליה, מאי לראש צדיק. אמר ליה, ראש צדיק דא היא עטרה קדישא, ואוקמוה. תו, ראש צדיק, דא יעקב, דאיהו נטיל ברכאן, ונגיד לון לצדיק, ומתמן אזדריקו לכל עיבר, ומתברכן פלהו עלמין.

אבל הא אוקימנא, ברכות לראש צדיק, (ראש) צדיק אקרי, ההוא אתר (ס"א ל"ג רישא) דברית, דמניה נפקין מבויעין לבר, נוקבא דקיסטא דחמרא נפיק מניה, איהו רישא. כף ראש צדיק, ההוא אתר, פד זריק מבויעין לנוקבא, אקרי ראש צדיק. צדיק איהו ראש (נ"א רישא לכל ברכאן) בגין דכל ברכאן ביה שריין. תו, ההוא בר נש, דזכי למנטר את קיימא קדישא, ועביד פקודי דאורייתא, צדיק אקרי, ומרישיה ועד רגלוי הכי אקרי. וכד ברכאן נגדין לעלמא, שריין על רישיה, ומניה קיימי ברכאן לעלמא, בבנין קדישין זכאין דאוקים.

רבי ייסא תו שאיל ואמר, (תהלים לו) פתיב נער הייתי גם זקנתי וגו'. האי קרא אוקמוה דשרו דעלמא אמרו, איהו אמרו בחכמתא, יתיר ממה דחשבין בני נשא. אמר ליה, ברי יאות הוא, דהא ביחודא קדישא אתמר נער הייתי גם זקנתי והכי הוא. (תהלים לו) ולא ראיתי צדיק נעזב, דא הוא שבחא דיחודא, דלא אשתפח יום בלא לילה. דהא לילה ביה אשתפח תדירא, וצדיק אחיד לעילא ואחיד לתתא.

וזרעו מבקש לחם, מאי הוא. אלא, בשעתא דזריק ואתנגיד זרעא, לא תבע

רבי ייסא הקטן היה מצוי לפני רבי שמעון. אמר לו, זה שפתיב (משלי י) ברכות לראש צדיק, היה צריך להיות לצדיק, מה זה לראש צדיק? אמר לו, ראש צדיק זו היא העטרה הקדושה, ובארוה. עוד, ראש צדיק זה יעקב, שנטל את הברכות והשפיע אותם לצדיק, ומשם נזרקו לכל עבר, וכל העולמות מתברכים.

אבל הנה בארנו, ברכות לראש צדיק - (ראש) צדיק נקרא אותו המקום (ראש) של הברית, שממנו יוצאים מעינות החוצה. הנקב של הפד שיוצא ממנו היין הוא הראש, כף ראש צדיק, אותו מקום, כשזרק מעינות לנקבה, נקרא ראש צדיק. הצדיק הוא ראש (ראש לכל הברכות) משום שכל הברכות שריות בו.

עוד, אותו האדם שזוכה לשמר את אות ברית הקדש ועושה את מצוות התורה נקרא צדיק, ומראשו ועד רגליו כף נקרא. וכשהברכות שופעות לעולם, הן שורות על ראשו, וממנו עומדות הברכות לעולם בבנים הקדושים הצדיקים שהקים.

עוד שאל רבי ייסא ואמר, פתיב נער (תהלים לו) גם זקנתי וגו'. הפסוק הזה פירושו ששרו של עולם אמר אותו. הוא אמר אותו בחכמה יותר ממה שחושבים בני אדם. אמר לו, בני, יפה הוא, שהרי ביחוד הקדוש נאמר נער הייתי גם זקנתי. וכך הוא, ולא ראיתי צדיק נעזב - זה השבח של היחוד שלא נמצא יום ללא לילה, שהנה הלילה תמיד נמצא בו, והצדיק אחוז למעלה ואחוז למטה.

וזרעו מבקש לחם, מה הוא? אלא בשעה שזורק ונשפע הנרע,

לְנוֹקְבָא. דְּהָא בְּהַדְיָה שְׂרִיא, דְּלֵא אַתְּפְרָשָׁא
 מְנִיָּה לְעִלְמִין, וְזַמְנָא הִיא לְגַבְיָה. דְּהָא זְרַעָא
 לָא נְגִיד, אֶלָּא בְּשַׁעְתָּא דְּנוֹקְבָא זְמִינָא, (דף קסב
 ע"ב) וְתִיאֻבְתָּא דְּתְרוּוּיָהּ כְּחֻדָּא בְּדְבוּקָא חַד
 דְּלֵא מִתְפְּרָשֵׁן, וְעַל דָּא לָא אֶצְטְרִיךְ לְמִתְבַּע
 עֲלָהּ.

אָמַר לִיָּה, וּבְזַמְנָא דְּגְלוּתָא לָאו הֲכִי. אָמַר
 לִיָּה זְרַעוּ פְתִיב, וְלָאו אִיְהוּ. אִימְתִי
 נְפִיק, כִּד נּוֹקְבָא בְּדְבוּקָא חַד עִם דְּכוּרָא. וְאִי
 תִּימָא לָא רְאִיתִי צְדִיק נְעֻזְב, בְּזַמְנָא דְּגְלוּתָא
 מְאִי הִיא.

אָרְא, הָא אַחִיד לְעִילָא. וְלֵא נְעֻזְב לְעִלְמִין,
 בְּזַמְנָא אַחְרָא, לֵא נְעֻזְב מְנוֹקְבָא,
 אַחִיד לְעִילָא, וְאַחִיד לְתַתָּא. אַחִיד לְעִילָא,
 בְּזַמְנָא דְּגְלוּתָא. בְּזַמְנָא אַחְרָא, אַחִיד לְתַרִּין
 סְטְרִין, לְעִילָא וְתַתָּא, וְלְעוֹלָם אִינוּ נְעֻזְב.

בְּתִיב, (בראשית א) וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בְּרִקִיעַ
 הַשָּׁמַיִם, דָּא צְדִיק. וְאַף עַל גַּב
 דְּאַתְמַר בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם, אֶלָּא בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם
 וְדָאִי, דְּאִיְהוּ סִיּוּמָא דְּגוּפָא.

הָא חֲזִי, תְרִין רְקִיעֵין אִינוּן, וְאִינוּן שִׁירוּתָא
 וְסִיּוּמָא, דָּא כְּגוּוֹנָא דָּא. שִׁירוּתָא רְקִיעָא
 תְּמִינָאָה, בִּיָּה שְׁקִיעֵן כָּל כְּכַבְיָא, זְעִרִין
 וְרַבְרַבִּין. וְדָא הוּא רְקִיעָא עֲלָאָה סְתִימָאָה,
 דְּקָאִים כְּלָא וּמְנִיָּה נְפִיק כְּלָא. וְאִיְהוּ
 תְּמִינָאָה, מִתְתָּא לְעִילָא, וְהוּא שִׁירוּתָא
 לְאַפְקָא מְנִיָּה כְּלָא.

כִּד אִיְהוּ רְקִיעָא תְּמִינָאָה מְעִילָא לְתַתָּא,
 דְּבִיָּה שְׁקִיעֵן כָּל כְּכַבְיָא, כָּל נְהוּרִין
 וּבוֹצִינִין. וְהוּא נְטִיל כְּלָא וְדָא סִיּוּמָא דְּכָלָא.
 כְּמָה דְּהוּא רְקִיעָא תְּמִינָאָה, דְּאִיְהוּ שִׁירוּתָא
 דְּכָלָא. תְּלִיין בִּיָּה כָּל נְהוּרִין וְנְטִיל לוּן,
 וּמְנִיָּה נְפִיקִי. הֲכִי נְמִי הָאִי, אִיְהוּ רְקִיעָא

אִינוּ תוֹבַע אֶת הַנִּקְבָּה, שְׁהִרִי
 הִיא שׁוֹרָה עִמוּ, שְׁאִין נִפְרְדַת
 מִמְּנוּ לְעוֹלָמִים וְזַמְנָה הִיא
 אֶצְלוּ, שְׁהִרִי אִין זְרַע שׁוֹפַע אֶלָּא
 בְּשַׁעָה שְׁהַנִּקְבָּה זְמִינָה, וְתִשׁוּקַת
 שְׁנִיָּהִם יַחַד בְּדְבוּק אַחַד, שְׁאִין
 נִפְרְדִים, וְלִכְּן לֵא צְרִיךְ לְתַבַּע
 אוֹתָהּ.

אָמַר לוּ, וּבְזַמְן הַגְּלוּת לֵא כִּד?
 אָמַר לוּ, כְּתוּב זְרַעוּ, וְאִינוּ. מְתִי
 יוֹצֵא? כִּשְׁהַנִּקְבָּה בְּדְבוּק אַחַד
 עִם הַזְּכָר. וְאִם תֹּאמַר, לֵא רְאִיתִי
 צְדִיק נְעֻזְב - בְּזַמְן שֶׁל הַגְּלוּת מַה
 הִיא?

אָרְא זֶה אַחֲזוּ לְמַעְלָה וְלֵא נְעֻזְב
 לְעוֹלָמִים. בְּזַמְן אַחַר לֵא נְעֻזְב
 מִהַנִּקְבָּה, אַחֲזוּ לְמַעְלָה וְאַחֲזוּ
 לְמַטָּה. אַחֲזוּ לְמַעְלָה - בְּזַמְן שֶׁל
 הַגְּלוּת. בְּזַמְן אַחַר אוֹחֲזוּ אֶת שְׁנֵי
 הַצְּדִיקִים, לְמַעְלָה וְלְמַטָּה,
 וְלְעוֹלָם אִינוּ נְעֻזְב.

כְּתוּב (בראשית א) וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים
 בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם, זֶה צְדִיק, וְאַף
 עַל גַּב שְׁנֵי אֲמַר בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם,
 אֶלָּא בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם וְדָאִי, שְׁהוּא
 סִיּוּם הַגּוּף.

כִּא רְאָה, שְׁנֵי רְקִיעִים הֵם, וְהֵם
 הִרְאִישִׁית וְהַסִּיּוּם, זֶה כְּמוֹ זֶה.
 רִאשִׁית הַרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם בּוֹ
 שְׁקוּעִים כָּל הַכּוֹכָבִים, קְטַנִּים
 וְגְדוֹלִים, וְזֶהוּ הַרְקִיעַ הַעֲלִיּוֹן
 הַנִּסְתָּר שְׁמֻקִּים הַכּל, וּמִמְּנוּ יוֹצֵא
 הַכּל, וְהוּא הַשָּׁמַיִם מִמַּטָּה
 לְמַעְלָה, וְהוּא הִרְאִישִׁית לְהוֹצֵא
 מִמְּנוּ הַכּל.

כִּד הוּא הַרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם מִמַּעְלָה
 לְמַטָּה, שְׁבוּ שְׁקוּעִים כָּל
 הַכּוֹכָבִים, כָּל הָאוֹרוֹת
 וְהַמְּאוֹרוֹת, וְהוּא נוֹטֵל אֶת הַכּל,
 וְזֶה הַסִּיּוּם שֶׁל הַכּל. כְּמוֹ שְׁאוֹתוֹ
 הַרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, שְׁהוּא רִאשִׁית
 הַכּל, תְּלוּיִים בּוֹ כָּל הָאוֹרוֹת,
 וְנוֹטֵל אוֹתָם, וּמִמְּנוּ יוֹצֵאִים - כִּד
 גַּם זֶה, אוֹתוֹ רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם

תלויים בו כל האורות ונוטל אותם, וממנו יצאו לכל העולמות.

הראשית והסיום עומדים כגון אחד, ועל פן הוא הנגר ששופע ויוצא ולא פוסקים מימיו לעולמים, הכל שיהיה הסיום כמו הראשית, ומשום כך ויתן אתם אלהים ברקיע השמים, ולמה? להאיר על הארץ.

ואף על גב שנאמר, הכל עומדים כגון אחד, וזה ברור הדבר. מה בין זה לזה? אלא זה מקים וזן את העולם העליון שהוא בו ואת כל אותם הצדדים העליונים, וזה מקים וזן את העולם התחתון ואת כל אותם הצדדים התחתונים.

ואם תאמר, העולם שלמעלה מי הוא? והרי [הוא] אותו הרקיע השמיני העליון הנסתר הוא העולם שלמעלה, וכך נקרא, שהרי שני עולמות הם, כמו שנבאר. אלא הוא עולם עליון, וכל אותם שיוצאים ממנו נקראים על שמו, ואותם שיוצאים מן העולם התחתון נקראים על שמו, וכל זה וזה הכל אחד, ברוב הוא לעולם ולעולמי עולמים.

בא ראה, (תהלים קד) ישבעו עצי ה' ארזי לבנון אשר נטע מי הלבנון? הרי פרשהו ונתבאר. הפסוק הזה, אשר שם צפרים יקננו חסידה ברושים ביתה - אשר שם צפרים יקננו, באיזה מקום? בלבנון. ואלו הן שתי הצפרים שאמרנו בכמה מקומות, ומאלו נפרדות כמה צפרים אחרות. אבל אלו עליונות, ויוצאת מן לבנון, שהוא [חתום] למעלה, וסוד הדבר - וילבן שתי בנות וגו'.

חסידה ברושים ביתה, (ו' לאה) באותם ששה בנים עליונים,

תמינאה, תליין ביה כל נהורין ונטיל לון, ומניה נפקו לכלהו עלמין.

שירותא וסיומא כגוונא חד קיימי, ועל דא איהו נהר דנגיד ונפיק, ולא פסקי מימוי לעלמין. פלא למהוי סיומא כשירותא, ובגין כך ויתן אתם אלהים ברקיע השמים, ולמה, להאיר על הארץ.

ואף על גב דאתמר פלא כגוונא חדא קיימי, ודא הוא ברירא דמלה, מה בין האי להאי. אלא, דא אוקים וזן לעלמא עלאה דאיהו ביה ולכל אינון סטרין עלאין, ודא אוקים וזן לעלמא תתאה ולכל אינון סטרין תתאין.

ואי תימא, עלמא דלעילא מאן איהו, והא (איהו) ההוא רקיעא תמינאה עלאה סתימאה, עלמא דלעילא איהו והכי אקרי, דהא תרין עלמין נינהו כמה דאתמר. אלא, איהו עלמא עלאה, וכל אינון דנפקי מניה, על שמיה אקרוין. ואינון דנפקי מעלמא תתאה, על שמיה אקרוין. וכל האי והאי כלא חד, ברירא הוא לעלם ולעלמי עלמין.

הא חזי (תהלים קד) ישבעו עצי ה' ארזי לבנון אשר נטע. מאן לבנון. הא אוקמוה ואתמר, האי קרא (תהלים קד) אשר שם צפרים יקננו חסידה ברושים ביתה. אשר שם צפרים יקננו, באן אתר, בלבנון. ואלין אינון תרין צפרים דקאמרן בכמה אתר, (דף קסג ע"א) ומאלין אתפרשן כמה צפרין אחרנין, אבל אלין עלאין ונפקין מלבנון דאיהו (ס"א סתימאה) לעילא, ורזא דמלה, (בראשית כט) וילבן שתי בנות וגו'.

חסידה ברושים ביתה, (ס"א דא לאה) באינון שית בנין עלאין, שית סטרין

ששת צדדי העולם, כמו שנתבאר. למה נקרא חסידה? אלא העולם העליון הזה, אף על גב שהוא נקבה, קוראים לו זכר. שפאשר מתפשט, כל טוב וכל האור יוצא ממנו.

ומשום שהיא חסידה, יוצא [משם] ממנה חסד, שהוא האור הראשון, שכתוב (בראשית א) ויאמר אלהים יהי אור. ועל זה ברושים ביתה. ברושים - אל תקרי ברושים אלא בראשים, שהרי העולם האחר בתחתונים ביתה, והיא בית הדין של העולם, ולפעמים נקרא כמו שלמעלה בכל אותם השמות.

ועל המקום הזה כתוב, וינחם ה' ויתעצב אל לבו. חרון אף ה'. שהרי במקום הזה תלוי. שהרי כל מה שלמעלה, הכל הוא באור, חיים לכל הצדדים, ועל כן שנינו, אין עצבות לפני המקום, בדיוק לפני, ועל זה כתוב (תהלים ק) עבדו את ה' בשמחה באו לפני ברננה. עבדו את ה' בשמחה - כנגד העולם העליון. באו לפני ברננה - כנגד העולם התחתון. אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, משום כך כתוב (דברים לג) אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בה' מגן עזרך ואשר חרב גאותך ויפחשו וגו'.

ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים וגו'. פתח רבי אלעזר ואמר, (משלי ט) אם חכמת חכמת לך ולצת לבדך תשא. אם חכמת חכמת לך - בא ראה, אוי לאותם רשעי העולם שלא יודעים ולא משגיחים בדברי תורה. וכשהם משגיחים בה - משום שאין להם שכל, דברי התורה נראים בעיניהם כאלו פלם מלאים בעיניהם, וכל משום שהם ריקנים מדעת ושכל, שהרי כל דברי התורה, כלם

דעלמא, כמה דאתמר. אמאי אקרי חסידה. אלא, האי עלמא עלאה אף על גב דניקבא איהי, קרינן לה דכר, דכד אתפשט, כל טיבו וכל נהירו מניה נפיק.

ובגין כך דאיהי חסידה, נפיק (מתפון) מינה חס"ד, דאיהו נהורא קדמאה, דכתיב, (בראשית א) ויאמר אלהים יהי אור. ועל דא ברושים ביתה. ברושים, אל תקרי ברושים, אלא בראשים. דהא עלמא אחרא, בתתאין ביתה, ואיהי פי דינא דעלמא. ולזמנין אקרי כגוונא דלעילא, בכל אינון שמהן.

ועל אחר דא כתיב, (בראשית ו) וינחם יי ויתעצב אל לבו. חרון אף יי. דהא באחר דא תליא. דהא כל מה דלעילא, פלא איהו בנהירו, חייך לכל סטריין. ועל דא תנינן, אין עצבות לפני המקום, לפני דייקא. ועל דא פתיב, (תהלים ק) עבדו את יי בשמחה באו לפני ברננה. עבדו את יי בשמחה, לקביל עלמא עלאה, באו לפני ברננה לקביל עלמא תתאה. זפאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי. בגין כך פתיב, (דברים לג) אשריך ישראל מי כמוך עם נושע ביי מגן עזרך ואשר חרב גאותך ויפחשו וגו'.

ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים וגו'. (בראשית ל) פתח רבי אלעזר ואמר, (משלי ט)

אם חכמת חכמת לך ולצת לבדך תשא. אם חכמת חכמת לך, תא חזי, ווי לאינון חייבי עלמא, דלא ידעין ולא משגיחין במלי דאורייתא. וכד אינון משגיחין בה, בגין דלית לון סכלתנו, מלין דאורייתא דמזין בעינייהו כאילו כלהו מלי ריקניא, ולית בהו תועלתא. וכלא בגין דאינון ריקנין מדעתא ריקנות ואין בהם תועלת, והכל משום שהם ריקנים מדעת ושכל, שהרי כל דברי התורה, כלם

דברים עליונים ונכבדים, וכל דבר ודבר שפתיב בה יקרה היא מפנינים וכל חפצים לא ישוו בה [בתורה].

וכך אותם הטפשים אטומי הלב, פשרואים דברי תורה, לא די להם שלא יודעים, אלא שהם אומרים שהם דברים פגומים, דברים שאין בהם תועלת. אוי להם כשיתבע אותם הקדוש ברוך הוא את עלבון התורה, ויענשו ענש שמורדים ברבונם.

מה פתיב בתורה? פי לא דבר רק הוא מכס. ואם הוא רק - הוא מכס, שהרי כל התורה מלאה מפל אבנים טובות ומרגליות יקרות מפל הטובות של העולם, כמו שנאמר וכל חפצים לא ישוו בה, ואיך יאמרו שהיא ריקה?! ושלמה המלך אמר, אם חכמת חכמת לך. שפאשר יתחכם אדם בתורה, זוהי תועלת לו, שהרי בתורה לא יכול להוסיף אפלו אות אחת. ולצת לכדך תשא שהרי התורה לא יגרע כלום מהשבח שלה, והליצנות היא שלו ונשארת בו להאביד אותו מן העולם הזה ומן העולם הבא. בא ראה, כאשר האותיות העליונות כלן מתחברות בדרגה הזו, הסוף של כל הדרגות הקדושות העליונות, ומתמלאת מהם ומתברכת מן העולם העליון, אז הדרגה הזו עומדת להשקות את כל העדרים, כל אחד ואחד כראוי לו, וכל אחד ואחד נשקה מדין ורחמים.

בא ראה מה פתיב, ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים וגו'. שיעקב רצה לתקן תפלת ערבית, ולהאיר ללבנה ולהשקות ולברך אותה מפל הצדדים, שפתיב ויצג את המקלות, אלו דינים וגבורות

וסכלתנו. דהא כל מילי דאורייתא, פלהו מלין עלאין ויקירין. וכל מלה ומלה כתיב בה (משלי ג) יקרה היא מפנינים וכל חפצים לא ישוו בה (באורייתא).

וכך אינון טפשיין, אטימין דלבא, כד חמאן מלי דאורייתא, לא די לון דלא ידעי, אלא דאינון אמרי, דאינהו מלין פגימין, מלי דלית בהו תועלתא. ווי לון, כד יתבע לון קדשא בריך הוא, עלבונא דאורייתא, ויתענשו עונשא דמרדי במאריהון.

מה פתיב באורייתא, (דברים לב) פי לא דבר רק הוא מכס, ואי איהו רק מכס איהו, דהא אורייתא כלא, מלייא מפל אבנין טבין ומרגלאן יקירין, מפל טבין דעלמא. כמה דאת אמר וכל חפצים לא ישוו בה, והיה ימרון דאיהי ריקנא.

ושלמה מלכא אמר, אם חכמת חכמת לך, כד יתחכם בר נש באורייתא, תועלתא דיליה איהו. דהא באורייתא לא יכול לאוספא אפילו את אחת. ולצת לכדך תשא, דהא אורייתא, לא יגרע משבחה כלום, וליצנותא, דיליה איהו, ואשתאר ביה לאובדא ליה מהאי עלמא ומעלמא דאתי.

הא חזי, כד אתוון עלאין, מתחברן פלהו בהאי דרגא, סופא דכל דרגין קדישין עלאין, ואתמליא מנייהו, ואתברכא מעלמא עלאה. פדין, האי דרגא קיימא לאשקאה לכלהו עדריין, כל חד וחד פדקא חזי ליה, וכל חד וחד אתשקי מן דינא ורחמי.

הא חזי, מה כתיב, ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים וגו', דיעקב בעא לאתקנא תפלה של ערבית, ולאנהרא לסיהרא, ולאשקאה ולברכא לה מפל סטריין, דכתיב

וַיִּצַג אֶת הַמִּקְלוֹת. אֵלַיִן דִּינִין וַגְּבוּרִין דְּנַפְקֵי
מִגְּבוּרָה דְלַעֲיָלָא.

וַיַּעֲקֹב כַּד בָּעָא לְאַתְקָנָא לְהַאי דְרַגְא, סְלִיק
לְכָל אֵינֻון דִּינִין וַגְּבוּרִין מִינָהּ,
וְאוּקִימִים לֹון בְּרַהֲטִים, בְּאֵינֻון רַהֲטִים אַרְבַּע,
דְּקִיָּמִי תַחֲוֹת הַאי (במדבר כא) בְּאֵר חֲפְרוּיָהּ
שְׂרִים, דְּאַתְמַלְיָא מְאִינוּן נַחֲלִין וּמִבּוּעִין
עֲלֵאִין. בְּגִין דְּכַד נַפְקִין מִיִּין מְהַאי בְּאֵר
קְדִישָׁא, אֵלַיִן אַרְבַּע נְטְלֵי כְּלָא. וְעַל דָּא
אַקְרוּן רַהֲטִים, וּמִתְמַן (ד' קטג ע"ב) אַתְיִין כְּלָא
לְמִשְׁתֵּי. וְאֵינֻון דִּינִין וַגְּבוּרִין, כְּלֵהוּ קְיָיְמִי
תְּמַן, לְנַטְלָא לְכָל חַד וְחַד כְּדָא חֲזִי לֵיהּ.

אַשְׁרֵי תְּבַאנָה הַצֵּאן לְשִׁתּוֹת לְנַכַּח הַצֵּאן,
אֵלַיִן לְקַבִּיל אֵלַיִן. וַיַּחֲמֵנָה, מְאִי
וַיַּחֲמֵנָה. דְּכַד מִתְעַטְרִין בְּדִינָא, מִתְחַמְמִין
בְּהַהוּא דִינָא, וְאַזְלִין וְשֹׁאטִין בְּעֲלָמָא,
וּמְעֵינִי בְּאַרְחִיּהוּן דְּבִנֵי נְשָׂא, הֵן לְטַב הֵן
לְבִישׁ.

הַא חֲזִי, מַה כְּתִיב בְּתַרְיָה, (בראשית ל) וַיַּחֲמוּ
הַצֵּאן אֶל הַמִּקְלוֹת, בְּגִין דְּאֵינֻון מִקְלוֹת
הוּוּ מִתְחַמְמִין, וּמִשְׁגִּיחִין בְּדִינֵי עֲלָמָא,
וְאַתְפַּקְדִין עֲלֵיהּ, וְאַתְדַּנּוּ בְּנֵי נְשָׂא עֲלֵיּהוּ,
כְּמַה דְּאַתְ אָמַר (דניאל ד) בְּגִזְרַת עִירִין פְּתַגְמָא
וּמֵאמַר קְדִישִׁין שְׁאַלְתָּא וַגּוּ'.

רַבִּי חֲזִיא פְּתַח וְאָמַר, (תהלים ג) דְּבַקָּה נַפְשִׁי
אַחֲרֵיךָ בִּי תְּמַכָּה יְמִינֶךָ, הַאי קָרָא אֵית
לְאַסְתְּפָלָא בֵּיהּ, דְּבַקָּה נַפְשִׁי אַחֲרֵיךָ, בְּגִין
דְּדוֹד מְלָפָא, הָוָה מִתְדַּבֵּק נַפְשִׁיהּ תְּדִיר,
אַבְתַּרְיָה דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְלֹא חֲזִישׁ
לְמַלִּין אַחֲרֵנִין דְּעֲלָמָא, אֶלָּא לְאַתְדַּבְּקָא
נַפְשִׁיהּ וּרְעוּתֵיהּ בֵּיהּ, וְכִינּוּן דְּאִיהוּ הָוָה
מִתְדַּבֵּק בְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָוָה תְּמִיךָ בֵּיהּ
וְלֹא שְׂבָקִיהּ. מִכָּאן, לְכַר נֶשׁ כַּד אַתָּא לְאַתְדַּבְּקָא בְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,

שְׂיֻצָאִים מִן הַגְּבוּרָה שְׁלַמְעֵלָה.
וְכַאֲשֶׁר יַעֲקֹב רָצָה לְתַקַּן אֶת
הַדְּרָגָה הַזֹּאת, סָלַק אֶת כָּל אוֹתָם
הַדִּינִים וְהַגְּבוּרוֹת מִמֶּנָּה, וְהִקִּים
אוֹתָם בְּרַהֲטִים, בְּאוֹתָם אַרְבַּעַת
הַרְהֲטִים שְׁעוּמָדִים תַּחַת זֶה בְּאֵר
חֲפְרוּיָהּ שְׂרִים, שְׁמַתְמַלְאֵת מְאוֹתָם
הַנְּחָלִים וְהַמְעֵינֹות הָעֲלִיוֹנִים.
מִשׁוּם שְׁכַפְאֶשׁ הַמִּים יוֹצֵאִים
מִהַבָּאֵר הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת, אֵלוּ
הַאֲרַבְעָה נוֹטְלִים הַכֹּל, וְעַל כֵּן
נִקְרָאִים רַהֲטִים, וּמִשָּׁם כָּלִם בְּאִים
לְשִׁתּוֹת. וְאוֹתָם דִּינִים וַגְּבוּרוֹת,
כָּלִם עוּמָדִים שֵׁם לְטַל אֶת כָּל אֶחָד
וְאֶחָד כְּרָאוּי לֹו.

אַשְׁרֵי תְּבַאנָה הַצֵּאן לְשִׁתּוֹת לְנַכַּח
הַצֵּאן, אֵלוּ כְּנָגַד אֵלוּ. וַיַּחֲמֵנָה, מַה
זֶה וַיַּחֲמֵנָה? שְׁכַפְאֶשׁ מִתְעַטְרִים
בְּדִין, מִתְחַמְמִים בְּאוֹתוֹ הַדִּין,
וְהוֹלְכִים וּמִשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם,
וּמְעֵינִים בְּדַרְכֵי בְּנֵי הָאָדָם, הֵן
לְטוֹב הֵן לְרַע.

בֵּא רָאָה מַה כְּתוּב אַחֲרָיו, וַיַּחֲמוּ
הַצֵּאן אֶל הַמִּקְלוֹת. מִשׁוּם שְׁאוֹתָם
הַמִּקְלוֹת הָיוּ מִתְחַמְמִים
וּמִשְׁגִּיחִים בְּדִינֵי הָעוֹלָם, וְנַפְקִידִים
עֲלָיו, וְנִדְוֹנִים אֲנָשִׁים עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ
שְׁנֵאמַר (דניאל ד) בְּגִזְרַת מְלָאכִים
הַדְּבַר וּבְכַפְקַדַת קְדוּשִׁים הַגְּזָרָה
וַגּוּ'.

רַבִּי חֲזִיא פְּתַח וְאָמַר, (תהלים ג) דְּבַקָּה
נַפְשִׁי אַחֲרֵיךָ בִּי תְּמַכָּה
יְמִינֶךָ. בְּפִסּוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּל,
דְּבַקָּה נַפְשִׁי אַחֲרֵיךָ - מִשׁוּם שְׁדוּד
הַמְּלָךְ הִנֵּה מְדַבֵּיק תְּמִיד אֶת נַפְשׁוֹ
אַחֲרֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא
חֲשַׁשׁ לְדַכְרִים אַחֲרִים שֶׁל הָעוֹלָם,
אֶלָּא לְהַדְּבִיק נַפְשׁוֹ וּרְצוּנוֹ בּוֹ.
וְכִינּוּן שֶׁהוּא הִנֵּה נִדְבֵק בְּקַדְשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא, הִנֵּה תוֹמֵךְ בּוֹ וְלֹא
עוֹזֵב אוֹתוֹ. מִכָּאן שְׁכַפְאֶשׁ אָדָם
כָּא לְהַדְּבִיק בְּקַדְשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,

וְלֹא שְׂבָקִיהּ. מִכָּאן, לְכַר נֶשׁ כַּד אַתָּא לְאַתְדַּבְּקָא בְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹחֵז בּוֹ וְלֹא עוֹזֵב אוֹתוֹ.

דִּבֶּר אַחַר דְּבָקָה נִפְשֵׁי אַחֲרֵיהֶם - לְהַתְעַטֵּר בְּרִגְתוֹ לְמַעְלָה. שֶׁהָרִי כַּאֲשֶׁר נִדְבַקְתָּ הַדְּרָגָה הַהִיא (שְׁלוֹ הַתְּבַרְכָּה, וּכְשֶׁהִתְנַלְּחָה) בְּדְרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת לְעֵלוֹת אַחֲרֵיהֶן, אִז הַיָּמִין אוֹחֵז בָּהּ לְהַעֲלוֹתָהּ וּלְחַבְּרָהּ בְּחִבּוּר אֶחָד פְּרָאוּי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְתִאֲחַזְנִי יָמִינְךָ, וְכֵתוּב וַיִּמְנֹעַ תְּחַבְּקֵנִי, וְעַל כֵּן בִּי תִמְכָּה יָמִינְךָ.

וּכְשֶׁאוֹחֵז בּוֹ בְּקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אִז פְּתוּב שְׁמָאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וַיִּמְנֹעַ תְּחַבְּקֵנִי. וְהוּא יְחוּד אֶחָד וְחִבּוּר אֶחָד. וּכְשֶׁהוּא חִבּוּר אֶחָד, אִז מִתְמַלֵּאת אוֹתָהּ דְרָגָה שְׁלוֹ וּמִתְבַּרְכֶּת.

וּכְשֶׁמִּתְמַלְּאִים כָּל אוֹתָם הָרִהָטִים, מִתְמַלְּאִים לְאַרְבַּעַת צַדֵּי הָעוֹלָם, וְכָל הַעֲדָרִים מְשֻׁקִּים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְצַדוֹ. וּכְשֶׁבָּא יַעֲקֹב לְתַקֵּן אֶת הַדְּרָגָה הַזֶּה, בָּחַר לוֹ צֶד הַיָּמִין שְׂרָאוּי לוֹ, וְהִצִּד הָאֲחֵר שְׁלֹא רָאוּי לוֹ נִפְרֵד מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב וַיֵּשֶׁת לוֹ עֲדָרִים לְבָדוּ וְלֹא שָׂתָם עַל צֵאן לְבָן. לְבָדוּ - הִיָּה לְבָדוּ שְׁלֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתוֹעֵבוֹת הָאֲחֵרוֹת שֶׁבְּצַדָּדִים הָאֲחֵרִים. אֲשֶׁרֵי חִלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁעֲלִיהֶם כְּתוּב (דְּבָרִים יד) כִּי עִם קְדוּשׁ אֲתָה לֵה' אֱלֹהֶיךָ וּבָךְ בָּחַר ה' וְגו'.

וּבֹא וְרָאָה, יַעֲקֹב הוּא הַמְּשַׁבַּח שֶׁל הָאֲבוֹת וְהוּא הַכֹּלֵל שֶׁל כָּלָם, וּמְשׁוּם שֶׁהוּא הַכֹּלֵל שֶׁל הַכֹּל, מְשׁוּם כִּי הוּא עוֹמֵד לְהַאִיר לְלִבָּנָהּ, שֶׁיַּעֲקֹב הוּא עוֹמֵד לְתַקֵּן אֶת תְּפִלַּת עֲרֻבֵית.

וְכֵן הַתַּקֵּוֹן הַזֶּה הוּא פְּרָאוּי לוֹ. כָּל אוֹתָם הַעֲדָדִים הַקְּדוּשִׁים, כָּלָם בְּתַקֵּוֹן הַתַּקֵּוֹן בְּצַדוֹ, וְהַפְּרִיד חִלְקוֹ

קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶחָד בֵּיהּ, וְלֹא שְׁבִיב לִיהּ.

דִּבֶּר אַחַר דְּבָקָה נִפְשֵׁי אַחֲרֵיהֶם, לְאַתְעֵטְרָא דְרָגִיָּה לְעִילָא, דְּהָא כִּד אֲתַדְבַּק הַהוּא דְרָגָא (כ"א דיליה אַתְבְּרַכָּא וְכִד אַתְגְּלִיָּיא) בְּדְרָגִין עֲלָאִין לְסִלְקָא בְּתַרְיִיהוּ, כְּדִין יְמִינָא אֶחָד בֵּיהּ לְסִלְקָא לִיהּ, וּלְחַבְּרָא לִיהּ, בְּחִבּוּרָא חַד כְּדָקָא יְאוּת, כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (תהלים קלט) וְתִאֲחַזְנִי יָמִינְךָ, וְכֵתִיב (שיר השירים ב) וַיִּמְנֹעַ תְּחַבְּקֵנִי, וְעַל דָּא בִּי תִמְכָּה יָמִינְךָ.

וְכִד אֶחָד בֵּיהּ בְּקְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּדִין כְּתִיב, (שם) שְׁמָאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וַיִּמְנֹעַ תְּחַבְּקֵנִי. וְאִיהוּ יְחוּדָא חַד וְחִבּוּרָא חַד, וְכִד אִיהוּ חִבּוּרָא חַד, כְּדִין אֲתַמְלִיא הַהוּא דְרָגָא דִּילִיהּ וְאַתְבְּרַכָּא.

וְכִד אֲתַמְלִיין כָּל אֵינּוֹן רְהָטִין, אֲתַמְלִיין לְאַרְבַּע סְטָרִין דְּעֲלָמָא, וְכִלְהוּ עֲדָרִיא אֲשֶׁתְּקִיין, כָּל חַד וְחַד לְסְטָרִיהּ. וְכִד אֲתָא יַעֲקֹב לְאַתְקַנָּא הַאי דְרָגָא, בְּרִיר לִיהּ סְטָרָא דִּימִינָא, דְּאַתְחַזִּי לִיהּ, וְסְטָרָא אַחֲרָא דְלֹא אַתְחַזִּי לִיהּ אֲתַפְּרֶשֶׁת מִינֵיהּ. כְּמָה דְכֵתִיב, (בראשית ל) וַיֵּשֶׁת לוֹ עֲדָרִים לְבָדוּ וְלֹא שָׂתָם עַל צֵאן לְבָן. לְבָדוּ, הוּא בְּלַחְדוּדוֹ, דְלֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּטַעֲוִין אַתְרֵינִין דְּבְּסְטָרִין אַתְרֵינִין. זַכָּאָה חוֹלְקָהוֹן דִּישְׂרָאֵל, דְּעֲלִיֵּיהוּ כְּתִיב, (דְּבָרִים יד) כִּי עִם קְדוּשׁ אֲתָה לִי אֱלֹהֶיךָ וּבָךְ בָּחַר יי וְגו'.

וְתָא חַזִּי, יַעֲקֹב אִיהוּ תוֹשְׁבֵיחָא דְאַבְהֵן, וְאִיהוּ כָּלְלָא דְכִלְהוּ, וּבְגִין דְּאִיהוּ כָּלְלָא דְכָלָא, בְּגִין כִּי אִיהוּ קָאִים לְאַנְהָרָא לְסִיְהָרָא, דִּיעֲקֹב אִיהוּ קָאִים לְאַתְקַנָּא לְתַפִּלַּת עֲרֻבֵית.

וְכֵן הַהוּא תְּקוּנָא, אִיהוּ כְּדָקָא חַזִּי לִיהּ, כָּל אֵינּוֹן סְטָרִין קְדִישִׁין כְּלָהוּ

מחלקם של שאר העמים. אלו
הצדדים העליונים הקדושים
בקדושה עליונה, ואלו צדדים
טמאים בטמאות הטמאה.

והרי בארנו, שכתוב וישת לו
עדרים לבדו. וישת לו - שהתקין
תקונים לאמונה. לבדו - כמו
שנאמר וקף בחר ה' להיות לו
לעם סגלה מפל העמים. ולא שתם
על צאן לבן - שלא שם חלקו
וגורלו עמהם.

ועל פן יעקב, שלמות האבות,
התקין סוד האמונה, והפריד
חלקו וגורלו מהחלק והגורל של
שאר העמים. ועל זה כתוב ואתם
הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם
היום.

רבי אבא אמר, אשרי חלקם של
ישראל, שהם עליונים על העמים
עובדי כוכבים ומזלות, משום
שדרגתם למעלה, והדרגות של
העמים עובדי כוכבים ומזלות
למטה. אלו בצד הקדושה, ואלו
בצד הטמאה. אלו לימין, ואלו
לשמאל.

בין שנחרב בית המקדש מה
כתוב? (איכה ב) השיב אהור ימינו
מפני אויב. ומשום כך כתוב
הושיעה ימינך וענני. והשמאל
מתגבר והטמאה מתחזקת, עד
שיבנה הקדוש ברוך הוא את בית
המקדש ויתקן את העולם על
תקונו, ויחזרו דבריו כראוי, ויעבר
צד הטמאה מן העולם. והנה
נאמר, שכתוב (זכריה ג) ואת רוח
הטמאה אעביר מן הארץ וגו',
וכתוב (ישעיה כה) בלע המות לנצח
וגו'.

וישאר הקדוש ברוך הוא לבדו,
כמו שכתוב והאלילים כליל
יחלי, וכתוב ונשגב ה' לבדו ביום
ההוא. הוא לבדו, כמו שכתוב

בתקוונא אתקין בסטרוי, ואפריש חולקיה,
מחולקא דשאר עמין. אלין סטרין עלאין
קדישין בקדושה עלאה. ואלין סטרין
מסאבין, במסאבן דמסאבותא.

והא אוקימנא, דכתיב וישת לו עדרים
לבדו. וישת לו, דאתקין תקונין
למהימנותא. לבדו, פמה דאת אמר, וקף
בחר יי להיות לו לעם סגלה מפל העמים.
ולא שתם על צאן לבן, דלא שוי חולקיה
ועדביה עמהון.

ועל דא יעקב שלימו דאבהו, אתקין רזא
דמהימנותא, ואפריש חולקיה
ועדביה, מחולקא ועדבא דשאר עמין. ועל
דא כתיב, (דברים ד) ואתם הדבקים בני אלהיכם
חיים כלכם היום.

רבי אבא אמר, זפאה חולקהון דישראל,
דאינון עלאין על עמין עובדי עבודת
פוכבים ומזלות, בגין דדרגא דלהון לעילא,
ודרגין דעמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות
לתתא, אלין בסטרא דקדושה, ואלין
בסטרא דמסאבא, אלין לימינא, ואלין
לשמאלא.

בין דאתחרב בי מקדשא, מה כתיב, (איכה ב)
השיב אהור ימינו מפני אויב, ובגין
כך כתיב, (תהלים ס) הושיעה ימינך וענני.
ושמאלא אתגבר ומסאבא אתתקף, עד
דיבני קדשא בריך הוא בי מקדשא, ויתקין
עלמא על תקונו, ויהדרון מליה כדקא
יאות ויתעבר סטרא מסאבא מן עלמא. והא
אתמר, דכתיב (זכריה ג) ואת רוח הטמאה
אעביר מן הארץ וגו', (דף קסד ע"א) וכתבי, (ישעיה
כה) בלע המות לנצח וגו'.

וישתאר קדשא בריך הוא בלחודוי, פמה

דכתיב, (ישעיה ב) והאלילים

כָּלִיל יַחֲלֶף, וּכְתִיב, (שם) וְנִשְׁגָּב יִי לְבָדוֹ בַּיּוֹם
הַהוּא. הוּא בִלְחֻדוֹי, כְּמָה דְכְתִיב, (דברים לב)
וְאִין עֲמוּ אֵל נְכָר, בְּגִין דִּישְׁתַּצִּי חִילָא
מְסַאָבָא מֵעֲלָמָא, וְלֹא יִשְׁתַּאֲר לְעִילָא וְתַתָּא
אֶלָּא קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בִלְחֻדוֹי, וַיִּשְׂרָאֵל
לְפוֹלְחָנֵיהּ, עִם קִדִּישׁ, וַיִּתְקַרֵּי קִדִּישׁ,
דְּכְתִיב, (ישעיה ד) וְהָיָה הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתֵר
בִּירוּשָׁלַם קִדּוּשׁ יֵאָמֵר לוֹ כֹּל הַפְּתוּב לַחַיִּים
בִּירוּשָׁלַם. וּכְדִין יְהֵא מְלַפָּא יְחִידָאִי, לְעִילָא
וְתַתָּא, וְעֲמָא יְחִידָאָה לְפוֹלְחָנֵיהּ, כְּמָה
דְּכְתִיב, (דברי הימים א יז) וּמִי כַעֲמָךְ יִשְׂרָאֵל גּוֹי
אֶחָד בְּאַרְצָךְ.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יִיסָא, הוּוּ אֶזְלִי בְּאַרְחָא,
אָמַר רַבִּי יִיסָא, הָא שְׂכִינְתָא לְגַבְּן
נִתְעַסַק בְּמַלְי דְּאוּרֵייתָא, דְּכָל מָאן דְּעָסִיק
בְּמַלְי דְּאוּרֵייתָא וַיִּשְׁתַּדַּל בָּהּ, זְכִי לְאַמְשָׁכָא
לֵיהּ בַּהֲדִיָּה.

פְּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (תהלים יח) חִי יְיָ וּבְרוּךְ
צוּרֵי וַיְרוֹם אֱלֹהֵי יִשְׁעֵי, הָאִי קָרָא
אִיהוּ רָזָא. חִי יְיָ, וְכִי לֹא יִדְעָנָא דְקִדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא אֶקְרִי חִי, אֶלָּא אֶפִּילוּ צַדִּיק גָּמוּר,
אִיהוּ אֶקְרִי חִי, דְּהָא חִי, צַדִּיק אִיהוּ לְעִילָא
וְצַדִּיק אִיהוּ לְתַתָּא. לְעִילָא קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
אֶקְרִי חִי. לְתַתָּא צַדִּיק אֶקְרִי חִי, דְּכְתִיב,
(שמואל ב כג) וּבִנְיָהוּ בֶן יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חִי,
אֲמַאי אֶקְרִי חִי בְּגִין דְּאִיהוּ צַדִּיק, דְּהָא צַדִּיק
חִי אֶקְרִי, חִי הָעוֹלָמִים. וּבְרוּךְ צוּרֵי, כְּלָא
חַד, חִי וּבְרוּךְ, דְּלֹא מִתְפָּרְשִׁי מִהֲדַדִּי, דְּכַד
מִתְחַבְּרִין פְּחָדָא אֶקְרִי (שיר השירים ד) בְּאֵר מַיִם
חַיִּים. דָּא נְבִיעַ לְגוּ, וְדָא אֲתַמְלִיָּא מִנִּיהּ.

וַיְרוֹם אֱלֹהֵי יִשְׁעֵי, דָּא עֲלָמָא עֲלָאָה, דְּאִיהוּ
רָם וְנִשְׂאָ, רָם עַל כְּלָא. דְּהָא מִנִּיהּ

(דברים לב) וְאִין עֲמוּ אֵל נְכָר, מִשּׁוּם
שְׂיִכְלָה פַח הַטְּמָאָה מִן הָעוֹלָם,
וְלֹא יִשְׂאֵר לְמַעְלָה וּלְמַטָּה אֶלָּא
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָדוֹ, וַיִּשְׂרָאֵל
לְעִבּוּדָתוֹ, עִם קִדּוּשׁ. וַיִּקְרָא
קִדּוּשׁ, שְׁכָתוּב (ישעיה ד) וְהָיָה
הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתֵר בִּירוּשָׁלַם
קִדּוּשׁ יֵאָמֵר לוֹ כֹּל הַפְּתוּב לַחַיִּים
בִּירוּשָׁלַם. וְאֵז יְהִי מְלֹךְ יְחִידִי
לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְעִם יְחִידִי
לְעִבּוּדָתוֹ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב וּמִי כַעֲמָךְ
יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאַרְצָךְ.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יִיסָא הָיוּ הוֹלְכִים
בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי יִיסָא, הִנֵּה שְׂכִינָה
אֶצְלָנוּ, נִתְעַסַק בְּדַבְּרֵי תוֹרָה, שְׁכַל
מִי שְׁעוֹסֵק בְּדַבְּרֵי תוֹרָה וּמִשְׁתַּדַּל
בָּהּ, זוֹכֵה לְהִמְשִׁיךְ אוֹתָהּ עִמּוֹ.

פְּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (תהלים יח) חִי
ה' וּבְרוּךְ צוּרֵי וַיְרוֹם אֱלֹהֵי יִשְׁעֵי.
הַפְּסוּק הַזֶּה הוּא סוּד. חִי ה', וְכִי
לֹא יִדְעָנוּ שְׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
נִקְרָא חִי? אֶלָּא אֶפִּילוּ צַדִּיק גָּמוּר,
הוּא נִקְרָא חִי, שְׁהָרִי חִי - צַדִּיק
הוּא לְמַעְלָה וְצַדִּיק הוּא לְמַטָּה.
לְמַעְלָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא
חִי - לְמַטָּה הַצַּדִּיק נִקְרָא חִי,
שְׁכָתוּב (שמואל ב-ב כג) וּבִנְיָהוּ בֶן
יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חִי. לְמָה נִקְרָא
חִי? מִשּׁוּם שֶׁהוּא צַדִּיק, שְׁהָרִי
צַדִּיק נִקְרָא חִי, חִי הָעוֹלָמִים.
וּבְרוּךְ צוּרֵי - הַכֹּל אֶחָד. חִי וּבְרוּךְ
- שְׁלֹא נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה. שְׁפָאֲשֵׁר
מִתְחַבְּרִים יַחַד נִקְרָא בְּאֵר מַיִם
חַיִּים. זֶה נוֹבַע הַחוּצָה, וְזֶה
מִתְמַלָּא מִמְּנוּ.

וַיְרוֹם אֱלֹהֵי יִשְׁעֵי - זֶה הָעוֹלָם
הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא רָם וְנִשְׂאָ, רָם עַל
הַכֹּל, שְׁהָרִי מִמְּנוּ יוֹצֵא הַכֹּל, (מקור
שְׁלֹא פוֹסֵק) וְכֹל הַנְּבִיעָה שְׁנוֹבַע לְמַלְא
הַבְּאֵר כְּרֵאוּי, וּמִשָּׁם מִתְבַּרְכֵת
לְהָאִיר לְכֹל אוֹתָם שְׁלִמְטָה.

נְפִיק כְּלָא, (מקורא דְּלֹא פְּסִיק) וְכֹל נְבִיעוֹ דְּנְבִיעַ, לְאַתְמְלִיָּא בִּירָא כְּדָקָא יֵאוּת.

וּכְשֶׁמִתְמַלֵּאת [10] הַכֹּל כְּרְאוּי, אָז
וַיְרוּם אֱלוֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

פָּתַח רַבִּי יִיסָא וְאָמַר, (איוב לו) לֹא
יִגְרַע מִצְדִּיק עֵינָיו וְאֵת מַלְכִים
לִפְסָא וַיִּשְׁיבֵם לְנֹצַח וַיִּגְבְּהוּ. בֹּא
רְאֵה, כְּשֶׁרְשָׁעִים לֹא שׁוֹלְטִים
בְּעוֹלָם וְנֹאֲבָדִים מִמֶּנּוּ [מהעולם], אָז
הַצְדִּיק שׁוֹלֵט בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכַתּוּב
לֹא יִחְיֶה רָשָׁע וּמִשְׁפָּט עֲנִיִּים יִתֵּן.
מֵה כְּתוּב אַחֲרָיו? לֹא יִגְרַע מִצְדִּיק
עֵינָיו. מֵה זֶה עֵינָיו? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(תהלים לד) עֵינֵי ה' אֵל צְדִיקִים.

וְאֵת מַלְכִים לִפְסָא - אֵלוֹ הֵם
הַמַּלְכִים הַשׁוֹלְטִים שֶׁנֶּאֱחָזִים
בִּפְסָא. וַיִּשְׁיבֵם לְנֹצַח - שֶׁהִתְקַיְּמוּ
בִּפְסָא בְּקִיּוּם שָׁלֵם. וַיִּגְבְּהוּ - לְמַה
וַיִּגְבְּהוּ? לְשֵׁלֵט בְּעוֹלָם, וַיִּתְקַיֵּם
הַפְסָא עַל עֲמוּדָיו. דְּבָר אַחֵר
וַיִּגְבְּהוּ - שְׁנוּטָלִים אֵת הַפְסָא
וּמַעֲמִידִים אוֹתוֹ לְמַעַלָּה לְהֶאֱחָזוּ
בְּמִקּוּמוֹ כְּרְאוּי, וְאָז הַכֹּל יִחוּד
אֶחָד.

בְּעוֹדָם הוֹלְכִים רְאוּ אִישׁ אֶחָד
שֶׁהָיָה בָּא, וְעָלַם אֶחָד עִמּוֹ רוֹכֵב
עַל כְּתָפוֹ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְדַאי
שֶׁהָאִישׁ הַזֶּה הוּא יְהוּדִי, וְכַדִּי
לְזָכוֹת אֲנָשִׁים הוּא בָּא. אָמַר רַבִּי
יִיסָא, נִזְכָּה אֲנוּ בּוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה.

כְּשֶׁהִגִּיעַ אֵלֵיהֶם, אָמַר רַבִּי יִיסָא,
אֵיפֹה הַכֹּלִי [המורה של העמיר] עִם
מֵאֲכָלֵי הַדֶּרֶךְ? אָמַר, כְּדֵי שִׁזְכּוּ [ובן]
אֲנָשִׁים, שֶׁהָרִי יֵשׁ לִי שְׁנֵי בָנִים,
וְהִגִּיעַ הַצָּבָא לְעִיר וְנִשְׁבּוּ, וְכַעַת
אֲנִי הוֹלֵךְ כְּדֵי שִׁזְכּוּ בָהֶם בְּנֵי
אָדָם. זָכוּ עִמּוֹ וְנִתְּנוּ לוֹ לְאָכֵל.

בִּינְיָתִים פָּתַח אוֹתוֹ יְהוּדִי וְאָמַר,
(במדבר כח) אֵת קַרְבְּנֵי לַחֲמֵי לְאִשֵּׁי
וְגו'. הַקְרָבָן שֶׁל הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא
בְּכָל יוֹם כְּדֵי לְזוֹן אֵת הָעוֹלָם

וּמִתְמַן אֲתַבְרַכָּא, לְאַנְהָרָא לְכָל אֵינּוֹן
דְּלִתְתָא, וְכַד (ה"א) אֲתַמְלִיא, כְּדָקָא
יְאוּת, כְּדִין וַיְרוּם אֱלוֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

פָּתַח רַבִּי יִיסָא וְאָמַר, (איוב לו) לֹא יִגְרַע
מִצְדִּיק עֵינָיו וְאֵת מַלְכִים לִפְסָא
וַיִּשְׁיבֵם לְנֹצַח וַיִּגְבְּהוּ, תָּא חֲזִי, כַּד חֲיִיבִיא
לֹא שְׁלִטִין בְּעֵלְמָא וְאֲתַאֲבִידוּ מִיְנִיה (מעלמא),
כְּדִין צְדִיק אִיהוּ שְׁלִיט בְּעֵלְמָא, הָדָא הוּא
דְּכְתִיב, (שם) לֹא יִחְיֶה רָשָׁע וּמִשְׁפָּט עֲנִיִּים
יִתֵּן. מֵה כְּתִיב בְּתַרְיֵה, לֹא יִגְרַע מִצְדִּיק
עֵינָיו, מֵהוּ עֵינָיו, כְּמֵה דְאֵת אָמַר (תהלים לד)
עֵינֵי יי אֵל צְדִיקִים.

וְאֵת מַלְכִים לִפְסָא, אֵלִין אֵינּוֹן מַלְכִין
שְׁלִיטִין, דְּאֲתַאֲחָדָן לִפְסָא. וַיִּשְׁיבֵם
לְנֹצַח, דְּאֲתַקְיִימוּ בְּכַרְסֵיִיא, בְּקִיּוּמָא שְׁלִים.
וַיִּגְבְּהוּ, אֲמַאי וַיִּגְבְּהוּ, לְשֵׁלֵטָה בְּעֵלְמָא,
וַיִּתְקַיֵּם כְּרַסֵּיִיא עַל סְמִכוּתֵיהּ. דְּבָר אַחֵר
וַיִּגְבְּהוּ, דְּנִטְלֵי כְּרַסֵּיִיא, וְזַקְפִין לָהּ לְעֵילָא,
לְאֲתַאֲחָדָא בְּאֲתַרְיֵה כְּדָקָא יְאוּת, וְכַדִּין כְּלָא
יִחוּדָא חָדָא.

עַד דְּהוּוּ אָזְלִי, חֲמוּ חַד בַּר נָשׁ, דְּהוּוּ אֲתִי
וְחַד יְנוּקָא עִמִּיהּ, רָכִיב עַל כְּתַפִּיֵה.
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְדַאי הָאִי בַר נָשׁ יוּדָאי
אִיהוּ, וּבְגִין לְזַפָּאָה לְבָנֵי נָשָׂא קָא אֲתִי. אָמַר
רַבִּי יִיסָא, נִזְכָּה אֲנִן בְּקַדְמִיתָא בֵּיהּ.

בַּר מְטָא לְגַבְיֵיהוּ, אָמַר רַבִּי יִיסָא אֲן
קִיסְתָא דְטְרִימָא (ס"א קִיסְתָא דְעַמִּירָא) בְּקִירְטוּי
דְאוּרְחָא, אָמַר בְּגִין דְיִזְכּוּן (ד"א ל"ג ב"י) בְּנֵי
נָשָׂא, דְהָא תְרִין בְּנִין אִית לִי, וְאֲתָא טוּרְנָא
לְמִתָּא, וְאֲשַׁתְּבוּ. וְהָאִידְנָא אָזְלִנָּא, בְּגִין

דְיִזְכּוּן בְּהוּ בְנֵי נָשָׂא. זָכוּ בְהַדְיָה, וַיְהִיבוּ לִיהּ לְמִיכָל.

אֲדַהְבֵי פָתַח הָהוּא יוּדָאי וְאָמַר, (במדבר כח) אֵת קַרְבְּנֵי לַחֲמֵי לְאִשֵּׁי וְגו'.

ולתת פלפלה למעלה ולמטה,
שהרי בהתעוררות שלמטה
מתעורר למעלה, וכזה מתפלפלים
כל אחד ואחד כראוי.

את קרבני לחמי - זהו שפתוב (שיר
ה) אכלתי יערי עם דבשי שתיתי
ייני עם חלבי. לאשי - זהו שפתוב
אכלו רעים וגו'. ומה הקדוש
ברוך הוא צוה לעורר מזון
למעלה [למטה] כדי לעורר מזון
[למעלה] למטה מהמזון ההוא - מי
שנותן לקיים נפש על אחת כמה
וכמה שהקדוש ברוך הוא מברך
אותו, ויעיר לו מזון שלמעלה,
ויתברך העולם בשבילו.

אמר רבי יצחק, ודאי זה הסוד
כראוי, ויפה אמר. אמר רבי ייסא,
ודאי על זה אמר אותו, שלא יזלזל
אדם בשום אדם אחד בעולם,
בשתי צורות זכינו לאיש הזה.

פתח ואמר, הפסוק הזה אמר רבי
אלעזר, את קרבני לחמי לאשי.
את קרבני - הסוד של כנסת
ישראל, שפתוב את, את דוקא.

קרבני - זהו קרבן וקשר להתקשר.
לחמי - זה המזון שבא מלמעלה
בהתעוררות שלמטה. לאשי -
להכליל שאר החילות האחרים
שהצטרפו להזון כל אחד ואחד
כראוי לו. ריח ניחחי - זה הרצון
והקשר שאוחז את הכל בסוד
העולם העליון.

תשמרו להקריב לי במועדו, מי
הוא מועדו? בזמן שמתעורר
אברהם לעשות רצונו, שפתוב
(בראשית כב) וישכם אברהם בבקר,
ובזמן שנעקד יצחק על גבי
המזבח, שאותה השעה היתה בין
הערבים. ואמר רבי (תיא) ייסא, אם
כך, זה שפתוב במועדו היה צריך
להיות במועדים! אמר לו, אותה

קרבנא דקדשא בריך הוא בכל יומא, בגין
למיזן עלמא ולמיהב ספוקא לעילא ותתא.
דהא באתערוותא דלתתא, אתער לעילא.
ובדא מסתפקין כל חד וחד כדקא יאות.

את קרבני לחמי, הדא הוא דכתיב, (שיר
השירים ה) אכלתי יערי עם דבשי שתיתי
ייני עם חלבי. לאשי, הדא הוא דכתיב, (שיר

השירים ה) אכלו רעים וגו', ומה קדשא בריך
הוא פקיד לאתערא מזונא לעילא (לתתא) בגין
לאתערא מזונא (לעילא) לתתא מההוא מזונא.
מאן דיהיב מזונא לקיימא נפשא, על אחת
כמה וכמה דקודשא בריך הוא בריך ליה,
ויתער ליה מזונא דלעילא, ויתברך עלמא
בגיניה.

אמר רבי יצחק, ודאי רזא דא כדקא חזי,
ושפיר קאמר. אמר רבי ייסא, ודאי
על דא אמרו, דלא יזלזל בר נש, לשום בר
נש אחרא בעלמא, בתרי גוויי זכינא להאי
בר נש.

פתח ואמר, האי קרא אמר (דף קסד ע"ב) רבי
אלעזר (במדבר כח) את קרבני לחמי

לאשי, את קרבני, רזא דכנסת ישראל.
דכתיב את, את דייקא. קרבני, דא איהו
קרבנא, וקשורא לאתקשרא. לחמי, דא
מזונא דאתי מלעילא, באתערוותא דלתתא.
לאשי, לאתפללא שאר חילין אחרנין
דאצטריכו לאתזנא, כל חד וחד כדקא חזי
ליה. ריח ניחחי, דא רעותא וקשורא,
דאתאחדא כלא ברזא דעלמא עלאה.

תשמרו להקריב לי במועדו, מאן מועדו,
בזמן דאתער אברהם למעבד

רעותיה, דכתיב, (בראשית כב) וישכם אברהם בבקר. ובזמנא דאתעקד יצחק
על גבי מדבחה, דההיא שעתא, בין הערבים הוה. ואמר רבי (תיא) ייסא,

השעה נכלל אש במים ומים באש, ומשום כך פתוב במועדו. בא ראה, בכל הקרבנות לא כתוב כמו שכתוב כאן תשמרו להקריב לי. תשמרו - הסוד של שמור, שהוא צריך להקריב למעלה, שכתוב תשמרו להקריב לי במועדו, במין ובשמאל, כמו שנאמר באברהם ויצחק, והכל בסוד עליון.

אמר רבי ייסא, אלמלא לא באתי לכאן אלא לשמע הדברים הללו - די לי. אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא. על זה כתוב (ישעיהו ה) ועמד כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר.

ולכן הלך לגזז את צאנו וגו'. אמר רבי יוסי, מה זה תרפים? אלא עבודה זרה. ולמה נקראים תרפים? לגנאי היה, כמו ששינינו במקום התרף. ומניין לנו שהיו עבודה זרה? שכתוב למה גנבת את אלהי וכתוב עם אשר תמצא את אלהיך וגו'. ולכן המכשף של כל המכשפים של העולם היה, וכן היה יודע את כל מה שרוצה לדעת.

אמר רבי חייא, בקסם נעשה. רבי יוסי אומר, בנחש. אמר רבי יהודה, לא נעשו אלא בשעות ידועות. ולמה נקראים תרפים? משום שמפנים את השעה הזו, והשעה מרפה היד, כמו שנאמר רב עתה הרף ירך.

בשהאמן עושה אותו, אותו שיודע רגעים ושעות עומד עליו ואומר: כעת הרפה וכעת עשה. ולא תמצא מעשה שצריך שירפו ממנו אלא זה. והוא מדבר תמיד

אי הכי, האי דכתיב במועדו, במועדים מיבעי ליה. אמר ליה, ההיא שעתא, אתכליל אשא במיא ומיא באשא, ובגין כך פתיב במועדו.

הא חזי, בכל קרבנין לא כתיב כמה דכתיב הקא, תשמרו להקריב לי. תשמרו, רזא דשמור, דאיהו צריכא לקרבא לגבי עילא, דכתיב תשמרו להקריב לי במועדו. בימינא ושמאלא, כמה דאתמר באברהם ויצחק, וכלא ברזא עלאה.

אמר רבי ייסא אלמלא לא אתינא הקא, אלא למשמע מלין אלין, דיי. זכאין אינון ישראל, בעלמא דין ובעלמא דאתי. על דא כתיב, (ישעיהו ס) ועמד כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר.

ולכן הלך לגזז את צאנו וגו'. אמר רבי יוסי מאן תרפים, אלא עבודה זרה הוו, ואמאי אקרי תרפים, לגנאי הוה, כמה דתנינן במקום התורף. ומנלן דעבודה זרה הוו, דכתיב, (שם) למה גנבת את אלהי. וכתיב, (שם) עם אשר תמצא את אלהיך וגו'. ולכן חרשא דכל חרשין דעלמא הוה, ובהאי הוה ידע בכל מאי דבעי למנדע.

אמר רבי חייא, בקסם אתעביד. רבי יוסי אומר, בנחש. אמר רבי יהודה, לא אתעבידו אלא בשעתי ידיען. ואמאי אקרי תרפים. בגין דבטשי האי שעתא, והאי שעתא ארפי ידא, כמה דאת אמר, (שמואל ב כד) רב עתה הרף ירך.

אומנא פד עביד ליה, ההוא דידע רגעי ושעתי קאים עליה, ואמר, השתא

וארפי, והשתא עביד. ולא

ונתן עצות רעות להרע לנפש האדם.

ורחל פחדה, משום שנתן עצה להרע ליצקב, ובשביל בזיון עבודה זרה שמה אותם פחמיה עד שאין יכולים לדבר. שהרי כשהוא מתקן לדבר, מכבדים ומרביצים לפניו. וכעת מה כתוב? ותשב עליהם. זכר ונקבה היו, ועבודות רבות עושים טרם מדברים. ומשום כך התעכב לכן שלשה ימים, שלא ידע שברח יצקב, שכתוב ויגד ללכן ביום השלישי כי ברח יצקב.

ואמר רבי יהודה, הזמן עצמו בשלשה דברים: הזדרז בכלי הפשפים שהיו לו, והזדרז בכלי זין כדי לאבד אותו מן העולם, שכתוב (דברים כו) ארמי אבד אבי. פיון שראה הקדוש ברוך הוא שרצה לאבד את יצקב, מה כתוב? השמר לך פן תדבר עם יצקב מטוב עד רע. והינו שכתוב יש לאל ידי לעשות עמכם רע. במה בטח? בפשפים שהיו בידו. בא ראה, לכן הלך ביום אחד הדרך שהלך יצקב שבעה ימים כדי לעקר אותו מן העולם. אחד על שהלך, ואחד על אותם התרפים. ואף על גב שרחל היא שעשתה כדי לעקר את אביה מאחרי עבודה זרה - נענשה שלא גדלה את בנימין, ולא עמדה עמו שעה אחת בשביל הצער של אביה, אף על גב שהתכונה לטוב. רבי יצחק אמר, כל אותה התוכחה שהיתה ליצקב עם לכן, החזיר לו ללכן להודות לקדוש ברוך הוא, שכתוב ראה אלהים עד ביני וביניך. בא ראה, כתוב אלהי אברהם ואלהי נחור ישפטו בינינו. חזר אותו הרשע לתקלתו.

תשפח עבדתא דאצטריך דירפון מינה אלא האי. ואיהו מליל תדיר, ויהיב עיטין בישין לאבאשא לנפשיה דבר נש.

ורחל דחילת, בגין דיהב עיטא לאבאשא ליה ליצקב, ובגין בזיונא דעבודה זרה, שני לון תחותה, עד דלא יכיל למלא. דהא כד איהו מתתקן למלא, מכבדין ומרביצין קמיה, והשתא מה כתיב, (בראשית לא) ותשב עליהם. דכר ונוקבא הוו, ופולחנין סגיאיין קא עבדין לון עד לא ממללן. ובגיני כך אתעכב לכן תלת יומין, דלא ידע דערק יצקב, דכתיב, (שם) ויגד ללכן ביום השלישי כי ברח יצקב.

ואמר רבי יהודה, זמין גרמיה בתרין מלין, אזדרז בכל חרשין דהוה ליה ואזדרז בזיינין, בגין לאובדא ליה מן עלמא, דכתיב (דברים כו) ארמי אבד אבי. פיון דחמא קדשא בריך הוא, דבעא לאובדא ליצקב. מה כתיב, (בראשית לא) השמר לך פן תדבר עם יצקב מטוב עד רע. והינו דכתיב, (שם) יש לאל ידי לעשות עמכם רע. במה אתרחיץ, בחרשין דהוו בידיה.

הא חזי, לכן אזל ביומא חד, ארח שבעה ימים דאזל יצקב, בגין לאעקרא ליה מן עלמא. חד, על דאזל. וחד, על אינון תרפים. ואף על גב דרחל איהי עבדת לאעקרא ליה לאבוה מפתר עבודה זרה, אתענשת. דלא רביאת ליה לבנימן, ולא קיימא בהדיה שעתא חדא, בגין צערא דאבוה, אף על גב דאתפונת לטב.

רבי יצחק אמר, כל ההיא תוכחתא דהוה ליה ליצקב בלכן. אהדר ליה ללכן,

לאודא ליה לקודשא בריך הוא, דכתיב (בראשית לא) ראה אלהים עד ביני

וּבִינְיָן. תָּא חֲזִי, פְּתִיב, (בראשית לא) אֱלֹהֵי
אֲבֵרָהֶם וְאֱלֹהֵי נַחֲוֹר יִשְׁפְּטוּ בִּינֵינוּ, אֲהַדְר
הֵהוּא רָשַׁע לְתַקְלִיה, פִּינּוֹן דְּאָמַר אֱלֹהֵי
אֲבֵרָהֶם, אֲהַדְר וְאָמַר וְאֱלֹהֵי נַחֲוֹר. (דף קסה ע"א).
וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יִצְחָק, (בראשית לא)
מָאֵי טַעְמָא בְּפַחַד יִצְחָק, וְלֹא
בְּאֱלֹהֵי אֲבֵרָהֶם. אֵלָא, דְּלֹא בְּעֵא לְאַטְרַחָא
לְיִמִּינָא בְּגִינְיָה דְּלִבָּן. וְלֹא עוֹד, אֵלָא דְּלֹא
לְפַעֵי לִיה לְאִינִישׁ, אָף עַל גַּב דְּאוּמִי
בְּקוּשְׁטָא, לְאוּמָאָה בְּאַתְרַּה עֲלָאָה דְּכָלָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְדַאי לְקִיּוּמָא (ס"א לְאוּמָאָה)
בְּדָקָא יְאוּת, אוּמִי יַעֲקֹב פְּדִי, וְהָכִי
אֲתַחֲזִי, וַיַּעֲקֹב אֲשַׁגַּח בְּמַלְאָה, אָמַר, הָא אִיהוּ
אָמַר אֱלֹהֵי אֲבֵרָהֶם, וְשִׁבְק לְאַבָּא, אָנָּא
אֲשִׁלִּים פְּלֵא, מִיָּד וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו
יִצְחָק. דְּבַר אַחַר, לְאַתְּפִלָּא בְּדִינָא, לְמִיקָם
עַלִּיה דְּלִבָּן.

השלמה מההשמטות (בין סימן נא - נב רעיא מהימנא פתח רבי שמעון
השייך לרף קס"ה ע"א אצל ויעקב הלך תמצא בחלק ג' דף רכ"ה ע"ב (עד
כאן מההשמטות)

וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדַרְפּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מְלֹאכֵי
אֱלֹהִים. (בראשית לב) רַבִּי אַבְרָהָם פְּתַח
וְאָמַר, (בראשית ה) זָכַר וּנְקִבָה בְּרָאִם וְגו', פְּמָה
אֵית לָן לְאַסְתַּפְּלָא בְּמַלְי דְּאוּרִייתָא. וְוִי לּוֹן
לְאִינוֹן אֲטִימִי לְבָא וְסְתִימִין עֵינֵינוּ, הָא
אוּרִייתָא קָאֲרִי קַמִּייהוּ, (משלי ט) לָכּוּ לְחַמּוּ
בְּלַחְמִי וּשְׁתּוּ בֵּינָן מְסַכְתִּי. (שם) מִי פְּתִי יִסּוּר
הֵנָּה חֲסַר לֵב אֲמָרָה לּוֹ, וְלִית מָאן דִּישְׁגַּח.
תָּא חֲזִי, הָאֵי קָרָא, אֵית בֵּיה רְזִין עֲלָאִין,
אִיהוּ לְגוֹ, וְאִיהוּ לְבַר. זָכַר וּנְקִבָה
בְּרָאִם, אֲשַׁתְּמַע לְהָאֵי גְוּוֹנָא, וְאֲשַׁתְּמַע לְהָאֵי
גְוּוֹנָא. וְאֲשַׁתְּמַע דְּשִׁמְשָׁא וְסִיְהָרָא בְּחַבּוּרָא
חֲדָא אִינוֹן, דְּכַתִּיב בְּרָאִם. פְּמָה דָּאתָּ אָמַר, (חבקוק ג) שְׁמֵשׁ יָרַח עֲמַד זְבוּלָה.

פִּינּוֹן שְׁאָמַר אֱלֹהֵי אֲבֵרָהֶם, חֲזַר
וְאָמַר וְאֱלֹהֵי נַחֲוֹר.

וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יִצְחָק.
מָה הַטַּעַם בְּפַחַד יִצְחָק וְלֹא
בְּאֱלֹהֵי אֲבֵרָהֶם? אֵלָא שְׁלֵא רָצָה
לְהַטְרִיחַ אֶת הַיָּמִין בְּשִׁבְלִיל לְבָן,
וְלֹא עוֹד, אֵלָא שְׁלֵא צְרִיף לְאָדָם -
אָף עַל גַּב שְׁנֹשְׁבַע בְּאֵמַת -
לְהַשְׁבַּע בְּמָקוֹם הַעֲלִיזוֹן שֶׁל הַכֹּל.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְדַאי לְקִיּוּם [לשבוּתָה]
פְּרָאוּי נִשְׁבַּע פֶּךָ יַעֲקֹב, וְכִף רְאוּי.
וַיַּעֲקֹב הַשְׁגִּיחַ בְּדַבְּרָא. אָמַר, הָרִי
הוּא אָמַר אֱלֹהֵי אֲבֵרָהֶם, וְעֹזֵב אֶת
אַבָּא. אָנִי אֲשִׁלִּים אֶת הַכֹּל. מִיָּד -
וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יִצְחָק.
דְּבַר אַחַר, לְהַפְלִל בְּדִין, לְעַמַּד עַל
לְבָן.

השלמה מההשמטות (בין סימן נא -
נב)

רעיא מהימנא פתח רבי שמעון
השייך לרף קס"ה ע"א אצל
ויעקב הלך תמצא בחלק ג' דף
רכ"ה ע"ב (עד כאן מההשמטות)

וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדַרְפּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ
מְלֹאכֵי אֱלֹהִים. רַבִּי אַבְרָהָם פְּתַח
וְאָמַר, (בראשית ה) זָכַר וּנְקִבָה בְּרָאִם
וְגו'. פְּמָה יֵשׁ לָנוּ לְהַסְתַּפְּל בְּדַבְּרֵי
הַתּוֹרָה. אוּי לְהָם לְאוּתָם אֲטוּמִי
הֵלֵב וְסְתוּמִי הַעֵינִים. הֵנָּה הַתּוֹרָה
קוֹרְאָת לְפָנֵיהֶם, (משלי ט) לָכּוּ לְחַמּוּ
בְּלַחְמִי וּשְׁתּוּ בֵּינָן מְסַכְתִּי. מִי פְּתִי
יִסּוּר הֵנָּה. חֲסַר לֵב אֲמָרָה לּוֹ, וְאִין
מִי שְׁיִשְׁגִּיחַ.

בָּא רָאָה, בְּפַסְיֵק הַזֶּה יֵשׁ סוּדוֹת
עֲלִיזִים, הוּא בְּפָנִים וְהוּא בְּחוּץ.
זָכַר וּנְקִבָה בְּרָאִם, נִשְׁמַע לְצוּרָה
הַזֶּה וְנִשְׁמַע לְצוּרָה הַזֶּה, וְנִשְׁמַע
שְׁהַשְׁמֵשׁ וְהַלְבָּנָה הֵם בְּחַבּוּר
אַחַד, שְׁכַתוּב בְּרָאִם, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר
(חבקוק ג) שְׁמֵשׁ יָרַח עֲמַד זְבוּלָה.
וְנִשְׁמַע שְׁאָדָם וְחוּהָ נְכָרָאוּ יַחַד

שְׁמֵשׁ יָרַח עֲמַד זְבוּלָה.

בְּזוּג אָחַד, וְכִינּוּן שְׁנַמְצָאוּ בְּזוּג אָחַד, מִיַּד וַיִּבְרָךְ אֹתָם, שְׁאִין הַבְּרָכָה שׁוֹרָה אֶלָּא בְּמָקוֹם שְׁנַמְצָאִים זָכַר וְנִקְבָּא.

בֵּא רָאָה, כְּשִׁי צָא יַעֲקֹב לְלֶכֶת לְחָרֹן, הִיָּה לְבַדּוֹ, שְׁלֵא נִשְׂא, מַה פְּתוּב? וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם וְגו', וְלֹא הִשְׁיִבּוּ לוֹ אֶלָּא בְּחֵלּוֹם. פְּעַת שְׁנִשְׂא, וְהִיָּה בָּא עִם כָּל הַשְּׂבָטִים, כְּפִיכּוֹל הַמַּחְנוֹת הָעֲלִיּוֹנִים פִּגְשׁוּ בּוֹ וְהִתְחַנְּנוּ לוֹ, שְׁפָתוֹב וַיִּפְגַּעוּ בּוֹ. הֵם חֲזְרוּ לְהַפְגִּשׁ בּוֹ. בְּרֵאשׁוֹנָה - וַיִּפְגַּע הוּא בְּמָקוֹם, וְכַעַת הֵם - וַיִּפְגַּעוּ בּוֹ.

מִשׁוֹם שְׂבָשְׂבִיל יַעֲקֹב וּבִאֹתָם הַשְּׂבָטִים הֵם מְשַׁקִּים, מִן הַמַּיִם שֶׁל הַיָּם הַגְּדוֹל. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא בְּרֵאשׁוֹנָה בְּלִילָה בְּחֵלּוֹם, וְכַעַת בְּמֵרָאָה הָעֵינַן וּבִיּוֹם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וַיֵּאמֶר יַעֲקֹב פֶּאֶשֶׁר רָאִם מַחְנָה אֱלֹהִים זֶה וְגו'.

בְּמַה הִפְּיֵר אֹתָם? אֶלָּא רָאָה שֶׁהֵם הָיוּ אוֹתָם שְׂרָאָה בְּחֵלּוֹם, מִשׁוֹם כִּף קָרָא לָהֶם מַחְנָים, מַחְנוֹת שְׁנֵרָאוּ לְמַעֲלָה וּמַחְנוֹת שְׁנֵרָאוּ לְמַטָּה. לְמַה נִּתְגַּלּוּ לְפָגַשׁ אוֹתוֹ? אֶלָּא הַשְּׂכִינָה הִלְכָה אֵלָיו לְטַל אֶת בֵּיתוֹ, וּמִצְפָּה לְבִנְיָמִן לְטַל אֶת הַבַּיִת עִם יַעֲקֹב כְּרֵאוּי, וְאֵז פְּתוּב וְשָׁב יַעֲקֹב וְשָׁקַט וְשָׁאֲנָן וְאִין מַחְרִיד. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

סְתַרֵּי תוֹרָה

וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבֵא הַשֶּׁמֶשׁ. מַה רָאָה שְׁלֵמָה הַמְּלִךְ שְׂרֵאשִׁית סִפְרָה הַחֲכָמָה שְׁלוֹ הוּא מְכָאן? אֶלָּא, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַמְּלִךְ שְׁלֵמָה הָקִים אֶת הַסִּפְרָה הַזֶּה עַל שְׁבַעַה הַבָּלִים, וְהָעוֹלָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם.

מִלְפָּא, דְּשִׁירוּתָא דְּסִפְרָא דְּחֲכָמָתָא דִּילֵיהּ מִהֲכָא אִיהוּ. אֶלָּא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, שְׁלֵמָה מִלְפָּא הָאִי סִפְרָא, אוֹקִים לֵיהּ עַל שְׁבַעַה הַבָּלִים, וְעֵלְמָא קָאִים עֲלֵיהּוּ.

וְאֶשְׁתַּמַּע, דְּאָדָם וַחֲוָה כִּחְדָּא אֶתְבְּרִיאוּ, בְּזוּגָא חַד. וְכִינּוּן דְּאֶשְׁתַּפְּחוּ בְּזוּגָא חַד, מִיַּד וַיִּבְרָךְ אֹתָם. דִּלִּית בְּרִכְתָּא שְׂרֵיָא, אֶלָּא בְּאֶתְר דְּאֶשְׁתַּפְּחוּ דְּכַר וְנוֹקְבָא.

הָא חֲזִי, כַּד נִפְק יַעֲקֹב לְמִיָּהָ לְחָרֹן, בְּלַחְדוּי הָוָה, דְּלֹא אִינְסִיב. מַה פְּתִיב, (בראשית כח) וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם וְגו', וְלֹא אָתִיבּוּ לֵיהּ אֶלָּא בְּחֵלְמָא, הַשְּׁתָּא דְּאִנְסִיב וְהוּא אָתִי בְּכִלְהוּ שְׂבָטִין. כְּפִיכּוֹל מְשַׁרְיִין עֲלֵאִין, פִּגְעִין בֵּיהּ, וְאֶתְחַנְּנוּ לֵיהּ. דְּכַתִּיב וַיִּפְגַּעוּ בּוֹ, אִינוּן אֶהְדְּרוּ לְמַפְגַּע בֵּיהּ. פְּקַדְמִיתָא אִיהוּ וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם, הַשְּׁתָּא אִינוּן וַיִּפְגַּעוּ בּוֹ.

בְּגִין דְּבִגְיָנִיהּ דִּיעֲקֹב וּבְאִינוּן שְׂבָטִין, אֶתְשַׁקִּין אִינוּן מִמֵּיא דִּימָא רַבָּא. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא בְּקַדְמִיתָא בְּלִילָה בְּחֵלְמָא. הַשְּׁתָּא בְּחִיזוּ דְּעֵינָא, וּבִימָמָא. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (בראשית לב) וַיֵּאמֶר יַעֲקֹב פֶּאֶשֶׁר רָאִם מַחְנָה אֱלֹהִים זֶה וְגו'.

בְּמַה (דף קסה ע"ב) אֶשְׁתַּמוּדַע לֹון, אֶלָּא חֲמָא, דְּאִינוּן הָוּ, אִינוּן דְּחֲמָא בְּחֵלְמָא, בְּגִינֵי כִף קָרָא לֹון מַחְנָים, מְשַׁרְיִין דְּאֶתְחַזּוּ לְעֵילָא, וּמְשַׁרְיִין דְּאֶתְחַזּוּ לְתַתָּא. אֲמָאִי אֶתְגַּלִּיאוּ לְמַפְגַּע לֵיהּ. אֶלָּא שְׂכִינְתָּא אֶזְלָא לְגַבֵּיהּ, לְנִטְלָא לְבֵיתֵיהּ. וּמַחְפָּא לֵיהּ לְבִנְיָמִן, לְנִטְלָא בֵּיתָא עֲמִיָּה דִּיעֲקֹב פְּדָקָא יָאוּת. וְכַדִּין פְּתִיב, (ירמיה מו) וְשָׁב יַעֲקֹב וְשָׁקַט וְשָׁאֲנָן וְאִין מַחְרִיד. בְּרוּךְ יי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. (ע"כ פִּרְשֵׁת)

(ויצא)

סְתַרֵּי תוֹרָה

וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבֵא הַשֶּׁמֶשׁ. (קהלת א) מָאִי קָא חֲמָא שְׁלֵמָה

וְהֵם הַעֲמוּדִים וְהַתּוֹמְכִים, קִיּוּם הָעוֹלָם. שְׁמֹשׁוֹם כֶּף נִקְרָאוּ הַבְּלִים: (כ"א בהל' זה שיוצא מפיו של אדם ומתקדם בו, ונתעוררו החברים אין העולם מתקדם אלא בהכל פיהם של תינוקות של בית רבן. דבר אחר, על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים. התורה - זה יעקב, העבודה - זה יצחק, גמילות חסדים - זה אברהם. שלשה דברים אלו הם עמודים עליונים, שלשה מן שבעה הכלים) מזה הגוף אינו מתקיים בלי הכל - אף כף העולם אינו מתקיים אלא על ההכלים שאמר שלמה המלך, והם שבעה, שכתוב הכל הכלים אמר קהלת הכל הכלים הפל הכל. הרי שבעה.

וְאִם תֹּאמַר, אִם כֶּף שְׂאוֹתָן מְרַגְלִיּוֹת טוֹבוֹת שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, הִנֵּה בְּמָקוֹם אַחַר כְּתוּב הַבְּלִים רַעִים, וְהֵן חֲרַבְּנֵי הָעוֹלָם, כְּמוֹ (קהלת ו) זֶה הַכֶּל וְחֲלִי רַע הוּא. זֶה הַכֶּל וְרַעוּת רִוַח. אֵלָּא וְדָאִי [אלו], אֵף עַל גַּב שֶׁשְּׁבַע הַהַבְּלִים הִלְלוּ, שֶׁהֵם קְדוּשִׁים, קִיּוּם הָעוֹלָם, יֵשׁ כְּנֶגֶד אֵלּוֹ שְׁבַע הַבְּלִים שֶׁכֹּל דִּינֵי הָעוֹלָם יוֹצֵאִים וּמֵהֶם מִתְּפַשְּׁטִים [הכלים אחרים, והכל קיום של תולדות (של העולם), משום שיש באלו שבעה הכלים שכל דיני העולם יוצאים ומתפשטים ממנו] וְנִקְרָאִים הַבְּלִים אַחֲרַיִם לְהִלְקוֹת בְּנֵי אָדָם וּלְתַקְנָם שִׁילְכוּ בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל, וְנִקְרָאִים הַכֶּל שְׂשׂוּרָה כְּהֵם חֲלִי רַע, הַכֶּל שֶׁהוּא רַעוּת רִוַח. וְהֵם הַקִּיּוּם [של העולם] שְׁבַגְלָלָם בְּנֵי אָדָם הוֹלְכִים בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל וּפּוֹחֲדִים מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעַל כֵּן רַבִּים הֵם הַהַבְּלִים שֶׁמִּתְּפַשְּׁטִים מִשְׁבַּע הַלְלוּ.

וְאִינוֹן עֲמוּדֵינִי וְסִמְכֵינִי, קִיּוּמָא דְעֲלֵמָא. דְּבַגִּין כֶּף אַקְרוּן הַבְּלִים, (כ"א כהאי הכל דנפיק מפומיה דבר נש ואתקיים ביה ואתערזו חבריאי אין העולם מתקיים אלא בהכל פיהם של תינוקות של בית רבן. דבר אחר על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים. התורה דא יעקב העבודה דא יצחק גמילות חסדים דא אברהם. שלשה דברים אלו אינון סמכו עלאין תלתא מן שבעה הכלים) מזה גופא, לֹא אֲתַקְיִים בְּלֵא הַכֶּל, אֵוֹף הַכִּי עֲלֵמָא, לֹא אֲתַקְיִים אֵלָּא עַל הַבְּלִים דְּאָמַר שְׁלֹמֹה מְלָכָא. וְאִינוֹן שְׁבַע, דְּכְתִיב, (קהלת א) הַכֶּל הַבְּלִים אָמַר קֵהֶלֶת הַכֶּל הַבְּלִים הַכֶּל הַכֶּל, הֵא שְׁבַע.

וְאִי תִימָא, אִי הַכִּי דְאִינוֹן מְרַגְלָאן טְבָאן דְעֲלֵמָא קִיּוּמָא עֲלִייהו, הֵא כְּאֵתֵר אַחְרָא כְּתִיב הַבְּלִים בִּישִׁין, וְאִינוֹן סְתִירוֹ דְעֲלֵמָא, כְּגוֹן (קהלת ו) זֶה הַכֶּל וְחֲלִי רַע הוּא. (קהלת ד) זֶה הַכֶּל וְרַעוּת רִוַח. אֵלָּא וְדָאִי (אלו) אֵף עַל גַּב דְּהַנִּי שְׁבַע הַבְּלִים, דְּאִינוֹן קְדִישִׁין קִיּוּמָא דְעֲלֵמָא, אֵית לְקַבֵּל הַנִּי ז' הַבְּלִים דְּכֹל דִּינֵין דְעֲלֵמָא (מַנְיָה) נִפְקִין, וּמַנְיָהוּ מִתְּפַשְּׁטִין. (הכלים אחרני וכלא קיומא דגלותא (כ"א דעלמא) כנין דאית בהני שבע הכלים דכל דיני דעלמא נפקו ומתפשטו מיניה) וְאִקְרוּן הַבְּלִים אַחְרַנִּין, לְאֵלְקָאָה בְּנֵי נְשָׂא, וְלֹאֲתַקְנָא לֹון דִּינְהוֹן בְּאֵרַח מִישַׁר, וְאִקְרוּן הַכֶּל דְּשִׁרְיָא בְּהוּ חֲלִי רַע, הַכֶּל דְּאִיהוּ רַעוּת רִוַח. וְאִינוֹן קִיּוּמָא (דְעֲלֵמָא). דְּבַגִּינְהוֹן בְּנֵי נְשָׂא אֲזֵלִין בְּאֵרַח מִישַׁר וְדִחִילוּ מִקְדָּשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעַל דָּא סְגִיאִין אִינוֹן הַבְּלִים דְּמִתְּפַשְּׁטִי מִהַנִּי שְׁבַע.

וְשִׁירוּתָא דְאִיהוּ אָמַר, רְזָא דְשִׁמְשָׁא, דְּאִיהוּ הַכֶּל, דְּקִיּוּם עֲלֵמָא, וְאִיהוּ רְזָא לְאֵעֲלָא בְּרַע נֶשׁ לְגוֹ מְהִימְנוּתָא עֲלָאָה דְקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְבַגִּין כֶּף, כֹּל מַה דְתַחֲוֹת הַאי דְרָגָא, לֹאוּ אִיהוּ רְזָא דְמְהִימְנוּתָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, (קהלת ב) וְאִין יִתְרוֹן תַּחַת הַשְּׁמֶשׁ (קהלת ט) בְּכֹל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה תַחַת הַשְּׁמֶשׁ, דְּהָא תַחֲוֹת הַאי לֹא אֲצַטְרִיף לְאִתְדַבְּקָא.

אָדָם הוֹלְכִים בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל וּפּוֹחֲדִים מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעַל כֵּן רַבִּים הֵם הַהַבְּלִים שֶׁמִּתְּפַשְּׁטִים מִשְׁבַּע הַלְלוּ.

וְהַרְאִשִׁית שֶׁהוּא אָמַר, סוּד הַשְּׁמֶשׁ, שֶׁהוּא הַכֶּל שֶׁמְקִים אֶת הָעוֹלָם, וְהוּא הַסּוּד לְהַכְנִיס אֶת הָאָדָם לְתוֹךְ הָאֲמוּנָה הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִשׁוּם כֶּף, כֹּל מַה שֶׁתַּחַת הַדְרָגָה הַזֹּאת אִינוֹן סוּד הָאֲמוּנָה, וְעַל כֵּן כְּתוּב (סו) וְאִין יִתְרוֹן תַּחַת הַשְּׁמֶשׁ, בְּכֹל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה תַחַת הַשְּׁמֶשׁ, שֶׁהִרִי מִתַּחַת לָזֶה לֹא צְרִיף לְהַדְּבִק.

השמש והלבנה הם אחד בלי פרוד. ואף על גב שהלבנה היא תחת השמש, הכל הוא שמש בלי פרוד, ותחת לזה הכל הוא רעות רוח ואסור להדבק בו.

ויצא יעקב, בקשר של הסתום, מתוך הסתר הסתום יוצא, זהר האספקלריה המאירה כלולה משני גונים שמתחברים יחד. כיון שאלו נכללו זה עם זה, נראים בו כל הגונים. הוא ארמון. כל מראה האורות כלולים בו. רצוא ושוב, אותם האורות לא מתעכבים לראות, חבור אחד הם מתחברים בזהר ההוא.

בזה"ר הנה שורה מי ששורה, הוא שם לאותו הנסתר שלא ידוע כלל, נקרא קול יעקב, בזה נראית האמונה של הכל. אותו נסתר שלא ידוע כלל, בזה שורה יהו"ה. הוא השלמות של כל הצדדים, העליון והתחתון נמצא כאן, יעקב השלמות של האבות שאחוז מכל הצדדים. הנה הנה על בחירת השם הנה נקרא, שכתוב ישראל אשר בחרתיך. שני שמות נקרא - יעקב וישראל. בראשונה יעקב, ואחר כך ישראל.

הסתר של הסתר הנה, כשהיה בהתחלה בסוף הנה של המחשבה, שהוא הפרוש של תורה שבכתב, והיא התורה שבעל פה. ועל כן נקרא באר, שגאמר (דברים א) הואיל משה באר את התורה. בא"ר הוא לאותו שנקרא שבע, שכתוב ויבנהו שבע שנים. והינו קול גדול.

וסוף המחשבה הנה הוא בא"ר שבע. ויעקב נכנס בראש הנה לאמונה. כיון שנדבק באמונה היו, הצריך לו להבחין באותו המקום שנבחנו אבותיו, שנכנסו בשלום ויצאו בשלום.

אדם נכנס ולא נשמר, והתפתה אחריה, וחטא באותה אשת זנונים, הנחש הקדמוני. נח נכנס

שמשא בסיהרא, חדא אינון בלא פירווא, וסיהרא אף על גב דאיהו תחות שמשא, בלא פירווא, ותחות האי, בלא איהו רעות רוח, ואסיר לאתדבקא ביה.

ויצא יעקב, (בראשית כח) בקטרא דסתימו, מגו סתרא סתימא נפקא, זהר אספקלריאה דנהרא, כלילא מתרין גוונים דמתחברין כחדא, כיון דאלין אתפלילו דא בדא, אתחזון ביה כל גוונים. ארמון איהו כל חיוזו דנהורין ביה כלילין. רצוא ושוב, אינון נהורין לא מתעכבין למחמי, חבורא חדא אתחברין בההוא זהר.

בהאי זה"ר שארי מאן דשארי. שמא איהו לההוא דסתימ דלא ידיע כלל. קול יעקב אקרי, בהאי אתחזי מהימנותא דכלא. ההוא דסתימ ולא ידיע כלל, בהאי שריא יהו"ה. שלימו דכל סטרין איהו, עלאה ותתאה. הכא אשתכח יעקב שלימו דאבהן דאחיד מכל סטרין. זה"ר דא, על ברירו דשמא דא אקרי, דכתיב, (ישעיה מא) יעקב אשר בחרתיך. תרין שמיהן אקרי, יעקב וישראל. בקדמימא יעקב, ולבתר ישראל.

סתרא דסתרא דא, כד הנה בקדמימא בהאי סופא דמחשבה, דאיהו פרושא דאורייתא דככתב, ואיהי תורה שבעל פה. ועל דא אקרי באר, שגאמר (דברים א) הואיל משה באר את התורה, בא"ר איהו לההוא דאקרי שבע, דכתיב, (מלכים א) ויבנהו שבע שנים. והיינו קול גדול.

ודא סופא דמחשבה, בא"ר שבע איהו. ויעקב עאל בהאי רישא למהימנותא, כיון דאתדבק במהימנותא דא, אצטריוף ליה לאתבחנא, בההוא אתר דאתבחינו אבהן דיליה דעאלו בשלם ונפקו בשלם.

אדם עאל ולא אסתמר, ואתפתא אבתרה, וחטא בההיא

שבע. ויעקב נכנס בראש הנה לאמונה. כיון שנדבק באמונה היו, הצריך לו להבחין באותו המקום שנבחנו אבותיו, שנכנסו בשלום ויצאו בשלום.

אדם נכנס ולא נשמר, והתפתה אחריה, וחטא באותה אשת זנונים, הנחש הקדמוני. נח נכנס

וְלֹא נִשְׁמַר, וְהִתְפַּתָּה אַחֲרֶיהָ, וְחָטְא, שְׁפָתוֹב וְיִשֵּׁת מִן הַיִּינ וְיִשְׁכַּר וַיִּתְגַּל בַּתּוֹךְ אֶהְלֵה. אַבְרָהָם נִכְנַס וַיֵּצֵא, שְׁפָתוֹב וַיֵּרֵד אַבְרָם מִצְרִימָה, וְכָתוֹב וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם. יִצְחָק נִכְנַס וַיֵּצֵא, שְׁפָתוֹב וַיִּלְךְ יִצְחָק אֶל אַבְימֶלֶךְ מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים גְּרָרָה, וְכָתוֹב וַיַּעַל מֶשֶׁם בְּאֵר שָׁבַע.

וְעַקְב, פִּינִן שְׁנַכְנַס בְּאֶמּוֹנָה, הַצֵּטְרָךְ לְהַכְנִיס מְנַחֵה לְצַד הַהוּא, מִשּׁוּם שְׁמִי שְׁנַצַּל מִשּׁוּם הוּא אֶהוֹב וְנִבְחָר שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. מַה פְּתוֹב? וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע, הַסֵּתֵר שֶׁל סוּד הָאֶמּוֹנָה. וַיִּלְךְ חֲרָנָה - הַצַּד שֶׁל אֵשֶׁת זְנוּנִים, אֵשֶׁת מְנַאֲפָת. סֵתֵר הַסֵּתְרִים מִתּוֹךְ הַתְּקָף שֶׁל אוֹרוֹ שֶׁל יִצְחָק [יֵצֵא] מִתּוֹךְ שְׁמֵרֵי הַיִּינ, יֵצֵאֵה צוּרָה מְרַכֶּכֶת אַחַת כּוֹלֵלֶת אֶחָד זָכָר וְנִקְבָּה, אֲדָמָה כְּמוֹ שׁוֹשְׁנָה, נִפְרָדִים לְכַמָּה צְדָדִים וְשִׁבְלִים. הַזָּכָר נִקְרָא סַמְא"ל, וְנִקְבָתוֹ פְּלוּלָה בְּתוֹכוֹ תְּמִיד. כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּצַד הַקְדוּשָׁה, כִּף גַּם בְּצַד הָאֲחֵר זָכָר וְנִקְבָּה פְּלוּלִים זֶה עִם זֶה. הַנִּקְבָּה עִם סַמְא"ל, נִחַשׁ, נִקְרָאת אֵשֶׁת זְנוּנִים, קָץ כָּל בְּשָׂר, קָץ הַיָּמִים. שְׁתֵּי רוּחוֹת רַעוֹת נִדְבָקוֹת יַחַד. רוּחַ הַזָּכָר דִּקָּה. רוּחַ הַנִּקְבָּה בְּכַמָּה דְרָכִים וְשִׁבְלִים נִפְרָדֶת, וְנִדְבָקֶת בְּאוֹתָהּ הַרוּחַ שֶׁל הַזָּכָר. מִקְשָׁטֶת אֶת עֲצָמָה בְּכַמָּה תַכְשִׁיטִים, כְּמוֹ זֹנָה, מְרַחֶקֶת, עוֹמְדֶת בְּרֹאשׁ הַדְרָכִים וְהַשִּׁבְלִים לְפָתוֹת בְּנֵי אָדָם.

הַשּׁוֹטָה שְׁקָרֵב אֵלֶיהָ, מִחֲזִיקָהּ בּוֹ וּמְנַשְׁקֶת אוֹתוֹ, מוֹזְגֶת לוֹ יֵינ הַמְשֻׁמֵּר שֶׁל מְרוֹרֶת פְּתָנִים. פִּינִן שְׁשׁוֹתָהּ, סוּטָה אַחֲרֶיהָ. אַחַר שְׁרוּאָה אוֹתוֹ סוּטָה אַחֲרֶיהָ מְדַרְךְ הָאֲמֶת, מִפְּשִׁיטָה אֶת עֲצָמָה מִכָּל אוֹתָם הַתַּקְוִינִים שֶׁהֵיטָה מִתְקַנֶּת לְשׁוֹטָה הַזֶּה. הַתַּקְוִינִים שֶׁלָּה לְפָתוֹת בְּנֵי אָדָם: שְׁעֵרוֹתֶיהָ מִתְקַנִּים אֲדָמִים כְּשׁוֹשְׁנָה, פְּנִיָּה לְבָנִים וְאֲדָמִים,

(הוֹשַׁע א) אֵשֶׁת זְנוּנִים, נִחַשׁ קְדֻמָּאָה. נִחַשׁ עָאֵל, וְלֹא אִסְתְּמַר, וְאִתְּפַתָּא אַבְתְּרָה, וְחָטְא. דְּכָתִיב (בְּרַאשִׁית ט) וַיִּשֵּׁת מִן הַיִּינ וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל בַּתּוֹךְ אֶהְלֵה. אַבְרָהָם עָאֵל וְנִפְקֵ דְכָתִיב, (בְּרַאשִׁית יב) וַיֵּרֵד אַבְרָם מִצְרִימָה, וְכָתִיב, (בְּרַאשִׁית יג) וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם. יִצְחָק עָאֵל וְנִפְקֵ, דְכָתִיב, (בְּרַאשִׁית כו) וַיִּלְךְ יִצְחָק אֶל אַבְימֶלֶךְ מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים גְּרָרָה, וְכָתִיב, (שם) וַיַּעַל מֶשֶׁם בְּאֵר שָׁבַע.

יַעֲקֹב פִּינִן דְּעָאֵל בְּמַהִימְנוּתָא, אֲצִטְרִיף לְמִיעַל מְנַחֶתָא לְהֵיחָא סְטְרָא, בְּגִין דְּמֵאֵן דְּאִשְׁתּוֹיֵב מִתְּמִין, אִיהוּ רַחֲמָא וּבְרִירָא דְקֻדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. מְאִי (מַח) פְּתִיב, (בְּרַאשִׁית כח) וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע, סֵתֵרָא דְרֹזָא דְמַהִימְנוּתָא. וַיִּלְךְ חֲרָנָה, סְטְרָא (הוֹשַׁע א) דְּאֵשֶׁת זְנוּנִים, אֵשֶׁת מְנַאֲפָת.

סֵתֵרָא דְסֵתְרִין, מְגוֹ דְתוֹקְפָא דְטִיְהֵרָא דְיִצְחָק (נִפְקֵ), מְגוֹ דוֹרְדִיא דְחִמְרָא, נִפְקֵ חַד נְעִיצוֹ קְטִירָא, כְּלִיל חַד דְכַר וְנוֹקְבָא, סוּמְקָא כְּוּרְדָא, מִתְּפָרְשֵׁן לְכַמָּה סְטְרִין וְשִׁבְלִין. דְכּוֹרָא אֶקְרִי סַמְאֵל, נוֹקְבִיָּה כְּלִילָא בְּגוּיָה תְּדִיר. כְּמָה דְאִיהוּ בְּסֵטֵר קְדוּשָׁה, הַכִּי נְמִי בְּסֵטְרָא אַחֲרָא, דְכַר וְנוֹקְבָא כְּלִילֵן דָּא בְּדָא. נוֹקְבָא דְסַמְאֵל, נִחַשׁ, אֶקְרִי אֵשֶׁת זְנוּנִים, (בְּרַאשִׁית י) קָץ כָּל בְּשָׂר, קָץ הַיָּמִים.

תְּרִין רוּחִין בִּישִׁין מִתְּדַבְּקוֹן פְּחָדָא, רוּחָא דְדְכּוֹרָא דְקִיק. רוּחָא דְנוֹקְבָא, בְּכַמָּה אוֹרְחִין וְשִׁבְלִין מִתְּפָרְשָׁא, וּמִתְּדַבְּקָא בְּהוּא רוּחָא דְדְכּוֹרָא. קְשִׁיטַת גְּרָמָה כְּכַמָּה תַכְשִׁיטִין פְּזוּנָה, מְרַחֶקָא קְוִימַת בְּרִישׁ אוֹרְחִין וְשִׁבְלִין, לְפָתָאָה בְּנֵי נִשְׂא.

שְׁטָא דְקָרִיב בְּהֵדָה, אֶתְקִיפַת בִּיה וְנִשְׁקַת לִיה, מְסַכַת לִיה חִמְרָא דְדוֹרְדִיא, דְמְרוֹרֶת פְּתָנִים. פִּינִן דְשִׁתִּי, אִסְטִי אַבְתְּרָה, לְבָתֵר דְחִמַּמַת לִיה סְטִי אַבְתְּרָה מְאוֹרְחָא דְקְשׁוּט, אִפְשִׁיטַת גְּרָמָה מִכָּל אִינוֹן תַּקְוִינִין דְהוֹת מִתְּתַקְנָא לְגַבִּי דְהוּא שְׁטָא.

תַּקְוִינִין דִּילָהּ, לְפָתָאָה לְבְנֵי נִשְׂא. שְׁעֵרָהּ מִתְקַנִּין סוּמְקוֹן שְׁרוּאָה אוֹתוֹ סוּטָה אַחֲרֶיהָ מְדַרְךְ הָאֲמֶת, מִפְּשִׁיטָה אֶת עֲצָמָה מִכָּל אוֹתָם הַתַּקְוִינִים שֶׁהֵיטָה מִתְקַנֶּת לְשׁוֹטָה הַזֶּה. הַתַּקְוִינִים שֶׁלָּה לְפָתוֹת בְּנֵי אָדָם: שְׁעֵרוֹתֶיהָ מִתְקַנִּים אֲדָמִים כְּשׁוֹשְׁנָה, פְּנִיָּה לְבָנִים וְאֲדָמִים,

בְּאַזְנוּיָהּ תְּלוּיִים שֶׁשָּׂה תְּקוּנִים שֶׁל
אֲטוּן מְצָרִים, תְּלוּיִים עַל צְוֹאֲרָה
כָּל חֵילוֹת אֶרֶץ קָדֶם, פִּיָּה מִתְקַן
כַּפְתִּיחָה דְקָה זָפָה בְּתִקּוּנֶיהָ,
לְשׁוֹן מִדָּה כַּחֲרֹב, דְּבָרֶיהָ חֲלָקִים
כַּשְׂמָן, שִׁפְתוֹתֶיהָ יְפוֹת אֲדָמוֹת
כַּשׁוֹשְׁנָה מִתּוֹקוֹת בְּכָל הַמְּתִיקוֹת
שֶׁל הָעוֹלָם, לְבוּשָׁה אֲרֻגָּמָן,
מִתְקַנֶּת בְּאַרְבָּעִים תְּקוּנִים חֹסֵר
אֶחָד.

שׁוֹמֵה ^[ה] שְׁפוּטָה אַחֲרֶיהָ וְשׁוֹתָה
מִכּוֹס הַיַּיִן וְעוֹשָׂה עִמָּה נְאוּפִים
וְסוּטָה אַחֲרֶיהָ, מָה הִיא עוֹשָׂה?
מִשְׁאִירָה אוֹתוֹ יֵשֶׁן בַּמִּטָּה,
וְעוֹלָה לְמַעְלָה וּמִלְשִׁנָּה עֲלוּיָהּ,
וְנוֹטְלָתָה רְשׁוֹת וַיּוֹרְדָתָה. מִתְעוֹרֵר
הַשׁוּטָה הַהוּא, וְחוֹשֵׁב לְצַחֹק
עִמָּה כְּמוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה, וְהוּא
מְסִירָה אֶת תְּקוּנֶיהָ מִמֶּנָּה,
וְחוֹזֶרֶת לְגִבּוֹר חֲזָק שְׁעוֹמֵד
כְּנִגְדּוֹ, לְבוּשׁ בְּלִבוּשׁ שֶׁל אִשׁ
לוֹהֶטֶת, כַּפְחָד חֲזָק מִרְמַת עֲצָמָה
וְנִפְשָׁה עֲרָמָה, מְלֵאָה בְּעֵינָיִם
מִפְחִידוֹת, חֲרֹב שְׁנוּנָה בְּיָדוֹ
^[ג] טְפוֹת מְרִירוֹת תְּלוּיּוֹת
מִהַחֲרֹב הַהִיא. הוֹרֵג אֶת הַשׁוּטָה
הַהוּא, וְזוֹרֵק אוֹתוֹ לְתוֹךְ גִּיהֶנָּם.
וְעַקֵּב יָרַד אֵלָיָהּ וְהִלֵּךְ לְמִקּוּמָהּ,
שֶׁנֶּאֱמַר וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה, וַרְאָה אֶת כָּל
תְּקוּן הַבַּיִת, וְנִצַּל מִמֶּנָּה. הַזְכָּר
שֶׁלָּה סְמַא"ל, הִרַע לְפָנָיו, וַיָּרַד
לְעֶרְףָּהּ בּוֹ קָרֵב וְלֹא יָכֹל לוֹ,
שֶׁכְּתוּב וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ וְגו'. אִזִּי
נִצַּל מִן הַכָּל, וְהִשְׁתַּלֵּם בְּשַׁלְמוֹת,
וְהִתְעַלָּה בְּדַרְגָּה שְׁלֵמָה וְנִקְרָא
יִשְׂרָאֵל. אִזִּי עָלָה לְדַרְגָּה עֲלוּיָנָה
וְנִשְׁלַם בְּכָל וְנִהְיָה הָעֲמוּד
הָאֲמֻצָּעִי, וְעָלְיוֹ כְּתוּב וְהַבְּרִיחַ
הַתִּיכֵן וְגו'.

מִהוּ וַיֵּצֵעַ בְּכַף יָרֻכוֹ? לוֹ לֹא יָכֹל,
אֲבָל נִגְעַ בְּכַף יָרֻכוֹ שֶׁהֵם נָדָב וְאֲבִיהוּא שִׁצְעָאוּ מִיָּרֻכוֹ שֶׁל אֶהְרֵן, [בַּסֵּפֶת אִשׁ זָרָה. וְהָרִי הַתְּעוֹרֵרוֹ לְשִׁמְרָד מֵאִשָּׁה
וְגו', וְהַפָּסָה אוֹתָם בְּרִשׁוֹתָהּ. בֵּא רְאָה מִה כְּתוּב בְּעַקֵּב הַשֵּׁלֶם] [וְעַל יַעֲקֹב כְּתוּב] וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכֵן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִבְּרִחַ מִן
הַקְּצָה אֶל הַקְּצָה.

וַיִּחַלְּם וְהִנֵּה סֵלֶם מִצֵּב אֲרָצָה וְרֵאשׁוֹ מִגִּיעַ הַשְּׁמִימָה. הַחֲלוּם, הַמְּדַרְגָּה הַשְּׁשִׁית מֵאוֹתָן שְׁתֵּי

כְּוֹרְדָא, אֲנַפְהָא חוֹרוּרִין וְסוּמְקִין. בְּאוֹדְנָהּא תְּלִיין שִׁיפָא
תְּקוּנִין אֲטוּנָא דְמְצָרִים, תְּלִיין עַל קַדְלָהּא כָּל חֵילֵי דְאַרְעָא
דְקָדֶם. פִּיָּה מִתְּתַקְנָא בְּפִתְחוֹ דְקִיק יָאָה בְּתִקּוּנָהּא, לִישְׁנָא
חֲדִידָא כַּחֲרָבָא, שְׁעִיעֵן מְלָהּא כַּמְשָׁחָא. שְׁפוּוּהָא יָאָן
סוּמְקִין כְּוֹרְדָא, מִתִּיקוֹ בְּכָל מִתִּיקוֹ דְעַלְמָא, אֲרֻגּוּנָא
לְבָשֶׁת, אֲתַתְּקַנֶּת בְּאַרְבָּעִין תְּקוּנִין, חֹסֵר חֵד.

שְׁטִיא (דָא) סְטִי אַבְתְּרָהּא, וְשִׁתִּי מִכְּפִסָא דְחִמְרָא וְעֵבִיד בְּהַ
נִיאוּפִין וְאַסְטִי אַבְתְּרָהּ. מָה עֵבִדְתָּ, שְׂבָקְתָ לִיָּה נְאִים
בְּעַרְסָא, וְסִלְקְתָ לְעִילָא וְאַלְשִׁינֶת עֲלִיָּה, וְנִטְלָא רְשׁוֹ וְנִחְתָא.
אֲתַעַר הַהוּא שְׁטִיא וְחָשֵׁב לְחִיכָא בְּהַדָּה כַּקְּדַמִּיתָא, וְהִיא
אַעֲדִיאַת תְּקוּנָהּא מִינָּה, וְאַתְּהַדְרַת גִּיבְרַת תְּקִיף קָאִים
לְקַבְלִיָּה, לְכִישׁ לְבוּשָׁא דְנוּרָא מְלַהֲטָא, בְּדַחִילוֹ תְּקִיף
מִרְתַּתָּא גְרָמָא וְנִפְשָׁא עֲרוּמָה. מְלִיָּא דְעֵינִין דִּחְלוֹן, חֲרָבָא
שְׁנָנָא בִידֵיהָ (בִּידֵיהָ), טִיפִין מְרִירָן תְּלִיין מִהַהוּא חֲרָבָא, קְטִיל
לִיָּה לְהַהוּא שְׁטִיא, וְאַרְמִי לִיָּה לְגוֹ גִּיהֶנָּם.

וְעַקֵּב נִחַת לְגַבְהָ, וְאַזֹּל לְאַתְרָהּ. שֶׁנֶּאֱמַר וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה, וְחִמָּא
כָּל תְּקוּן בֵּיתָא, וְאַשְׁתִּזִּיב מִינָּה. דְכּוּרָא דִילָּה סְמַאל,
אַבְאִישׁ קָמִיָּה, וְנִחַת לְאַגְחָא בֵּיהָ קָרָבָא וְלֹא יָכִיל לִיָּה,
דְכְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית ל"ב) וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ וְגו'. כְּדִין אֲשְׁתִּזִּיב
מִכְּלָא, וְאַשְׁתַּלֵּם בְּשַׁלְמוֹ וְאַסְתַּלַּק בְּדַרְגָּא שְׁלִים וְאַתְקַרִּי
יִשְׂרָאֵל. כְּדִין סִלִּיק בְּדַרְגָּא עֲלָאָה וְאַשְׁתַּלֵּם בְּכָלָא, וְהוּהָ
עֲמוּדָא דְאַמְצָעִיתָא, וְעֲלִיָּה כְּתִיב, (שְׁמוֹת כ"ו) וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכֵן
וְגו'.

מִהוּ (בְּרֵאשִׁית ל"ב) וַיֵּצֵעַ בְּכַף יָרֻכוֹ, לִיָּה לֹא יָכִיל, אֲבָל נִגְעַ בְּכַף
יָרֻכוֹ, דְאִינְהוּ נָדָב וְאַבִּיהוּא, דְנִפְקוּ מִן יָרֻכוֹ דְאַהְרֵן,
(ס"א כְּסִיפַת אִשׁ זָרָה. וְהָא אֲתַעֲרוּ לְשִׁמְרָד מֵאִשָּׁה זָרָה וְגו', וְתַפְסָה לִין
בְּרִשׁוֹתָהּא, תָּא חוּי, מָה כְּתִיב בְּעַקֵּב שְׁלִימָא) (וְעַל יַעֲקֹב כְּתִיב) וְהַבְּרִיחַ
הַתִּיכֵן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִבְּרִחַ מִן הַקְּצָה אֶל הַקְּצָה.

וַיִּחַלְּם וְהִנֵּה סֵלֶם מִצֵּב אֲרָצָה וְרֵאשׁוֹ מִגִּיעַ הַשְּׁמִימָה.

אֲבָל נִגְעַ בְּכַף יָרֻכוֹ שֶׁהֵם נָדָב וְאַבִּיהוּא שִׁצְעָאוּ מִיָּרֻכוֹ שֶׁל אֶהְרֵן, [בַּסֵּפֶת אִשׁ זָרָה. וְהָרִי הַתְּעוֹרֵרוֹ לְשִׁמְרָד מֵאִשָּׁה
וְגו', וְהַפָּסָה אוֹתָם בְּרִשׁוֹתָהּ. בֵּא רְאָה מִה כְּתוּב בְּעַקֵּב הַשֵּׁלֶם] [וְעַל יַעֲקֹב כְּתוּב] וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכֵן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִבְּרִחַ מִן
הַקְּצָה אֶל הַקְּצָה.

וַיִּחַלְּם וְהִנֵּה סֵלֶם מִצֵּב אֲרָצָה וְרֵאשׁוֹ מִגִּיעַ הַשְּׁמִימָה. הַחֲלוּם, הַמְּדַרְגָּה הַשְּׁשִׁית מֵאוֹתָן שְׁתֵּי

דרגות הנבואה עד אותה הדרגה, הן שש דרגות, ועל כן החלום אחד מששים דרגות של נבואה. סלם, ראה את בניו שעתידיים לקבל תורה בהר סיני. סלם זה סיני [בנימטריא], משום שהוא נעוץ בארץ וחושב בעליה לשמים, וכל המרכבות [הקדושות] והמחנות העליונים, כלם יורדים [ידרו] לשם עם הקדוש ברוך הוא פשנתן להם את התורה.

והב"ר ראה. ראה את מטטרו"ן זקן הבית ששולט בכל אשר לו, שהוא עומד בשלטון על העולם [מתה], בשלטון של שם שד"י. ועולה למעלה בעלית שם רבנו הוי"ה, המקום שיעקב השלם בו לאחר מכן. וראשו של שם שד"י הוא י', וזה מגיע השמ"מה. כיון שהגיעה ועלתה האות הזו למקום ההוא, השלם ונקרא באותו שם של רבנו הוי"ה.

והנה מלאכי אלהים עלים ויורדים בו. אותם המלאכים הקדושים שקרובים למלכות עולים, ואותם האחרים שאינם קרובים יורדים. ועוד, בו הם עולים ויורדים. כשהוא עולה, עולים עמו. כשהוא יורד, יורדים עמו. מלאכי אלהים - שתיים עשרה מרגליות טובות, והן: מיכאל, קדמיאל, פדאל, גבריאל, צדקיא, חסדיאל, רפאל, נוריא, רזיאל, סטוריאל, וזיאל, שגאון, שגאון - שו"ר נש"ר אר"ה. ו' אדם, כולל זכר ונקבה. והם עולים כשהוא עולה, ואלו יורדים כשהוא יורד. ועוד, כל אותם ששולטים

(בראשית כח) חלמא, מדרגא שתיקא מנינון דרגין תרין דנבואה, עד ההוא דרגא, שית דרגין אינון, ועל דא, חלמא חד משתין דרגין דנבואה. סלם, חמא בנוי דזמינין לקבלא אורייתא, בטורא דסיני. סלם דא סיני. (ס"א בנימטריא) בגין דאיהו נעין בארעא, וחישיב בסליקו לשמ"ה. וכל רתיכין (קדושי) ומשריין עלאין, כלהו נחתי (נחתי) תמן בהדי קדשא כריף הוא, פד זיחיב לון אורייתא.

וכלא חמא. חמא מטטרו"ן, סבא דביתא, דשליט בכל דליה. דאיהו קאי בשלטנו על (האי) עלמא. בשלטנו בשם שד"י. וסליק לעילא, בסליקו דשמא דמריה הוי"ה, אתר דיצקב אשתלים ביה לבתר. וראשו, דשם שד"י, איהו י', ודא מגיע השמ"מה. כיון דמטי וסליק את דא, לכהוא אתר, אשתלים ואתקרי בההוא שמא דמאריה הוי"ה.

והנה מלאכי אלהים עלים ויורדים בו, (בראשית כח) אינון מלאכין קדישין, דקרבין למלכותא סלקין, ואינון אתרינין דלא קרבין הם נחתי. ותו, בו סלקי ונחתי, פד איהו סליק, סלקין בהדיה, פד נחתי, נחתין בהדיה. מלאכי אלהים, תריסר מרגליטאן טבאן, ואינון, מיכאל, קדמיאל, פדאל, גבריאל, צדקיא, חסדיאל, רפאל, רזיאל, סטוריאל, נוריא, יפיאל, ענאל, אלפי שגאון, שגאון, שו"ר, נש"ר, אר"ה, ו' אדם כליל דכר ונוקבא. ואינון סלקי, פד איהו סליק, ואלין נחתי, פד איהו נחתי.

ותו, כל אינון דשליטי בשלטנו דהאי עלמא, על ידיה סלקין, וכל אינון דנחתי על ידיה נחתי, כלהו בהאי סלם. הוי"ה שלטא על כלא, דכתיב, (בראשית כח) והנה ה' נצב עליו. פד אתער, כתיב, (בראשית כח) אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים. בית אלהים ודאי. ואיהו תרעא לאעלא לגו, דכתיב, (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק אבא כם אודה יה. זה השער לה'. זה שער השמים כלא חד.

בשלטון העולם הזה עולים על ידו, וכל אותם שיוורדים יורדים על ידו, כלם בפסלם הזה. הוי"ה שולט על הכל, שפתוב והנה ה' נצב עליו. כשהתעורר, פתוב אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים. בית אלהים ודאי, והוא השער להכנס פנימה, שפתוב (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק אבוא כם אודה יה זה השער לה'. זה שער השמים הכל אחד.

וַיֵּרָא וְהָנָה בְּאֵר בְּשָׂדֶה וְהָנָה שָׁם
שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֹאן רֹבְצִים עֲלֶיהָ.
בְּאֵר - הַדְּרָגָה שֶׁל אָדוֹן פֶּל
הָאָרֶץ. בְּשָׂדֶה - שָׂדֶה הַתְּפוּחִים
הַקְּדוּשִׁים. שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֹאן -
שֶׁל דְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת קְדוּשׁוֹת
מְתַקְנוֹת עַל אוֹתָהּ הַבְּאֵר, וְהֵן
נְצִיחַ וְהוֹי"ד וְהֵיִסוּד שֶׁל הָעוֹלָם.
וְאֵלוּ מוֹשְׁכוֹת מִים מְלַמְעֵלָה
וּמְמַלְאִים אֶת הַבְּאֵר הַזֹּאת.

מִשׁוֹם שֶׁהַמְקוֹר הַהוּא, יְסוּד
הָעוֹלָם, כְּשִׁשׁוּרָה בַּבְּאֵר הַזֶּה,
הוּא עוֹשֶׂה פְּרוֹת וְנוֹבֵעַ תְּמִיד,
וְאוֹתָהּ הַבְּאֵר מְתַמְלֶאֶת מִמֶּנּוּ.
כִּינֵן שֶׁהַתְּמַלְאָה, וְדָאֵי כִּי מִן
הַבְּאֵר הַהִיא יִשְׁקוּ הָעֲדָרִים, אֵלוּ
הֵם כָּל הָאוּכְלוֹסִים וְהַמְחַנּוֹת
הַקְּדוּשִׁים, שְׁכֹלֵם מְשֻׁקִּים
וְשׁוֹתִים מִהַבְּאֵר הַהִיא, וְכָל אֶחָד
אֶחָד כְּרָאוּי לוֹ.

וְהָאֶבֶן גְּדוֹלָה עַל פִּי הַבְּאֵר - זו
הָאֶבֶן שֶׁמְמַנֶּה כּוֹשְׁלִים בְּנֵי
הָעוֹלָם, אֶבֶן נֶגֶף וְצוּר מְכֻשׁוֹל,
שֶׁעוֹמְדָת תְּמִיד עַל פִּי הַבְּאֵר הַזֶּה,
עַל פְּקֻדָּתָהּ לְתַבֵּעַ הַדִּין שֶׁל כָּל
הָעוֹלָם שְׁאֵל יָרַד מְזוּן וְטוֹב
לְעוֹלָם.

וְנֹאֲסָפוּ שְׁמָה כָּל הָעֲדָרִים. לֹא
כְּתוּב וְנֹאֲסָפוּ שְׁמָה הָעֲדָרִים,
אֲלָא כָּל הָעֲדָרִים. הַמְחַנּוֹת
הַקְּדוּשִׁים לְמַעַלָּה וְהַמְחַנּוֹת
הַקְּדוּשִׁים לְמַטָּה. אֵלוּ בְּשִׁירִים
וְתַשְׁבְּחוֹת לְמַעַלָּה, וְאֵלוּ
בְּתַפְלוֹת וּבִקְשׁוֹת לְמַטָּה. אֵלוּ
וְאֵלוּ מִדּוּ וְגַלְלוּ אֶת הָאֶבֶן מֵעַל
פִּי הַבְּאֵר. מְגַלְגְּלִים אוֹתָהּ
וּמַעְבִּירִים אוֹתָהּ מִן הַקֶּדֶשׁ
וּמִסְתַּלְקֶת מִן הַדִּין. מִדּוּ וְהִשְׁקוּ
אֶת הַצֹּאן. נוֹסְעִים מְלֹאכִים
עֲלִיוֹנִים לְמַעַלָּה, וְנוֹסְעִים יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה.

אַחַר כֵּן וְהִשִּׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן, עַל פְּקֻדַּת הַבְּאֵר הַזֶּה, שֶׁתְּהִיָּה מְעַטְרַת [מִמְנַת] לְפָנָיו וּלְתַבֵּעַ הַדִּין שֶׁל
הָעוֹלָם, לְהַנְהִיג הָעוֹלָם בְּדִין, וְכֵן צָרִיךְ, שֶׁהָרִי אֵין הָעוֹלָם יְכוּל לְעַמֵּד אֲלָא עַל דִּין, שֶׁהַפֶּל יִהְיֶה
בְּאֶמֶת וְזָכוּת.

כִּינֵן שְׁנֹשְׁלָם יַעֲקֹב, לֹא הִצְטַרֵּף לְאֶבֶן הַזֶּה סִיּוּעַ אַחֲרָהּ. מֵה כְּתוּב? וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיִּגַּל אֶת הָאֶבֶן. וַיִּגַּל

וַיֵּרָא וְהָנָה בְּאֵר בְּשָׂדֶה וְהָנָה שָׁם שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֹאן רֹבְצִים
עֲלֶיהָ. (בראשית כט) בְּאֵר, דְּרָגָא דְאָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. בְּשָׂדֶה,
חֶקֶל תְּפוּחִין קְדִישִׁין. שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֹאן, תְּלַת דְּרָגִין עֲלֵאִין
קְדִישִׁין, מְתַמְקְנֵן עַל הַהוּא בְּרָא, וְאִינוּן, נְצִיחַ וְהוֹי"ד
וְיִסוּדָא דְעֵלְמָא. וְאֵלִין מְשֻׁכִין מִיָּא מְלַעִילָא, וּמְלִינִין לְהֵאֵי
בְּרָא.

בְּגִין דְּהַהוּא מְקוּרָא, יְסוּדָא דְעֵלְמָא, כִּד שְׁאֲרֵי בְּגוּ הַהוּא
בְּרָא, עֲבִיד פִּירֵי וְנִבְיַע תְּדִיר, וְאֶתְמַלְאִי הַהוּא בְּרָא
מִגִּיָּה. כִּינֵן דְאֶתְמַלְאִי, וְדָאֵי (בראשית כט) כִּי מִן הַבְּאֵר הַהִיא
יִשְׁקוּ הָעֲדָרִים, אֵלִין אִינוּן כָּל אוּכְלוֹסִין וּמְשֻׁרִין קְדִישִׁין,
דְּכֻלְהוּ שְׁקִינִין וְשִׁתְּאֵן מִהַהוּא בְּרָא, וְכָל חַד וְחַד כְּמָה
דְאֶתְחַזִּי לֵיהּ.

וְהָאֶבֶן גְּדוֹלָה עַל פִּי הַבְּאֵר. דָּא אֶבֶן, דְּמִינָה כְּשִׁלֵּי בְּנֵי
עֵלְמָא, אֶבֶן נֶגֶף וְצוּר מְכֻשׁוֹל, דְּקִימָא תְּדִיר עַל פִּי
הַאֵי בְּאֵר, עַל מִימְרִיָּהּ, לְמַתְבַּע דִּינָא דְכָל עֵלְמָא, דְלֹא יַחֲוֹת
מְזוּנָא וְטַב לְעֵלְמָא.

וְנֹאֲסָפוּ שְׁמָה כָּל הָעֲדָרִים, וְנֹאֲסָפוּ שְׁמָה הָעֲדָרִים, לֹא כְּתוּב,
אֲלָא כָּל הָעֲדָרִים, מְשֻׁרִין קְדִישִׁין לְעֵילָא, וּמְשֻׁרִין
קְדִישִׁין לְתַתָּא, אֵלִין בְּשִׁירִין וְתוֹשְׁבֵחוֹן לְעֵילָא, וְאֵלִין
בְּצֻלוֹתִין וּבְעוֹתִין לְתַתָּא, אֵלִין וְאֵלִין מִדּוּ (בראשית כט) וְגַלְלוּ
אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר, מְגַנְדְרִין לָהּ, וּמַעְבְּרִין לָהּ מִן
קְדֻשָּׁא וְאֶסְתַּלִּיק מִן דִּינָא. מִדּוּ וְהִשְׁקוּ אֶת הַצֹּאן, נְטִלוּ
מְלֹאכֵי עֵלְאֵי לְעֵילָא, וְנְטִלֵי יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא.

לְבַתֵּר וְהִשִּׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן, עַל מִימְרָא, דְּהֵאֵי בְּאֵר, לְאֶתְעַטְרָא
(ס"א לְאֶתְעַטְרָא) קְמִיָּה, וּלְמַתְבַּע דִּינָא דְעֵלְמָא,
לְאֶתְנַהֲגָא עֵלְמָא בְּדִינָא, וְהִכֵּי אֶצְטְרִיף דְּהֵא לֹא יְכִיל עֵלְמָא
לְמִיָּקָם אֲלָא עַל דִּינָא, לְמַתְהוּי כְּלָא בְּקֻשׁוּט וְזָכוּ.

כִּינֵן דְאֶשְׁתַּלִּים יַעֲקֹב, לֹא אֶצְטְרִיף לְהֵאֵי אֶבֶן סִיּוּעַ אַחֲרָהּ,

מה כתיב (בראשית כט) ויגש יעקב ויגל את האבן. ויגל ויגללו, ולא כתיב ויסר והסירו. אלא ויגללו, היינו ערבובא דשטן, דמערבבין ליה, דלא זכיל לקטרגא. ויעקב בלחודיה, לא אצטריך לסיועא אחרא, אלא איהו בלחודיה, דהא שלימו דאבהתא הוה יעקב, דכיון דזכיל ביה בעשו בהאי עלמא זכיל לעילא. ובכלא אצטריך עובדא.

ויגללו, ולא כתוב ויסר והסירו, אלא ויגללו, הינו הערבוב של השטן שמערבבים אותו שלא יוכל לקטרג. ויעקב לבדו, לא הצטרף לסיוע אחר, אלא הוא לבדו. שהרי יעקב היה בחיר האבות. שפיון שיכל לעשו בעולם הזה, יכול למעלה, ובכל צריך מעשה.

תרין עלמין אחסין יעקב, חד עלמא דאתגליא, וחד עלמא דאתפסיא כגוונא דלהון ממש, מחד נפקו שית שבטין, ומחד נפקו תרין שבטין. עלמא דאתפסיא אפיק שית סטרין, עלמא דאתגליא אפיק תרין, ואינון תרין כרובין דתחותה, ויעקב בין תרין עלמין אשתפח, בדיוקנא דלהון ממש, ובגין כך פל מלוי דלאה הוו באתפסיא, ודרחל באתגליא.

שני עולמות ירש יעקב - אחד העולם שנגלה, ואחד העולם שהתפסה, כמו שהם ממש. מאחד יצאו ששה שבטים, ומאחד יצאו שני שבטים. העולם המכסה הוציא ששה צדדים, והעולם המגלה הוציא שנים, ואותם שני הכרובים שתחתיה. ויעקב נמצא בין שני עולמות, בדמותם ממש, ומשום כך פל דברי לאה היו בנכסה, ושל רחל בהתגלות.

מתניתין. בני עליון, קדישי עליונין, בריכן (כ"א בריו) דעלמא, מוחא דאגוזא. פנשו למנדע, הא צפרא נחית בכל יומא, אחר גונתא. שלהובא דנורא בגדפהא. בידהא תלתא מגרופיין שנינן כחרבא. מפתחן גניזין בידיא ימינא.

משנה. בני עליון, קדושים עליונים, ברוכי ונבחרו העולם, מח האגוז, התפנסו לדעת. הנה צפור יורדת בכל יום, מתעוררת בגן. שלהבת אש בכנפיה, בידיה שלל מגרפות שנונות פחרב, מפתחות של גנזים ביד ימין. קורא בחיל ואמר: מי מכם שפניו מאירות, שזכנס ויצא והחזיק בעץ החיים, הגיע לענפיו, אחז בשרשיו, אכל מפריו המתוק מדבש, נותן חיים לנפש ורפואה לעצמו?

קרי בחיל ואמר, מאן מנכון די נהירו אנפוי, די עאל ונפק ואתתקיף באילנא דחיי, מטא בענפוי, אחיד בשרשוי, אכיל מאיביה מתיק מדובשא, זיהיב חיינ לנפשא, אסוותא לגרמיה.

השכר מהרהור רע, מהרהור שמשקר בעץ החיים, מטמא הנהר והנחל המקור של ישראל, שנותן מות לנפש ושכר לעצמו, אין לו כלל קיום.

אסתמר מהרהורא בישא, מהרהורא דמשקר באילנא דחיי, מסאיב נהרא ונחלא מקורא דישראל, דיהיב מותא לנפשא, ותבירו לגרמיה לית ליה קיומא כלל.

הרהור מהרהור רע, מהרהור שמשקר בעץ החיים, מטמא הנהר והנחל המקור של ישראל, שנותן מות לנפש ושכר לעצמו, אין לו כלל קיום.

הרהורא דמסאיב ההוא מקורא דיליה, עביד אילנא דשקרא, בגין דההוא הרהורא סלקא, ואחלה נפשא תחות נפשא. אילנא דחיי אסתלק, ואילנא דמותא אתתקיף ביה, נפשא מתמן משיך.

אזי לו שנעקר בהרהור ההוא, מגו אילנא דחיי, שלו, עושה עץ של שקר, משום שאותו הרהור עולה ומחליף נפש תחת נפש. עץ החיים מסתלק, ועץ המות מחזיק בו, מושך משם הנפש.

ווי ליה, דאתעקר בההוא הרהורא, מגו אילנא דחיי, שלו, עושה עץ של שקר, משום שאותו הרהור עולה ומחליף נפש תחת נפש. עץ החיים מסתלק, ועץ המות מחזיק בו, מושך משם הנפש. אזי לו שנעקר בהרהור ההוא מתוך עץ החיים ונדבק בעץ המות, אין בו ענפים, לא רואה טוב

לְעוֹלָמִים, הוּא יִבֶּשׁ בְּלִי לַחֹת
כָּלֵל, פָּרְיוֹ מֵר פִּלְעָנָה, עָלְיוֹ נֶאֱמַר
(יִרְמִיָּה יז) וְהָיָה כְּעָרְעָר בְּעָרְכָּה וְלֹא
יִרְאֶה כִּי יָבֵא יְיָ אֱלֹהֵינוּ.

מִשׁוֹם שֶׁהִרְהוּר טוֹב עוֹלָה
לְמַעַלְהָ, אוֹחוֹ בַעֲץ הַחַיִּים,
מִחֲזִיק בְּעַנְפָּיו, אוֹכֵל מִפְּרִיו, כֹּל
הַקְּדוּשׁוֹת וְכֹל הַבְּרָכוֹת יוֹצְאוֹת
מִמֶּנּוּ, מוֹרִישׁ חַיִּים לְנַפְשׁ
וּרְפוּאָה לְעַצְמוֹ, עָלְיוֹ נֶאֱמַר (שם)
וְהָיָה כְּעָץ שֶׁתּוֹלַע מִיָּם וְעַל
יּוֹבֵל יִשְׁלַח שְׂרָשָׁיו וְלֹא יִרְאֶה כִּי
יָבֵא חֶם וְגו'.

כִּי דְבָרֵי הָעוֹלָם הוֹלְכִים אַחֵר
הַמְחַשְׁבָּה וְהַהִרְהוּר, וְעַל כֵּן
(ויקרא יא) וְהִתְקַדְּשִׁיתָם וְהִיִּיתֶם
קְדוֹשִׁים, מִשׁוֹם שֶׁכֹּל הַקְּדוּשׁוֹת
שֶׁל הָעוֹלָם מוֹצִיא וּמוֹשֵׁף
בְּהִרְהוּר טוֹב.

כִּי שׁוֹטְטָא בְּהִרְהוּר רַע, כִּשְׁבָא
לְהַזְדַּוֵּג עִם אִשְׁתּוֹ וְשֵׁם רְצוּנוֹ
וְהַהִרְהוּר בְּאִשָּׁה אַחֲרָת, וְזוֹרַע
זֶרַע בְּהִרְהוּר אַחֵר, זֶהוּ שֶׁמְחַלְּף
אֶת הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנִים שֶׁלְמַעַלְהָ,
הַדְּרָגָה שֶׁל קִדְשׁ בְּעִבּוֹר הַדְּרָגָה
שֶׁל הַטְּמְאָה. כְּמוֹ שֶׁהַהִרְהוּר שֶׁלּוֹ
עוֹשֶׂה חֲלוּפִים לְמִטָּה, אֵף כֵּן
עוֹשֶׂה חֲלוּפִים לְמַעַלְהָ.

כְּמוֹ שֶׁגּוֹפּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ בֵּן שִׁיּוּלִיד
נִקְרָא בֵּן תְּמוּרָה, כֵּן גַּם בְּנַפְשׁ
נִקְרָא בֵּן תְּמוּרָה, שֶׁהָרִי לֹא מוֹשֵׁף
מְשִׁיכָה קְדוּשָׁה בְּהִרְהוּר הַהוּא,
וְנִפְשׁוֹ מִתְחַלֶּפֶת בְּדְרָגָה אַחֲרָת.
לְעַקְבֵי הַשְּׁלָמִים שֶׁל הַכֹּל, גְּלוּי לְפָנָי
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁכֹּל דְּרָכָיו
הֵיוּ בְּאֵמֶת, וְהַהִרְהוּר שֶׁל אֵמֶת
הִרְהוּר תְּמִיד בְּכֹל, בְּאוֹתוֹ הַלֵּילָה
שֶׁשֶׁמֶשׁ עִם אִשְׁתּוֹ לֹא, הַהִרְהוּר
שֶׁלּוֹ הָיָה בְּרַחֵל. מְשִׁמֵּשׁ עִם לֹאָה
וְחוֹשֵׁב עַל רַחֵל. וְהַמְקוֹר שֶׁלּוֹ
הִלָּף בְּהִרְהוּר הַהוּא שֶׁלּוֹ.

וְרֹא לְדַעַת, שֶׁהָרִי לֹא הָיָה יוֹדֵעַ, מִשׁוֹם כֵּן לֹא עָלָה רְאוּבֵן בְּשֵׁם.
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ,
הִרְאָה לוֹ וְאָמַר, רְאוּ בֵּן שְׁנוּלָד בְּעוֹלָם. וְעַל כֵּן כְּתוּב (יִרְמִיָּה כג) אִם יִסְתֵּר לֹא

וְאִתְּדַבֵּק בְּאֵילָנָא דְמוֹתָא. עֲנַפִּין לִית בֵּיה, לֹא חֲמָא טְבָא
לְעַלְמִין, יִבֶּשׁא אִיהוּ בְּלֹא לַחֹתָא כָּלֵל. אֲנַבְיָה מְרִיר פִּלְעָנָה,
עָלְיָה אֲתָמַר (יִרְמִיָּה יז) וְהָיָה כְּעָרְעָר בְּעָרְכָּה וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֵא
טוֹב וְגו'.

בְּגִין דְּהִרְהוּרָא טְבָא סְלִיק לְעֵילָא, אַחֲרִיד בְּאֵילָנָא דְחַיִּי,
אֲתַקִּיף בְּעַנְפּוֹי, אֲכִיל מֵאֲנַבְיָה, כֹּל קְדוּשִׁין וְכֹל בְּרָכָאן
נִפְקִין מִנֵּיה. אַחֲסִין חַיִּין לְנַפְשֵׁיה וְאַסְוֹתָא לְגַרְמִיָּה, עָלְיָה
אֲתָמַר (יִרְמִיָּה יז) וְהָיָה כְּעָץ שֶׁתּוֹלַע מִיָּם וְעַל יּוֹבֵל יִשְׁלַח
שְׂרָשָׁיו וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֵא חֶם וְגו'.

כֹּל מְלִין דְּעַלְמָא, אֲזַלִּין בְּתַר מַחְשְׁבָה וְהַהִרְהוּרָא, וְעַל דָּא
(ויקרא יא) וְהִתְקַדְּשִׁיתָם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים, בְּגִין דְּכֹל קְדוּשִׁין
דְּעַלְמָא אֲפִיק וּמְשִׁיף בְּהִרְהוּרָא טְבָא.

מֵאֵן דְּאִסְתָּאב בְּהִרְהוּרָא בִּישָׂא, כִּד אֲתִי לְאַזְדַּוּגָא בְּאַתְמִיָּה
וְשׁוּי רַעוּתִיָּה וְהַהִרְהוּרִיָּה בְּאַתְמָא אַחֲרָא, וְזַרַע זֶרַעָא
בְּהִרְהוּרָא אַחֲרָא, דָּא הוּא דְּאַחְלַף דְּרָגִין עֲלָאִין דְּלְעֵילָא,
דְּרָגָא דְּקוּדְשָׁא בְּגִין דְּרָגָא דְּמְסֻאָבָא. כְּמָה דְּהַהִרְהוּרָא דִּילִיָּה
עֲבִיד חֲלוּפִין לְתַתָּא, אוּף הָכִי עֲבִיד חֲלוּפִין לְעֵילָא.

כְּמָה דְּגוֹפָא דְּהַהוּא בְּרָא דִּיּוּלִיד, אֲקָרִי בֵּן תְּמוּרָה. אוּף הָכִי
בְּנַפְשָׁא בֵּן תְּמוּרָה אֲקָרִי. דְּהָא לֹא מְשִׁיף מְשִׁיכוֹ
קְדִישָׁא בְּהַהוּא הִרְהוּרָא, וְנַפְשָׁא דִּילִיָּה אֲתַחְלַף בְּדְרָגָא
אַחֲרָא.

יַעֲקֹב שְׁלִימָא דְכֹלָא, גְּלוּי קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּכֹל אֲרַחוּי
בְּקָשׁוּט הוּו, וְהַהִרְהוּרָא דְּקָשׁוּט הִרְהוּר תְּדִיר בְּכֹלָא.
בְּהַהוּא לִילִיָּא דְּמְשִׁמֵּשׁ בְּאַתְמִיָּה בְּלֹאָה, הִרְהוּרָא דִּילִיָּה
בְּרַחֵל הוּת. מְשִׁמֵּשׁ בְּלֹאָה וְחָשִׁיב בְּרַחֵל, וּמְקוֹרָא דִּילִיָּה
בְּהַהוּא הִרְהוּרָא דִּילִיָּה אֲזַלָּא.

וְלֹא לְדַעַתָּא, דְּהָא לֹא הָוָה יוֹדֵעַ. בְּגִין כֵּן, לֹא סְלִיק רְאוּבֵן
בְּשֵׁמָא. קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּהוּו יוֹדֵעַ, אַחֲמִי לִיָּה וְאָמַר,
רְאוּ בֵּן דְּאַתְּלִיד בְּעַלְמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (יִרְמִיָּה כג) אִם יִסְתֵּר

וְרֹא לְדַעַת, שֶׁהָרִי לֹא הָיָה יוֹדֵעַ, מִשׁוֹם כֵּן לֹא עָלָה רְאוּבֵן בְּשֵׁם. הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ,
הִרְאָה לוֹ וְאָמַר, רְאוּ בֵּן שְׁנוּלָד בְּעוֹלָם. וְעַל כֵּן כְּתוּב (יִרְמִיָּה כג) אִם יִסְתֵּר לֹא

אַרְאֲנוּ. אַל תִּקְרִי אַרְאֲנוּ אֶלָּא אַרְאֲנוּ, שֵׁיִסְתַּכְלוּ בוֹ. וּמִשׁוּם שֶׁהִתְגַּלָּה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהָרִי זֶה הִיָּה לֹא לְדַעְתּוֹ וּבִדְרָךְ אֱמֶת הִרְהַר בְּרֻצּוֹנוֹ יַעֲקֹב, לֹא נִפְסַל מִתּוֹךְ הַשְּׁבֻטִים הַקְּדוֹשִׁים, שָׂאֵם לֹא כֶּף - הִיָּה נִפְסַל. וּמִשׁוּם שֶׁהִרְהוּר הוּא עֶקֶר וְעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהִיָּה יוֹדֵעַ אוֹתוֹ הִרְהוּר בְּמָקוֹם שֶׁנִּדְבַק, בְּאוֹתָהּ הַטֶּפֶה הִרְאֵשׁוּנָה נִשְׁמָרָה לוֹ הַבְּכוֹרָה, שֶׁפְּתוּב (ד"ה א-כ) כִּי הוּא הַבְּכוֹר וְגו'. נִתְּנָה בְּכוֹרְתּוֹ לְיוֹסֵף. בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהִרְהוּר הֵלֵךְ וְנִדְבַק בְּטֶפֶה הַהִיא, שֵׁם נִדְבַק וְנִמְסָרָה אוֹתָהּ הַבְּכוֹרָה, וְנִטְלָה הַבְּכוֹרָה מִרְאוּבֵן, וְנִמְסָרָה לְמָקוֹם שֶׁהִרְהוּר נִדְבַק בָּהּ. בְּרַחֵל הִרְהוּר וְנִדְבַק הַרְצוֹן - בְּרַחֵל נִדְבָקָה הַבְּכוֹרָה, וְהִכַּל חִזּוֹר אַחַר הִרְהוּר וְהַמְחָשְׁבָה.

כְּמוֹ כֵּן הִרְהוּר וְהַמְחָשְׁבָה עוֹשִׂים מַעֲשֶׂה, וְנִמְשַׁכֵּת מְשִׁיכָה בְּכָל מָה שֶׁנִּדְבַק אֲדָם בְּסִתְרָה, שֶׁפְּתוּב (דברים כה) לֹא תִהְיֶה אִשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יִכְמֶה יָבֵא עָלֶיהָ, וְהָיָה חֻצָּה לְאִישׁ הִרְהוּר וְרֻצוֹן לְהַתְּדַבֵּק, וּבְאוֹתוֹ הַרְצוֹן וּמְחָשְׁבָה מוֹשֵׁף מְשִׁיכָה וְעוֹשֶׂה הַמַּעֲשֶׂה שֶׁצָּרִיף, וְלֹא יִכְלָה שֵׁם הַמֵּת מִן הָעוֹלָם.

וְסִתְרָה זֶה, (איוב לד) אִם יִשִּׁים אֵלָיו לְבוֹ רֹחוֹ וְנִשְׁמַתוֹ אֵלָיו יֵאָסֵף. שֶׁהָרִי וְדַאי הַרְצוֹן וְהַמְחָשְׁבָה מוֹשְׁכִים מְשִׁיכָה וְעוֹשִׂים מַעֲשֶׂה בְּכָל מָה שֶׁצָּרִיף. וְעַל כֵּן בְּתַפְלָה צָרִיף רֻצוֹן וְהִרְהוּר לְכוֹן, וְכֵן בְּכָל אוֹתָן הַעֲבוּדוֹת שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - הִתְרַהוּר וְהַמְחָשְׁבָה עוֹשִׂים מַעֲשֶׂה, וּמוֹשְׁכִים מְשִׁיכָה בְּכָל מָה שֶׁצָּרִיף.

וַיִּלָּךְ רְאוּבֵן בְּיָמֵי קְצִיר חֲטִים וַיִּמְצָא דוּדָאִים בְּשָׂדֵה וְגו'. שְׁנִינּוּ, כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה אֵין מִתְּבָרְכַת אֶלָּא בְּצַד יָמִין, וּמִשׁוּם כֶּף, בְּעוֹד שֶׁמֵּתְעוֹרֵר הַיָּמִין לְכוֹס שֶׁל בְּרָכָה, הַשְּׂמָאל לֹא תִסְיַע לְשֵׁם, שֶׁהָרִי הַיָּמִין מוֹצֵא עֲלֶה בְּכוֹס הַהִיא לְעוֹרֵר כָּלפִי הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן.

אִישׁ בְּמִסְתָּרִים וְאֵינוֹ לֹא אַרְאֲנוּ, אַל תִּקְרִי אַרְאֲנוּ אֶלָּא אַרְאֲנוּ, דִּיִּסְתַּכְלוּן בֵּיהּ. וּבִגִּין דְּאִתְגַּלִּי קַמְיָה דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְּהָא לֹאוּ לְדַעְתָּא הָוָה וּבְאִרְחָ קְשׁוּט הִרְהַר בְּרַעוּתִיָּה יַעֲקֹב, לֹא אִיפְסַל מִגּוֹ שְׁבֻטִין קְדִישִׁין, דְּאִי לֹאוּ הָכִי הָוָה אִיפְסַל.

וּבִגִּין דִּהִרְהוּרָא עֶקְרָא אִיהוּ וְעִבִיד עוּבְדָא, קְדִשָׁא בְרִיךְ הוּא דְהָוָה יַדַּע הִהוּא הִרְהוּרָא, בְּאִתְר דְּאִתְדַבְּקָא. בְּהִיא טֶפֶה קְדֻמָּאָה, אִסְתַּמַּר לִיהּ בְּכִירוּתָא, דְּכַתִּיב, (דברי הימים א ה) כִּי הוּא הַבְּכוֹר וְגו', נִתְּנָה בְּכוֹרְתּוֹ לְיוֹסֵף. בְּהִיא אִתְר דִּהִרְהוּרָא אֲזִלָּא וְאִתְדַבְּק בְּהִיא טֶפֶה, תַּמָּן אִתְדַבְּק וְאִתְמַסֵּר הִהוּא בְּכוֹרָה. וְאִתְנַטִּילַת בְּכוֹרָה מִרְאוּבֵן, וְאִתְמַסֵּר בְּאִתְר דִּהִרְהוּרָא אִתְדַבְּק בָּהּ. בְּרַחֵל הִרְהוּר וְאִתְדַבְּק רַעוּתָא, בְּרַחֵל אִתְדַבְּק בְּכִירוּתָא, וְכִלָּא אִתְהַדַּר בְּתַר הִרְהוּרָא וּמְחָשְׁבָה.

כְּגוֹוְנָא דָא, הִרְהוּרָא וּמְחָשְׁבָה, עִבִיד עוּבְדָא וְאִתְמַשְׁפָּךְ מְשִׁיכוֹ, בְּכָל מָה דְּאִתְדַבְּק בְּרַ נֶשׁ בְּסִתְרָא, דְּכַתִּיב, (דברים כה) לֹא תִהְיֶה אִשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר, יִכְמֶה יָבֵא עָלֶיהָ, וְהָיָה אֲצִטְרִיף הִרְהוּרָא וְרַעוּתָא לְאִתְדַבְּקָא. וּבְהִיא רַעוּתָא וּמְחָשְׁבָה, מְשִׁיף מְשִׁיכוֹ וְעִבִיד עוּבְדָא דְּאִצְטְרִיף, וְלֹא יִשְׁתַּצִּי שְׂמָא דְּמִיתָא מַעְלָמָא.

וְסִתְרָא דָא (איוב לד) אִם יִשִּׁים אֵלָיו לְבוֹ רֹחוֹ וְנִשְׁמַתוֹ אֵלָיו יֵאָסֵף, דְּהָא וְדַאי רַעוּתָא וּמְחָשְׁבָה, מְשִׁיף מְשִׁיכוֹ, וְעִבִיד עוּבְדָא בְּכָל מָה דְּאִצְטְרִיף. וְעַל דָּא, בְּעֲלוּתָא אֲצִטְרִיף רַעוּתָא וְהִרְהוּרָא לְכוּוְנָא, וְכֵן בְּכָל אִינוּן פּוֹלְחָנִין דְּקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, הִרְהוּרָא וּמְחָשְׁבָה עִבִיד עוּבְדָא, וּמְשִׁיף מְשִׁיכוֹ בְּכָל מָה דְּאִצְטְרִיף.

וַיִּלָּךְ רְאוּבֵן בְּיָמֵי קְצִיר חֲטִים וַיִּמְצָא דוּדָאִים בְּשָׂדֵה וְגו'. (שם) תַּנּוּ, כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה לֹא אִתְבָּרְכָא, אֶלָּא בְּסִטְר יָמִינָא. וּבִגִּין כֶּף, בְּעוֹד דְּאִתְעַר יָמִינָא לְגַבִּי כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, שְׂמָאֵל לֹא תִסְיַע תַּמָּן. דְּהָא יָמִינָא אִשְׁכַּח עִילָה בְּהִיא כּוֹס, לְאִתְעַרָא לְגַבִּי עֲלָמָה.

וְהִסְתַּר הַזֶּה, וַיִּלְךָ רְאוּבֵן, זֶה צַד הַדְּרוֹם, מִשּׁוֹם כֶּף דְּגָלוֹ בְּדְרוֹם, שֶׁהוּא רֹאשׁ לְשָׁנִים עֶשֶׂר הַתְּחוּמִּים, וְתִשׁוּקְתּוֹ שֶׁל צַד הַדְּרוֹם לְמִצַּא עֲלֵה וְתִקְרַבְתָּ לְגַבִּירָה לְבָרַךְ אוֹתָהּ.

מַה כְּתוּב? וַיִּמְצָא דוּדָאִים בַּשָּׂדֶה. הֵלֶךְ לְחַפֵּשׂ בְּכָל אוֹתָם הַגְּנוּזִים שָׁלָה, וַיִּמְצָא בַּשָּׂדֶה הַזֶּה אוֹתָם הַדוּדָאִים, וְעֲלִיהֶם נֶאֱמַר הַדוּדָאִים נָתְנוּ רִיחַ, וְאוֹתָם שְׁנֵי כְּרוּבִים שֶׁהֵם הַתְּקוּנִים שָׁלָה, לְהַעִיר הַתְּעוֹרְרוֹת לְמַעְלָה, שֶׁהָרִי בְּכָל אוֹתָם הַתְּקוּנִים שֶׁל הַשָּׂדֶה הַזֶּה אֵין תְּקוּנָה שְׁיִעוֹרֵר כָּל־פִּי מַעְלָה, רַק הַכְּרוּבִים.

מִתִּי צַד הַדְּרוֹם מִתְּעוֹרֵר אֲלֵיהָ לְמִצַּא עֲלֵה לְבָרַךְ אוֹתָהּ? בִּימֵי קְצִיר חֲטִים, בְּזִמְנָה שֶׁמִּחְלֶקֶת חֶלֶק שָׁלַל לְאוּכְלוּסִיָּה, וְכָל קוֹצְרֵי הַשָּׂדֶה. מִיָּד - וַיָּבֵא אֹתָם אֶל לֶאֱהָ אִמּוֹ. מַעְלָה רִיחַ וְהַתְּעוֹרְרוֹתָם לְעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, הָעוֹלָם הַנִּכְסָה, מִשּׁוֹם שֶׁמְעִיר [שְׁעוֹרֵר] בְּרִכּוֹת לְעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן.

וְכֹאֲשֶׁר מִתְּבַרְכֶּת, אוֹתָם הַדוּדָאִים לּוֹקְחִים וְנוֹתְנִים לְכָל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁכְּתוּב הַדוּדָאִים נָתְנוּ רִיחַ וְעַל פְּתַחֲנוּ כָּל מְגִדִים. כְּאֲשֶׁר הֵם נָתְנוּ רִיחַ, אוֹתוֹ הָרִיחַ לּוֹקֵחַ אוֹתוֹ צַד הַדְּרוֹם לְהַתְּעוֹרֵר לְעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן. מִיָּד - עַל פְּתַחֲנוּ כָּל מְגִדִים, וְכָל טוֹב לֹא חָסַר [וְהַכֵּל] מִהָעוֹלָם.

הָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן לֹא מִתְּעוֹרֵר לְעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, אֲלֵא כִּשְׂאוֹתָם דוּדָאִים נוֹתְנִים רִיחַ לְזִמְנָה. בִּיּוֹן שֶׁהֵם נוֹתְנִים רִיחַ לְזִמְנָה, וְהִזְמִין מִתְּעוֹרֵר לְעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, מִיָּד הָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן לֹא מִתְּעוֹרֵר לְצַד הַזִּמְנָה.

אֲזִי הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן בְּשִׂמְחָה, בְּשִׂעֲשׂוּעַ, מְשִׁיב אֲלֵיהָ, וְאוֹמְרֶת הַמְּעַט קַחְתָּךְ אֶת אִישִׁי, כֹּאֵם אֶל בַּתָּהּ. וְאִם כֶּף, בְּעֲלֵה שֶׁל הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן הוּא יַעֲקֹב? לֹא כֶּף, אֲלֵא תִשׁוּקַת הָאֵב תְּמִיד אֵינָה אֲלֵא

וְסִטְרָא דָא, וַיִּלְךָ רְאוּבֵן, דָּא סִטְרָא דְדְרוֹם. בְּגִין כֶּף דְּגַלְיָה בְּדְרוֹם, דְּאִיהוּ רִישָׁא לְתַרְסֵר תְּחוּמִין, וְתִיאוּבְתִיָּה דְסִטְרָא דְרוֹם, לְאַשְׁפְּחָא עֲלֵה וְתִקְרַבְתָּ לְמִטְרוּנִיתָא לְבָרַכָּא לָהּ.

מַה כְּתִיב, וַיִּמְצָא דוּדָאִים בַּשָּׂדֶה, אֲזִל לְחַפֵּשׂא בְּכָל אֵינוֹן גְּנוּזִין דִּילָהּ, וְאַשְׁפַּח בְּהַאי שָׂדֶה אֵינוֹן דוּדָאִים, וְעֲלִיָּהּ אוֹתָמָר (שִׁיר הַשִּׁירִים ז) הַדוּדָאִים נָתְנוּ רִיחַ, וְאֵינוֹן תְּרִין כְּרוּבִים, דְּאֵינוֹן תְּקוּנִין דִּילָהּ, לְאַתְעָרָא אֲתַעְרוּ לְעֵילָא, דְּהָא בְּכָל אֵינוֹן תְּקוּנִין דְּהַאי שָׂדֶה, לִית תְּקוּנָא דִּיתַעַר לְגַבִּי עֵילָא, בְּר כְּרוּבִים.

סִטְרָא דְרוֹם אֵימְתִי אֲתַעַר לְגַבְהָ, לְאַשְׁפְּחָא עֲלֵה לְבָרַכָּה לָהּ. בִּימֵי קְצִיר חֲטִים, בְּזִמְנָא דְפְּלִיגַת חוּלְקָא שְׁלָלָא לְאוּכְלוּסִיָּה, וְכִלְהוּ חֲצָרֵי חֶלְקָא: מִיָּד וַיָּבֵא אוֹתָם אֶל לֶאֱהָ אִמּוֹ, סָלִיק רִיחָא, וְאַתְעָרוּ דְלַהוֹן לְגַבִּי עֲלֵמָא עֲלָהּ, עֲלֵמָא דְאַתְפְּסִינָא, בְּגִין דְאַתְעָר (נ"א דִּיתַעַר) בְּרִכְאֵן לְעֵלְמָא תַתָּא.

וְכַד אֲתַבְּרָכָא, אֵינוֹן דוּדָאִים נְקִטִין וְיַהֲבִין לְכָל עֲלִמִין. דְּכְתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ז) הַדוּדָאִים נָתְנוּ רִיחַ וְעַל פְּתַחֲנוּ כָּל מְגִדִים. כַּד אֵינוֹן נָתְנוּ רִיחַ, הַהוּא רִיחָא נְקִיט לֵיהּ סִטְרָא דְרוֹם לְאַתְעָרָא לְגַבִּי עֲלֵמָא עֲלָהּ, מִיָּד עַל פְּתַחֲנוּ כָּל מְגִדִים, וְכָל טוֹבָא לֹא חָסִיר (ס"א מְכֵלָא) מִעֲלֵמָא.

עֲלֵמָא תַתָּא לֹא אֲתַעַר לְגַבִּי עֲלֵמָא עֲלָהּ, אֲלֵא כַּד אֵינוֹן דוּדָאִים יַהֲבִין רִיחָא לִימִינָא, בִּיּוֹן דְּאֵינוֹן יַהֲבִין רִיחָא לִימִינָא, וַיִּמְינָא אֲתַעַר לְגַבִּי עֲלֵמָא עֲלָהּ, מִיָּד עֲלֵמָא תַתָּא אֲתַעַר לְשִׂאֲלָא מַה דְאַצְטְרִיף. מַה כְּתִיב, (כְּרַאשִׁית ל) וְתִאמֹר רַחַל אֶל לֶאֱהָ תִנִּי נָא לִי מִדוּדָאִי בְּנֵךְ, הֵב לִי בְּרִכְאֵן מַהֲהוּא אֲתַעְרוּ, דְּאֵינוֹן דוּדָאִים דְאַתְעָר לְגַבִּי סִטְרָא יִמִּינָא.

כְּדִין עֲלֵמָא עֲלָהּ בְּחִדּוּהָ, בְּשִׂעֲשׂוּעַ, אֲתִיב לְגַבְהָ, וְאַמְרֶת הַמְּעַט קַחְתָּךְ אֶת אִישִׁי, כֹּאֵמָא לְגַבִּי בְּרַתָּא. וְאִי הָכִי

הָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן מִתְּעוֹרֵר לְשִׂאֲלָא מַה שְׁצָרִיף. מַה כְּתוּב? וְתִאמֹר רַחַל אֶל לֶאֱהָ תִנִּי נָא לִי מִדוּדָאִי בְּנֵךְ. תֵּן לִי בְּרִכּוֹת מֵאוֹתָהּ הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל אוֹתָם דוּדָאִים שֶׁמִּתְּעוֹרֵר לְצַד הַזִּמְנָה.

כַּלְפֵי הַבַּת הַזוֹ, [שהיא] שֶׁהַבַּת הַזוֹ אֶהְבְּתוּ אֵלֶיהָ תָּמִיד, מִשּׁוּם שֶׁהִיא בַת יְחִידָה בֵּין שְׁשֵׁה בְּנִים, וְלִכְל אֹתָם שֶׁשֶׁת הַבְּנִים חָלַק לָהֶם חֻלְקִים וְאוֹצְרוֹת וּמִתְנֻנּוֹת, וְלָהּ לֹא חָלַק, וְאֵין לָהּ יִרְשָׁה כְּלוּם, וְעַל כֵּן זֶה הוּא מְשַׁגֵּיחַ בָּהּ בְּתִשּׁוּבָהּ וְאֶהְבָּה יוֹתֵר מִן הַכֹּל.

בְּאַהֲבָה שְׁלוֹ הוּא קוֹרֵא לָהּ בַּת. לֹא הִסְפִּיק לוֹ זֶה, וְקָרָא לָהּ אַחֻת. לֹא הִסְפִּיק לוֹ זֶה, קָרָא לָהּ אִם בְּשֵׁם אִמּוֹ. לֹא הִסְפִּיק לוֹ זֶה, קָרָא לָהּ בְּשֵׁמוֹ, שֶׁכְּתוּב וְהַחֲכָמָה מֵאֵין תְּמַצָּא, וְעַל כֵּן הָעוֹלָם הֶעֱלִיזוֹן אוֹמְרֵת לָהּ, הִמְעֵט קַחְתָּךְ אֶת אִישִׁי, שֶׁכָּל אֶהְבְּתוּ נִמְשָׁכָה לָךְ אֲלֵיךָ וְעַל זֶה, בְּשַׁעֲשׁוּעַ וְאֶהְבָּה הָאֵם אֶל הַבַּת. מַה הִיא מְשִׁיבָהּ? לִכֵּן יִשְׁכַּב עִמָּךְ הַלֵּילָה. בְּכֹל מְקוֹם לִכֵּן הִיא שְׁבוּעָה. יִשְׁכַּב, מַה זֶה יִשְׁכַּב? אֲלֹא שְׁכִיבָה בְּכֹל מְקוֹם הִיא תִּקּוֹן הַנִּקְבָּה לְזָכֵר לְהַכְנִיס בָּהּ צִיּוֹר שֶׁל כָּל הָאוֹתִיּוֹת. וְזֶהוּ יִשְׁכַּב, י"ש כ"ב. י"ש זֶהוּ הָעוֹלָם הֶעֱלִיזוֹן, [כ"ב סוד] הַסּוּד שֶׁל הַתּוֹרָה, נִקְדָּה טְמִירָה שְׁמִתְעוֹרְרִים אֵלֶיהָ כ"ב אוֹתִיּוֹת. וְזֶהוּ יִשְׁכַּב. י"ש - הָעוֹלָם הַבָּא, שְׁכָתוּב (מְשַׁלֵּי א) לְהַנְחִיל אוֹהֲבֵי י"ש. כ"ב - נִקְדָּה עֲלִיוְנָה שְׁמִכְנִיסָה כָּל כ"ב הָאוֹתִיּוֹת, הַסּוּד שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה. וְזֶהוּ יִשְׁכַּב, לֹא כְּתוּב יִשְׁכַּב עִמָּךְ יַעֲקֹב, אֲלֹא יִשְׁכַּב עִמָּךְ, אוֹתוֹ הַטְּמִיר שְׂרָאוּי לְהַתְעוֹרֵר אֲלֵיךָ, וְהַכֹּל בְּהַתְעוֹרְרוֹת שֶׁל אוֹתָם [שְׁכָלָם] הַדּוֹדָאִים, וְהַכֹּל כְּתוּב בְּאַהֲבָה.

וַיֵּבֵא יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה בְּעָרֵב. וַיֵּבֵא יַעֲקֹב - זֶה תְּפָאֶרֶת הַקְּדוּשָׁה, מֵאוֹתָהּ הַשָּׂדֶה שְׁלוֹקַחַת אֶת כָּל הַבְּרָכוֹת, שְׁכָתוּב בּוֹ אֲשֶׁר בְּרָכוּ ה'. בְּעָרֵב, לְמָה בְּעָרֵב? אֲלֹא בְּעָרֵב שְׁכָתוּב (בְּרֵאשִׁית כד) וַיֵּצֵא יַצְחָק לְשׁוּחַ בַּשָּׂדֶה לְפָנוֹת עָרֵב. בְּזִמְנָה שֶׁהַתְעוֹרֵר יַצְחָק אָבִיו לְשָׂדֶה הַזֶּה וְלָקַח אוֹתוֹ, שֶׁהָרִי יַצְחָק לֹא מִתְעוֹרֵר לְשָׂדֶה הַזֶּה. כִּינֵן שֶׁהַסְּתַלְק

בְּעֵלָה דְעֵלְמָא עֲלָאָה יַעֲקֹב אִיהוּ. לֹאוּ הָכִי, אֲלֹא תִיאוּבְתָא דְאָבָא תְדִיר, לֹאוּ אִיהוּ, אֲלֹא לְגַבֵּי בְרַתָּא דְנָא, (דְּאִיְהִי) דְּהִיא בַת, רַחֲמֵי דִילִיָּה לְגַבֵּה תְדִיר, בְּגִין דְּאִיְהִי בַת יְחִידָאָה בֵּין שֵׁית בְּנִין, וְלִכְל אֵינוֹן שֵׁית בְּנִין, פְּלִיג לֹן חוֹלְקִין וְנִבְזֻבְזֻן וּמִתְנָן, וְלָהּ לֹא פְּלִיג, וְלִית לָהּ יִרְוֹתָא כְּלוּם, וְעַל כֵּן דָּא, אִיהוּ אֲשַׁגַּח בָּהּ בְּתִיאוּבְתָא וְרַחֲמֵי וְתִיר מִכְּלָא.

בְּרַחֲמֵי דִילִיָּה קָרָא לָהּ בַּת, לֹא סְפִיק לִיהּ דָּא, וְקָרָא לָהּ אַחֻת, לֹא סְפִיק לִיהּ דָּא, קָרָא לָהּ אִם בְּשׁוּם אִמִּיה, לֹא סְפִיק לִיהּ דָּא, קָרָא לָהּ בְּשִׁמְיָהּ, דְּכְתִיב, (אִיּוֹב כח) וְהַחֲכָמָה מֵאֵין תְּמַצָּא, חֲכָמָה וְדָאִי. וְעַל דָּא, עֵלְמָא עֲלָאָה אֶמְרֵת לְגַבֵּה, הִמְעֵט קַחְתָּךְ אֶת אִישִׁי, דְּכָל רַחֲמֵי דִילִיָּה אֶתְמַשְׁף לָךְ לְגַבֵּךְ וְעַל דָּא. בְּשַׁעֲשׁוּעָא וְרַחֲמֵי אִימָא לְגַבֵּי בְרַתָּא.

מַה אֶתִּיבַת אִיְהִי, (בְּרֵאשִׁית ל) לִכֵּן יִשְׁכַּב עִמָּךְ הַלֵּילָה. בְּכֹל אַתֵּר, לִכֵּן, שְׁבוּעָה אִיְהִי. יִשְׁכַּב, מַהוּ יִשְׁכַּב. אֲלֹא שְׁכִיבָה בְּכֹל אַתֵּר תְּקוּנָא דְנוֹקְבָא לְגַבֵּי דְכוּרָא, לְאֶעֱלָא בָּהּ צִיּוֹרָא דְאַתְוּוֹן כְּלָהוּ, וְדָא אִיהוּ יִשְׁכַּב, י"ש פ"ב. י"ש דָּא אִיהוּ עֵלְמָא עֲלָאָה, (ס"א כ"ב רוא) רְזָא דְאוֹרִיְיָתָא נְקוּדָה טְמִירָא, דְאַתְעַר לְגַבֵּה כ"ב אַתְוּוֹן, וְדָא הוּא יִשְׁכַּב, י"ש עֵלְמָא דְאַתִּי, דְכְתִיב, (מְשַׁלֵּי ח) לְהַנְחִיל אוֹהֲבֵי י"ש. כ"ב נְקוּדָה עֲלָאָה דְאַעִיל כָּל כ"ב אַתְוּוֹן. רְזָא דְכָל אוֹרִיְיָתָא. וְדָא הוּא יִשְׁכַּב, יִשְׁכַּב עִמָּךְ יַעֲקֹב לֹא כְתִיב, אֲלֹא יִשְׁכַּב עִמָּךְ. הַהוּא טְמִירָא דְאַתְחַזִּי לְאַתְעַרָא לְגַבֵּךְ, וְכֹלָא בְּאַתְעַרְוֵי דְאֵינוֹן (דְּכּוּלָּהוּ) הַדּוֹדָאִים, וְכֹלָא כְתִיב בְּרַחֲמֵי.

(בְּרֵאשִׁית ל) וַיֵּבֵא יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה בְּעָרֵב. וַיֵּבֵא יַעֲקֹב, דָּא תְּפָאֶרֶת קְדִישָׁא, מַהֵהוּא שְׂדָה דְנִקִּיט כָּל בְּרַכָּאן, דְכְתִיב בֵּיהּ (בְּרֵאשִׁית כז) אֲשֶׁר בְּרָכוּ יי. בְּעָרֵב, אִמָּאֵי בְּעָרֵב, אֲלֹא בְּעָרֵב, דְכְתִיב, (בְּרֵאשִׁית כד) וַיֵּצֵא יַצְחָק לְשׁוּחַ בַּשָּׂדֶה לְפָנוֹת עָרֵב. בְּזִמְנָה דְאַתְעַר יַצְחָק אָבִיו לְגַבֵּי הָאִי שְׂדָה, וְנִקִּיט לִיָּהּ, דְּהָא יַצְחָק לֹא אֶתְעַר לְגַבֵּי הָאִי שְׂדָה, כִּינֵן דְאַסְתַּלְק יַעֲקֹב מִתְמָן

וַיֵּבֵא יַעֲקֹב - זֶה תְּפָאֶרֶת הַקְּדוּשָׁה, מֵאוֹתָהּ הַשָּׂדֶה שְׁלוֹקַחַת אֶת כָּל הַבְּרָכוֹת, שְׁכָתוּב בּוֹ אֲשֶׁר בְּרָכוּ ה'. בְּעָרֵב, לְמָה בְּעָרֵב? אֲלֹא בְּעָרֵב שְׁכָתוּב (בְּרֵאשִׁית כד) וַיֵּצֵא יַצְחָק לְשׁוּחַ בַּשָּׂדֶה לְפָנוֹת עָרֵב. בְּזִמְנָה שֶׁהַתְעוֹרֵר יַצְחָק אָבִיו לְשָׂדֶה הַזֶּה וְלָקַח אוֹתוֹ, שֶׁהָרִי יַצְחָק לֹא מִתְעוֹרֵר לְשָׂדֶה הַזֶּה. כִּינֵן שֶׁהַסְּתַלְק

יעקב משם בערב, השאיר את השדה הזו ליצחק אביו, והוא עלה באותו הזמן למעלה.

מה כתוב? ויצא לאה לקראתו. האם העליונה, לבן היחיד. ותאמר אלי תבוא, תחת כנפי, לברך אותך ולהרבות אותך בתפנוקים ועדונים עליונים. הנה עת רצון וענג לתת לך נחת רוח עליונה לאותה השדה טרם שישרף בחזק של יצחק.

בין שלקחה את יעקב תחת כנפיה, אז וישכב עמה בלילה הוא. הוא - שנסתר מן הפל. הוא - שכל הברכות וכל הקדשות יוצאות משם. לא כתוב יעקב, אלא הוא, מי שראוי להתעורר אליה.

וטרם מזמן אליה תחת כנפיה, מי שלקח אותם הקדושים [הקדשות] והברכות, לא מתמלא מהנקדה הטמירה, העולם העליון ההוא. ועל כן הדודאים מעוררים הפל, והפל פמו שסוד עליון. ראובן, מה זה ראובן? הקדוש ברוך הוא שם שמות בארץ, שכתוב (תהלים מו) לכו חזו מפעלות ה' אשר שם שמות בארץ.

ויקח לו מקל לבנה וגו'. משנה. הרצון של המעשה, קשרי האמונה, קול הקול של הקולות, מתעורר ממעלה למטה. אנו היינו פתוחי עינים. הגלגל סובב ממעלה לכמה צדדים, קול של נעימות התעורר. התעוררו ישנים נרדמים ששנה בנחיריהם, ולא יודעים ולא מסתכלים ולא רואים, אטומי אונים, כבדי לב, ישנים ואין יודעים, התורה

עומדת לפנייהם ולא משגיחים ולא יודעים במה מסתכלים, רואים ולא רואים. התורה מרימה קולות: הסתכלו טפשים, יפתחו העינים ותדעו. אין מי שישגיח, אין מי שיכין אָנו. עד מתי תהיו בתוך החשכה של רצונכם? הסתכלו לדעת, ויתגלה לכם האור המאיר.

בערב, שביק האי שדה ליצחק אביו, ואיהו סליק ביהווא זמנא לגבי עילא.

מה כתיב, (בראשית ל) ויצא לאה לקראתו. אמא עלאה לגבי ברא יחידא. ותאמר אלי תבוא, תחת גדפאי לברכא לך, ולרואה לך בתפנוקין ועדונין עלאין. הא עידן רענא וענוגא למיהב לך נייחא דרוחא עלאה, לגבי ההוא שדה, עד לא תוקד בתוקפא דיצחק.

בין דנקטא ליעקב תחות גדפאה, כדין (שם) וישכב עמה בלילה הוא. הוא, דסתים מפלא, הוא. דכל ברקאן וכל קדושין נפקי מתמן. יעקב לא כתיב אלא הוא. מאן דאתחזי לאתערא לגבה.

ועד דלא זמין לגבה תחות גדפאה, מאן דנקיט אינון קדישאן (קדושיאן) וברקאן לא אתמלי מנקודה טמירא, ההוא עלמא עלאה. ועל דא דודאים מתערי כלא, וכלא כגוונא דרזא עלאה. ראובן מאי ראובן, קדשא ברוך הוא שוי שמיהן בארעא, דכתיב (תהלים מו) לכו חזו מפעלות יי אשר שם שמות בארץ.

ויקח לו יעקב מקל לבנה וגו', (בראשית ל) מתניתין, רעוּתא דעובדא, קטרי דמהימנותא, קל קלא דקליא אתער מעילא לתתא, אָנו פתיחין עינין הוינו. גלגלא אסחר מעילא לכמה סטרין, קל נעימותא אתער. אתערו ניימין דמיכין דשינתא בחוריהון, ולא ידעי ולא מסתפלן, ולא חמאן. אטימין אודנין, כבדין דלבא, ניימין ולא ידעין. אורייתא קיימא קמזיהו, ולא משגיחין ולא ידעי במה מסתפלן, חמאן ולא חמאן. אורייתא רמאת קלין אסתפלו טפשיין, פתחו עינין, ותנדעון. לית מאן דישיגח, ולית מאן דירכין אודניה, עד מה תהוון בגו חשוכא דרעותיכו. אסתפלו למנדע, ואתגלי לכוּן נהורא דנהיר.

עומדת לפנייהם ולא משגיחים ולא יודעים במה מסתכלים, רואים ולא רואים. התורה מרימה קולות: הסתכלו טפשים, יפתחו העינים ותדעו. אין מי שישגיח, אין מי שיכין אָנו. עד מתי תהיו בתוך החשכה של רצונכם? הסתכלו לדעת, ויתגלה לכם האור המאיר.

בזמן שיעקב השלם, מתוך הצרה של הארץ ורשות אחרת, בתוך דרגות זרות דחה את כלם, ובחר חלק גורלו ונחלתו, האור מתוך החשכה, חכמה מתוך הטפשות, וכבד את רבונו, כשהיה עומד בתוך הרשות של אל זר. על כן כתוב (ישעיה כט) לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו.

ויקח לו יעקב (בראשית ל), בחר לו לחלקו ולגורלו, מקל לבנה לח, צד ימין, גון לבן. לח, הוא צד של המים. ולו, זה צד של השמאל, אדם כורד. וערמון, כלול זה בזה. וכלם אחוז הימין הלכן בצבעו ועולה בהם, שכתוב מחשף הלכן, שאף על גב שאחוז לשני הצדדים, לוקח (נחלק) חלקו לצד ימין, ונחלק כלם, בצד זה ובצד זה, אז נקרא גבר שלם, שלם בכל.

מה כתוב אחריו? (שם) והיה בכל יחס הצאן המקשרות ושם יעקב את המקלות וגו'. סתר הסתרים לחכמי לב נמסר. בתוך מחנות עליונים קדושים יש מדרגות עליונות אלו על אלו, אלו פנימיים ואלו לבחוץ. אלו הפנימיים מתחברים במלך הקדוש, ומתחברים בישראל, בנים קדושים להקדוש ברוך הוא, ואלו נקראות הצאן המקשרות, מחנות של אלו מקשרות, מעלה ומטה.

בשעה שהתשוקה שלהם לגבי הזהר העליון שלמעלה, עמוד האמצעי, יעקב השלם לקח אותם המקלות, תפלין של ראש, ברהטים, מקום ימוש, להנחת התפלין. ומפאן לוקחים אור וזיו

כל החילות ומחנות העליונים, אלו שמתקשרים למעלה ומתקשרים למטה. כיון שאלו לוקחים מתוך הרהטים שקתות המים, אז אלו היו מקורות ונביעות להוריד למטה ולתת לכלם, ומשום כן הפריש יעקב בין המדרגות העליונות הקדושות למדרגות האחרות של שאר העמים,

בזמן דיעקב שלימא, מגו עאקו דארעא ורשו אחרא, בגו דרגין נוכראין דחה לכלהו, ובריר חולק עדביה ואחסנתיה. נהורא מגו חשוכא, חכמתא מגו טפשותא, ואוקיר ליה למאריה פד הוה קאים בגו רשותא דאל זר. על דא פתיב, (ישעיה כט) לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו.

ויקח לו יעקב, (בראשית ל) בריר ליה לחולקיה לעדביה, מקל לבנה לח, סטרא דימנא, גוון חוור. לח, סטרא איהו דמים. ולו, דא סטרא דשמאלא, סומקא כוורדא. וערמון, כליל דא כדא. וכלהו אחיד ימינא חוורא בגוניה, וסלקא בהו. דכתיב מחשף הלכן, דאף על גב דאחיד לתרין סטרין, נטל (ס"א נטה) חולקיה לסטר ימינא, ואגליף בכלא, בהאי סטרא ובהאי סטרא, פדין אקרי גבר שלים, שלים בכלא.

מה כתיב בתריה, (שם) והיה בכל יחס הצאן המקשרות ושם יעקב את המקלות וגו'. סתרא דסטרין, לחכמי לבא אתמסר. בגו משריין עלאין קדישין אית דרגין עלאין אלין על אלין, אלין פנימאין, ואלין לבר. אינון פנימאין מתקשרין במלכא קדישא, ומתקשרין בישראל, בנין קדישין לקדשא ברין הוא, ואלין אקרון הצאן המקשרות, משריין דאינון מקשרות, עילא ותתא.

בשעתא דתיאובתא דלהון לגבי זוהרא עלאה דלעילא. עמונדא דאמצעיתא, יעקב שלימא נטל אינון מקלות, תפלין דרישא, ברהטים, אתר ודוכתא, לדיורי תפלין. ומקבא נטלי נהורא וזיווא, כל חילין ומשריין עלאין, אינון דמתקשרן לעילא ומתקשרן לתתא. כיון דאינון נטלין מגו רהטין שקתות המים, פדין, אינון הוו מקורין ומבועין לנחתא לתתא ולמיהב לכלא.

ובגין כן, אפריש יעקב בין דרגין עלאין קדישין, לדרגין אחרנין, דשאר עממין. כמה דאת אמר, (בראשית ל)

כל החילות ומחנות העליונים, אלו שמתקשרים למעלה ומתקשרים למטה. כיון שאלו לוקחים מתוך הרהטים שקתות המים, אז אלו היו מקורות ונביעות להוריד למטה ולתת לכלם, ומשום כן הפריש יעקב בין המדרגות העליונות הקדושות למדרגות האחרות של שאר העמים,

כמו שְׁנָאֹמֶר (בראשית ל) וַיֵּשֶׁת לוֹ עֲדָרִים לְבָדוּ וְלֹא שָׁתָם עַל צֹאן לָבָן. [אלו] עֲדָרִים הִפְרִיד לוֹ לְעֲצָמוֹ, שְׁלֹא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּשֹׂאֵר הָאֲמוֹת, וּכְמוֹ שֶׁהִפְרִישׁ לוֹ מִדְּרָגוֹת הָאֲמוֹנָה לְמַעַלָּה לְחֻלְקוֹ וּלְגוּרְלוֹ, כִּף צָרִיף לְהִפְרִישׁ מִדְּרָגוֹת שֶׁל מַחְנוֹת קְדוּשִׁים לְמִטָּה, לְקַשֵּׁר אוֹתָם עִמּוֹ בְּאֵלוֹ הַהִיכָלוֹת שֶׁל הַגְּבִירָה.

וּכְבָּם רְשׁוּמִים בְּסִימָן שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַעֲלִיּוֹן, כְּמוֹ שִׁישׂוּרָאֵל רְשׁוּמִים לְמִטָּה בֵּין כָּל שֹׂאֵר הָאֲמוֹת, אֵף מִדְּרָגוֹת שֶׁל מַחְנוֹת עֲלִיּוֹנִים רְשׁוּמִים הֵם לְחֻלְקוֹ [שֶׁל הַקְּדוּשָׁה] שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בֵּין כָּל שֹׂאֵר הַחִילוֹת וּמַחְנוֹת עֲלִיּוֹנִים. וְעַל זֶה בָּרַר יַעֲקֹב אֵת אֱלוֹ לְחֻלְקוֹ וּגְוָרְלוֹ, רְשׁוּמִים לְחֵלֶק [בְּסוּר] שֶׁל הָאֲמוֹנָה, [מִשּׁוּם כִּף כְּתוּב כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה יִשְׂרָאֵל לְסִגְלוֹתוֹ. יְהוָה עֲלִיּוֹן הוּא, בָּרַר חֵלְקוֹ וּגְוָרְלוֹ סוּר הָאֲמוֹנָה] אֵף כִּף הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּרַר לוֹ מִכָּל שֹׂאֵר צְבָאוֹת וּמַחְנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם.

וּמַחְנוֹת עֲלִיּוֹנִים נִפְרָדִים אֱלוֹ מֵאֱלוֹ. בְּשִׁעָה שְׁזָהָר שֶׁל אֵשׁ בְּהָאֲרֶת הַשְּׂכִינָה מִתְגַּלָּה, כָּל הַמִּדְּרָגוֹת הָאֲחֵרוֹת הָאֱלוֹ מִתְבַּיֵּשׁוֹת, וּמִתְכַּפְּסוֹת מִהִזְהָר הַהוּא, וְלֹא יָכֹלוּ לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו. וְכָל אֱלוֹ הַתְּקוּנִים [מִדְּרָגוֹת] הַקְּדוּשִׁים, שֶׁהֵם תְּקוּנִים שְׁלוֹ. בְּשִׁעָה שֶׁמִּתְגַּלָּה הִזְהָר הַהוּא, מִיָּד שְׂמֻחִים וְעוֹלִים לְהִתְקַרֵּב עִמּוֹ וְלְהִתְקַשֵּׁר אֵצְלוֹ, וְהוּא בְּהֵם נִתְקַן, וְסוּד זֶה - (בראשית ל) וְהָיָה הָעֲטוּפִים לָבָן וְהַקְּשָׁרִים לְיַעֲקֹב. וְצָרִיף לְבָרַר [לְבָרַד] וְלְהַבְדִּיל

מִדְּרָגוֹת קְדוּשׁוֹת [כִּי חֵלְקוֹ] שֶׁל חֵלְקוֹ מֵאֱלוֹ הַמִּדְּרָגוֹת שֶׁל שֹׂאֵר הָעַמִּים, וּבְכֻלָּם צָרִיף יַעֲקֹב הַקְּדוּשׁ [בְּכּוֹר שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִתְקַרֵּב], וְעַל זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא פָתַח בְּתוֹרָה, אֲמוֹנָה שְׁלוֹ, בְּתוֹף צְדִדֵי [כִּי] מְלִים אֱלוֹ. אֲשֶׁרֵי חֵלְקוֹ.

וְיַעֲקֹב הֵלֵךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מְלֹאכֵי אֱלֹהִים. מִשְׁנָה. חֻזְקֵי הַשָּׂרִים זְקוּפִים מְלַמְעָלָה, וְלֵהִט הַחֶרֶב הַשְּׂנוּנָה מִמֶּנָּה עַל כָּל [כִּי] הַצְּבָאוֹת וְהַמַּחְנוֹת.

וַיֵּשֶׁת לוֹ עֲדָרִים לְבָדוּ וְלֹא שָׁתָם עַל צֹאן לָבָן. (אינון) עֲדָרִים אִפְרִישׁ לִיהוָה לְגִרְמִיָּה, דְּלֹא יִהְיֶה חוֹלֵק בְּשֹׂאֵר עַמְּמִין, כְּמָה דְאִפְרִישׁ לִיהוָה, דְּרָגִי דְמַהִימְנוּתָא לְעִילָא, לְחוּלְקֵיהּ וְעַדְבֵיהּ, הֵכִי אֲצִטְרִיף לְאִפְרָשָׁא דְרָגִין דְּמִשְׁרַיִן קְדִישִׁין לְתַתָּא, לְקַשְׂרָא לִזְן בְּהַדְיָה, בְּאִינוֹן הִיכְלִין דְּמִטְרוֹנִיתָא.

וּכְלָהוּ רְשִׁימִין, בְּרִשְׁמוֹ דְּמִלְכָּא עֲלָאָה. כְּמָה דִּישְׂרָאֵל, רְשִׁימִין לְתַתָּא, בֵּין כָּל שֹׂאֵר עַמְּמִין, אוּף דְרָגִין דְּמִשְׁרַיִן עֲלָאִין, רְשִׁימִין אִינוֹן לְחוּלְקֵיהּ (דְּקוּדְשָׁא) לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, בֵּין כָּל שֹׂאֵר חִילוֹן, וּמִשְׁרַיִן עֲלָאִין. וְעַל דָּא בְּרִיר יַעֲקֹב אִינוֹן לְחוּלְקֵיהּ וְעַדְבֵיהּ, רְשִׁימִין לְחוּלְקָא (בְּרֹא) דְמַהִימְנוּתָא, (כִּי) וּבְגִין כִּף כְּתוּב כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה יִשְׂרָאֵל לְסִגְלוֹתוֹ. יְהוָה עֲלָאָה אִיהוּ בְּרִיר חוּלְקֵיהּ וְעַדְבֵיהּ רֹא דְמַהִימְנוּתָא) אוּף הֵכִי קְדִישָׁא בְּרִיף הוּא, בְּרִיר לִיהוָה, מִכָּל שֹׂאֵר חִילוֹן וּמִשְׁרַיִן דְּעֲלָמָא.

וּמִשְׁרַיִן עֲלָאִין, מִתְפָּרְשָׁאן אֵלִין מֵאֵלִין. בְּשִׁעָתָא זְהִירָא דְנוּרָא בְּנִהִירוֹ דְשְׂכִינְתָא אֲתַגְלִיא, כָּל אִינוֹן דְרָגִין אֲתַרְנִין, אֲתַפְסִין, וּמִתְעַטְפִי מִהִהוּא זְהִירָא וְלֹא יָכֹלוּ לְקַרְבָּא לְגַבֵּיהּ. וְכָל אִינוֹן תְּקוּנִין (כִּי) דְרָגִין קְדִישִׁין, דְאִינוֹן תְּקוּנָא דִּילֵיהּ. בְּשִׁעָתָא דְאֲתַגְלִיא הַהוּא זְהִירָא, מִיָּד חֲדָאן וְסִלְקָן לְאֲתַקְרָבָא בְּהַדְיָה, וְלֹאֲתַקְשָׁרָא לְגַבֵּיהּ, וְאִיהוּ בְּהוֹ אֲתַמְקַנְתָּ, (אֲתַתְּקַן) וְסִתְרָא דָּא (בראשית ל) וְהָיָה הָעֲטוּפִים לָבָן וְהַקְּשָׁרִים לְיַעֲקֹב.

וְאֲצִטְרִיף לְבָרַרָא (כִּי) לְבָרַרָא) וְלֹאֲתַפְרָשָׁא דְרָגִין קְדִישִׁין (כִּי) לְחוּלְקֵיהּ) דְחוּלְקֵיהּ. מֵאִינוֹן דְרָגִין דְשֹׂאֵר עַמְּמִין, וּבְכֻלָּא אֲצִטְרִיף יַעֲקֹב קְדִישָׁא (כִּי) בּוּכְרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְאֲתַקְרָבָא) וְעַל דָּא קְדִישָׁא בְּרִיף הוּא פָתַח בְּאִוְרֵיתָא, מְהִימְנוּתָא דִּילֵיהּ, בְּגוֹ סְטְרֵי (כִּי) סְטְרֵי) מְלִין אֵלִין. וְכִפְּאָה חוּלְקֵיהּ.

וְיַעֲקֹב הֵלֵךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מְלֹאכֵי אֱלֹהִים. (בראשית לב)

מִדְּרָגוֹת קְדוּשׁוֹת [כִּי חֵלְקוֹ] שֶׁל חֵלְקוֹ מֵאֱלוֹ הַמִּדְּרָגוֹת שֶׁל שֹׂאֵר הָעַמִּים, וּבְכֻלָּם צָרִיף יַעֲקֹב הַקְּדוּשׁ [בְּכּוֹר שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִתְקַרֵּב], וְעַל זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא פָתַח בְּתוֹרָה, אֲמוֹנָה שְׁלוֹ, בְּתוֹף צְדִדֵי [כִּי] מְלִים אֱלוֹ. אֲשֶׁרֵי חֵלְקוֹ.

אוֹתָהּ הַחֶרֶב הַלוֹהֶטֶת הַיָּאֵר הַחֶרֶב
אֲדָמָה, שְׁכָתוֹב (ישעיה' לד) חֶרֶב לַה'
מְלֵאָה דָם. הַחֶרֶב הַזֹּאת שֶׁתְּלוּיָהּ
בָּהּ הַהַפּוּף, הֵם שְׁמֵתֵהֶפְכִים
לְכַמָּה צוּרוֹת. הוּא נָשִׁים, הוּא
גְּבָרִים, בְּצַדִּים רַבִּים, נִפְרָדוֹת
הַצּוּרוֹת הָאֲחֵרוֹת לְכַמָּה דְרָגוֹת.
מִהֲצַד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים הֵם
יוֹצְאִים, שְׁמֵתֵיחָדִים בִּיחוד
בְּקֶשֶׁר. אֵלּוּ הַקְּדוּשִׁים נִשְׁאָבִים
תָּמִיד מִטַּל הַשָּׁמַיִם. הַשֵּׁם שֶׁל
אֱלֹהִים מִתְתַּקֵּן בָּהֶם. [ועל זה אמר
משמני הארץ (נתקון) בְּאַרְבַּעַת הַצְּדָדִים
שֶׁל הָעוֹלָם נַעֲשׂוּ לְעַמּוּדֵי הַכֶּסֶם.
כָּלֶם מְרַגְלִיּוֹת וְאִיבָרִים וְעַמּוּדִים,
לֹא נִפְרָדִים לְעוֹלָם מִתּוֹךְ הַשֵּׁם
הַזֶּה, הֵם הַקְּשָׁרִים שֶׁל יַעֲקֹב
שֶׁבָחָר לְחַלְקוֹ וְנִקְשָׁרִים בְּשֵׁם
הַזֶּה, כָּלֶם יֵצְאוּ בְּעָרְבָם].

וַיַּעֲקֹב, כְּשֵׁיֵצֵא לְלֶכֶת לְדֹרְכוֹ,
הִקִּיפוּ אוֹתוֹ לְאַרְבַּעַת צְדָדִים.
לְאַרְבַּע הַזְּווִיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם שָׁמְרוּ
אוֹתוֹ. בְּשֵׁעָה קְלָה הִתְרַגַּשׁ מִהַעֵץ
[מִתְקָמוֹם] שֶׁלְמַעַלָּה לְשֹׁמֵר אֶת הַעֵץ
שֶׁלְמַטָּה, וְאָז וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כֹּאֲשֶׁר
רָאָם מַחְנֵה אֱלֹהִים זֶה. אַז וַיִּקְרָא
שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחְנֵים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֹּא רֵאֵה אֶת
שְׁלֹמוֹתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁלֹּא רָצָה
לְלַכֵּת אֶלֶּא בְרִשׁוֹתוֹ שֶׁל לְבָן.
וְאִם תֹּאמְרוּ, בְּפַעַם אַחֲרַת לְמָה
לֹא? אֶלֶּא מִשּׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב פָּחַד
שֶׁלֹּא יַעֲזֹב אוֹתוֹ, וַיִּשְׁתַּלְּמוּ שָׁנִים
עֶשֶׂר הַשְּׁבַטִים בְּאַרְצָא אַחֲרָת. וְעַל
כֵּן, כִּי שָׂרָא שֶׁהִגִּיעָה הַשֵּׁעָה
שֶׁל בְּנֵימִין, בְּרַח, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
וַיִּבְרַח הוּא וְכָל אֲשֶׁר לוֹ. כִּי
שָׁנֹלַד בְּנֵימִין, נִקְשָׁרָה הַשְּׁכִינָה
עִם כָּל הַשְּׁבַטִים, וְנִטְלָה אֶת
הַבֵּית עִמָּם. וַיַּעֲקֹב הִיָּה יוֹדֵעַ
בְּרוּחַ הַחֲכָמָה, שֶׁכֹּאֲשֶׁר יִשְׁתַּלְּמוּ שָׁנִים עֶשֶׂר הַשְּׁבַטִים,
שֶׁהַשְּׁכִינָה תִתְקַשֵּׁר עִמָּהֶם וְרַחֵל תָּמוּת,
וְהִיא נוֹטֶלֶת אֶת הַבֵּית.

וְכֹא וְרֵאֵה, כִּי לְמַדְנֵי הָעוֹלָם הַתַּחֲתוֹן רָאוּ לוֹ לְיַעֲקֹב כְּמוֹ שֶׁרָאוּ לְמֹשֶׁה, אֶלֶּא שֶׁלֹּא יִכְלָה עַד

מִתְנִיחֵן, תּוֹקֵפֵי דְהוֹרְמָנֵי, זְקִיפִין מְלַעֲיָלָא, וְשֹׁנְאֵי דְחַרְבָּא
דְּמִלְהֵטָא מִמְנָא עַל כָּל (ס"א כְּמָה) חִילִין וּמִשִּׁירֵיין.

הוּא חֶרֶב מְלַהֵטָא, הִיא חֶרֶב סוּמְקָא. דְּכִתִּיב, (ישעיה' לד)
חֶרֶב לִי מְלֵאָה דָם. הוּא חֶרֶב דְּתִלְיָא בֵּיהּ הַפּוּכָא,
אֵינוֹן דְּמֵהַפְּכֵי לְכַמָּה גְּוֹנִין. הוּא נִשְׁיִין, הוּא גּוּבְרִין,
בְּסִטְרֵין סְגִיאִין, מִתְפָּרְשִׁין גְּוֹנִין אַחֲרֵינֵין לְכַמָּה דְרָגִין.

מִסְטְרָא דְאֵילָנָא דְחַיִּי, נִפְקֵי אֵינוֹן. דְּמִתְנִיחֵי בִּיחודָא
בְּקֶשֶׁרָא. קְדִישִׁין אֵלִין, אֲשֶׁתְּאָבֹן תְּדִיר מִטַּל
הַשָּׁמַיִם, שְׁמִיָּה דְאֵלָקִים, אֲתַתְּקִין בְּהוּ. (ס"א וְעַל דָּא אָמַר מִשְׁמֵנֵי
הָאָרֶץ וְאֲתַתְּקִין) בְּאַרְבַּע סִטְרֵין דְעֵלְמָא, אֲתַעֲבִידוּ סְמִכִין
דְּכַרְסִיָּא. כָּלֶהוּ מְרַגְלִיטִין, שִׁיפִין וְסְמִכִין, לֹא מִתְפָּרְשִׁין
לְעֵלְמָא. מְגוּ דָּא שְׁמָא, אֵינוֹן קְשׁוּרִין דִּיעֲקֹב, דְּבָרִיר
לְחוּלְקִיָּה. וּמִתְקַשְׁרֵן בְּשְׁמָא דָּא, כָּלֶהוּ נִפְקוּ (בְּעָרְבָם).

וַיַּעֲקֹב כִּד נִפְקֵי לְמִיזֵל לְאַרְחִיָּה, לְאַרְבַּע סִטְרֵין אֲקִיפוּ לִיָּה,
לְאַרְבַּע זְווִיִין דְעֵלְמָא נִטְרוּ לִיָּה, בְּשַׁעֲתָא קְלָה
אֲתַרְגִּישׁ מֵאֵילָנָא (ס"א כְּמָתֵר) לְעֵלְיָא, לְמִיטְרֵי אֵילָנָא דְלִתְתָא,
וְכִדִּין (בְּרֵאשִׁית ל') וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כֹּאֲשֶׁר רָאָם מַחְנֵה אֱלֹהִים זֶה.
כִּדִּין (בְּרֵאשִׁית ל') וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחְנֵים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, תָּא חֲזִי, שְׁלֹמוֹתֵיהּ דִּיעֲקֹב, דְּלָא בָּעָא
לְמִיזֵל אֶלֶּא בְרִשׁוֹתֵיהּ דְלְבָן, וְאִי תִימָא, זְמַנָּא אַחֲרָא
אֲמַאי לֹא. אֶלֶּא כִּינֵין דְּדַחִיל יַעֲקֹב דְּלָא יִשְׁבּוּק לִיָּה,
וַיִּשְׁתַּלְּמוּ תְרִיסַר שְׁבַטִין בְּאַרְעָא אַחֲרָא. וְעַל דָּא כִינֵין דִּחֲמָא
דְּמִטָּא שַׁעֲתָא דְבְנִימֵן, בְּרַח. כְּמָה דָּאֵת אָמַר, (בְּרֵאשִׁית לא)
וַיִּבְרַח הוּא וְכָל אֲשֶׁר לוֹ. דְּכִינֵין דְּאֲתִילִיד בְּנֵימֵן, אֲתַקְשֵׁר
שְׁכִינְתָּא כְּכִלְהוּ שְׁבַטִין, וְנִטְלָה בֵּיתָא בְּהוּ. וַיַּעֲקֹב הִוָּה יוֹדֵעַ
בְּרוּחָא דְחֲכָמָתָא, דְּכִד יִשְׁתַּלְּמוּ תְרִיסַר שְׁבַטִין, דְּשְׁכִינְתָּא
תִתְקַשֵּׁר בְּהוּ, וְרַחֵל תָּמוּת, וְאִיָּהּ נִטְלָה בֵּיתָא.

וְתָא חֲזִי, הַכִּי אוֹלִיפְנָא, עֵלְמָא תַתָּא, אֲתַחֲזִי לִיָּה לְיַעֲקֹב,

בְּרוּחַ הַחֲכָמָה, שֶׁכֹּאֲשֶׁר יִשְׁתַּלְּמוּ שָׁנִים עֶשֶׂר הַשְּׁבַטִים, שֶׁהַשְּׁכִינָה תִתְקַשֵּׁר עִמָּהֶם וְרַחֵל תָּמוּת,
וְהִיא נוֹטֶלֶת אֶת הַבֵּית.

וְכֹא וְרֵאֵה, כִּי לְמַדְנֵי הָעוֹלָם הַתַּחֲתוֹן רָאוּ לוֹ לְיַעֲקֹב כְּמוֹ שֶׁרָאוּ לְמֹשֶׁה, אֶלֶּא שֶׁלֹּא יִכְלָה עַד

שְׁהִיוּ שְׁנַיִם עֶשֶׂר שָׁבָטִים בְּבֵית
לְהִתְקַשֵּׁר עִמָּהֶם, וְאִזּוֹ נִדְחָתָה
רַחֵל, וְהִיא נִטְלָה אֶת הַבֵּית עִם
כָּל הַשָּׁבָטִים וְהִיָּתָה עִקַּר הַבֵּית,
וְאִזּוֹ (תהלים קיג) מוֹשִׁיבֵי עֲקֵרֶת
הַבֵּית. אָמַר יַעֲקֹב, הִנֵּה הִגִּיעַ
הַזְּמַן שִׁישְׁתַּלְמּוּ שְׁנַיִם עֶשֶׂר
הַשָּׁבָטִים, וְיִוְדָאֵי שֶׁהָעוֹלָם
שֶׁלְמַעֲלָה יָרַד לוֹ לְבֵית וִיתְקַשֵּׁר
(הָעוֹלָם שֶׁלְמַעֲלָה יָרַד לוֹ בְּבֵיתוֹ וְהִתְקַשֵּׁר בְּהֵם,
וְהַעֲנִיָּה הַזֹּאת נִדְחִית לְפָנָיו. אִם
תְּמוֹת כָּאֵן, לֹא אֵצֵא מִכָּאֵן
לְעוֹלָמִים. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא בְּאָרְץ
הַזֹּאת לֹא רְאוּי לְהַשְׁלִים אֶת הַבֵּית.
מִשׁוּם כֵּן, (בראשית ל) וַיְהִי כֹּאֲשֶׁר
יָלְדָה רַחֵל אֶת יוֹסֵף, טָרַם
שִׁישְׁתַּלְמּוּ הַשָּׁבָטִים.

שָׁמַע רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר, וַיְדָאֵי
שָׁכַל דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה זְפִים, וְזֶה
עוֹלָה עַל הַכֹּל. וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה
לֹא הִלְךְ לוֹ לְדַרְכּוֹ מִיָּד? אֲלֵא כָּל
זְמַן שָׁרַחֵל לֹא הִתְעַבְרָה
מִבְּנֵימִין, הִתְעַכַּב שָׁם. כִּיּוֹן
שֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁל בְּנֵימִין, בְּרוּחַ,
וְלֹא בִקֵּשׁ רְשׁוּת, כִּדִּי שְׁלֹא
יִתְעַכַּב שָׁם, וְהִתְחַבֵּר יַעֲקֹב עִם
כָּל הַשָּׁבָטִים בְּמָקוֹם שְׁצָרִיף. ע"כ

סתרי תורה

פְּרֻשַׁת וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מְלָאָכִים וְגו'. רַבִּי
יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים צא) כִּי מְלָאָכִיו
יִצְוֶה לָךְ לְשִׁמְרֶךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ.
פְּסוּקָה זֶה בְּאֵרוֹהוּ הַחֲבָרִים, שֶׁהָרִי
בְּשַׁעַת שְׁאָדָם בָּא לְעוֹלָם, מִיָּד
מִזְדַּמֵּן עִמּוֹ יִצְרַח הָרַע שֶׁהוּא
מְקַטְרֵג לְאָדָם תְּמִיד, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ד) לְפָתַח חֲטָאת
רֹבֵץ. מִי זֶה חֲטָאת רֹבֵץ? זֶה יִצְרַח
הָרַע.

וְכַךְ גַּם דָּוִד קָרָא לוֹ חֲטָאת,
(תהלים נא) וְחֲטָאתִי נִגְדִי תְּמִיד,

מִשׁוּם שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כָּל יוֹם לְאָדָם לְחַטָּא לְפָנָיו רַבּוֹנוֹ, וְיִצְרַח הָרַע הִנֵּה לֹא זָז מִבֶּן הָאָדָם מִיּוֹם
שֶׁנּוֹלַד הָאָדָם לְעוֹלָמִים, וְיִצְרַח הַטּוֹב בָּא לְאָדָם מִיּוֹם שֶׁבָּא לְהַטְהֵר.

כְּמָה דְאִתְחַזִּי לִיהָ לְמַשָּׁה, אֲלֵא דְלֹא יְכִילַת, עַד דְּהוּוּ תְרִיסָר
שָׁבָטִין בְּבֵיתָא, לְאִתְקַשְׁרָא בְהוּ. וְכַדִּין, אִתְדַחֲיִית רַחֵל,
וְנִטְלַת אִיהִי בֵיתָא בְּכֻלְהוּ שָׁבָטִין, וְהוּוּ עִקְרָא דְבֵיתָא. וְכַדִּין
(תהלים קיג) מוֹשִׁיבֵי עֲקֵרֶת הַבֵּית. אָמַר יַעֲקֹב, הֵא מָטָא זְמַנָּא
דִּישְׁתַּלְמּוּ י"ב שָׁבָטִין, וְיִוְדָאֵי עֲלָמָא דְלַעֲיָלָא יִיחֻוּת לִיהָ
לְבֵיתָא, וְאִתְקַשְׁרָא (נ"א עֲלָמָא דְלַעֲיָלָא יִיחֻוּת לִיהָ בְּבֵיתָהּ, וְאִתְקַשְׁרָא)
בְּהוּ, וּמִסְפַּנְתָּא דָא אִתְדַחֲיִיא קָמִיהָ. אִי תִימוֹת הָכָא, לֹא
אָפוּק מִכָּאֵן לְעֻלְמִין. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא בְּאֵרְעָא דָא, לֹא אִתְחַזִּי
לְאִשְׁלָמָא בֵיתָא. בְּגִין כֵּן, (בראשית ל) וַיְהִי כֹאֲשֶׁר יָלְדָה רַחֵל
אֶת יוֹסֵף, עַד לֹא יִשְׁתַּלְמּוּ שָׁבָטִין.

שָׁמַע רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר, וַיְדָאֵי כָּל מְלוֹי דְרַבִּי יְהוּדָה שְׁפִיר,
וְדָא סְלִיק עַל כֹּלָא. וְאִי תִימָא, אֲמַאי לֹא אָזַל לִיהָ לְאֵרְחִיהָ
מִיָּד. אֲלֵא, כָּל זְמַנָּא דְרַחֵל לֹא מִתְעַבְרָא מִבְּנֵימִין, אִתְעַכַּב
תְּמָן. כִּיּוֹן דְמָטָא זְמַנָּא דְבְנֵימִין, עָרַק, וְלֹא בְעָא רְשׁוּתָא.
בְּגִין דְלֹא יִתְעַכַּב תְּמָן, וְאִתְחַבֵּר יַעֲקֹב בְּכֻלְהוּ שָׁבָטִין, בְּאִתְר
דְּאִצְטְרִיף. (ע"כ סתרי תורה).

פְּרֻשַׁת וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מְלָאָכִים וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח
(תהלים צא) כִּי מְלָאָכִיו יִצְוֶה לָךְ לְשִׁמְרֶךָ
בְּכָל דְּרָכֶיךָ, הֵאֵי קָרָא אוּקְמוּהָ חֲבָרִיא, דְּהָא
בְּשַׁעַתָּא דְבֵר נִשְׁ אֶתִי לְעֻלְמָא, מִיָּד אִזְדַּמֵּן
בְּהַדִּיָּה יִצְרַח הָרַע דְאִיהוּ מְקַטְרֵג לִיהָ לְבֵר נִשְׁ
תְּדִיר כְּמָה דְאִתְ רֹבֵץ, (בראשית ד) לְפָתַח חֲטָאת
רֹבֵץ. מֵאִי חֲטָאת רֹבֵץ, דָּא יִצְרַח הָרַע.

וְדוֹד הָכִי נָמִי קָרִיִּיה חֲטָאת דְכִתִּיב, (תהלים נא)
וְחֲטָאתִי נִגְדִי תְּמִיד, בְּגִין דְאִיהוּ עֲבִיד
לִיהָ לְבֵר נִשְׁ כָּל יוֹמָא לְמַחֲטִי קָמִי מְאָרִיָּה,
וְיִצְרַח הָרַע דָּא לֹא אִתְעַדִּי מִבֵּר נִשְׁ מִיּוֹמָא
דְאִתְיָלִיד בֵּר נִשְׁ לְעֻלְמִין. וְיִצְרַח הַטּוֹב אֶתִי
לְבֵר נִשְׁ מִיּוֹמָא דְאִתִּי לְאִתְדַכְּפָאָה.

מִשׁוּם שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כָּל יוֹם לְאָדָם לְחַטָּא לְפָנָיו רַבּוֹנוֹ, וְיִצְרַח הָרַע הִנֵּה לֹא זָז מִבֶּן הָאָדָם מִיּוֹם
שֶׁנּוֹלַד הָאָדָם לְעוֹלָמִים, וְיִצְרַח הַטּוֹב בָּא לְאָדָם מִיּוֹם שֶׁבָּא לְהַטְהֵר.

וְיָמֵתִי בֵּא אָדָם לְהַטְהֵר? כִּשְׁהוּא
בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים, אִזּוּ מִזְדוּג
הָאָדָם בְּשָׁנֵיהֶם, אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד
מִשְׂמָאל. יֵצֵר טוֹב לְיָמִין, וְיֵצֵר
הָרַע לְשְׂמָאל. וְאֵלֶּה הֵם שְׁנֵי
מְלָאכִים מִמָּשׁ מְמַנָּן, וְהֵם
נִמְצָאִים תָּמִיד עִם הָאָדָם.

בָּא בֶּן אָדָם לְהַטְהֵר - אוֹתוֹ יֵצֵר
הָרַע נִכְפָּה לְפָנָיו, וְשׁוֹלֵט הַיָּמִין
עַל הַשְּׂמָאל. וּשְׁנֵיהֶם מִזְדוּגִים
לְשֹׁמֵר אֶת הָאָדָם בְּכָל דְּרָכָיו
שֶׁהוּא עוֹשֶׂה. זֶהוּ שְׁכַתוּב פִּי
מְלָאכִיו יֵצֵאוּ לָךְ לְשֹׁמְרֶךָ בְּכָל
דְּרָכֶיךָ.

רַבִּי אֶלְעָזָר מְבָאָר אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה
בְּיַעֲקֹב, שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַזְּמִין
עִמּוֹ מְלָאכִים מִחֲנוּת מְמַנָּן,
מִשׁוּם שֶׁהָרִי הוּא בָּא שְׁלֵם
בְּשִׁבְטִים עֲלִיוֹנִים כָּלֵם שְׁלָמִים
כְּרָאוּי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּעֲקֹב הֵלֵךְ
לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מְלָאכִי אֱלֹהִים,
וַיִּנְתְּבָאָר. וְכֵאן, בֵּינָן שְׁנֵי מְלָכִין
וְהָרִי נִפְרַד מִמֶּנּוּ, אִזּוּ הַזְּדוּגָה עִמּוֹ
שְׁכִינָה, וְכֵאן מִחֲנוּת קְדוּשִׁים
לְהַקְיָא אוֹתוֹ, וְאִזּוּ וַיֵּאמֶר יַעֲקֹב
כִּי אֲשֶׁר רָאִם וְגו', וּמֵאוֹתָם מְלָאכִים
שָׁלַח לַעֲשׂוֹ, זֶהוּ שְׁכַתוּב וַיִּשְׁלַח
יַעֲקֹב מְלָאכִים. מְלָאכִים מִמָּשׁ הָיוּ
וְדָאִי.

פְּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, כְּתוּב (תהלים
לד) חֲנֹה מְלָאךְ ה' סְבִיב לִירְאִיו
וַיִּחְלְצֵם. הָרִי פְּרִשׁוּהָ. אֲבָל בְּמָקוֹם
אֶחָד כְּתוּב פִּי מְלָאכִיו יֵצֵאוּ לָךְ,
מְלָאכִיו רַבִּים, וְכֵאן אֶחָד, שְׁכַתוּב
חֲנֹה מְלָאךְ ה' סְבִיב לִירְאִיו
וַיִּחְלְצֵם. אֵלֶּה פִּי מְלָאכִיו יֵצֵאוּ לָךְ
- אֵלֶּה שְׂאָר מְלָאכִים. מְלָאךְ ה'
סְבִיב - זֶה שְׁכִינָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(שמות א) וַיֵּרָא מְלָאךְ ה' אֵלָיו בְּלִבַת
אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה. וְלִכְּן חֲנֹה מְלָאךְ
ה' סְבִיב לִירְאִיו, לְהַקְיָפוּ בְּכָל
הַצְּדָדִים כְּדִי לְהַצִּיל אוֹתוֹ,

וְאֵימָתִי אֶתִּי בַר נֶשׁ לְאַתְדַּכְפָּא כַד אֵיהוּ בַר
תְּלִיסַר שָׁנִין, כְּדִין אֲזַדְדוּג בַר נֶשׁ
בְּתַרוּוִייהוּ חַד מִימִנָּא וְחַד מִשְׂמָאלָא, יֵצֵר
טוֹב לְיָמִין וְיֵצֵר רַע לְשְׂמָאלָא. וְאֵלֶּין אֵינּוֹן
תְּרִין מְלָאכִין מִמָּשׁ מְמַנָּן, וְאֵינּוֹן מִשְׁתַּכְּחִין
תְּדִיר בְּהַדִּיה דְּבַר נֶשׁ.

אֶתִּי בַר נֶשׁ לְאַתְדַּכְפָּא, הַהוּא יֵצֵר הָרַע
אֶתְכַפֵּיא קַמִּיה וְשְׁלִיט יְמִנָּא עַל
שְׂמָאלָא. וְתַרוּוִייהוּ מִזְדוּגִין לְנִטְרָא לִיה
לְבַר נֶשׁ בְּכָל אַרְחוּי דְּהוּא עֲבִיד. הָדָא הוּא
דְּכַתִּיב פִּי מְלָאכִיו יֵצֵאוּ לָךְ לְשֹׁמְרֶךָ בְּכָל
דְּרָכֶיךָ.

רַבִּי אֶלְעָזָר מוֹקִים לִיה לְהָאִי קָרָא בְּיַעֲקֹב,
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲזַמִּין בְּהַדִּיה
מְלָאכִין מִשְׁרִיין מְמַנָּן. בְּגִין דְּהָא אֵיהוּ אֶתִּי
שְׁלִים בְּשִׁבְטִין עֲלָאִין כְּלָהוּ שְׁלָמִין כְּדָקָא
יְאוּת, כְּמָה דְּאַתְמָר (דְּכַתִּיב) וַיַּעֲקֹב הֵלֵךְ לְדַרְכּוֹ
וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מְלָאכִי אֱלֹהִים וְאַתְמָר. וְהֵכָא כִּינּוֹן
דְּאַשְׁתְּזִיב מַנִּיה דְּלִבָּן וְהָא אֶתְפָּרַשׁ מַנִּיה
כְּדִין אֲזַדְדוּגַת עֲמִיה שְׁכִינְתָּא וְאַתּוּ מִשְׁרִיין
קְדִישִׁין לְסַחְרָא לִיה, וְכִדִּין (דף קסו ע"א) וַיֵּאמֶר
יַעֲקֹב כִּי אֲשֶׁר רָאִם וְגו'. וּמֵאֵינּוֹן מְלָאכִין
שְׁדַר לִיה לַעֲשׂוֹ הָדָא הוּא דְּכַתִּיב וַיִּשְׁלַח
יַעֲקֹב מְלָאכִים, מְלָאכִים מִמָּשׁ הָיוּ וְדָאִי.

פְּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר כְּתִיב, (תהלים לד) חֲנֹה
מְלָאךְ יי סְבִיב לִירְאִיו וַיִּחְלְצֵם, הָא
אוּקְמוּהָ. אֲבָל בְּאַתְר חַד כְּתִיב פִּי מְלָאכִיו
יֵצֵאוּ לָךְ, מְלָאכִיו סְגִיאִין, וְהֵכָא חַד דְּכַתִּיב
חֲנֹה מְלָאךְ יי סְבִיב לִירְאִיו וַיִּחְלְצֵם. אֵלֶּה
כִּי מְלָאכִיו יֵצֵאוּ לָךְ, אֵלֶּין שְׂאָר מְלָאכִין.
מְלָאךְ יי סְבִיב דָּא שְׁכִינְתָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר,
(שמות א) וַיֵּרָא מְלָאךְ יי אֵלָיו בְּלִבַת אֵשׁ מִתּוֹךְ

הַסֵּנֶה. וּבְגִין כֵּן חֲנֹה מְלָאךְ יי סְבִיב לִירְאִיו, לְאַקְפָּא לִיה בְּכָל סְטְרִין

בגין לשזבא ליה. וכד שכינתא שריא בגייה דבר נש, כמה משריין קדישין פלהו אזדמנו לתמן.

הא חזי, פד דוד מלכא אשתזיב מאכיש מלך גת כדין אמר האי, בגין דשכינתא סחרא ליה ואשתזיב מנייהו מאכיש ומעמיה כל אינון דאתקיפו (נ"א דאקיפו) ביה, מה כתיב, (שמואל א כא) ויתהולל בידם, אמאי ויתהולל, וישתגע מיבעי ליה, כמה דאתא אמר, (שם) פי הבאתם את זה להשתגע עלי.

אמא אהדר על ההוא מלה דאמר דוד בקדמיתא דכתיב, (תהלים עג) פי קנאתי בהוללים וגו'. אמר ליה קדשא בריך הוא חייך עדיין אנתא אצטריך להאי, פיון דעאל לבי אכיש ואתקיפו ביה, מה כתיב ויתהולל בידם, פאינון הוללים דקני בקדמיתא, וכדין אתיא שכינתא ושריא סחרניה דדוד.

ואי תימא שכינתא לא שריא אלא באחסנתיה, דאיהי ארעא קדישא. ודאי לא שריא בגין (דינקו) לינקא מנה, אבל לאגנא שריא. והכא כד אתא יעקב מבי לבן פלהו משריין קדישין סחרן ליה ולא אשתאר בלהודוי.

אמר רבי חזקיה אי הכי (ס"א דכלהו משריין קדישין אתו בחריה ושכינתא בחריה), אמאי כתיב ויותר יעקב לבדו וגו'. אמר רבי יהודה בגין דאעיל גרמיה לספנה, והוה חמי לההיא ספנה בעינוי, אינון אתפרשו מגיה, וכדין אמר קטנתי מפל החסדים ומפל האמת, אלין אינון משריין קדישין דאתפרשו מגיה.

רבי יצחק אמר בגין לשבקא ליה עם ההוא ממנא דעשו דברשותא עלאה הוה אתי. ואלין אזלי למימר שירתא דמטא זמנייהו

וכשהשכינה שורה בתוך האדם, כמה מחנות קדושים כלם מזדמנים לשם.

בא ראה, כשדוד המלך נצל מאכיש מלך גת, אז אמר את זה, משום שהשכינה הקיפה אותו ונצל מהם מאכיש ומעמו, כל אותם שהתקיפו [שהקיפו] אותו. מה פתוב? (שמואל א-א כא) ויתהלל בידם, למה ויתהלל? הנה צריך לכתב וישתגע, כמו שנאמר (שם) פי הבאתם את זה להשתגע עלי. אמא חזר על אותו דבר שאמר דוד בפתחלה, שפתוב (תהלים עג) פי קנאתי בהוללים וגו'. אמר לו הקדוש ברוך הוא: חייך עדין אתה צריך את זה. פיון שנכנס לבית אכיש והחזיקו בו, מה פתוב? ויתהלל בידם, פאותם הוללים שקנא בהם בפתחלה. ואז באה שכינה ושרתה סביב דוד.

ואם תאמר שהשכינה לא שורה פי אם בנחלתה, שהיא הארץ הקדושה - ודאי לא שורה בעבור [שינוקם] לינק ממנה, אבל שורה כדי להגן. וכאן פשבא יעקב מבית לבן, כל המחנות הקדושים הקיפו אותו, ולא נשאר לבדו.

אמר רבי חזקיה, אם כן (ס"א שכל המחנות הקדושים באו יחד עמו והשכינה עמו), למה פתוב ויותר יעקב לבדו וגו'? אמר רבי יהודה, משום שהכניס עצמו לספנה והיה רואה אותה ספנה בעינוי, הם פרשו ממנו, ואז אמר, קטנתי מפל החסדים ומפל האמת, אלו הם המחנות הקדושים שנפרדו ממנו.

רבי יצחק אמר, כדי להשאירו עם אותו ממנה של עשו שהיה בא ברשות עליונה, ואלה הלכו לומר שירה, שהגיע זמנם לשבח

אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָהּ
שְׁעָה, וְאַחַר כֶּף חֲזָרוּ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
קִטְנֵי מִכַּל הַחֲסָדִים וּמִכַּל הָאֱמֶת
אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת עַבְדְּךָ וְגו', וְעַתָּה
הֵייתִי לְשָׁנֵי מַחְנוֹת. מַחְנֵה שְׂכִינָה,
וְכָל בֵּיתוֹ. [ס"א מַחְנֵה אַחַר הָיָה, שְׁפָתוֹב מַחְנֵה
אֱלֹהִים זָה]. לְשָׁנֵי מַחְנוֹת - שְׁהִיָּה
שְׁלָם מִכַּל הַצְּדִדִים מִשְׁנֵי חֻלְקִים,
לְבָן וְאֶדָם.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הָרִי נִתְבָּאֵר
אוֹתוֹ לִילָה שְׁלֹטוֹן שֶׁל צַד שֶׁל
עָשׂוּ הָיָה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, שְׁהָרִי
כְּתוּב (בְּרַאשִׁית א) 'הִי מְאֹרֶת חֹסֶר,
וּמִשׁוֹם כֶּף וַיִּתֵּר יַעֲקֹב לְבָדוֹ,
שֶׁנֶּשְׂאָר יַעֲקֹב, שֶׁהוּא שְׁמֵשׁ לְבָדוֹ,
שֶׁהִתְכַסְּתָה הַלְּבָנָה מִן הַשֶּׁמֶשׁ.
וְאִף עַל גַּב שְׁשֻׁמֵּרֵת [וְעַם כָּל זֶה הַשְּׁמִירָה
שֶׁל] הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא זָזָה מִמֶּנּוּ
מִכַּל וְכָל, וְעַל זֶה לֹא יָכַל לוֹ,
שְׁפָתוֹב וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכַל לוֹ.

הַסְּתַבֵּל יְמִינָה וְרָאָה אֶת אַבְרָהָם,
הַסְּתַבֵּל שְׂמֵאלָה וְרָאָה אֶת יִצְחָק,
הַסְּתַבֵּל בְּגוּף וְרָאָה שְׁנַכְלָל מִצַּד
זֶה וּנְכַלָּל מִצַּד זֶה, וְאֵז וַיִּגַע בְּכַף
יָרְכוּ, בְּעַמּוּד אֶחָד הַסְּמוּךְ לַגּוּף,
שֶׁהוּא מִחוּץ לַגּוּף.

וְכֵן חֲנָה מְלֵאָף ה' סְבִיב לִירְאִיו
וַיַּחְלָצֵם, הַקִּיפּוֹ בְּכָל צְדָדָיו כְּדִי
לְהַצִּילוֹ. וּכְשֶׁשָּׂרְתָה שְׂכִינָה בְּתוֹכוֹ
[ס"א אֵלֶיךָ], כִּמְהָ חֲזָרוֹת וּמַחְנוֹת בְּאוֹ
עֲמָה, וּמְאוֹתָם מְלֵאכִים שֶׁלַח
לְעָשׂוּ.

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מְלֵאכִים. אָמַר רַבִּי
אַבָּא, וְכִי מָה הוּא הַתְּעוּרָר אֶל
עָשׂוּ? וְטוֹב הָיָה לוֹ לְשַׁתֵּק מִמֶּנּוּ.
אֵלָּא, אָמַר יַעֲקֹב, יוֹדַע אֲנִי שֶׁעָשׂוּ
חוֹשֵׁשׁ לְכַבּוֹד אַבָּא וְלַעוֹלָם לֹא
הִרְגִּיז אוֹתוֹ, וְהִרְגִּיז יוֹדַע, שֶׁהוּא אֵיל
וְאַבָּא קָיָם, אֵינִי פוֹחַד מִמֶּנּוּ, אֲבָל
עָכְשׁוּ שְׂאֵבָא קָיָם, אֲנִי רוֹצֵה

לְשַׁבְּחָה לִיָּה לְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהִיא
שְׁעָתָא, וּלְבַתֵּר אֶהְדְּרוּ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב
קִטְנֵי מִכַּל הַחֲסָדִים וּמִכַּל הָאֱמֶת אֲשֶׁר
עָשִׂיתָ אֶת עַבְדְּךָ וְגו', וְעַתָּה הֵייתִי לְשָׁנֵי
מַחְנוֹת. מַחְנֵה שְׂכִינָתָא, וְכָל בֵּיתֵיהּ, [ס"א מַחְנֵה
חַד הָיָה דְכְּתִיב מַחְנֵה אֱלֹהִים זָה], לְשָׁנֵי מַחְנוֹת, דְּהוּא
שְׁלָים מִכַּל סְטָרִין מִתְרִין חוּלְקִין חַוּוּר
וְסוּמָק.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הָא אֲתָמַר, הַהוּא לִילֵיא
שׁוּלְטָנוּתָא דְסִטְרָא דְעָשׂוּ הָוָה בְּהִיא
שְׁעָתָא דְהָא כְּתִיב (בְּרַאשִׁית א) 'הִי מְאֹרֶת חֹסֶר,
וּבְגִין כֶּף וַיִּתֵּר יַעֲקֹב לְבָדוֹ, דְּאֲשַׁתָּאֵר יַעֲקֹב
דְּאִיהוּ שְׁמֵשׁא בְּלַחְזוּדוֹ, דְּאֲתַכְּסִיא סִיְהָרָא
מִן שְׁמֵשׁא. וְאִף עַל גַּב דְּנִטְרִירו [ס"א וְעַם כָּל דָּא
נִטְרִירו] דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא אֲתַעְדֵי מַנְיָה
מִכַּל וְכָל, וְעַל דָּא לֹא יָכוֹל לוֹ, דְּכְּתִיב וַיֵּרָא
כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ.

אֶסְתַּבֵּל לִיְמִינָא וְחָמָא לְאַבְרָהָם. אֶסְתַּבֵּל
לְשְׂמֵאלָא וְחָמָא לְיִצְחָק. אֶסְתַּבֵּל
בְּגוּפָא וְחָמָא דְאֲתַכְּלִיל מִסְטָרָא דָּא
וְאֲתַכְּלִיל מִסְטָרָא דָּא, כְּדִין וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוּ.
בְּחַד עַמּוּדָא דְסְמִיךְ לַגּוּפָא דְאִיהוּ לְבַר מִן
גּוּפָא.

וּבְגִין כֶּף חוֹנָה מְלֵאָף יי סְבִיב לִירְאִיו
וַיַּחְלָצֵם, אֲקִיפָה לִיָּה בְּכָל סְטָרוֹי בְּגִין
לְשׁוּבָא לִיָּה, וְכַד שָׂרָא שְׂכִינָתָא בְּגִינָה [ס"א
לְגִינָה] כִּמְהָ חֲזָרוֹת וּמִשְׁרַיִן אֶתוּ בְּהִדְיָה,
וּמְאִינוּן מְלֵאכִין שְׁדֵר לְגִבְיָה דְעָשׂוּ:

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מְלֵאכִים, אָמַר רַבִּי אַבָּא וְכִי
אַמְאִי אֲתַעֵר אִיהוּ לְגִבְיָה דְעָשׂוּ,
וְטַב הָוָה לִיָּה לְאַשְׁתַּוְּקֵי מַנְיָה. אֵלָּא אָמַר

יַעֲקֹב יְדַענָא דְעָשׂוּ חֵישׁ לִיָּה לִיקְרָא דְאַבָּא וְלַעֲלָם לָא אֲרַגִּיז קַמִּיהּ, וְהָא
יְדַענָא הוּא אֵיל וְאַבָּא קָיָם לָא מִסְתַּפְּינָא מַנְיָה, אֲבָל הַשְּׁתָא דְאַבָּא קָאִים

לְהַתְּפִיֵּס עִמּוֹ. מִיַּד - וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב
מַלְאָכִים לְפָנָיו.

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים, רַבִּי שְׁמַעוֹן
פָּתַח וְאָמַר, (מְשַׁלֵּי יב) טוֹב נִקְלָה
וְעֵבֶד לוֹ מִמְתַּכְּפֵד וְחָסֵר לְחֵם.
פְּסוּק זֶה נֹאמַר עַל יֵצֵר הָרַע,
מִשׁוּם שֶׁהוּא תְּמִיד מְקַטְרֵג לְבְנֵי
אָדָם, וַיֵּצֵר הָרַע מְרִים לְבוֹ וַרְצוֹנוֹ
שֶׁל הָאָדָם בְּגֹאוֹה, וְהוֹלֵךְ אַחֲרָיו,
מְסַלֵּס בְּשַׁעֲרוֹ וּבְרָאוֹ, עַד
שֶׁמִּתְגָּאָה עָלָיו וּמוֹשֵׁף אוֹתוֹ
לְגִיחָנָם.

אֲבָרָ טוֹב נִקְלָה - אוֹתוֹ שְׁלֵא הוֹלֵךְ
אֲחֵר יֵצֵר הָרַע וְלֹא מִתְגָּאָה כָּלֵל
וּמְנַמֵּךְ רוּחוֹ וְלְבוֹ וַרְצוֹנוֹ אֶל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאֵז אוֹתוֹ יֵצֵר
הָרַע מִתְהַפֵּף לוֹ לְעֵבֶד, שְׁלֵא יְכוּל
לְשַׁלֵּט עָלָיו, וְאוֹתוֹ אִישׁ שׁוֹלֵט
עָלָיו, כְּמוֹ שְׁנֹאמַר (בְּרֵאשִׁית ד) וְאַתָּה
תִּמְשָׁל בּוֹ.

מִמְתַּכְּבֵּד - כְּמוֹ שְׁאִמְרָנוּ, שֶׁהוּא
מְכַבֵּד עֲצָמוֹ, מְסַלֵּס בְּשַׁעֲרוֹ,
מִתְגָּאָה בְּרוּחוֹ, וְהוּא חָסֵר לְחֵם -
חָסֵר אֲמוּנָה, כְּמוֹ שְׁנֹאמַר (וַיִּקְרָא כא)
לְחֵם אֱלֹהֵיו וְגו', (שם) לְחֵם
אֱלֹהֵיהֶם הֵם מְקַרִּיבִים וְגו'.

דְּבַר אַחֵר טוֹב נִקְלָה וְעֵבֶד לוֹ - זֶה
יַעֲקֹב שֶׁהִנְמִיךְ רוּחוֹ לְעֵשׂוֹ כְּדִי
שְׂאֲחֵר כֶּף יִהְיֶה לוֹ עֵבֶד וַיִּשְׁלַט
עָלָיו וַיִּתְקַיֵּם בּוֹ (בְּרֵאשִׁית כז) יַעֲבֹדוּךָ
עַמִּים וַיִּשְׁתַּחֲוּ לְךָ לְאֵמִים וְגו',
וְעַדִּין לֹא הָיָה זְמַנּוֹ כָּלֵל, אֲלֹא
מִשׁוּם שֶׁהַעֲבִירוֹ יַעֲקֹב לְסוּף
הַיָּמִים. וְעַל זֶה הָיָה מִיַּד נִקְלָה,
וְאַחֵר כֶּף אוֹתוֹ שֶׁמִּתְכַּפֵּד יִהְיֶה
עֵבֶד לוֹ. אוֹתוֹ שֶׁהוּא חָסֵר לְחֵם
יִהְיֶה עֵבֶד לְאוֹתוֹ שֶׁנִּתְּנָה לוֹ רַב דָּגָן
וְתִירוֹשׁ.

בֹּא רֵאָה, עַל זֶה, מִשׁוּם שֶׁיַּדַּע
יַעֲקֹב שֶׁהַצְּטֻרָה לוֹ, עֲכָשׁוֹ הִתְהַפֵּף
לוֹ לְנִקְלָה, וַיּוֹתֵר חֲכָמָה
וְעַקְמוּמִיּוֹת עֲשָׂה בְּזָה מִכָּל מָה

בְּעֵינָא לְאַתְפִּיֵּסָא עִמִּיהָ, מִיַּד וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב
מַלְאָכִים לְפָנָיו.

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח
וְאָמַר, (מְשַׁלֵּי יב) טוֹב נִקְלָה וְעֵבֶד לוֹ
מִמְתַּכְּבֵּד וְחָסֵר לְחֵם, הַאי קָרָא עַל יֵצֵר (ד)
קסו ע"ב) הָרַע אֲתָמָר, בְּגִין דְּאִיהוּ מְקַטְרֵגָא
תְּדִיר לְגַבֵּי בְנֵי נְשָׂא, וַיֵּצֵר הָרַע אִיהוּ אָרִים
לְבִיָּה וְרַעוּתִיהָ דְּבַר נֶשׁ בְּגֹאוֹתָא וְאִזִּיל
אַבְתְּרִיהָ מְסַלֵּס שְׁעָרֶיהָ וּבְרִישִׁיהָ עַד דְּאִיהוּ
אַתְגָּאי עָלֶיהָ וּמְשִׁיף לִיהָ לְגִיחָנָם.

אֲבָרָ טוֹב נִקְלָה, הַהוּא דְּלֹא אִזִּיל אַבְתְּרִיהָ
דִּיֵּצֵר הָרַע וְלֹא אַתְגָּאי כָּלֵל וּמְאִיף
רוּחִיהָ וְלְבִיָּה וְרַעוּתִיהָ לְגַבֵּי קַדְשָׁא בְּרִיף
הוּא, וּכְדִין הַהוּא יֵצֵר הָרַע מִתְהַפֵּף לְעֵבֶד
לוֹ, דְּלֹא יְכִיל לְשַׁלֵּטָאָה עָלוּי, וְהַהוּא בַר נֶשׁ
שְׁלִיט עָלוּי כְּמָה דְּאַתָּ אָמַר, (בְּרֵאשִׁית ד) וְאַתָּה
תִּמְשָׁל בּוֹ.

מִמְתַּכְּבֵּד, כְּמָה דְּאִמְרָן דְּאִיהוּ אוֹקִיר
גְּרַמִּיָּה מְסַלֵּס בְּשַׁעֲרֵיהָ אַתְגָּאי
בְּרוּחִיהָ, וְאִיהוּ חָסֵר לְחֵם, חָסֵר מְהִימְנוּתָא
כְּמָה דְּאַתָּ אָמַר, (וַיִּקְרָא כא) לְחֵם אֱלֹהֵיו וְגו' (וַיִּקְרָא
כא) לְחֵם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מְקַרִּיבִים וְגו'.

דְּבַר אַחֵר טוֹב נִקְלָה וְעֵבֶד לוֹ, דָּא יַעֲקֹב
דְּמִאִיף רוּחִיהָ לְגַבֵּיָּה דְּעֵשׂוֹ. בְּגִין
דְּלְבַתֵּר לִיהוּי עֵבֶד לוֹ וַיִּשְׁלוּט עָלוּי וַיִּתְקַיֵּם
בִּיהָ (בְּרֵאשִׁית כז) יַעֲבֹדוּךָ עַמִּים וַיִּשְׁתַּחֲוּ לְךָ
לְאוּמִים וְגו', וְעַדִּין לֹא הָוָה זְמַנִּיהָ כָּלֵל.
אַלֵּא בְּגִין דְּסְלִיק לִיהָ יַעֲקֹב לְבַתֵּר יוּמִיא,
וְעַל דָּא הָוָה מִיַּד נִקְלָה. וְלְבַתֵּר הַהוּא דְּאִיהוּ
מִתְכַּפֵּד יִהְיֶה עֵבֶד לוֹ, הַהוּא דְּאִיהוּ חָסֵר
לְחֵם יִהְיֶה עֵבֶד לְהַהוּא דְּיַהֲבוּ לִיהָ רֹב דָּגָן
וְתִירוֹשׁ.

תָּא חֲזִי, עַל דָּא בְּגִין דִּידַע יַעֲקֹב דְּאַצְטְרִיף לִיהָ, הַשְׁתָּא אַתְהַפֵּף לִיהָ

שְׁעֵשָׂה לַעֲשׂוֹ. שְׁאֵלוּ הִיָּה יוֹדֵעַ
עֲשׂוֹ חֲכָמָה זֶה, יִהְיֶה אֶת עֲצָמוֹ וְלֹא
יָבֵא לִידֵי זֶה, אֲבָל הַפֶּל עֲשֵׂה
בְּחֲכָמָה, וְעֲלִיו אֲמָרָה חֲנָה
(שמואל א-ב) ה' יַחֲתוּ מְרִיבֹו וְגוֹ' וַיִּתֵּן
עַז לְמַלְכוֹ וְגוֹ'.

וַיֵּצֵאוּ אֲתֶם לֵאמֹר כֹּה תֵאמְרוּן
לְאֲדָנִי לַעֲשׂוֹ כֹּה אֲמַר עֲבָדְךָ יַעֲקֹב
עִם לְבָן גִּרְתִּי וְאַחֵר עַד עֲתָה. מִיָּד
פִּתַח יַעֲקֹב לְהַתְּהַפֵּף לוֹ לַעֲבֹד כְּדֵי
שֶׁלֹּא יִסְתַּפֵּל עֲשׂוֹ בְּאוֹתָן בְּרֻכּוֹת
שֶׁבִרְכוּ אָבִיו, שְׁחֵרֵי יַעֲקֹב הָעֵבִיר
אוֹתָן לְסוּף, כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ.

אֲמַר רַבִּי יְהוּדָה, מָה רָאָה יַעֲקֹב
שֶׁשָּׁלַח לַעֲשׂוֹ וְאָמַר עִם לְבָן גִּרְתִּי,
וְכִי מָה עֲשָׂה בְּשִׁלְיָחוֹתוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ
[שְׁאֲמַר] דְּבַר זֶה? אֲלֵא לְבָן הָאֲרָמִי,
קוֹלוֹ הֵלֶךְ בְּעוֹלָם, שֶׁלֹּא הִיָּה אָדָם
שֶׁיִּנְצֵל מִמֶּנּוּ, וְהוּא הִיָּה מְכַשֵּׁף
בְּכַשְׁפִּים וְגִדּוּל בְּקוֹסְמִים, וְאָבִי
בְּעוֹר הִיָּה, וּבְעוֹר אָבִי בַלְעָם,
שֶׁכְּתוּב (יהושע ג) בַּלְעָם בֶּן בְּעוֹר
הַקּוֹסֶם, וְלְבָן חֲכָם בְּמְכַשְׁפִּים
וּבְקוֹסְמִים יוֹתֵר מִכָּל, וְעִם כָּל זֶה
לֹא יָכַל לַיַּעֲקֹב, וְרָצָה לְאָבִד אֶת
יַעֲקֹב בְּכַמָּה פְּלִי זֵינָן. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב
(דברים כ) אֲרָמִי אָבִד אָבִי.

אֲמַר רַבִּי אֶפְרָא, כָּל הָעוֹלָם הָיוּ
יּוֹדְעִים שֶׁלְבָן הִיָּה גִדּוּל הַחֲכָמִים
וְהַמְכַשְׁפִּים וְהַקּוֹסְמִים, וְמִי שֶׁרָצָה
לְאָבִד אוֹתוֹ בְּכַשְׁפִּיו, לֹא נִצֵּל
מִמֶּנּוּ, וְכָל מָה שֶׁיִּדְעַע בַּלְעָם - מִמֶּנּוּ
הִיָּה, וְכְתוּב בַּבְּלָעָם (במדבר כב) כִּי
יִדְעֵתִי אֶת אֲשֶׁר תִּבְרָךְ מִבְּרַךְ וְאֲשֶׁר
תֵּאָר יוֹאֵר, וְכָל הָעוֹלָם הָיוּ
פוֹחֲדִים מִלְבָּן וּמְכַשְׁפִּיו. וְדָבַר
רֵאשׁוֹן שֶׁשָּׁלַח יַעֲקֹב לַעֲשׂוֹ - אֲמַר
עִם לְבָן גִּרְתִּי.

וְאֵם תֵּאמְרוּ שְׁמַעֲטָה הִיָּה, חֲדָשׁ אוֹ
שְׁנָה - לֹא כֵּן, אֲלֵא וְאַחֵר עַד
עֲתָה, עֲשָׂרִים שְׁנָה הִתְאַחַרְתִּי עִמּוֹ.
וְאֵם תֵּאמְרוּ שֶׁלֹּא עָלָה בְּיָדֵי כָּלֹם -

אֶתְאַחַרְתִּי עִמָּיָה. וְאֵי תֵימָא

נִקְלָה. וְיוֹתֵר חֲכָמָה וְעֲקִימוֹ עֲבַד בְּדָא, מִכָּל
מָה דְעֲבַד לְגַבֵּי דַעֲשׂוֹ. דְאֵילוּ הָוָה יִדְעַע עֲשׂוֹ
חֲכָמָה דָא יִקְטִיל לִיָּה לְגִרְמִיָּה וְלֹא יִיתִי
לְדָא, אֲבָל כִּלְאָ עֲבַד בְּחֲכָמָתָא, וְעֲלִיָּה
אֲמָרָה חֲנָה (שמואל א ב) יי יַחֲתוּ מְרִיבֹו וְגוֹ' וַיִּתֵּן
עַז לְמַלְכוֹ וְגוֹ':

וַיֵּצֵאוּ אֲתֶם לֵאמֹר כֹּה תֵאמְרוּן לְאֲדָנִי לַעֲשׂוֹ
כֹּה אֲמַר עֲבָדְךָ יַעֲקֹב עִם לְבָן גִּרְתִּי
וְאַחֵר עַד עֲתָה. מִיָּד פִּתַח יַעֲקֹב לְאֶתְהַפֵּכָא
לִיָּה לַעֲבָדָא, בְּגִין דְלֹא יִסְתַּפֵּל עֲשׂוֹ בְּאִינוֹן
בְּרַכָּאן דְּבְרַכִּיָּה אָבוּי, דְהָא יַעֲקֹב סָלִיק לִוִּן
לְבֵתֵר כְּדָקָא אֲמַרְוֹן.

אֲמַר רַבִּי יְהוּדָה מָאִי חֲמָא יַעֲקֹב דְשִׁדַּר
לִיָּה לַעֲשׂוֹ וְאָמַר עִם לְבָן גִּרְתִּי, וְכִי
מָה עֲבִיד בְּשִׁלְיָחוֹתֵיהּ דַעֲשׂוֹ (דְאֲמַר) מְלָה דָא.
אֲלֵא לְבָן הָאֲרָמִי קָלִיָּה אָזִיל בְּעֵלְמָא דְלֹא
הָוָה בַּר נֶשׁ דִּישְׁתַּזִּיב מִנֵּיהּ, דְהוּא הָוָה חֲרַשׁ
בְּחַרְשִׁין וְרַב בְּקוֹסְמִין, וְאָבוּי דְבְעוֹר הָוָה,
וּבְעוֹר אָבוּי דְבַלְעָם, דְכְתִיב (יהושע ג) בַּלְעָם בֶּן
בְּעוֹר הַקּוֹסֶם, וְלְבָן חֲכָם בְּחַרְשִׁין וְקוֹסְמִין
יִתִיר מִכָּלֵהוּ, וְעִם כָּל דָא לֹא יָכִיל בַּיַּעֲקֹב.
וּבְעָא לְאוּבְדָא לַיַּעֲקֹב בְּכַמָּה זֵינִין הָדָא הוּא
דְכְתִיב, (דברים כו) אֲרָמִי אוּבְדָא אָבִי.

אֲמַר רַבִּי אֶפְרָא כּוּלִי עֵלְמָא הָוִי יִדְעִי דְלְבָן
הָוָה רַב חֲפִימִין וְחַרְשִׁין וְקוֹסְמִין,
וּמֵאֵן דְבְעִי לְאוּבְדָא בְּחַרְשׁוּי לֹא אֶשְׁתַּזִּיב
מִנֵּיהּ, וְכָל מָה דִיִּדְעַע בַּלְעָם מִנֵּיהּ הָוָה. וְכְתִיב
בִּיָּה בַּבְּלָעָם (במדבר כב) כִּי יִדְעֵתִי אֶת אֲשֶׁר
תִּבְרָךְ מִבְּרַךְ וְאֲשֶׁר תֵּאָר יוֹאֵר. וְכוּלִי עֵלְמָא
הָוִי מִסְתַּפֵּי מִלְבָּן וּמְחַרְשׁוּי, וּמְלָה קְדַמָּאָה
דְשִׁדַּר יַעֲקֹב לַעֲשׂוֹ אֲמַר עִם לְבָן גִּרְתִּי.

וְאֵי תֵימָא דְזַעִיר הָוָה יִרַח אוֹ שְׁתָא. לָאו
הָכִי, אֲלֵא וְאַחֵר עַד עֲתָה, עֲשָׂרִין שְׁנִין

ויהי לי שור וַחֲמֹר. אותם שני גזרי דין, שִׁפְשֵׁפְנֵיהֶם מִתְחַבְּרִים יחד, לא מִתְחַבְּרִים אֶלָּא לְהַרְע לְעוֹלָם, וְלִכֵּן כְּתוּב (דברים כב) לא תַחַרֵּשׁ בַּשּׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו.

צֵאן וְעָבַד וּשְׁפָחָה - אֵלָיו הֵם כְּתָרִים תַּחְתּוֹנִים שֶׁהֵרַג הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמִצְרַיִם, (שמות יב) בְּכוֹר בְּהֵמָה, (שם) בְּכוֹר הַשֶּׁבִי, (שם יא) בְּכוֹר הַשְּׁפָחָה. זֶהוּ שְׁכָתוּב צֵאן וְעָבַד וּשְׁפָחָה. מִיָּד הָיָה עֲשׂו פּוֹחַד וַיֵּצֵא פְּגָדוֹ, וּפְחַד הָיָה לוֹ מִיַּעֲקֹב כְּמוֹ שֶׁהָיָה לִיַּעֲקֹב מֵעֲשׂו. רֵאִישׁ שְׁהִיָּה הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ. עַד שְׁהִיָּה הוֹלֵךְ, שָׁמַע עַל לִסְטִים אֶחָד שְׁהִיָּה אוֹרֵב בְּדֶרֶךְ. פָּגַשׁ אוֹתוֹ אִישׁ אַחֵר, אָמַר לוֹ: מִמִּי אַתָּה? אָמַר לוֹ: אֲנִי מִלְּגִיזוֹן פְּלוֹנִי. אָמַר לוֹ: סֵטָה לָךְ מִלְּפָנַי, שְׁכָל מִי שֶׁקָּרַב אֵלַי, אֲנִי מִבִּיא נַחֵשׁ אֶחָד שֶׁהוֹרֵג אוֹתוֹ. הֵלֵךְ אוֹתוֹ הָאִישׁ לְאוֹתוֹ הַלְּגִיזוֹן. אָמַר לוֹ: אִישׁ אֶחָד בָּא, וְכָל מִי שֶׁקָּרַב אֵלָיו, נוֹשֵׁף אוֹתוֹ נַחֵשׁ אֶחָד שֶׁהוּא מִבִּיא, וּמַת.

שָׁמַע אוֹתוֹ לְגִיזוֹן וּפְחַד. אָמַר: יִפֶּה שְׂאֵלְךָ עֲמוֹ וְאַתְפִּיִס עֲמוֹ. עַד שִׁרְאָה אוֹתוֹ הָאִישׁ, אָמַר: אוֹי וְאֲבוֹי שֶׁעֲכָשׁוּ יַהֲרַג אוֹתוֹ הַלְּגִיזוֹן. הַתְּחִיל לְהַשְׁתַּחֲוֹת וְלִכְרַע כְּנֶגְדּוֹ. אָמַר אוֹתוֹ לְגִיזוֹן: אֲלֵמָּלָה הָיָה לוֹ בִּידוֹ נַחֵשׁ לְהַרְג, לֹא הָיָה מִשְׁתַּחֲוֶה כָּל זֶה כְּנֶגְדִי. הַתְּחִיל הַלְּגִיזוֹן לְהַתְּגַאוֹת. אָמַר: הוֹאִיל וְכָל כֶּף פָּרַע לְנֶגְדִי, לֹא אֶהַרַג אוֹתוֹ.

כֶּךָ אָמַר יַעֲקֹב, עִם לִבֵּן גֵּרְתִי וְאַחֵר עַד עֵתָה. עֲשָׂרִים שָׁנָה הִתְאַחַרְתִּי עֲמוֹ, וְאֲנִי מִבִּיא נַחֵשׁ לְהַרְג בְּנֵי אָדָם. שָׁמַע עֲשׂו, אָמַר, אוֹי מִי יָקוּם לְפָנָיו, שֶׁעֲכָשׁוּ יַהֲרַג

דְּלֹא סָלִיק בְּיַדֵי כָלוּם. וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמֹר, אֵינּוֹן תְּרִין גְּזָרֵי דִינִין, דְּכַד מִתְחַבְּרָן תְּרוּוֹיֵיהוּ כְּחֻדָּא, לֹא מִתְחַבְּרָן אֶלָּא לְאַבְאָשָׁא עַלְמָא. וּבְגִין כֶּף פְּתִיב, (דברים כב) לֹא תַחַרֵּשׁ בַּשּׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו.

צֵאן וְעָבַד וּשְׁפָחָה, אֵלָין אֵינּוֹן כְּתָרֵי תַתָּאי דְקָטִל קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּמִצְרַיִם (שמות יב) בְּכוֹר בְּהֵמָה (שמות יב) בְּכוֹר הַשֶּׁבִי (שמות יא) בְּכוֹר הַשְּׁפָחָה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב צֵאן וְעָבַד וּשְׁפָחָה. מִיָּד מִסְתַּפִּי הָוָה עֲשׂו וְנִפְק לְקַדְמוּתִיהָ, וּדְחִילוֹ הָוָה לִיה מִיַּעֲקֹב כְּמָה דְהָוָה לִיה לִיַּעֲקֹב מֵעֲשׂו.

לְכַר נֵשׁ דְּהָוָה אָזִיל בְּאַרְחָא, עַד דְּהָוָה אָזִיל שָׁמַע עַל חַד לִסְטִים דְּהָוָה כְּמַן בְּאַרְחָא, פָּגַע בֵּיה בַר נֵשׁ אַחֲרָא. אָמַר לִיה מִמָּאן אַנְתָּ, אָמַר לִיה מִפְּלוֹנִי לְגִיזוֹן אָנָּא, אָמַר לִיה סְטִי לָךְ מִגַּבְּאֵי דְכָל מָאן דְקָרִיב בְּהָדָאי חַד חוּיָא אָנָּא מִיִּיתֵי וְקָטִיל לִיה. אָזִיל הֵהוּא בַר נֵשׁ לְהֵהוּא לְגִיזוֹן, אָמַר לִיה חַד בַר נֵשׁ אַתִּי וְכָל מָאן דִּי קָרִיב בְּהָדִיָּה נִשְׁכִּיָּה חַד חוּיָא דְהוּא מִיִּיתֵי (דף קסו ע"א) וּמִיִּית.

שָׁמַע הֵהוּא לְגִיזוֹן וּדְחִיל, אָמַר יָאוֹת דְאָזִיל לְקַבְּלִיהָ וְאַתְפִּיִס בְּהָדִיָּה. עַד דְחֻמָּא לִיה הֵהוּא בַר נֵשׁ, אָמַר, וְוִי דְהַשְׁתָּא יִקְטְלִינִיהָ הֵהוּא לְגִיזוֹן. שְׂאֲרֵי סְגִיד וְכַרַע לְקַבְּלִיהָ. אָמַר הֵהוּא לְגִיזוֹן, אֲלֵמָּלָה הָוָה לִיה בִּידֵיהָ חוּיָא לְקָטִילָא, לֹא סְגִיד כּוֹלֵי הָאֵי לְקַבְּלִי. שְׂאֲרֵי לְגִיזוֹנָאָה לְאַתְגָּאָה, אָמַר, הוֹאִיל וְכָל כֶּף פָּרַע לְקַבְּלִי לֹא אֶקְטְלִינִיהָ.

כֶּךָ אָמַר יַעֲקֹב עִם לִבֵּן גֵּרְתִי וְאַחֵר עַד עֵתָה, עֲשָׂרִין שָׁנִין אַתְאַחַרְתִּי עֲמִיהָ וְאָנָּא מִיִּיתֵי חוּיָא לְקָטִילָא בְנֵי נֶשָׂא. שָׁמַע עֲשׂו, אָמַר, וְוִי

מָאן יָקוּם קַמִּיָּה. דְהַשְׁתָּא יִקְטְלִינִיהָ יַעֲקֹב בְּפוּמִיָּה, שְׂאֲרֵי נְפִיק

לְקַדְמוּתֶיהָ לְאַתְפִּיּוּסָא עֲמִיָּה.

בִּיּוֹן דְּחָמָא לִיָּה מַה כְּתִיב וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיִּצְרֹ לוֹ, בִּיּוֹן דְּקָרִיב בְּהַדְיָה שְׁאֵרֵי כְרַע וְסָגִיד לְקַבְלֶיהָ. הָדָא הוּא דְכְתִיב וַיִּשְׁתַּחֲוּ אַרְצָה שְׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו. אָמַר עֲשׂוּ אֲלֵמְלָא כָּל כְּף הָוָה עֲמִיָּה, לָא סָגִיד לְקַבְלֵי, שְׁאֵרֵי לְאַתְגָּאָה.

הָא חֲזִי, מַה כְּתִיב בְּבַלְעָם (במדבר כב) וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל בַּלְעָם אֶל לִילָה. בְּלָבָן פְּתִיב הַלִּילָה וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶל לָבָן הָאֲרָמִי בַחֲלוּם הַלִּילָה וַיֹּאמֶר לוֹ הַשְּׁמֵר עִם יַעֲקֹב מִטּוֹב וְגו'. פֶּן תִּדְבֹר, פֶּן תַּעֲשֶׂה לְיַעֲקֹב רָעָה מִיבְעֵי לִיָּה. אֶלָּא לָבָן לָא רִדַף אֲבִתְרִיָּה דְיַעֲקֹב בַּחֲלִילָא דְגוֹבְרִין לְאַגְחָא בֵּיהּ קָרְבָּא. דְּהָא חֲלִילָא דְיַעֲקֹב וּבְנוֵי רַב מְנִיָּה, אֶלָּא לְמַקְטְלִיָּה בְּפּוּמִיָּה וּלְשִׁיצָאָה כְּלָא. הָדָא הוּא דְכְתִיב אֲרָמִי אוֹבֵד אָבִי.

וּבְגִין כְּף, פֶּן תִּדְבֹר, וְלָא כְתִיב פֶּן תַּעֲשֶׂה. וְכְתִיב יֵשׁ לְאֵל יְדֵי לַעֲשׂוֹת. מְנִין הָוָה יַדַּע דְּיִכְלַתָּא הָוָה בִּידֵיהּ. אֶלָּא כְמָה דְאַתְמָר אֱלֹהֵי אֲבִיכֶם אָמַשׁ אָמַר אֵלַי וְגו'.

וְרָא הוּא סְהֵדוּתָא, דְּפָקִיד קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאַסְהָדָא. דְּכְתִיב (דברים כו) וְעֲנִיתָ וְאַמַּרְתָּ לְפָנַי יְיָ אֱלֹהֵיךָ אֲרָמִי אוֹבֵד אָבִי וְגו'. וְעֲנִיתָ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שמות כ) לֹא תַעֲנֶה בְרַעְדָּךְ. (דברים ט) עֲנֶה בְּאָחִיו.

כְּתִיב בֵּיהּ בְּבַלְעָם (במדבר כד) וְלֹא הִלֵּךְ כַּפְעָם בְּפַעַם לְקִרְאתָ נְחָשִׁים, דְּהִכִּי הוּא אֲרַחֲמִיָּה דְאִיהוּ הָוָה מְנַחֵשׁ. בְּלָבָן פְּתִיב, (בראשית ל) נְחָשְׁתִּי, דְּאִשְׁגַּח בַּחֲרָשׁוּי וּבְקַסְמוּי בְּעַסְקָא דְיַעֲקֹב, וְכַד בְּעָא לְאוֹבְדָא לְיַעֲקֹב בְּנַחֲשָׁא וּבַחֲרָשָׁא דִּילִיָּה בְּעָא לְאוֹבְדֵיהּ, וְלֹא שְׂבָקִיָּה קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.

אוֹתוֹ יַעֲקֹב בְּפִיּוֹ. הַתְּחִיל לְצַאֵת כְּנֻגְדוֹ לְהַתְּפִיֵּס עִמּוֹ.

בִּיּוֹן שְׂרָאָה אוֹתוֹ מַה כְּתוּב? וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיִּצְרֹ לוֹ. בִּיּוֹן שְׁקָרַב אֵלָיו, הַתְּחִיל לְכַרְעַ וְלִסְגַּד לְפָנָיו, זֶהוּ שְׂכָתוּב וַיִּשְׁתַּחֲוּ אַרְצָה שְׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו. אָמַר עֲשׂוּ, אֲלֵמְלָא כָּל כְּף הָיָה עִמּוֹ, לֹא יִשְׁתַּחֲוֶה כְּנֻגְדֵי. הַתְּחִיל לְהַתְּנַאֲוֹת.

בֹּא רְאָה מַה כְּתוּב בְּבַלְעָם, (במדבר כב) וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל בַּלְעָם לִילָה. בְּלָבָן כְּתוּב (בראשית לא) וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל לָבָן הָאֲרָמִי בַחֲלוּם הַלִּילָה וַיֹּאמֶר לוֹ הַשְּׁמֵר לָךְ פֶּן תִּדְבֹר עִם יַעֲקֹב מִטּוֹב וְגו'. פֶּן תִּדְבֹר? פֶּן תַּעֲשֶׂה לְיַעֲקֹב רָעָה צְרִיף לְכַתֵּב! אֶלָּא לָבָן לֹא רִדַף אַחֲרַי יַעֲקֹב בְּכַח גְּבוּרִים לְעַרְףִּי בּוֹ קָרַב, שְׁתַּרְי חֲלִיל יַעֲקֹב וּבְנָיו גְּדוֹל מְמַנּוֹ, אֶלָּא לְהַרְגוֹ בְּפִיּוֹ וּלְהַשְׁמִידוֹ אֶת הַכֹּל. זֶהוּ שְׂכָתוּב אֲרָמִי אֹבֵד אָבִי.

וְכֵן כְּתוּב פֶּן תִּדְבֹר וְלֹא פֶן תַּעֲשֶׂה. וְכְתוּב יֵשׁ לְאֵל יְדֵי לַעֲשׂוֹת. מְנִין הָיָה יוֹדַע שְׂיִכְלַת הַיְתָה בִּידּוֹ? אֶלָּא כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר אֱלֹהֵי אֲבִיכֶם אָמַשׁ אָמַר אֵלַי.

וְזוֹרֵי הַעֲדוֹת שְׂצוּנָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַעֲיֵד, שְׂכָתוּב (דברים כו) וְעֲנִיתָ וְאַמַּרְתָּ לְפָנַי ה' אֱלֹהֵיךָ אֲרָמִי אֹבֵד אָבִי וְגו'. וְעֲנִיתָ - כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (שמות כ) לֹא תַעֲנֶה בְרַעְדָּךְ, (דברים ט) עֲנֶה בְּאָחִיו.

כְּתוּב בְּבַלְעָם (במדבר כד) וְלֹא הִלֵּךְ כַּפְעָם בְּפַעַם לְקִרְאתָ נְחָשִׁים, שְׂכָף הוּא דְרַכּוֹ - שֶׁהוּא הָיָה מְנַחֵשׁ. בְּלָבָן כְּתוּב (בראשית ל) נְחָשְׁתִּי, שֶׁהַשְּׂגִיחַ בְּכַשְׁפּוֹ וּבְקַסְמּוֹ בְּעַסְקָא שֶׁל יַעֲקֹב, וּכְשֶׁרָצָה לְהַאֲבִיד אֶת יַעֲקֹב בְּנַחֲשִׁים וּבְכַשׁוּפִים שְׁלוֹ, רָצָה לְאַבְדּוֹ, וְלֹא עֲזָבוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

והיינו דאמר בלעם בר בריה (במדבר כג) כי לא נחש בייעקב ולא קסם בישראל, מאן יכיל להון, דהא סבאי בעא לאובדא לאבוהון בנחשים ובקסמים דיליה ולא סליקא בידוי. דלא שבקיה ללטיא. הדא הוא דכתיב פי לא נחש בייעקב ולא קסם בישראל.

ובבבליהו עשרה זיני תרשין וקוסמין דקוּזטפי דכתרין תפאין עבד לבן לקבליה דיעקב ולא יכיל. הדא הוא דכתיב, (בראשית לא) ותחלף את משכרתי עשרת מנים. שפלים עשה לבן פנגדו ולא עלה בידו להרע לו, שפיתוב (שם) והחלף את משכרתי עשרת מנים ולא נתנו אלהים להרע עמדי. מה זה מנים? פתרגום מינים, וכתוב (ויקרא יז) לשעירם אשר הם זנים אחריהם. מונים - מינים כמשמעו. ועשרה מינים הם של פשפים וקסמים בפתרים התפתונים, וכלם עשה כנגדו.

עשרה מינים הם, שפיתוב (דברים יח) קסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף וחבר חבר ושאל אוב וידעני ודרש אל המתים. הרי הם עשרה.

אמר רבי יוסי, נחש וקסם הם שני מינים, ובדרגה אחת עולים, וכשפא בלעם, בקסם עשה פנגד ישראל, והיינו שפיתוב (במדבר כב) וקסמים בידם. וכנגד יעקב בא לבן בנחש. זה וזה לא עלה בידם. זהו שפיתוב (שם כג) כי לא נחש בייעקב ולא קסם בישראל. כי לא נחש בייעקב - בתחלה בימי לבן. ולא קסם בישראל - אחר כך בימי בלעם.

אמר בלעם לבלק, בא ראה מי יכול להם, שפל הקסמים והפשפים שפפתרים שלנו

והיינו דאמר בלעם בר בריה (במדבר כג) כי לא נחש בייעקב ולא קסם בישראל, מאן יכיל להון, דהא סבאי בעא לאובדא לאבוהון בנחשים ובקסמים דיליה ולא סליקא בידוי. דלא שבקיה ללטיא. הדא הוא דכתיב פי לא נחש בייעקב ולא קסם בישראל.

ובבבליהו עשרה זיני תרשין וקוסמין דקוּזטפי דכתרין תפאין עבד לבן לקבליה דיעקב ולא יכיל. הדא הוא דכתיב, (בראשית לא) ותחלף את משכרתי עשרת מונים. דכלהו עבד לבן לקבליה ולא סליקו בידוי לאבאשא ליה, דכתיב, (בראשית לא) והחלף את משכרתי עשרת מונים ולא נתנו אלהים להרע עמדי. מאי מונים, פתרגום זינין, וכתוב (ויקרא יז) לשעירים אשר הם זונים אחריהם. מונים, מינים כמשמעו. ועשרה זינין אינון דתרשין וקוסמין בכתרין תפאין וכלהו עבד לקבליה.

עשרה זינין אינון, דכתיב, (דברים יח) קוסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף וחבר חבר ושאל אוב וידעני ודרש אל המתים, הא עשרה אינון.

אמר רבי יוסי נחש וקסם, תרי זיני אינון, ובדרגא חד סלקין. וכד אתא בלעם בקסם עבד לקבליהו דישראל. והיינו דכתיב, (במדבר כב) וקסמים בידם. ולקבליה דיעקב אתא לבן בנחש, האי והאי לא סליקו בידיהו הדא הוא דכתיב, (שם כג) כי לא נחש בייעקב ולא קסם בישראל. פי לא נחש בייעקב בקדמיתא ביומוי דלבן. ולא קסם בישראל לבתר ביומוי דבלעם.

אמר בלעם לבלק, תא חזי, מאן יכיל להון. דכל קסמין ותרשין

מִהָאֲרַת הַמְּלָכוֹת שְׁלַמְעֵלָה (וּמִשָּׁה)
מִתְעַטְרִים, (וְשֶׁהָרִי) וְהוּא הַתְּקִשׁוּר
בָּהֶם, שְׁכָתוֹב ה' אֱלֹהָיו עִמּוֹ
וְתוֹרַעַת מְלֶךְ בּוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, חֵס וְחִלְלִיָּה
שְׁהִיָּה יוֹדַע בְּלַעַם בְּקִדְשָׁה
שְׁלַמְעֵלָה כָּלֵל, שְׁהָרִי הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לֹא הִתְרַצָּה בְּעַם וְלִשׁוֹן
אֲחֵר שִׁשְׁתַּמְשׁ בְּכַבּוּדוֹ אֲלֵא בְּנֵי
הַקְּדוֹשִׁים, וְאָמַר (וַיִּקְרָא י"א)
וְהִתְקַדְּשִׁתָּם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים. מִי
שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּמְּשׁוּ בְּקִדְשָׁה.
יִשְׂרָאֵל הֵם קְדוֹשִׁים, שְׁכָתוֹב (דְּבָרִים
י"ד) כִּי עִם קְדוֹשׁ אַתָּה. אַתָּה קְדוֹשׁ
וְלֹא עִם אֲחֵר.

מִי שֶׁהֵם טְמֵאִים, טְמֵאָה מִזְדַּמְּנַת
לָהֶם לְהַטְמֵא עֲלֵיו. כְּתוּב (וַיִּקְרָא י"ג)
טְמֵא הוּא בְּדָד יֹשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה
מוֹשְׁבֹו, וְטֵמֵא וְטֵמֵא לְטֵמֵא קוֹרָא,
שְׁכָתוֹב (שם) וְטֵמֵא טֵמֵא יִקְרָא. מִי
שֶׁהוּא טְמֵא לְטֵמֵא יִקְרָא, הַכֹּל
הוֹלֵךְ אַחֵר מֵיְנוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, נֶאֱמַר הוּא לִיֶּעֱקֹב,
שְׁהִיָּה קְדוֹשׁ, לֹמַר שְׁנֹטְמָא בְּלָבָן
וּבְכַשְׁפִּי, אוֹ שְׁבַח הוּא שְׁלוֹ?
אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, אַף עַל גַּב
שְׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה - אֲנִי מְסִיעֵ לָךְ,
שְׁהָרִי כְּתוּב (בְּרֵאשִׁית כ"ז) אֲנֹכִי עֹשׂוֹ
בְּכֹרֶךָ. וְכִי יִפֶּה הוּא לְצַדִּיק כִּיֶּעֱקֹב
לְהַחֲלִיף שְׁמוֹ בְּשֵׁם טְמֵאָה? אֲלֵא
אֲנֹכִי, פּוֹסֵק טַעַם, וְאָמַר אֲנֹכִי מִי
שְׁאֲנִי, אֲבָל עֹשׂוֹ בְּכֹרֶךָ, וְהָרִי
פְּרִשׁוּהָ.

אֵף כָּאֵן. וַיְהִי לוֹ שׁוֹר וְחֹמֶר.
לֹמַר, אֵל תְּשִׁים לְבָךְ וּרְצוֹנְךָ
לְאוֹתָהּ בְּרָכָה שְׁבִרְכֵנִי אָבִא
שֶׁהִתְקַיְּמָה בִּי. הוּא בְּרַךְ אוֹתִי הוּהוּ
גְבִיר לְאַחִיד וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לָךְ בְּנֵי אֶמְךָ
- מִשׁוּם כֶּף עֲבָדְךָ יֶעֱקֹב לְאֲדָנִי
לְעֹשׂוֹ. הוּא בְּרַךְ אוֹתִי בְּרַב דְּגָן
וְתִירוֹשׁ - הָרִי לֹא הִתְקַיְּמָה בִּי, שְׁלֹא
אֲצַרְתִּי אוֹתָם, אֲלֵא וַיְהִי לִי שׁוֹר

דְּבַכְתֵּרִין דִּילָן, מְקִיזְפָּא דְּמְלָכוּתָא דְּלַעִילָא
(וּתְמָא) מִתְעַטְרִין (דְּהָא), וְהוּא אַתְּקִשׁוּר בְּהוּ,
דְּכְתִיב יי אֱלֹהָיו עִמּוֹ וְתוֹרַעַת מְלֶךְ בּוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה חֵס וְשְׁלוֹם דְּהוּה יוֹדַע
בְּלַעַם בְּקִדְוִשָׁה דְּלַעִילָא (דף קסז ע"ב)
כָּלֵל. דְּהָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא אַתְּרַעִי בְּעַם
וְלִישׁוֹן אַחְרָא דִּישְׁתַּמְשׁ בִּיקְרִיָּה, אֲלֵא בְּנֵי
קְדִישִׁין. וְאָמַר (וַיִּקְרָא י"א) וְהִתְקַדְּשִׁתָּם וְהִיִּיתֶם
קְדוֹשִׁים, מָאֵן דְּאִינוּן קְדִישִׁין יִשְׁתַּמְּשׁוּן
בְּקִדְוִשָׁה, יִשְׂרָאֵל אִינוּן קְדִישִׁין דְּכְתִיב, (דְּבָרִים
י"ד) כִּי עִם קְדוֹשׁ אַתָּה. אַתָּה קְדוֹשׁ וְלֹא עִם
אַחְרָא.

מָאֵן דְּאִינוּן מְסֵאָבִין, מְסֵאָבוּ אֲזַדְמֵן לוֹן
לְאַסְתָּאבָא עֲלִיָּה. כְּתִיב, (וַיִּקְרָא י"ג) טְמֵא
הוּא בְּדָד יֹשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבֹו.
וּמְסֵאָבָא לְמְסֵאָבָא קְרִי דְּכְתִיב, (שם) וְטֵמֵא
טֵמֵא יִקְרָא, מָאֵן דְּאִיהוּ טְמֵא, לְטֵמֵא יִקְרָא,
כֹּלֵא אֲזִיל בְּתַר זִנְיָהּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, יְאוֹת הוּא לִיֶּעֱקֹב דְּהוּהוּ
קְדִישָׁא לֹמַר דְּאַסְתָּאב בְּלָבָן
וּבְחֵרְשׁוֹי, אוֹ שְׁבַחָא הוּא דִּילִיָּה. אָמַר לִיָּה
רַבִּי יוֹסִי, אַף עַל גַּב דְּקָאֲמַר רַבִּי יְהוּדָה,
אֲנָא מְסִיעֵ לָךְ. דְּהָא כְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית כ"ז) אֲנֹכִי
עֹשׂוֹ בְּכֹרֶךָ. וְכִי יְאוֹת הוּא לְצַדִּיקָא כִּיֶּעֱקֹב
לְמַחֲלָף שְׁמִיָּה בְּשֵׁמָא דְּמְסֵאָבָא, אֲלֵא אֲנֹכִי,
פְּסִקָא טַעַמָא. וְאָמַר אֲנֹכִי מָאֵן דְּאֲנָא, אֲבָל
עֹשׂוֹ בְּכֹרֶךָ וְהָא אוּקְמוּהָ.

אוּף הָבֵא, וַיְהִי לִי שׁוֹר וְחֹמֶר, לֹמַר לָא
תְּשׁוּי לְבָךְ וּרְעוּתְךָ לְהֵיָא בְּרַכְתָּא
דְּבְרִיךָ לִי אָבִא דְּאַתְקִיָּים בִּי. הוּא בְּרִיךְ לִי
הוּהוּ גְבִיר לְאַחִיד וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לָךְ בְּנֵי אֶמְךָ,
בְּגִין כֶּף עֲבָדְךָ יֶעֱקֹב. לְאֲדָנִי לְעֹשׂוֹ. הוּא
בְּרִיךְ לִי בְּרוּב דְּגָן וְתִירוֹשׁ. הָא לֹא אַתְקִיָּים בִּי, דְּלֹא אוּצְרָנָא לוֹן. אֲלֵא,

ויהי לי שור וְחמור צאן וְעֶבֶד, רְעִי עֲנֵא
בְחַקְלָא. הוא בְּרִיךְ לִי, מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי
הָאָרֶץ. הָא לֹא אֲתַקְיִים בִּי, בְּגִין דְּהָא עִם לְבָן
גְּרַתִּי, פְּגִיורָא. דְּלֹא הָוָה לִי בִיתָא חֲדָא כָּל
שְׁפָן מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ. וְכָל דָּא בְּגִין דְּלֹא יִסְתַּפַּל
בֵּיהּ בְּיַעֲקֹב עַל אֵינוֹן בְּרַכָּאן וַיִּקְטָרַג עִמָּיהּ.

רבי אבא אמר פְּתִיב בֵּיהּ בְּיַעֲקֹב (בראשית כה)
אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֶהְלִים, גְּבַר שְׁלִים. בְּגִין
דְּאִיהוּ יְתִיב בְּתַרִּין מִשְׁפָּנִין עֲלֵאִין. וְאֲשָׁלִים
לְהֵאֵי גִיסָא וּלְהֵאֵי גִיסָא, וְאִיהוּ לֹא אָמַר
דְּאִסְתָּאב בְּחַרְשׁוּי. אָבַל עַל מַה דְּקָאָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, בְּגִין דְּלְבוּי שְׁלִים עַל טִיבוּ וּקְשׁוּט
דְּעֵבִיד לִיהּ קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכָל עֲלָמָא
יְדַעֵי עוֹבְדוּי דְּלָבָן מָאן אֵינוֹן, וּמָאן יְכִיל
לְאִשְׁתַּזְבָּא (ס"א מניח, כל עשרין שנין דְּתוּתִי עִמָּיהּ)
מִקְטָרוּגָא דִּילִיָּה דְּבַעֵי לְאוּבָדָא לִי. (ס"א וְאָנָּא
וְתִיבְנָא וְעֶבְרָנָא עִמָּיהּ עֶשְׂרִין שְׁנִין) וְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁזַבְנֵי
מַנְיָה. וְכֹלָא הָוָה בְּגִין דְּלֹא יִסְתַּפַּל בֵּיהּ עֲשׂו
דְּאִתְקַיְיְמוּ בֵּיהּ אֵינוֹן בְּרַכָּאן, וְלֹא יְנַטֵּר לִיהּ
דְּבָבוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (הושע יד) כִּי יִשְׂרָיִם דְּרַכִּי
יֵי וְגוֹ', וְכְתִיב, (דברים יח) תָּמִים תִּהְיֶה עִם יֵי
אַלְהֵיךְ :

וְחמור צאן וְעֶבֶד, רוּעָה צֹאן
בְּשָׂדֶה. הוא בְּרִיךְ אוֹתִי מִטַּל
הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ - הָרִי לֹא
הִתְקַיֵּים בִּי, מִשׁוּם שֶׁהָרִי עִם לְבָן
גְּרַתִּי, פְּגַר, שְׁלֹא הָיָה לִי בֵּית
אֶחָד, כֹּל שְׁפָן מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ.
וְכָל זֶה כְּדֵי שְׁלֹא יִסְתַּפַּל בְּיַעֲקֹב
עַל אוֹתָן בְּרַכּוֹת וַיִּקְטָרַג עִמּוֹ.

רבי אבא אמר, כְּתוּב בְּיַעֲקֹב (שם
כה) אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֶהְלִים, גְּבַר
שְׁלֵם, מִשׁוּם שֶׁהוּשׁ יוֹשֵׁב בְּשְׁנֵי
מִשְׁפָּנִים עֲלִיוֹנִים, וְהַשְּׁלִים לְצַד
זֶה וּלְצַד זֶה. וְהוּא לֹא אָמַר
שְׁנַטְמָא בְּכַשְׁפִּי. אָבַל עַל מַה
שְׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִשׁוּם שְׁלָבוּ
שְׁלֵם עַל טוֹב וְאִמְתָּ שְׁעֵשָׂה לוֹ
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכָל הָעוֹלָם
יודְעִים מַעֲשֵׂי לְבָן מַה הֵם וּמִי
יְכֹל לְהַנְצִיל [ס"א מְנַו, כל עֶשְׂרִים הַשָּׁנִים
שְׁהִיִּית עִמּוֹ] מִקְטָרוּגּוֹ, וְרַצָּה לְאָבִד
אוֹתִי [ס"א וְאֵי נִשְׁבְּחִי וְעִשִׂיתִ עִמּוֹ עֶשְׂרִים
שָׁנָה] וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִצִּילֵנִי
מִמְּנֹו. וְהַכֹּל הָיָה כְּדֵי שְׁלֹא
יִסְתַּפַּל בּוֹ עֲשׂו שֶׁהִתְקַיְמוּ בּוֹ
אוֹתָן בְּרַכּוֹת וְלֹא יִשְׁמַר לוֹ
טִיבָּהּ. וְעַל זֶה כְּתוּב (הושע יד) כִּי
יִשְׂרָיִם דְּרַכִּי ה' וְגוֹ', וְכְתוּב
(דברים יח) תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה'
אַלְהֵיךְ.

וְיִשׁוּבוּ הַמְּלָאכִים אֶל יַעֲקֹב
לְאִמַר בְּאֵנוּ אֶל אַחִיךָ אֶל עֲשׂו
וְגַם הַלֵּךְ לְקִרְאָתְךָ וְאַרְבַּע מֵאוֹת
אִישׁ עִמּוֹ. כִּיִּן שְׁאָמַר בְּאֵנוּ אֶל
אַחִיךָ, לֹא יְדַעְנּוּ שֶׁהוּא עֲשׂו?
וְכִי אַחִים אַחֲרִים הָיוּ לְיַעֲקֹב?
אֵלָּא בְּאֵנוּ אֶל אַחִיךָ. וְאִם תֹּאמַר
שְׁחִזַר בְּתִשׁוּבָה וְהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ
תְּקִינָה - לֹא כֵּן, אֵלָּא עֲשׂו
הִרְשַׁע כְּמוֹ מַעֲקָרוֹ. וְגַם הַלֵּךְ
לְקִרְאָתְךָ. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהוּא
הוֹלֵךְ לְבִדּוֹ - לֹא, אֵלָּא אַרְבַּע
מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ.
וְכֵרְ כֵּךְ לְמָהּ? (אֵלָּא אֵינוֹן) אָמַרוּ לִיהּ, בְּגִין

וְיִשׁוּבוּ הַמְּלָאכִים אֶל יַעֲקֹב לְאִמַר בְּאֵנוּ אֶל
אַחִיךָ אֶל עֲשׂו וְגַם הוֹלֵךְ לְקִרְאָתְךָ
וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ. כִּיִּן דְּאָמַר בְּאֵנוּ אֶל
אַחִיךָ, לֹא יְדַעְנָא דְּאִיהוּ עֲשׂו, וְכִי אַחִין
אַחֲרֵיִן הָיוּ לְיַעֲקֹב. אֵלָּא בְּאֵנוּ אֶל אַחִיךָ, וְאִי
תִּימָא דְּהֵדֵר בְּתִשׁוּבָה וְאִזִּיל בְּאַרְחַ מְתַקְנָא,
לָאו הָכִי, אֵלָּא עֲשׂו הִרְשַׁע כְּדַמְעִיקְרָא. וְגַם
הוֹלֵךְ לְקִרְאָתְךָ, וְאִי תִימָא דְּאִיהוּ בְּלַחֲדוּי
אִזִּיל. לָאו, אֵלָּא אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ.
וְכֵרְ כֵּךְ לְמָהּ, (אֵלָּא אֵינוֹן) אָמַרוּ לִיהּ, בְּגִין

דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתָרְעֵי תְדִיר בְּצִלּוֹתְהוֹן
 דְּצַדִּיקָא וּמִתְעַטֵּר בְּצִלּוֹתְהוֹן. כְּדָא מְרִינָן,
 דְּהוּא מְלָאכָא דְּמִמְנָא עַל צִלּוֹתְהוֹן
 דִּישְׂרָאֵל, סַנְדֵּי"ל פּוֹן שְׁמִיָּה, נְטִיל כָּל אֵינוֹן
 צִלוֹתֵין וְעֵבִיד מְנַיְהוּ עֲטָרָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים
 וְאוּקְמוּהָ. וְכֹל שְׁפָן צִלּוֹתְהוֹן דְּצַדִּיקָא
 דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתָרְעֵי בְּהוּ וְאֲתַעְבְּדֵן
 עֲטָרָה לְאַתְעַטְרָא בְּאֵינוֹן צִלוֹתֵין לְקוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא. וְאִי תִימָא מְשַׁרְיִין קְדִישִׁין הוּוּ
 אֲתִיִּין עֲמִיָּה, אֲמַאי דְּחִיל. אֶלָּא צַדִּיקָא לֹא
 סְמִכִין עַל זְכוּתֵיהוּ, אֶלָּא עַל צִלּוֹתְהוֹן
 וּבְעוֹתְהוֹן לְגַבֵּי מְאֲרִיהוֹן.

וְתָא חֲזִי, דְּאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, צִלוֹתָא
 דְּסַגִּיאִין סְלִיק קָמֵי קְדֻשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 וּמִתְעַטֵּר בְּהוּא צִלוֹתָא. בְּגִין דְּסִלְקָא בְּגוּוֹנִין
 סַגִּיאִין וְאֲתַפְּלִילַת מִכַּפְּמָה סְטָרִין. וּבְגִין
 דְּאֲתַפְּלִילַת מִכַּפְּמָה גּוּוֹנִין אֲתַעְבִּידַת עֲטָרָה
 וּמִנְחָא עַל רִישָׁא דְּצַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים.
 וְצִלוֹתָא דִּיחִיד לֹאוּ אִיהִי כְּלִילָא, וְלֹאוּ אִיהִי
 אֶלָּא בְּגוּוֹן חַד. וְעַל דָּא צִלוֹתָא דִּיחִיד לֹאוּ
 אִיהִי מִתְתַּקְנָא לְאַתְקַבְּלָא (אֶלָּא בְּצִלוֹתָא) בְּצִלוֹתָא
 דְּסַגִּיאִין. וְתָא חֲזִי, יַעֲקֹב כְּלִיל הָוָה, וְעַל דָּא
 צִלוֹתֵיהּ תְּאִיב לָהּ קְדֻשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מַה כְּתִיב
 וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיִּצַּר לוֹ.

רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח וְאָמַר (מְשַׁלֵּי כַח) אֲשֶׁרִי אָדָם
 מִפְּחַד תְּמִיד וּמִקְשָׁה לְבוֹ יַפּוּל בְּרַעָה.
 (דף קסח ע"א) זַפְּאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא אֲתָרְעֵי בְּהוּ, וַיְהִי לֹון אֲוִרִיִּיתָא דְּקֻשׁוּט
 בְּגִין לְמִזְפֵּי בְּהּ לְחַיֵּי עֲלְמָא, דְּכֹל מָאן
 דְּאֲשַׁתְּדֵל בְּאוֹרִיִּיתָא קְדֻשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשִׁיף
 עֲלֵיהּ חַיִּין עֲלָאִין, וְאֶעֱיֵל לִיהּ לְחַיֵּי עֲלְמָא
 דְּאֲתִי, דְּכְתִיב, (דְּבָרִים ל) כִּי הוּא חַיִּיךְ וְאֲרִיךְ
 יְמִיךְ. וּכְתִיב, (שֵׁם לֵב) וּבְדַבָּר הַזֶּה תֵּאָרִיכוּ יָמִים.

מְשׁוּם שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא תְּמִיד
 מְרַצָּה בְּתַפְלוֹת הַצַּדִּיקִים
 וּמִתְעַטֵּר בְּתַפְלוֹתֵיהֶם, כְּמוֹ
 שְׁאֲמַרְנוּ שְׂאוֹתוֹ הַמְּלָאךְ הַמְּמַנֶּה
 עַל תַּפְלוֹת יִשְׂרָאֵל, סַנְדֵּי"ל פּוֹן
 שְׁמוֹ, נוֹטֵל כָּל אוֹתָן תַּפְלוֹת
 וְעוֹשֶׂה מֵהֶם עֲטָרָה לְחַיֵּי
 הָעוֹלָמִים וּבְאֲרִיָּהּ, וְכֹל שְׁפָן
 תַּפְלוֹת הַצַּדִּיקִים שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מְתַרְצָּה כְּהוּן, וְנַעֲשׂוֹת עֲטָרָה
 לְהַתְעַטֵּר בְּאוֹתָן תַּפְלוֹת לְקֻדְשׁ-
 בְּרוּךְ הוּא. וְאִם תֵּאֲמַר, מִחֲנֻת
 קְדוּשִׁים הֵיוּ בָאִים עִמּוֹ, אֲזַי לְמָה
 פְּחַד? אֶלָּא צַדִּיקִים לֹא סוֹמְכִים
 עַל זְכוּתֵיהֶם, אֶלָּא עַל
 תַּפְלוֹתֵיהֶם וּבְקִשׁוֹתֵיהֶם לְרַבּוֹנָם.
 וְכֹא וְרָאָה שְׁאֲמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
 תַּפְּלַת רַבִּים עוֹלָה לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וּמִתְעַטֵּר בְּאוֹתָהּ
 תַּפְּלָה, מְשׁוּם שְׁעוֹלָה בְּגוּוֹנִים
 רַבִּים וְנִכְלָלַת מִכַּפְּמָה צַדִּיקִים,
 וּמְשׁוּם שְׁנִכְלָלַת מִכַּפְּמָה גּוּוֹנִים,
 נַעֲשִׂית עֲטָרָה, וּמִנְחַת עַל רֹאשׁ
 צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים. וְתַפְּלַת
 הַיְחִיד אֵינָה כְּלוּלָה וְאֵינָה אֶלָּא
 בְּגוּוֹן אֶחָד, וְעַל כֵּן תַּפְּלַת יְחִיד
 אֵינָה מִתְקַנָּת לְהַתְקַבֵּל (אֶלָּא בְּתַפְּלָה)
 כְּתַפְּלַת רַבִּים. וְכֹא וְרָאָה, יַעֲקֹב
 הָיָה כְּלוּל, וְעַל כֵּן תַּפְּלָתוֹ
 הִשְׁתַּוְּקָק לָהּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.
 מַה כְּתוּב? וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד
 וַיִּצַּר לוֹ.

רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח וְאָמַר, (מְשַׁלֵּי כַח)
 אֲשֶׁרִי אָדָם מִפְּחַד תְּמִיד וּמִקְשָׁה
 לְבוֹ יַפּוּל בְּרַעָה. אֲשֶׁרִיִּיהֶם
 יִשְׂרָאֵל שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 הַתְרַצָּה בְּהֶם וְנָתַן לָהֶם תּוֹרַת
 אֱמֶת כְּדִי לְזְכוּת בְּהּ לְחַיֵּי עוֹלָם,
 שְׁפָל מִי שְׁמִשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה,
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁף עֲלֵיו
 חַיִּים עֲלִיּוֹנִים וּמְכַנְּסוֹ לְחַיֵּי
 הָעוֹלָם הַבָּא, שְׁפָתוּב (דְּבָרִים ל) כִּי
 הִיא חַיִּיךְ וְאֲרִיךְ יְמִיךְ, וּכְתוּב (שֵׁם)
 לֵב) וּבְדַבָּר הַזֶּה תֵּאָרִיכוּ יָמִים.

חיים בעולם הזה, וחיים בעולם הבא.

רבי אלעזר אמר, כל מי שמשתדל בתורה, אין מיתתו על ידי יצר הרע, משום [שהוא נחש, והוא מלאך הנות, אלא מיתתם בנשיקה, ככתוב (שיר א) ישקני מנשיקות פיהו. כלומר על פי ה' והיא הנשיקה שהיא דבקות של הנפש בעקר, ואותו שמשתדל בתורה] שהתחזק בעץ החיים ולא הרפה ממנו, ולכן צדיקים שמשתדלים בתורה לא נטמא גופם [אלא הוא טהור, כמו אלהו בבית הקברות שמצאו אותו רבנו ושאלו אותו, ולא כהן הוא מרי? אמר להם, צדיקים לא טמאים במיתתם, כמו ששינונו, ביום שמת רבי במלה בהנה. כלומר שהתעסקו בו] שלא שרתה עליהם ריח טמאה.

יעקב היה עץ החיים, למה פחד, שהרי לא יכול לשלט עליו? ועוד, שהרי פתויב והנה אנכי עמך וגו', למה היה פוחד? ועוד, שהרי פתויב ויפגעו בו מלאכי אלהים, אם מחנות קדושים היו עמו, למה היה פוחד?

א"א הכל היה נאה, ויעקב לא היה רוצה לסמך על נס של הקדוש ברוך הוא, משום שחשב שאינו כדאי שהקדוש ברוך הוא יעשה לו נס, מה הטעם? משום שלא עבד את אביו ואמו כראוי ולא השתדל בתורה ונשא שתי אחיות, ואף על גב שהכל נתבאר. ועם כל זה צריך לאדם לפחד תמיד ולהתפלל לפני הקדוש ברוך הוא בתפלה, שכתוב אשרי אדם מפחד תמיד [ולפחד תמיד מלפני הקדוש ברוך הוא], והרי פרשנה.

בא ראה, תפלת האבות העמידו עולם, וכל בני העולם עליהם עומדים וסמוכים, ולעולם

ולעולמי עולמים לא נשפחת זכות האבות, משום שזכות האבות היא קיום של מעלה ומטה, וקיום של יעקב הוא קיום שלם יותר מכלם. ולכן בשעה שצרה לבני יעקב, הקדוש ברוך הוא

חיין בהאי עלמא וחיין בעלמא דאתי. רבי אלעזר אמר כל מאן דאשתדל באורייתא לשמה, לאו מיתתיה על ידא

דיצר הרע, בגין (גליון דהוא נחש והוא מלאכא דמותא. אלא מיתתהון בנשיקה דכתיב (שיר השירים א) ישקני מנשיקות פיהו, כלומר על פי ה' והיא הנשיקה דהיא דביקוּתא דנפשא בעיקרא, והיא דאשתדל באורייתא) דאתתקיף באילנא דחיי ולא ארפי מניה, ובגין כן צדיקא דמשתדלי באורייתא לא מסתאבי גופא דלהון (גליון: אלא הוא רבי, כגון אלהו כבי קברי דאשכחוהו רבנו, ושאלו ליה ולאו כהן הוא מר, אמר לון צדיקא לא מסאבי במיתתהון, כמה דתנין ביום שמת רבי במלה בהונה, כלומר דאתעסקו ביה) דלא שרא עלייהו ריח מסאבא.

יעקב אילנא דחיי הוה, אמאי דחיל, דהא לא יכול לשלטאה עלוי. ועוד דהא כתיב והנה אנכי עמך וגו', אמאי הוה דחיל. ותו דהא כתיב ויפגעו בו מלאכי אלהים. אי משריין קדישין הוו עמיה אמאי הוה דחיל. אלא פלא יאות הוה, ויעקב לא הוה בעי למסמך על ניסא דקדשא בריה הוא, בגין דחשיב דלאו איהו כדאי דקדשא בריה הוא יעביד ליה ניסא. מאי טעמא, בגין דלא פלח לאבוי ולאמיה כדקא יאות, ולא אשתדל באורייתא ונטל תרי אחיות. ואף על גב דכלא אתמר, ועם כל דא בעי ליה לבר נש למדחל תדיר ולצלאה קמי קדשא בריה הוא בצלותא. דכתיב אשרי אדם מפחד תמיד (ולמדחל תדיר קמי קדשא בריה הוא) והא אוקמוה.

תא חזי, צלותא דאבהן קיימו עלמא, וכל בני עלמא עלייהו קיימי וסמכין. לעלם ולעלמי עלמין, לא אתנשי זכותא דאבהן, בגין דזכותא דאבהן איהו קיומא דעילא

ורואה את דמות יעקב וחס על העולם, כמו שנאמר (ויקרא כו) וזכרתי את בריתי יעקוב. יעקוב"ב בוא"ו, למה בוא"ו? משום שהוא דמות של יעקב ממש.

בא ראה, כל מי שרואה את יעקב, כמי שמסתכל באספקלריה המאירה (תפארת), והרי נאמר שפיו של יעקב כפיו של אדם הראשון. אמר רבי ייסא, אני שמעתי, שכל מי שמסתכל בחלומו ורואה את יעקב מעטף במלבושי, מתוספים לו חיים.

רבי שמעון אמר, הרי נאמר שדוד המלך, עד שלא היה, לא היו לו חיים כלל, פרט לזה שאדם הראשון נתן לו שבעים שנה משלו, וכך היה קיומו של דוד המלך שבעים שנה היו, וקיים של אדם הראשון אלה שנה חסר שבעים. נמצאו באלה אלה שנים ראשונות אדם הראשון ודוד המלך.

פתח ואמר, (תהלים כא) חיים שאל ממך נתתה לו ארץ ימים עולם ועד. חיים שאל ממך - זה דוד המלך. שהרי כשברא הקדוש ברוך הוא גן עדן, הטיל בו נשמת דוד המלך, והסתכל בו וראה שאין לו חיים משלו כלום ועומד לפניו כל היום. פיון שנברא אדם הראשון, אמר, הרי ודאי קיומו. ומאדם הראשון היו שבעים שנים שהתקיים דוד המלך בעולם.

עוד האבות השאירו לו מחייהם כל אחד ואחד. אברהם השאיר לו, וכך יעקב ויוסף. יצחק לו השאיר לו כלום, משום שדוד המלך בא מצדו.

יצחק לא שבק ליה כלום, בגין דדוד מלפא מסטריה קא אתא.

ותתא, וקיומא דיעקב איהו קיומא שלים יתיר מפלהו. ובגין כך בשעתא דעאקו לבנוי דיעקב, קדשא בריך הוא אחמי קמיה דיוקנא דיעקב וחיס על עלמא כמה דאת אמר, (ויקרא כו) וזכרתי את בריתי יעקוב. יעקוב"ב בוא"ו, אמאי בוא"ו, בגין דאיהו דיוקנא דיעקב ממש.

הא חזי, כל מאן דחמי ליה ליעקב פמאן דאסתפל באספקלריא דנהרא, והא אתמר דשופריה דיעקב פשופריה דאדם קדמאה. אמר רבי ייסא, אנא שמענא דכל מאן דאסתפל בחלמיה וחמא ליה ליעקב מקסטר בקוספוי, חיינ אתוספן ליה.

רבי שמעון אמר, הא אתמר דדוד מלפא עד לא הוה, לא הוה ליה חיים כלל. בר דאדם קדמאה ירב ליה שבעין שנין מדיליה, וכך הוה קיומיה דדוד מלפא שבעין שנין הוה. וקיומא דאדם קדמאה אלה שנין חסר שבעין. אשתפחו בהני אלה שנין קדמאי, אדם הראשון ודוד מלפא.

פתח ואמר (תהלים כא) חיים שאל ממך נתתה לו ארץ ימים עולם ועד. חיים שאל ממך, דא דוד מלפא. דהא כד ברא קדשא בריך הוא גנתא דעדן אטיל ביה נשמתא דדוד מלפא, ואסתפל ביה וחמי דלית ליה חיים מדיליה כלום. וקיימא קמיה כל יומא. פיון דברא אדם הראשון אמר הא ודאי קיומיה, ומאדם קדמאה הוה שבעין שנין דאתקיים דוד מלפא בעלמא.

תו אבהן שבקו ליה מחייהון כל חד וחד, אברהם שבק ליה, וכן יעקב ויוסף.

וְדָאֵי אַבְרָהָם שָׁבַק לֵיהּ חֲמִשׁ שָׁנִין, דְּהָוָה לֵיהּ לְאַתְקַיְימָא מָאָה וּתְמַנִּין שָׁנִין, וְאַתְקַיְימִים מָאָה וְשִׁבְעִין וְחֲמִשׁ שָׁנִין, חֲסָרִין חֲמִשׁ. יַעֲקֹב הָוָה לֵיהּ לְאַתְקַיְימָא בְּעוֹלָם פִּימֵי אַבְרָהָם, וְלֹא הִתְקַיְימָא אֲלֵא מָאָה וְאַרְבַּעִים וְשִׁבְעַת שָׁנִים. חֲסָרִים עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנֶה. נִמְצָא שְׁאֲבָרָהּ וַיִּנְקֹב הַשְּׂאִירוֹ לֹו מִחַיֵּיהֶם שְׁלֹשִׁים וּשְׁלֹשׁ שָׁנִים. יוֹסֵף שְׁהִתְקַיְימָא מָאָה וְעֶשְׂרִי שָׁנִים, הִנָּה לֹו לְהִתְקַיְימָא מָאָה וְאַרְבַּעִים וְשִׁבְעַת שָׁנִים פִּימֵי יַעֲקֹב, וְחֲסָר מֵהֶם שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעַת שָׁנִים. הָרִי שְׁבַעִים שָׁנִים שְׁהַשְּׂאִירוֹ לְדוֹד הַמְּלָךְ לְהִתְקַיְימָא בְּהֶם, וּבְהֶם הִתְקַיְימָא דְּוֹד בְּכָל אוֹתָם הַשָּׁנִים שְׁהַשְּׂאִירוֹ לֹו הָאֲבוֹת.

וְאִם תִּימָא יַצְחָק אֲמַאי לָא שָׁבַק לֵיהּ כְּלוּם כְּהֵנִי, בְּגִין דְּאִיהוּ חֲשֵׁף וְדוֹד מִסְטָרָא דְּחֲשֵׁף קָא אֲתָא, וּמֵאֵן דְּאִיהוּ בְּחֲשֵׁף לִית לֵיהּ נְהוּרָא כְּלָל וְלִית לֵיהּ חַיִּים. וּבְגִין כֵּן לָא הָוֹן לְדוֹד חַיִּים כְּלָל. אֲבָל אֵלִין דְּהָוֹן לְהוּן נְהוּרָא, נְהִירוֹ לֵיהּ לְדוֹד מִלְּפָא, וּמִנְיֵיהּ אֲצִטְרִיף לְאַנְהָרָא וּלְמַהוּי לֵיהּ חַיִּים, דְּהָא מִסְטָרָא דְּחֲשֵׁף לִית לֵיהּ חַיִּים כְּלָל, וְעַל דָּא לָא אֲתָא יַצְחָק בְּחוּשְׁבָנָא.

וְאִם תִּימָא יוֹסֵף אֲמַאי יִתִּיר מִכְּלָהּ. אֲלֵא וְדָאֵי יוֹסֵף בְּלַחֲדוּי, כְּכִלְהוּ בְּגִין דְּאֲקָרִי צְדִיק, וְדָא הוּא דְּאַנְהִיר לְסִיְהָרָא יִתִּיר מִכְּלָהּ. וּבְגִין כֵּן הָאֵי שָׁבַק לֵיהּ לְדוֹד מִלְּפָא יִתִּיר מִכְּלָהּ חַיִּין, דְּכִתִּיב, (בְּרַאשִׁית א) וַיִּתֵּן אֱלֹהִים בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַאִיר עַל הָאָרֶץ.

בָּא רָאָה, יַעֲקֹב, תְּפִלְתּוֹ הִגְנָה עָלָיו מַעֲשׂוֹ מַשׁוּם שְׂרָצָה לְהַעֲבִיר זְכוּתוֹ לְבָנָיו אַחֲרָיו וְלֹא לְהוֹצִיא אוֹתָהּ עִכְשָׁו אֲצֵל עֶשׂוֹ, וְעַל זֶה תְּפִלְלָתּוֹ לְקַדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְלֹא סָמַךְ עַל זְכוּתוֹ

וְדָאֵי אַבְרָהָם שָׁבַק לֵיהּ חֲמִשׁ שָׁנִין, דְּהָוָה לֵיהּ לְאַתְקַיְימָא מָאָה וּתְמַנִּין שָׁנִין, וְאַתְקַיְימִים מָאָה וְשִׁבְעִין וְחֲמִשׁ שָׁנִין, חֲסָרִין חֲמִשׁ. יַעֲקֹב הָוָה לֵיהּ לְאַתְקַיְימָא בְּעוֹלָם פִּימֵי אַבְרָהָם, וְלֹא אֲלֵא מָאָה וְאַרְבַּעִין וְשִׁבְעַת שָׁנִין, חֲסָרִים תְּמַנִּין וְעֶשְׂרִין. אֲשִׁתְּפָחוּ דְּאַבְרָהָם וַיַּעֲקֹב שָׁבַקוּ לֵיהּ מִחַיֵּיהוֹן תְּלַתִּין וּתְלַת שָׁנִין. יוֹסֵף דְּאַתְקַיְימִים מָאָה וְעֶשְׂרִי שָׁנִין, הָוָה לֵיהּ לְאַתְקַיְימָא מָאָה וְאַרְבַּעִין וְשִׁבְעַת שָׁנִין פִּימֵי דְּיַעֲקֹב, וְחֲסָר מִנְהוֹן תְּלַתִּין וְשִׁבְעַת שָׁנִין. הָא שְׁבַעִין שָׁנִין דְּשָׁבַקוּ לֵיהּ לְדוֹד מִלְּפָא לְאַתְקַיְימָא בְּהוּן, וּבְהוּן אֲתַקַיְימִים דְּוֹד בְּכָל אֵינוֹן שָׁנִין דְּשָׁבַקוּ לֵיהּ אֲבָהָן.

וְאִם תִּימָא יַצְחָק אֲמַאי לָא שָׁבַק לֵיהּ כְּלוּם כְּהֵנִי, בְּגִין דְּאִיהוּ חֲשֵׁף וְדוֹד מִסְטָרָא דְּחֲשֵׁף קָא אֲתָא, וּמֵאֵן דְּאִיהוּ בְּחֲשֵׁף לִית לֵיהּ נְהוּרָא כְּלָל וְלִית לֵיהּ חַיִּים. וּבְגִין כֵּן לָא הָוֹן לְדוֹד חַיִּים כְּלָל. אֲבָל אֵלִין דְּהָוֹן לְהוּן נְהוּרָא, נְהִירוֹ לֵיהּ לְדוֹד מִלְּפָא, וּמִנְיֵיהּ אֲצִטְרִיף לְאַנְהָרָא וּלְמַהוּי לֵיהּ חַיִּים, דְּהָא מִסְטָרָא דְּחֲשֵׁף לִית לֵיהּ חַיִּים כְּלָל, וְעַל דָּא לָא אֲתָא יַצְחָק בְּחוּשְׁבָנָא.

וְאִם תִּימָא יוֹסֵף אֲמַאי יִתִּיר מִכְּלָהּ. אֲלֵא וְדָאֵי יוֹסֵף בְּלַחֲדוּי, כְּכִלְהוּ בְּגִין דְּאֲקָרִי צְדִיק, וְדָא הוּא דְּאַנְהִיר לְסִיְהָרָא יִתִּיר מִכְּלָהּ. וּבְגִין כֵּן הָאֵי שָׁבַק לֵיהּ לְדוֹד מִלְּפָא יִתִּיר מִכְּלָהּ חַיִּין, דְּכִתִּיב, (בְּרַאשִׁית א) וַיִּתֵּן אֱלֹהִים בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַאִיר עַל הָאָרֶץ.

הָא חֲזִי, יַעֲקֹב צְלוּתִיהּ אֲגִין לֵיהּ מַעֲשׂוֹ, בְּגִין דְּבָעָא לְסִלְקָא זְכוּתִיהּ לְבָנוּי אֲבִתְרִיהּ וְלֹא לְאַפְקָא לֵיהּ הַשְׁתָּא לְגַבִּיּהּ דְּעֶשׂוֹ. וְעַל דָּא צְלִי צְלוּתִיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיף

הוא, ולא אסתמיה על זכותיה, לשיזבא ליה בגיניה:

ויאמר אם יבא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה. תא חזי, מה כתיב ויחץ את העם אשר אתו ואת הצאן ואת הבקר והגמלים לשני מחנות. אמאי לשני מחנות. בגין דאמר אם יבא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה.

תא חזי, שכינתא לא עדיאת מאהל לאה ומאהל רחל. אמר יעקב ידענא דהא נטירו לון לאלין מן קדשא בריה הוא. מה עבד וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה, אמר אם יקטיל עשו, לאלין יקטיל. אבל אלין לא מסתפינא מנייהו, בגין דשכינתא עמהון. ועל דא והיה המחנה הנשאר לפליטה. פיון דעביד האי אתקין צלותיה עלייהו, מה כתיב ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם ואלהי אבי יצחק יי האומר אלי שוב לארצך ולמולדתך ואטיבה עמך.

רבי יוסי פתח ואמר (תהלים קב) תפלה לעני כי יעטף ולפני יי ישפך שיחו. האי קרא אוקמוה בכמה אתר. אלא דוד מלכא אמר דא כד אסתפל וחקא במלי דמספנא, ואסתפל ביה כד הוה אזיל וערק מקמי חמוי אמר דא. תפלה לעני, דא היא צלותא דבעי מספנא קמי קדשא בריה הוא, ודא צלותא דאקדימת לכל צלותהון דעלמא.

בתוב הכא תפלה לעני וכתיב התם (תהלים ז) תפלה למשה איש האלהים, מה בין האי להאי. אלא דא תפלה של יד ודא תפלה של ראש, ולית לאפרשא בין האי תפלה לעני ובין תפלה למשה איש האלהים, ותרוייהו שקולין כחד.

להצילו בגללה.

ויאמר אם יבא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה. בא ראה מה כתוב, ויחץ את העם אשר אתו ואת הצאן ואת הבקר והגמלים לשני מחנות. למה לשני מחנות? משום שאמר, אם יבא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה. בא ראה ששכינה לא וזה מאהל לאה ומאהל רחל. אמר יעקב, ידעתי שהרי שמירה לאלה מהקדוש ברוך הוא. מה עשה? וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה. אמר, אם יהרג עשו - יהרג את אלה, אבל אלה איני פוחד מהם, משום ששכינה עמהם, ועל זה - והיה המחנה הנשאר לפליטה. פיון שעשה את זה, תקן תפלתו עליהם, מה כתוב? ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם ואלהי אבי יצחק ה' האמר אלי שוב לארצך ולמולדתך ואטיבה עמך.

רבי יוסי פתח ואמר, (תהלים קב) תפלה לעני כי יעטף ולפני ה' ישפך שיחו. פסוק זה בארוהו בכמה מקומות. אלא דוד המלך אמר את זה כשהסתפל וראה בדברי העני, והסתפל בו כשהיה הולך ובורח מלפני חמוי אמר זה. תפלה לעני - זוהי תפלה שמבקש העני לפני הקדוש ברוך הוא, וזו התפלה שמקדימה את כל תפלות העולם.

בתוב כאן תפלה לעני, וכתיב שם (שם ז) תפלה למשה איש האלהים. מה בין זה לזה? אלא זו תפלה של יד, וזו תפלה של ראש, ואין להפריד בין התפלה לעני וזו ובין תפלה למשה איש האלהים, וישתיהן שקולות כאחת.

ועל זה תפלת העני מקדימה לפני הקדוש ברוך הוא מפל תפלות העולם, משום שכתוב (שם כב) כי לא בזה ולא שקץ ענות עני וגו'. בא ראה, תפלה לעני זו תפלה של יד, שהעני דבוק בעניו כמי שאין לו מעצמו כלום.

דבר אחר, תפלה - זה משה, לעני - זה דוד, כי יצטף - כשמתכסה הלכנה ומתכסה השמש ממנה, ולפני ה' ישפף שיחו - כדי להתחבר עם השמש. בא ראה, התפלה של כל בני אדם תפלה, ותפלת העני היא תפלה שעומדת לפני הקדוש ברוך הוא ושוכרת שיערים ופתחים ונכנסת להתקבל לפניו. זהו שכתוב (שמות כב) והיה פי יצעק אלי ושמעתי פי חנון אני, וכתוב שמע אשמע צעקתו. ולפני ה' ישפף שיחו - כמי שמתרעם על דין הקדוש ברוך הוא.

אמר רבי אלעזר, תפלות הצדיקים חזקה לכנסת ישראל להתעטר לפני הקדוש ברוך הוא. משום זה חביבה היא יותר לפני הקדוש ברוך הוא, ולכן הקדוש ברוך הוא תאב לתפלות הצדיקים בשעה שצריך להם, משום שיודעים לרצות את רבונם.

מה כתוב ביצחק? אלהי אבי אברהם ואלהי אבי יצחק ה' האמר אלי שוב וגו'. התעטר ונקשר קשר קשר אחד פראוי. אלהי אבי אברהם לימין, ואלהי אבי יצחק לשמאל. האמר אלי - כאן תלה הדבר להתעטר למקומו ביניהם. שוב לארצה ולמולדתך ואיטיבה עמך.

קמנתי מכל החסדים. למה היה צריך זה עם זה? אלא, אמר

ועל דא צלותא דעני אקדימת קמי קדשא בריך הוא מפל צלותין דעלמא, בגין דכתיב, (תהלים כב) פי לא בזה ולא שקץ ענות עני וגו'. תא חזי, תפלה לעני, דא תפלה של יד. דעני אתדבק במספנותיה, כמאן דלית ליה מגרמיה כלום.

דבר אחר תפלה דא משה. לעני דא דוד. פי יצטף, כד אתפסיא סיהרא ואתפסי שמשא מינה. ולפני יי ישפף שיחו, בגין לאתחברא בהדי שמשא.

תא חזי, צלותא דכל בני נשא צלותא וצלותא דמספנא איהי צלותא דקיימא קמיה דקודשא בריך הוא ותבר תרעין ופתחין ועאלת לאתקבלא קמיה דדא הוא דכתיב, (שמות כב) והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני, וכתוב שמע אשמע צעקתו. ולפני יי ישפף שיחו, כמאן דמתרעם על דינוי דקדשא בריך הוא.

אמר רבי אלעזר צלותהון דצדיקיא חזקה לכנסת ישראל (דף קסט ט"ו א) לאתעטרא קמיה קדשא בריך הוא, בגין כף חביבא הוא יתיר קמיה קדשא בריך הוא. ובגין כף קדשא בריך הוא תאיב לצלותהון דצדיקיא בשעתא דאצטריך לון, בגין דידיעי לרצויי למאריהון.

מה פתיב ביה ביצחק אלהי אבי אברהם ואלהי אבי יצחק יי האומר אלי שוב וגו', אעטר ואקשר קשורא בקשורא חד פדקא חזי. אלהי אבי אברהם לימינא, ואלהי אבי יצחק לשמאלא. האומר אלי, הכא תלי מלה לאתעטרא לאתריה בינייהו. שוב לארצה ולמולדתך ואיטיבה עמך:

קמנתי מכל החסדים, אמאי הוה אצטריך

יעקב, אתה הבטחת לי להיטיב עמי, ואני ידעתי שכל מעשיך כלם הם על תנאי, הרי אני אין בי זכות, שהרי קטנתי מפל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך. וכל מה שעשית לי עד היום, לא בשביל זכותי הנה, אלא בגללך הוא שעשית לי. ואותו טוב ואמת בגללך היו, שהרי כשעברתי בתחלה, שהייתי הולך מלפני עשו, יחידי עברתי את אותו נהר, ואתה עשית עמי טוב ואמת, והרי אני עכשו עובר אותו בשני מחנות, הם שני המחנות שחלק.

עד כאן סדור השבח של רבונו. מכאן ולהבא בקש מה שצריך לו, להראות לכל בני העולם שצריך לו לאדם לסדר שבח של אדונו בתחלה, ואחר יבקש בקשותיו. שך עשה יעקב - בתחלה סדר שבחיו של קונו, ואחר שסדר השבח, אמר בקשתו שהצטרף לה.

זהו שכתוב: הצילני נא מיד אחי מיד עשו כי ירא אנכי אתו פן יבוא והכני אם על בנים. מכאן, מי שמתפלל תפלתו שצריך לפרש דבריו כראוי. הצילני נא. ואם תאמר שהרי הצלתני מלכך - מיד אחי. ואם תאמר קרובים אחרים סתם נקראים אחים - מיד עשו. מה הטעם? בשביל לפרש הדבר כראוי. ואם תאמר, אני למה אצטרף? כי ירא אנכי אתו פן יבוא והכני. כדי להודיע דבר למעלה ולפרשו כראוי, ולא יסתרי הדבר.

ואתה אמרת היטב איטיב עמי וגו'. ואתה אמרת היטב איטיב, מה זה ואתה? כמו שנאמר (נחמיה ט) ואתה מחיה את כלם. אף כאן ואתה אמרת.

האי עם האי. אלא אמר יעקב את אבטחת לי לאוטבא עמי, ואנא ידענא דכל עובדך כלהו על תנאי. הא אנא לית בי זכותא דהא קטנתי מפל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך, וכל מה דעבדת לי עד יומא לאו בגין זכותאי הוה אלא בגינך הוא דעבדת לי, והוה טיבו וקשוט בגינך הוה. דהא כד עברנא בקדמיתא דהוינא אזיל מקמי דעשו, יחידי עברנא ליה ללהווא נהרא, ואנת עבדית עמי טיבו וקשוט. והא אנא השתא מעבר ליה בתרי משיריין, אינון תרין משיריין דפליג.

עד הכא סדורא דשבחא דמאריה, מכאן ולהלאה בעא מה דאצטרף ליה. לאחזאה לכל בני עלמא, דאצטרף ליה לבר נש לסדרא שבחא דמאריה בקדמיתא, ולבתר יבעי בעותיה. דהכי עבד יעקב, בקדמיתא סדר שבחא דמריה, ולבתר דסדר שבחא אמר בעותיה דאצטרף ליה.

הדא הוא דכתיב הצילני נא מיד אחי מיד עשו כי ירא אנכי אתו פן יבא והכני אם על בנים. מכאן, מאן דצלי צלותיה דבעי לפרשא מלוי כדקא יאות. הצילני נא, ואי תימא דהא שזבת לי מלכך. מיד אחי. ואי תימא קריבין אוחרנין סתם, אחין אקרין, מיד עשו. מאי טעמא, בגין לפרשא מלה כדקא יאות. ואי תימא אנא אמאי אצטרף, כי ירא אנכי אתו פן יבא והכני. בגין לאשתמודעא מלה לעילא ולפרשא לה כדקא יאות, ולא יסתים מלה:

ואתה אמרת היטב איטיב עמי וגו'. ואתה אמרת היטב איטיב, מאי ואתה. כמה דאת אמר (נחמיה ט) ואתה מחיה את כלם, אוף הכא ואתה אמרת.

בא ראה, דוד המלך אמר, (תהלים ט) יהיו לרצון אמרי פי, אלו דברים שהתפרשו. והגיון לבי - אלו דברים נסתרים שלא יכול בן אדם לפרשם בפיו, זהו הגיון, שהוא בלב, שלא יכול להתפרש. ועל זה צריך הדבר להתפרש בפה, ודבר שתלוי בלב, והכל סוד הוא. אחד פנגד דרגה תחתונה, ואחד פנגד דרגה עליונה. דבר שהתפרש, פנגד דרגה תחתונה שהצטרף להתפרש. אותו שתלוי בלב הוא פנגד דרגה פנימית יותר, והכל הוא כאחד. ועל זה אמר יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך וגו'.

כמו זה אמר יעקב. בתחלה פרש הדבר פראוי, ואחר כך הסתיר הדבר שתלוי בהגיון הלב שלא צריך לפרש, שפתוב (בראשית לב) ושמתי את זרעך כחול היס אשר לא יספר מרב. כאן הוא דבר התלוי בלב שלא צריך לפרש, וכן צריך כמו שאמרנו, כדי ליחד יחוד שלם פראוי. אשרי הצדיקים שיודעים לסדר שבח רבונם פראוי ולבקש בקשתם, ולכן כתוב (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. [ס"א כתוב גם את השני גם את השלישי וגו'. שלש פעמים גם, רמו (ג"ם ראשי תבות: גואל משה. גואל מרדכי. גואל משיח) לשלש גאלות על ידי שלשה צדיקים, משה מרדכי משיח, שעתיד לנאלנו בקרוב].

ויותר יעקב לבדו וגו'. רבי חייא פתח ואמר, (תהלים צא) לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך. בא ראה, פשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, עשה בכל יום ויום מעשהו הראוי לו, והרי פרשוהו. ונתפאר, [ואם תאמר] ביום הרביעי עשה מאורות, ואז נבראה הלבנה

תא חזי, דוד מלכא אמר (תהלים ט) יהיו לרצון אמרי פי, אלין מלין דאתפרשן. והגיון לבי, אלין מלין דסתימן דלא יכיל בר נש לפרשא לון בפומיה, דא הוא הגיון דאיהו בלבא דלא יכיל לאתפרשא.

ועל דא אצטריך מלה לאתפרשא בפומא, ומלה דתליא בלבא, וכלא רזא איהו. חד לקבל דרגא תתאה, וחד לקבל דרגא עלאה. מלה דאתפרשא לקבל דרגא תתאה דאצטריך לאתפרשא. ההוא דתליא בלבא איהו לקבל דרגא פנימאה יתיר, וכלא כחדא איהו. ועל דא אמר יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך וגו'.

בגוונא דא אמר יעקב, בקדמיתא פריש מלה כדקא יאות, ולבתר סתים מלה דאיהי תליא בהגיונא דלבא דלא אצטריך לפרשא. דכתיב, (בראשית לב) ושמתי את זרעך כחול היס אשר לא יספר מרב. הכא איהו מלה דתליא בלבא דלא אצטריך לפרשא. וכן אצטריך כדקאמרן, בגין ליחדא יחודא שלים כדקא יאות. זכאין אינון צדיקיא דידעי לסדרא שבחא דמאריהון כדקא יאות ולמבעי בעותהון, ובגין פך פתיב (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. [ס"א כתיב גם את השני גם את השלישי וגו', שלש פעמים גם, רמו (גליון, ג"ם ראשי תבות גואל משה גואל מרדכי גואל משיח) לשלש גאלות על ידי שלשה צדיקים משה מרדכי משיח שעתיד לנאלנו בקרוב]:

ויותר יעקב לבדו וגו'. רבי חייא פתח ואמר, (תהלים צא) לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך. תא חזי, כד ברא קדשא בריך הוא עלמא עבד בכל יומא ויומא (דף קסט ע"ב) עבדתייה דאתחזי ליה והא אוקמוהו. ואתמר, (ד"א ל"ג ואי תימא) פיומא

חסרה, אור שהקטינה עצמה, ומשום שהיא מארת חסר וא"ו, נתן מקום לשלט פל הרוחות והשדים ורוחות סערה ומזיקים וכל רוחות הטמאה.

בלם עולים ומשוטטים בעולם להסוות, ונתמנו במקומות חרבים ובשדות חזקים ובמדברות חרבים, וכלם מצד רוח הטמאה. והרי נתבאר שהרי רוח הטמאה באה שבאה מנחש העקלתון, הוא רוח טמאה ממש, והוא התמנה בעולם להסוות בן אדם אליו, ועל זה יצר הרע שולט בעולם. והוא התמנה אצל בני אדם ונמצא עמם, ובעקמומיות ובתחבולות בא אליהם להסוותם מדרכי הקדוש ברופך הוא. כמו שהסטה את אדם הראשון וגרם מות לכל העולם, כך גם מסטה בני אדם וגורם להם להטמא.

ומי שבא להטמא, מושך עליו אותו רוח טמאה ונדבק עמו. וכמה הם שמזמנים לטמא אותו, ומטמאים אותו והוא טמא, ומטמאים אותו בעולם הזה ובאותו עולם, והרי נתבאר.

ובשעה שבא בן אדם להטהר, אותו רוח טמאה נכפה לפניו ולא יכול לשלט עליו, ואז כתוב לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך. אמר [כשאמר] רבי יוסי, לא תאנה אליך רעה - זו לילית. ונגע לא יקרב באהלך - אלו שאר מזיקים, והרי פרשוה ונתבאר.

רבי אלעזר אמר, הרי אמרנו שלא יצא אדם יחידי בלילה, וכל שפן פשה לבנה נבראה והיתה חסרה, ובארה שהרי אז רוח טמאה שולטת, וזוהי רוח רעה. מי רעה?

רביעאה עבד נהורין. וכדין אתברי סיהרא חסר, נהורא דאזעירת גרמה, ובגין דאיהי מארת חסר וא"ו, אתיהיב דוכתא לשלטאה כל רוחין ושדין ועלעולין ומזיקין וכל רוחי מסאבי.

בלהו סלקין ושאטין בעלמא לאסטאה, ואתמנון בדוכתי דאתחריבו, ובחקלין תקיפין ובמדברין חריבין. וכלהו מסטרי רוח מסאבא. והא אתמר דהא רוח מסאבא דאתיא מנחש עקימאה איהו רוח מסאבא ממש. ואיהו אתמנא בעלמא לאסטאה בר נש לגביה, ועל דא יצר הרע שליט בעלמא.

ואיהו אתמני לגביהו דבני נשא ואשתפח עמהון. ובעקימו ובתסקופין אתי לגביהו לאסטאה לון מארחוי קדשא בריך הוא, כמה דאסטי לאדם קדמאה וגרים מותא לכל עלמא, הכי נמי אסטי להו לבני נשא וגרים לון לאסתאבא.

ומאן דאתי לאסתאבא איהו משיך עליה ההוא רוח מסאבא ואתדביק בהדיה, וכמה אינון דזמינין לסאבא ליה ומסאבין ליה, ואיהו מסאב, וסאבין ליה בהאי עלמא ובההוא עלמא והא אתמר.

ובשעתא דאתי בר נש לאתדכאה, ההוא רוח מסאבא אתכפייא קמיה ולא

יכיל לשלטאה עלוי, וכדין כתיב, (תהלים צא) לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך. אמר (ס"א בדאמר) רבי יוסי לא תאנה אליך רעה, דא לילית, ונגע לא יקרב באהלך, אלין שאר מזיקין, והא אוקמוה ואתמר.

רבי אלעזר אמר הא אמרן דלא יפוק בר נש יחידאה בליליא, וכל שפן

זֶה נַחַש הָרַע, וְנִגְעַע זֶהוּ מִי שְׂרוּכָב
עַל הַנַּחֲשׁ. רָעָה וְנִגְעַע הֵם כְּאַחַד.
וְאִף עַל גֵּב שִׁשְׁנֵינוּ שֶׁנִּגְעַע אֵלָיו נִגְעֵי
בְּנֵי אָדָם שִׁיִּצְאוּ מֵאָדָם, שֶׁהָרִי כָל
אוֹתָן שָׁנִים שֶׁלֹּא קָרַב אָדָם
לְאַשְׁתּוֹ, רוּחוֹת טְמֵאָה הֵיוּ בָאוֹת
וּמִתְחַמְּמוֹת מִמֶּנּוּ וּמוֹלִידוֹת מִמֶּנּוּ,
וְאֵלֶּה נִקְרָאִים נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם.

וְהָרִי נֹאמֵר, שֶׁשֶּׁשְׁבֵּן אָדָם בְּחִלּוּמוֹ
וְלֹא שׁוֹלֵט בְּגוּפוֹ וְהַגּוּף שׁוֹכֵף,
רוּחַ טְמֵאָה בָּאָה וְשׁוֹרָה עָלָיו,
וְלִפְעָמִים רוּחוֹת נִקְבוֹת טְמֵאוֹת
בָּאוֹת וְקָרְבוֹת אֵלָיו וּמוֹשְׁכוֹת
אוֹתוֹ אֲלֵיהֶן וּמִתְחַמְּמוֹת מִמֶּנּוּ,
וּמוֹלִידוֹת אַחַר כֵּף רוּחוֹת וּמִזִּיקִים
[נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם, כְּמוֹ בְּנֵי אָדָם], וְלִפְעָמִים
נִרְאִים כְּמֵרֵאָה בְּנֵי אָדָם, פָּרֵט לְזֶה
שְׂאִין לָהֶם שְׁעֵרוֹת בְּרֵאשׁ.

וּבְבִלְיַשׁ לֵישׁ לְאָדָם לְהִשְׁמַר מִלִּפְנֵיהֶם
כְּדֵי שִׁילֵף בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה וְלֹא
יִטְמָא עִמָּם, שֶׁהָרִי אֵין לָךְ מִי
שִׁישֵׁן כְּלִילָה בְּמִטָּתוֹ וְלֹא טוֹעֵם
טַעַם מוֹת וְיוֹצֵאת נִשְׁמָתוֹ מִמֶּנּוּ,
וְכִינֵן שֶׁנִּשְׁאַר הַגּוּף בְּלִי נִשְׁמָה
קְדוּשָׁה, רוּחַ טְמֵאָה זְמִינָה וְשׁוֹרָה
עָלָיו וְנִטְמָא. וְהָרִי בְּאַרְגּוֹ דְּכָר,
שְׂאִין לְאָדָם לְהַעֲבִיר יָדָיו עַל עֵינָיו
בְּבִקּוּר, מִשׁוּם שֶׁהָרִי רוּחַ טְמֵאָה
שׁוֹרָה עָלֵיהֶם, וְהָרִי נִתְבָּאֵר.

בֵּא רֵאָה שֶׁהָרִי יַעֲקֹב, אִף עַל גֵּב
שֶׁנִּשְׁאַהֵב עַל יָדָיו הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא,
מִשׁוּם שֶׁנִּשְׁאַר לְבָדוֹ, רוּחַ אַחֲרַת
נוֹעֲדָה לְהַזְדַּוֵּג עִמּוֹ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בֵּא רֵאָה מַה
כְּתוּב בּוֹ בְּבִלְעָם הַרְשָׁע, וַיִּלְךָ
שְׂפִי. מַהוּ שְׂפִי? יַחֲדִידִי, כְּמוֹ
שֶׁנִּשְׁאַמֵּר שְׂפִיפוֹן עָלֵי אֶרֶץ. כְּנֹחַשׁ
הַזֶּה שֶׁהוּלֵךְ יַחֲדִידִי וְאוֹרֵב עַל
דְּרָכִים וְשִׁבְלִים, כֵּף גַּם בְּלַעַם
הֵיזָה הוּלֵךְ יַחֲדִידִי. מַה הַטַּעַם? כְּדֵי
לְהַמְשִׁיף עָלָיו רוּחַ טְמֵאָה. שֶׁכָּל
מִי שֶׁהוּלֵךְ יַחֲדִידִי בְּזִמְנִים יְדוּעִים

בְּזִמְנָא דְּסִיְהָרָא אֲתַבְּרִיאַת וְהוּהִי חֲסָרָה,
וְאוּקְמוּהָ. דִּהָא כְּדִין רוּחָא מְסַאָבָא שְׁלֵטָא,
וְדָא הוּא רוּחַ רָעָה, מָאן רָעָה, דָּא חוּיָא
בִישָׂא. וְנִגְעַע, דָּא הוּא מָאן דְּרָכִיב עַל חוּיָא.
רָעָה וְנִגְעַע כְּחָדָא אֵינּוּן.

וְאִף עַל גֵּב דְּתַנִּינֵן, דְּנִגְעַע, אֲלֵין נִגְעֵי בְּנֵי
אָדָם דְּנִפְקוּ מֵאָדָם. דִּהָא כָּל אֵינּוּן
שְׁנִין דְּלֹא קָרִיב אָדָם עִם אֲתַתִּיה, רוּחֵי
מְסַאָבֵי הוּוּ קָא אֲתַיִין וּמִתְחַמְּמֵן מִגְּמִיה
וְאוּלִידֵן מִגְּמִיה וְהֵי אֲקָרוּן נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם.

וְהָא אֲתַמַּר, דְּכַד בַּר נִשׁ בְּחִלְמִיה וְלֹא
שְׁלִיט בְּגוּפִיה וְגוּפָא אֲשַׁתְּפַךְ, רוּחַ
מְסַאָבָא אֲתַיָּא וְשְׂרִיא עָלֵיה. וְאִית זְמַנִּין
דְּרוּחֵי נוּקְבִין מְסַאָבִין אֲתַיִין וְקָרְבֵן בְּהַדִּיָּה,
וּמִשְׁכִּין לִיה בְּהַדִּיָּהוּ וּמִתְחַמְּמֵן מִגְּמִיה,
וְאוּלִידוֹ לְבַתֵּר רוּחִין וּמִזִּיקִין [נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם נ"א
כְּנוּנָא בְּנֵי נִשָּׂא]. וְלִזְמַנִּין אֲתַחֲזִיין כְּחִיזוֹ בְּנֵי נִשָּׂא
בַר דְּלִית לוֹן שְׁעָרֵי בְּרִישָׂא.

וּבְבִלְיַא אִית לִיה לְבַר נִשׁ לְאַסְתְּמָרָא
מִקְמִיָּהוּ, בְּגִין דִּיהֵךְ בְּאַרְחֵי
דְּאוּרִיָּתָא וְלֹא יִסְתַּאֵב בְּהַדִּיָּהוּ. דִּהָא לִית
לָךְ מָאן דְּנָאִים בְּלִילָיָא בְּעַרְסִיה, דְּלֹא טַעִים
טַעֲמָא דְּמוֹתָא וְנִפְקַת נִשְׁמַתִּיה מִגְּמִיה. וְכִינֵן
דְּאֲשַׁתְּאַר גּוּפָא בְּלֹא נִשְׁמַתָּא קְדִישָׂא, רוּחַ
מְסַאָבָא זְמִין וְשְׂרִיא עָלֵיה וְאַסְתַּאֵב. וְהָא
אוּקְמִנָא מְלָה, דְּלִית לִיה לְבַר נִשׁ לְאַעֲבָרָא
יְדוּי עַל עֵינָיו כְּצַפְרָא. בְּגִין דִּהָא רוּחָא
מְסַאָבָא שְׂרִיא עָלֵיהוּ וְכוּ' וְהָא אֲתַמַּר.

תָּא חֲזִי, דִּהָא יַעֲקֹב אִף עַל גֵּב דְּאֲתַרְחִים
קְמִיה קְדִישָׂא בְּרִיף הוּא, בְּגִין דְּאֲשַׁתְּאַר
בְּלַחוּדוּי, רוּחָא אַחֲרָא הוּהִי זְמִין לְאַזְדַּוּוּגָא
בְּהַדִּיָּה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב בֵּיה בְּהָהוּא רָשַׁע דְּבִלְעָם, וַיִּלְךָ

גודל השכר והזכות בהוראת אצבע

הגר"א במשלי (יב, יד), מבאר גודל הזכות שיש למזכי הרבים ומוכיח את חבירו, אם שמע, מקבל שכר על כל מה שיעשה לדורות, וגם אם לא שמע, אז מקבל כל חלקו הטוב, וזה שלא שמע לוקח ממנו את חלק הגיהנום שלו.

הידעת? ברגע אחת אתה יכול לזכות לעולמות נצח! "עין לא ראתה.."
 - עתה הכול בידך - אתה יכול לחלק ס' "ערכה של שעה", שמעודד ומעורר ללמוד זה"ק בכל יום. וכל הלומד שעה זה"ק בשבת עולה לו למאה מיליון שנה תורה, ואם תכפיל בכל שבתות השנה ויו"ט, לכל ימי חייו, תגיע ל' 640 מיליארד שנה תורה. ואם בזכותך יתארגן שיעור לעשר יהודים, תגיע ל' 6 טריליון ו' 400 מיליארד שנה תורה. ובזה"ק (פ' ויצא קס"א). כתוב: שכל מה שנותנים משמים הוא באלף, ועוד כידוע כל עשרה ביה שכינה שריה, אתה מכפיל כל מנין יהודים באלף. תגיע ל' 6 זיליון ו' 400 טריליון שנה תורה. - ומי יוכל לחשב את גודל השכר הנצחי שיש לך מכך בוודאות!!!

החפץ חיים והחזון איש זי"ע

במכתבי מרן החפץ חיים זצ"ל (דף יד אות ג'), שספר בנו הר' אריה ליב על אביו, שהחזיק מאד בחכמת הקבלה באמרו כי הוא אחד מחלקי תורה היותר נעלים, ומרגלא בפומיה תמיד כי בלי סתרי תורה מגששים אנו באפלה, ובס' "מאיר עיני ישראל" (כ"ג ע' תקנ"ו), שרבי שלמה ספר לו על רבו החפץ חיים, שכל שבת קודש למד את הזהר של הפרשה, גם היה אומר לאחרים שילמדו הזהר של הפרשה, אפילו בחורים. והיה אומר שרבו כמדרש. (אור הזהר דף 82). ובספר מעשה איש (חלק ג' ע' צ"ח): שמרן החזון איש זצ"ל אמר להג' ר' שמריהו גריינימן זצ"ל, שאין ספר מוסר כל כך טוב כמו ספר הזהר. (מפעל הזהר העולמי - 0548436784)

פח) נקרא ספר הזהר – פי מזהירים כל הלומדים בו

ובפרשת בהעלותך: **והמשפילים יזהירו כזהר הרקיע אליו אינון דקא משתדלין בזהר דא, דאקרי ספר הזהר.** מפרש שנקרא "ספר הזהר" כי מזהירים כל הלומדים בו אבל "תקונים" מאי טעמה אם נאמר לפי דביה תליא תקונא דעלאין ותתאין דמלאכין ודנשמתין ודשכינתא כמו שכתוב בריש הקדמת התקונים (דף א' ריש עמוד ב') וזה לשונו ורשותא אתיהיב לאלין נשמתין דאתתרכו מאתריהו בתר קודשא בריך הוא ושכינתיה, לקננא בהאי חבורא, דאתמר בה (משלי כו) כצפור נודדת וכו' ובזהר פרשת תרומה בזמנא דישראל משתדלין באורייתא האי עת מהימנותא מתתקן בתקוניא ומתקשטת וכו' זה לא יספיק פי אמה משתדלין באורייתא באיזה ספר שיהיה וכן אמר בדף א' כנזכר לעיל זכאה איהו מארי מתיבתא מארי מדרש מארי תורה, דגם צפור מצאה בית (תהלים פד ד), בית דנשמעין בו דברי תורה וכו' הרי מפרש שכל דברי תורה יש בהם סגלה זו לתקן לה בית ולתקנא בקישוטהא.

ומה נשתנה ספר התקונים מהאחרים ורבינו הגדול האר"י זכרונו לחיי העולם הבא דלי לן חספא ומיד תונה אשפחנא מרגניתא ההוא אמר מה טעם הרשב"י זכרונו לחיי העולם הבא מפרש בספר התקונים כל הפסוקים והתבות וחדושים הכל במספר קטן מה שלא עשה בספר הזהר כי נודע כי חשבון קטן היא מסוד הקטנות וכי קצרה ידו לבנות חדושו על יסוד מספר גדול ותרוץ הוא זכרונו לחיי העולם הבא שפונת הרשב"י בספר התקונים העקר לתקן עולם העשיה שכל מספר קטן הוא בעשיה פי שם קלפות תקיפין ועשיה אין בה כי אם מקרא וחדושי תורה שבה כלם במספר קטן לכן כדי לתקן עולם העשיה בנה יסודותיו על מספר קטן בכונה מכונת לזה עד כאן לשונו האר"י זכרונו לחיי העולם הבא.

אם כן גם אנו ענינו בתורה דהינו טעמא שקרא שמו תקונין
 הגם שכל דברי תורה מתקנים השכינה הנה עקר התקון הוא
 בעולם העשיה שבה מדור הקלפות והשכינה צריכה לירד לעמקם
 להעלות הניצוצות ולאסוף נדחיה אליה ואם כן צריך כח גדול כדי
 לתקנה ולהעלותה מהעשיה ששם הקלפות תקיפין ואם עלתה
 מהעשיה תקונה מן יצירה נקל הרבה מעשיה ומכל שכן אם לתקנה
 בבריאה ששם הרע מועט ואינו כמו ביצירה ועשיה וכמו שכתב הרב
 בסדר חמר הטמאות ואם כן ישתבח ויתפאר מי שמעלה אותה
 מהעשיה יותר מהמעלה אותה מהיצירה ובריאה וכו' ומטעם זה
 ישתנה לשבח ספר זה לקרות לו ספר תקונים כי תקוני העשיה עקר
 כל תקוניה ואם לא תתקן ותעלה מהעשיה איך יהיה תקון יצירה
 ובריאה כי תחלת הכל הוא תקון עשיה וכו' הנה מצינו ועלה
 בידינו טעם הגון לשם ספר התקונים שכל פונת הרשב"י לתקן
 השכינה בעולם העשיה כי מלכות מקננא באפן שהיא עשיה.

(כסא מלך בהקדמה)

גם אתן טעם לשבח למה לא נגלו לנו האלקים בפרושי
 האר"י זכרוננו לברכה על ספר התקונים כי אם בימים ההם
 ובזמן הזה וכי אפשר דרי להשיג מה שלא השיגו ולא גבלו
 ראשונים הנה מצאתי תשובה נצחת ומספקת לשאלה זו לקמן (בדף
 קי.) וזה לשונו אמר רבי שמעון חבריא בודאי קודשא בריך הוא
 אסתפם עמנא, עלאין ותתאין למהוי בהאי חבורא, זכא דרא
 דהאי אתגלייא ביה, דעתיד כולי האי לאתחדשא על ידא דמשה
 בסוף יומיא בדרא בתראה, לקיימא קרא (קהלת א ט) מ"ה ש"ה
 ה"וא שיהיה וכו' עד ואתפשטותיה הוא בכל דרא ודרא, בכל צדיק
 וחכם דמתעסק באורייתא, עד שתין רבוא, לאשלמא לכלהו
 מפגימו דלהון וכו' עין שם דוק באמרי קדוש הרבי שמעון בן יוחאי
 זכרוננו לחיי העולם הבא שדבריו אלה מורים באצבע כי גזר אמר
 שדוקא בסוף יומיא בדרא בתראה עתיד לאתחדשא חבורא
 דא ואם תאמר אעיקרא דדינא פירכא למה תצא זאת מלפניו
 להיות תורתו זאת חתומה וסתומה עד דרא בתראה הנה

אליהו זכרונו לחיי העולם הבא נתן טעם להתרת קושיא זו
לקמן (דף יט:) וזה לשונו:

— לימוד היומי - כט חשון —

פט) ולכך גזרו אמר דלא אתגליא חבורא דא אלא בסוף
יומיא בדרא בתראה שהוא זמן בעתה ואז בסגלת החבור
וקראתם דרור

”אדהכי הא אליהו קא נחית מעילא, בכמה חיילין
דנשמתינן, וכמה מלאכיא סוחרניה, ושכינתא עלאה עטרה על
פלהו וכו' עד וכמה בני נשא לתתא יתפרנסון מהאי חבורא
דילך, פד יתגלי לתתא בדרא בתראה בסוף יומיא, ובגיניה
(ויקרא כה י) וקראתם דרור בארץ”. עד כאן לשונו, כי סגלת
תעוררו את האהבה עד שתחפץ השכינה בזמן בעתה כי אם
תעוררו האהבה קדם בעתה צריך למרק העוונות בצרות רבות
ויהרגו כמה מישראל ויתקטיל משיח בן יוסף וכדי שלא יהרג שום
אחד מישראל ולא יהרג משיח בן יוסף סובלת השכינה צער
ארץ הגלות לטובת בניה גם משה רבינו עליו השלום סבל כמה
יסורין על עצמו כדי שלא ימות משיח בן יוסף כמו שכתוב בזהר
ובתקונים בהרבה מקומות ולכך גזרו אמר דלא אתגליא חבורא
דא אלא בסוף יומיא בדרא בתראה שהוא זמן בעתה ואז
בסגלת החבור וקראתם דרור ויהיה דבר בעתו מה טוב ולא
משום דאכשר דרי אלא משום דמשה רבינו עליו השלום מתנוצץ
ברבותינו האר”י זכרונו לחיי העולם הבא ותלמידיו לפרש מאמרי
חבורא דא וכמו שכתבתי לעיל דעתיד לאתחדשא על ידא דמשה
שישתדל לאשקמא פגימו דילהון מצד חסרון ידיעתם והוא למדם
ועזרם ויסיעם לכוון אל האמת לסיוע שיש בו ממש ואשרי הדור
שיזכה לזה כמו שכתב לעיל הרבי שמעון בן יוחאי זכאה דרא
דהאי רזא אתגלייא ביה.

ובכן יהי רצון מלפניך שיטע אהבתו ותורתו בלבנו ללמד
בחבור זה בלב שלם ובחשק רב כי הוא מטהר הגוף ומקדש

הנשמה לכל הלומדו בחדש אלול אפלו בגירסא בעלמא באין מבין פרוש אמריו וכל שכן אם יזכה עד שרוח השם ידבר בו להבין כונת הרשב"י באמרי קדוש ומועט מספר זה מחזיק את המרבה, ובו יזכה להיות מבני עליה, וכלנו כאחד נזכה שיקים בנו נבואת הרשב"י זכאה דרא דהאי רזא אתגלייא ביה. ובסגלתו וקראתם דור ותחזינה עינינו בן דוד משיחנו.

(כסא מלך בהקדמה)

נכספה וגם כלתה נפשי בתורת השם תמימה תורת אמת בפיהו של רבינו האר"י זכרונו לחיי העולם הבא בראותי מה שכתב בזהר בפרשת תרומה (בדף קסא:): קודשא בריך הוא אמר לה, ואומי לה, דכד תיחות להאי עלמא, דתשתדל באורייתא למנדע ליה, ולמנדע ברזא דמהימנותא. וכו'.

ובתקונים (דף ג') דהא כד אית בישראל משפילים, מאלין דאתמר בהון (דנאל יד ג') והמשפילים נזהירו כזהר הרקיע, דא דאתקרי ספר הזהר, דיצעין למפלח למאריהון וכו', ואיתא בספר חי וזה לשונו: לעשות עקר קביעותם בתורתו של הרשב"י בזהר פי בו נגלו כל תעלומות חכמה אשר נגלו ואשר עתידים להגלות לקץ הימין, ואם ביתר הימים עצמה מאד במהלליה קריה נאמנה זו עוד תתעצם ותתגדל יתר מאד הוד הדרה בעצם יום השבת נאדר בקדש סוד האצילות וכו', והיה אומר מורי זכרונו לברכה שסגלה למודי השם בספר הזהר תועלת עצום בשבת אף אם לא ידע שכלו לחדש בו דבר וכו', אבל ללומדים בסוד השם בזהר ובתקונים אשר מהלל בתשבחות ממלח טהור קדש בסוד האצילות קריאתו זו היא הללו להקדיש ולהעריץ הנשמה הטהורה ולתת חיל ועז בפמליא של מעלה מה שלא יעשה באלף אלפי דרושים ברבבות פשטים וכל שכן אם השג ישיג להשקיף ולחזות בנעם השם במכתב הקדש האר"י זכרונו לברכה להשפיל בהם מאמרי הזהר אשר אין לה מדה טובה הימנה.

(הקדמת מקדש מלך)

צ) גדול וחשוב היום שנתגלה בו קבלת רבינו האר"י זכרונו לברכה פיו שנתן תורת משה לישראל

וכן השל"ה הקדוש אמר לבניו שכל מי שלא טעם חכמת הקבלה לא טעם טעם יראת חטא מימיו ואמר שגדול וחשוב היום שנתגלה בו קבלת רבינו האר"י זכרונו לברכה פיו שנתן תורת משה לישראל.

(הקדמה כללית מנחם ציון)

צא) אשרי העוסק בסודות התורה ובדברי רבי שמעון בן יוחאי שפמו שטעם בעולם הזה מעין עולם הבא בן ישיביעוהו מפני מעשיו ותורתו

אם אדם טורח בזה העולם לדעת אף על פי שאין לו לב עתה יהיה לו לב במתיבתא דרקייעא. וכתוב בפרשת וישב (דף קפה.), אורייתא לא יתנשי מדמיכי עפרא דהא כדן ינדעון כל ההיא אורייתא דשבקו כד אסתלקו מהאי עלמא, ההיא אורייתא נטירא מההוא זמנא ותיעול במעיייהו כמלקדמין ואיהי תמלל במעיייהו.

וכל מלין מתתקנו יתיר מכמה דהוו בקדמיתא, דהא כל אינון מלין דאיהו לא יכיל לאדבקא לו כדקא יאות ואיהו אשתדל בהו ולא אתדבק בהו. כלהו עאלין במעוי מתתקנו, ואורייתא תמלל ביה. והינו דכתיב: "והקיצות היא תשיחך", ושני מלאכי השרת מסדרין תלמודו של אדם בפניו בצאתו מן העולם שלא יהיה לו בשת פנים לפני הקדוש ברוך הוא כמו שדרשו על פסוק לא ירעיב הויה נפש צדיק ואם בן אשרי העוסק בסודות התורה ובדברי רבי שמעון בן יוחאי שפמו שטעם בעולם הזה מעין עולם הבא בן ישיביעוהו מפני מעשיו ותורתו ואמר מורי הגאון מפאנו זכר צדיק לברכה כי שני מלאכים אלו הם יצר טוב ויצר הרע להיות כי הם שמעו מפיו תורה כל ימי חייו ונתקדשו שניהם על ידו שמשך אותם לבית המדרש ואם במתן תורה אמר בתקון כ"ב שכל אחד מהמלאכים היה עושה עצמו קול ופורח

בְּאוֹר וְכֹל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהִיָּה אוֹמֵר נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הִיָּה שׁוֹרֶה בְּפִיו וּמְלַמְדוֹ הַתּוֹרָה כְּלָה כֹּל שֶׁכֵּן שֶׁהַמְּלַאכִים גְּבוּרֵי כַחוֹ שֶׁל הָאָדָם הַמְתֵּהוּיִם מִתּוֹרָתוֹ וּמַעֲשָׂיו בְּחַיֵּיו שְׁלוֹמֵי־דַיִם וּמְבִינִים אוֹתוֹ בְּעֶצֶם מַה שֶׁלָּמַד וְהִגָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה וְזֶהוּ לְגֵרֵס אֵינִישׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְהַדָּר לְסַבֵּר בְּעוֹלָם הַבָּא לְגֵרֵס אֵינִישׁ וְאֵף עַל גַּב דְּלֹא יָדַע מֵאֵי קָאָמַר כִּי עֲתִיד לְהִבִּין, וְאָמְרוּ הָאֵי מֵאֵן דְּבַעֵי לְמַנְדַּע אֵף עַל גַּב דְּלֹא יָדַע, שְׂבַחָא אִיהוּ לֵיה, כִּי מִי שֶׁטָּרַח וְלֹא הִשִּׁיג יִזְכֶּה וַיִּבִּין בְּגוֹן עֲדוֹן וְלָכֵן טוֹב לְגֵרֵס סֵפֶר הַזֶּה וְתַקּוּנֵים וְרַעֲיָא מְהֵימְנָא וְכִיּוֹצֵא גַם שְׁלֹא יִבִּין אוֹתָם.

(מעבר יב"ק מאמר שפתי רננות פרק כו)

צב) רבי משה גרינוולד זצ"ל בעל ערוגת הבשם בנערותו מצאו אותו יושב ומעיין בעיון גדול בספר הזהר ופלגי מים יורדים מעינו, ורבו הכתב סופר הוסיף לחבבו ביותר שאת על יראתו הקודמת לחכמתו

לֹא רַק בְּלִמּוּד בְּנִגְלָה שֶׁם רַבֵּינוּ עֵיוֹנו אָז, בְּיָמֵים הַלְלוּ, אֶלְא גַם בְּחֻכְמַת הַנִּסְתֵּר הַעוֹמְדַת בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם. בְּיָמֵי לִמּוּדוֹ בְּפָרַע־שְׁבוּרָג בִּישִׁיבַת רַבּוֹ הַכְּתָב סוֹפֵר הַחֲלוֹ אֵיזָה תַלְמִידִים לְפָרֵץ גָּדֵר וְעֶסְקוֹ בְּחֻשָּׁאֵי בְּחֻכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת. בְּהוֹדַע הַדָּבָר הַתַּחֲלִילוֹ לַחֲקוֹר וְלִדְרֹשׁ עַל זֶה, וּנְצִיגִים מְיַחֲדִים חֲזְרוּ עַל הָאֲכַסְנִיּוֹת שֶׁל הַבְּחוּרִים לְרֹאוֹת וּלְהִסְתַּכֵּל אִם בְּתוֹרַת הַשֵּׁם חֲתוּלְתָם אוֹ בְּיַלְדֵי נְכָרִים יִשְׁפִּיקוּ.

— לימוד היומי - ב כסלו —

רַבֵּי יְהוּדָה גְּרִינּוֹלֵד, שֶׁהִיָּה אָז בְּחוּר צָעִיר לְיָמִים, נִמְנָה עַל בְּכִירֵי הַתַּלְמִידִים שֶׁהִלְכוּ לְבַקֵּר בְּאֲכַסְנִיּוֹת שֶׁל הַבְּחוּרִים. כַּאֲשֶׁר הִגִּיעוּ לְהָאֲכַסְנִיָּא שֶׁל רַבֵּינוּ לְרֹאוֹת מַה טִּיבוֹ, מְצָאוּ אוֹתוֹ יוֹשֵׁב וּמַעֲיִן בְּעֵיוֹן גָּדוֹל בְּאֵיזָה סֵפֶר, עַד שֶׁלֹּא הִרְגִישׁ כִּי בָּאוּ אֲנָשִׁים לְחַדְרוֹ. הֵם הִלְכוּ מֵאַחוֹרָיו וְהֵנָּה רָאוּ כֵּן תַמָּהוּ, כִּי בִּידוֹ סֵפֶר הַזֶּה, וְהוּא מַעֲיִן בּוֹ וּפְלָגֵי מִיָּם יוֹרְדִים מֵעֵינוּ. כַּאֲשֶׁר בָּאוּ כֵּן הִלְכוּ, וְהוּא לֹא יָדַע בְּבוֹאָם וּבְצֵאתָם. רַבֵּי יְהוּדָא גְּרִינּוֹלֵד נִתְרַגַּשׁ מְאֹד מִגְדֵּל יִרְאָתוֹ וְטְהָרָתוֹ, שֶׁגַם בְּסֵפֶר כְּזֶה שֵׁם בּוֹ עֵיוֹנו, וּפְנֵה אִפּוּא לְרַבּוֹ

בבקשה שהוא רוצה ללמד בצותא עם רבינו. לשאלת רבו, מה זה ועל מה זה הנו משתוקק לכה, ספר את אשר עיניו ראו ולא זר. רבו הסכים על ידו, והוסיף לחבבו ביותר שאת על יראתו הקודמת לחכמתו.

(תולדות ערוגת הבשם דף עט)

צג) מצינו בהרבה ספרי מקבלים שמזהירים על למוד חכמה זו פל אדם חייב ללמוד אותה

וביותר בדורנו זה אין מי שיעסק בו פראוי, שיהיה בידו להשיג כל כך כדי שיוכל לפרש כל דבר היטב, ואף לאלו שעוסקים בה הם מעט מזעיר, ואינן נמצאין כי אם אחד מעיר ושנים ממשפחה, וגם אלו יודעים ומכירים בעצמם שגם זה הדבר שיודעים ומבינים קצת הוא רק יודע שאינו יודע, ואל ימנע עצמו מללמוד כלל עם שום אדם בעולם מחמת האזהרות הנזכרים לעיל, באמרו, מה לי ולצרה זו להוסיף חטא על חטאי חנם. גם זה רעה רבה כי התורה נתנה ללמוד וללמוד בכדי שכלם יודעים מקטנים עד גדולים דעת השם, וגם מצינו בהרבה ספרי מקבלים שמזהירים על למוד חכמה זו. כל אדם חייב ללמוד אותה.

(טהרת הקדש הקדמון עמוד קמז)

צד) פל שהאדם אינו מבין על בוריו בהשתדלותו בעולם, הנה פד יקום לתחייה יבין אותם על שרשם ועקרם

ובזהר שיר השירים בסוף המאמר כתב וזהו לשונו "תא חזי, מאי כתיב, (שיר השירים א) אם לא תדעי לך וכו', אם אנת אתיא בלא ידיעה, ולא אסתכלת בחכמתא, עד דלא תיעול הכא, ולא ידעת ברזין דעלמא עילאה, צאי לך, לית אנת כדאי למיעל הכא בלא ידיעה זו" עד כאן לשונו וכו' וכן כתב הרב מורנו הרב רבי מאיר ׳ גבאי בעל ספר עבודת הקודש עליו השלום ודרך חיים תוכחת מוסר שכל מי שרוצה לילך בדרך החיים, דהינו שרוצה ללמד סודות התורה והתפלה שהם דרכי החיים ותוכחת מוסר רוצה לומר צריך שיקבל תוכחת מוסר אף אם ענש יענש על איזה

מכשול המגיע לו דרך למוד זה אל ימנע בעבורו מללמוד בה כי אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בה וכן צריכים לומר לפי עניות דעתי לרמוז בפסוק אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו גם כן על דרך הנזכר לעיל הינו רצוננו לומר אשרי הדור אשר תיסרנו יה שיהיה נכשל בלמודו ויקבל תוכחת בעדו אף על פי כן טוב לו ואשרי שמתורתך תלמדנו ודיק תורתך שזו התורה לא כל אדם יכול להבינה אותה עד עמקא וכל זמן שאין האדם יכול להבין נקראת תורת השם ודי, כנודע מדברי חכמינו זכרונם לברכה ויתר מזה מצינו בכמה מקומות שעל כל כהאי גוונא נאמר ודגלו עלי אהבה אל תקרי ודגלו אלא ודלוגו עלי אהבה ולא עוד אלא כל שהאדם אינו מבין על בוריו בהשתדלותו בעולם הזה כד יקום לתחיה יבין אותם על שרשם ועקרם.

(טהרת הקדש הקדמון עמוד קנב)

לימוד היומי - ג כסלו

צה) מאן דמתפרש מרבי שמעון כאלו מתפרש מבלא

וגם דע הלמוד הזהר על כלה מועיל להשגה כי דבריו הרמים לבד מאירים פני האדם ונותנים כח וחיל לנשמת האדם העוסק ובהפוך חלילה מן מאן דמתפרש מיניה כאלו פורש מבלא כי כן דרשו עליו בימיו מאן דמתפרש מרבי שמעון כאלו מתפרש מבלא והשתא אף על פי שהוא אינו כאן כבודו יש כאן ודבריו הקדושים צריכים אנו ללמד ועל ידם אולי יזכה להשיג דבר מה כי אם לא יועיל פלו יועיל מקצתו כי הקלפה אי אפשר להסיר בפעם אחת כי מעט מעט אגרשנו.

(טהרת הקדש הקדמון עמוד קנו)

אינן עמי הארץ, הם התלמידי חכמים הלומדים הפשט ומניחים הסוד. עליהם היא התרעמת לפי דלא אשתכח עזר בהון (בגלותא) לשכינתא לפי שעל ידי סודות התורה שקורא האדם עושה תקון גדול לשכינתא בגלותא.

(מקדש מלך חלק א' דף כח עא)

צו) ומי שלא ראה חכמה זו לא ראה אורות מימיו

כלל העולה שחיב אדם לידע שמו ותברך ומי שלא ראה חכמה זו לא ראה אורות מימיו והכסיל בחשך הולך כו' ומי שלא רוצה בחכמה זאת הוא כגוף בלא נשמה ובדורות אלו מצוה ושמחה לפני הקדוש ברוך הוא שתתגלה חכמה זאת דבזכותא יבוא משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

(אוצרות חיים דף יח:)

צו) הספרים שידבק בהם האדם להשפיע בהם הם
חבורי הרשב"י עליו השלום כמו הזהר והתקונים ורעיא
מהימנא ושיר השירים וסבא

אמנם הספרים שידבק בהם האדם להשפיע בהם הם
חבורי הרשב"י עליו השלום כמו הזהר והתקונים ורעיא
מהימנא ושיר השירים וסבא וכו' והנה אל המעין בספרים אלה
צריך שני דרכים האחד לשגן לשונו פעמים הרבה ולצין לו ציונים
כדי שיזכר הבקיאות ואל יעמיק ראשונה הרבה, והב' למד במקום
שני בעיון רב כפי כחו. נמצא אל המעין שתי הלכות בבקיאות, הא'
בעיון בשעות הנזכרים בפרק א', הב' בבקיאות כפי כחו, פעמים
יובה בזה, פעמים ימעט בזה, הכל לפי הצורך השעה והשקט השכל,
ובזה בריאה לו, כי הוא ילך לבטח דרכו, וישגי הדרך הישרה, ואף
אם יראה אל המעין שאינו מבין, עם כל זה לא יפסיק גרסתם
מפומיה, כי נאמן בעל מלאכתו להמציאו נסתר החמה, כי כאשר
ירגיל איש את בנו כן הקדוש ברוך הוא מזכה לעוסק בחכמה
זו מעט מעט ודבר זה נסיתיו ויש ראה אל העצה הזו ממה
שהעיתקנו מהזהר (פרשת קדושים דף פה) בחלק א'.

(אור נערב חלק ג' פרק ג')

צח) אֶפְלוּ גֵרְסָה לְשׁוֹן הַזֹּהֵר יִרְאֶה אֶל הָאָדָם שְׂמַחָה בְּנֶפֶשׁ בִּירְאֵת הַשֵּׁם כְּאִלוּ עוֹסֵק עִם הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן

הסגלה השביעית כי העוסק בחכמה הזאת וממלא פיו שחוק בו ממלא לבו יראת שמים ויראת חטא ויוסיף אִמָּץ בְּעִבּוּדָה וְזֶה בְּדוּק, כִּי אֶפְלוּ גֵרְסָה לְשׁוֹן הַזֹּהֵר יִרְאֶה אֶל הָאָדָם שְׂמַחָה בְּנֶפֶשׁ בִּירְאֵת הַשֵּׁם כְּאִלוּ עוֹסֵק עִם הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן וְאִם גִּבְרָא לֹא חָזוּ מְזֻלְיָה חֲזִי, כֵּן אִינוּ סִפֵּק שְׂזָה עֵקֶר עֵסֶק הַתּוֹרָה בְּגֵן עֵדֶן בִּין הַצְּדִיקִים.

(אור נערב חלק חמישי פרק ב')

צט) יַעֲסֵק בְּסֵפֶר הַתְּקוּנִין לְהַרְשֵׁב"י זְכוּרוֹנוֹ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא... וְסֵפֶר הַזֹּהֵר עֲצֻמוֹ יַעֲסֵק בּוֹ מִדֵּי שַׁבַּת בְּשַׁבְּתוֹ וְחֻדְשׁ בְּחֻדְשׁוֹ

יעסק בספר התקונים להרשב"י זכרונו לחיי העולם הבא שהוא פנת להבין על ידו בספר הזהר וספר הזהר עצמו יעסק בו מדי שבת בשבתו וחדש בחדשו והכל לפי מה שהיא אדם אלה שהצעתיו הדברים לפניו והמשפיל יבין ויבחר.

(סדר היום, סדר הלמודים במועדי השם)

ק) הַחֲכָמָה הַפְּנִימִית הִיא הַנִּקְרָא חֲכָמָה בְּאַמְתוֹת וְעֲלִיָּה נֶאֱמַר לֹא הַמְּדֻרָשׁ הוּא הָעֵקֶר אֲלָא הַמַּעֲשָׂה, וְזֹאת הַחֲכָמָה מֵאֵת הַשֵּׁם מִן הַשָּׁמַיִם לְטוֹב לְפָנָיו יִתְעַלֶּה

כי החכמה הפנימית היא הנקרא חכמה באמתות כמו שכתב החסיד הרבי יוסף יעבץ עליו השלום במשנת "כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו" וכו' זה לשונו גם יתכן לפרש כי החכמה הנזכרת בזו המשנה אינה חכמת עשית המצוות כי אם החכמה העליונה חכמת הקבלה והיא ידיעת טעמי המצוות ועליה אנו מתפללים בכל יום והאר עינינו בתורתך כי מה חסרנו באמרנו ותן בלבנו בינה להבין ולהשפיל לשמע ללמד וללמד שנאמר אחר כך